

BAŞLARKEN

Sevgili Okuyucularımız!

Dergimizin Eylül sayısı ile yine sizlerle beraberiz.

Geçtiğimiz dönemde, Irak'taki Kürt Bölgesel Yönetiminin (İKBY) 25 Eylül tarihinde yapacağını açıkladığı referandum kararı, Myanmar'da yaşanan insanlık dramı, Rusya'dan alımı planlanan S-400 füzeleri ve Kuzey Kore'nin nükleer denemeleri gündemimizi işgal etti.

* Irak'taki Kürt Yönetiminin lideri Mesut Barzani'nin 25 Eylül'de yapacaklarını açıkladığı bağımsızlık referandumuna Ankara'dan sert tepki geldi. Cumhurbaşkanlığı sözcüsü Kalın, Kerkük'ün Kürt bölgesine dahil olmadığını vurgularken, Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu ise, bunun bir bedeli olacağını ifade etti.

Bu arada, Irak Meclisi, Kürt Bölgesel Yönetiminin bağımsızlık referandumuna gitme kararını oy çokluğuyla reddetti. Irak Başbakanı Haydar el-ibadi konuyla ilgili olarak "Asla kabul edilemez, bölünme için izin vermeyiz" dedi.

* Myanmar'da 15 Temmuz'dan beri bazı Budist çeteler ile ordu güçlerinin saldırılarına maruz kalan Arakan'lı Müslümanlar, katliamdan kurtulmak için yaşam savaşı veriyor. 270 binden fazla Arakan'lı müslümanlar Bangladeş'e sığındı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, bölgede yaşanan insani dramın önüne geçmek için Myanmar ve Bangladeş hükümetleriyle çalışmak istediklerini ve uluslar arası kuruluşları ve özellikle İslam ülkelerini, bu zulmün son bulması için tüm imkanlarını kullanmaya çağırdı ve bu konuyu BM Genel Kurulunda gündeme getirdi.

* Türkiye'nin hava savunmasını güçlendirmek için Rusya'dan satın alacağı S-400 füzelerinin yazılımlarını değiştireceği öğrenildi. Rusya'nın kendi tehdit değerlendirmesine uygun savunma konseptine göre şekillendiren S-400'lerin, Türk Silahlı Kuvvetlerinin (TSK) dost düşman sistemine göre yeniden kurgulanacağı belirtildi.

* Kuzey Kore'nin 6,3 büyüklüğünde bir depreme yol açan hidrojen bombasını patlatmasını, Çin ve Rusya bile kınarken, ABD Başkanı Trump, bu ülkenin ABD'ye tehdit olmaya devam ettiğini söyleyerek Kuzey Kore'nin bir haydut devlet olduğunu ifade etti.

Sevgili okuyucularımız ekonomiyle ilgili birkaç haberi de şöyle özetlemek isteriz.

* Aylık enflasyon Ağustos'ta ekonomistlerin beklentisini aşarak %0,52 olarak gerçekleşirken, yıllık tüketici enflasyonu %10,68 ile çift haneye çıktı.

* Geçen yılların aksine bu yılın ikinci çeyreğinde, büyümenin lokomotifini vatandaşın tüketimi değil, yatırımlar oldu. Yatırımların yanı sıra, sanayinin gücü, ihracatın hızı Türkiye ekonomisini %5,1 büyüttü.

* Haziran'da işsizlik oranı geçen yıla göre değişmedi ve %10,2'de kaldı. Ancak, hem iş gücüne katılım hem de istihdamda rekor kırıldı. 28,7 milyon kişi istihdam edilirken, bir yılda yaratılan iş 1 milyon 52 bine ulaştı.

Gelecek sayıda görüşmek dileğiyle, mutlu ve sağlıklı günler diliyoruz.

İÇİNDEKİLER

MAKALE ADI / YAZARI

MAKALE ADI	YAZAR	UNVAN	SAYFA
Belediye İktisadi Teşebbüslerine Eleştirel Bir Bakış	Yasin KARADENİZ	Öğretim Görevlisi Amasya Üniversitesi	3
İnşaat Durdurma ve Yıkım İşlemlerinde Muhtemel Hukuka Aykırılık Nedenleri-4	Suat ŞİMŞEK	Maliye Bakanlığı, Milli Emlak Genel Müdürlüğü, Maliye Uzmanı	12
Uygulayıcılar İçin Önemli KİK Uyuşmazlık Kararları -I	Dr. Bülent BÜBER	Grup Başkanı Kamu İhale Kurumu	18
Mahalli İdare Şirketlerinin Bilgi Edinme Kanunu Kapsamındaki Yükümlülükleri	Mustafa YAVUZ	Gümrük ve Ticaret Uzmanı	22
Belediyelerce Yapılan Danışmanlık Hizmet Alımının Kapsamı	Taner ERASLAN	İç Denetçi	28
Belediyelerin Pazar Yerlerine Yönelik Yetki ve Sorumlulukları	Süleyman Ruhi AYDEMİR	Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi Bağımsız Denetçi	34
Devlet Memurunun Aynı Zamanda İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanı Olarak Görev Yapması Halinde Tarafına Yapılacak Ödemelerden Kesinti Yapılması	Ufuk ÜNLÜ	Başbakanlık Müfettişi	44
Mahalli İdarelerde Faaliyet Raporları ile İlgili Olarak Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri-II	Sedi KAVAK & Engin KÜKRER	İç Denetçi Anadolu Üniversitesi & İç Denetçi, CGAP Eskişehir B.B. ESKİ Genel Müdürlüğü	49
Kamu İdarelerinde Performans Denetim Unsurları	Şadi ÜSTÜN	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İç Denetçi(A-3) sertifikalı	56
Kamu İhale Kurulunun Kamu İhalelerinden Yasaklama Yetkisi Var mıdır?	Av. Necati TORUN	İhale ve İş Hukuku Uzmanı	66
Göreve Sarhoş Gelen İtfaiye Personeline Uygulanacak Disiplin Cezası	M.Lamih ÇELİK	Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Teftiş Kurulu Başkanı	71
Belediye Şirketlerinde Bağımsız (Dış) Denetim	Ahmet ARSLAN	Denetçi, MBA, CPA, SM Mali Müşavir	80
Kamuda İş Almış Alt İşverenlerle Toplu İş Sözleşmesi İmzalanması	Cumhur Sinan ÖZDEMİR	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Başmüfettişi	84
Savunma Alınırken, Memura Soruşturmanın Hangi Maddeye Göre Yürütüldüğünün Belirtilmesi Gerekir Mi?	Oktay ÇAMDELEN	Başmüfettiş Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü	90
Yeni Birim Fiyat Hesabında Dikkat Edilmesi Gerekten Hususlar	Gürkan GÜVEN	Mühendis- Yapım İş İhale Uzmanı	93
Belediyelerce Açılan ve İşletilen Sosyal Etkinlik Merkezi Çalışanlarının İş ve Sosyal Güvenlik Mevzuatındaki Durumu	Mahmut ÇOLAK	SGK, Başmüfettiş	98
Asansörlerin Yıllık Periyodik Kontrollerinin Yapılmasında Belediyelerin Yetki ve Sorumluluğu	Ali AYYILDIZ	Sayıştay Denetçisi	105
Kent Bölgelerini İlgilendiren Alan Kullanımlarına İlişkin Tanımlamalar	Harun BİRBİLEN	Elit Grup Emlak Danışmanı	109
Mevzuat Fihristi			115
Yargı Kararları			120
Tebliğler, Genelge ve Görüşler			139
Soru - Cevap			164

PRATİK BİLGİLER

457 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNU TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAS KATSAYILARI	166	394 SAYILI HAFTA TATILI KANUNU GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	181
DEVLET MEMURLARINA İLİŞKİN SOSYAL YARDIMLAR	167	4301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ HAKKINDA KANUNUNDA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	181
BELEDİYE BAŞKAN ODENEGİ	167	TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ	181
BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI	168	YURTIÇI HARCIRAHLAR	182
BELEDİYE ENCOMEN ÜYELERİ ODENEGİ	168	3194 SAYILI İMAR KANUNUNDA GÖRE VERİLECEK İDARI PARA CEZALARI	184
İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI	169	2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNDA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	187
İL ENCOMEN BRÜT ODENEKLERİ	169	BÜTÇE KANUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ	188
GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE	169	2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER	189
ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ	170	4857 SAYILI İŞ KANUNUNDA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI	190
2017 YILI ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ	170	VERGİ USULİ KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2017 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR	192
5328 SAYILI KABAHATLER KANUNUNDA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI	171	GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI	194
1608 SAYILI KANUNUNDA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	173	HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFATLERE İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI	194
MEMUR ÖDEMELERİNDE YAPILAN KESİNTİLER	174	BASİT USULÜNE TABİ OLMANIN GENEL SARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR	194
DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ	175	ENBELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ	194
MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET	176	YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI	194
DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET	177	PARASAL SINIRLAR	195
KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET	177	EMEKLİ SANDIĞI İSTİRAKİKLİĞİ BULUNAN BELEDİYE BAŞKANLARININ 01.07.2017-31.12.2017 TARİHLERİ ARASINDAKİ EMEKLİ AYLIK VE İKRAMİYELERİ	198
GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET	178	İLK DEFA 4/1-SİSÖRTALISI BELEDİYE BAŞKANLARININ PRİME ESAS KAZANÇLARI (01.01.2017-30.06.2017)	199
ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER	178	KİK ESKİ DEĞER VE PARASAL LİMİTLER	200
İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZİNATI TUTARLARI	178		
5510 SAYILI KANUNDAKİ BAZI PARA CEZALARI	179		

BELEDİYE İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİNE ELEŞTİREL BİR BAKIŞ

Yasin KARADENİZ

Öğretim Görevlisi
Amasya Üniversitesi

ÖZET

Neoliberal politikalar doğrultusunda kamu işletmeleri ile birlikte kamu hizmetlerinin de özelleştirilmesi fikri, belediyeler tarafından bazı hizmetlerin sunumunda özel hukuk hükümleri çerçevesinde faaliyet gösteren belediye şirketleri ya da diğer bir tabirle belediye iktisadi teşebbüslerini ortaya çıkarmıştır. Türkiye’de 1983 sonrası giderek yaygınlaşan bu şirketlerin fayda ve zararları sürekli tartışma konusu olmuştur.

Bir tarafa belediye şirketleri eliyle yerel nitelikteki kamu hizmetlerinin verimli bir şekilde sunulabildiği iddia edilmiştir. Diğer yandan, bu şirketlerin siyasi rant aracı olarak işlev gördüğü, piyasada diğer şirketler aleyhine haksız rekabete yol açtığı, sunulan hizmetin maliyetini azaltmadığı gibi artırdığı ileri sürülmüştür.

Neticede, yapılan çalışmalar BİT’lerin haksız rekabete yol açtığı savını destekler niteliktedir. Bununla birlikte bu şirketlerin mali durumları şeffaf değil ve denetimi de yetersizdir. Öyle ki, Sayıştay bu şirketlerin çok küçük bir kısmını denetleyebilmektedir. Örneğin 2014 yılında denetlenen şirket sayısı sadece 17’dir. 2013 ve 2014 yılında denetlenen belediye şirketlerinin mali durumlarına bakıldığında ise çoğunlukla zarar ettikleri göze çarpmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Belediye İktisadi Teşebbüsleri, özelleştirme, denetim, yarar ve zararlar

1. GİRİŞ

1980’li yıllarla birlikte, dünyada 30 yılı aşkın bir süredir genellikle uygulanan genişleyici mali politikalar sonucu aşırı büyüyen kamu sektörünü küçültmek maksadıyla özelleştirme uygulamaları gündeme gelmiştir. Bu özelleştirme; hem kamuya ait işletmelerin özel sektöre devrini ifade ederken, diğer yandan da, kamu hizmetlerinin özel sektör eliyle gördürülmesi yöntemine de işaret etmektedir. Türkiye’de dünyada yayılan liberal karakterli ekonomik akımın etkisine girmiş ve 1983’de kurulan yeni hükümetle buna ilişkin uygulamalar başlamıştır.

Bununla birlikte, nüfusun artması ve kırsal kesimden şehirlere göçün hızlanmasıyla birlikte özellikle göç alan belediyelerde hizmet yükü de doğal olarak artmıştır. Öte taraftan, kente aşırı göçün yanı sıra enflasyon ve krizlerle birlikte gelir dağılımındaki aşırı bozulmalar, belediyeleri bu konuda da yükümlülük altına soktuğu bir gerçektir.

Ülkemizde özellikle belediyeler, kanunlarda verilen yetki ve imtiyazlara da dayanarak artan ölçüde özelleştirmeye başvurmuşlardır. Belediyeler, büyük oranda bu hizmet özelleştirmelerini; kendileri tarafından kurulan veya daha sonra sermayesinin

yarıdan fazlası ele geçirilmek suretiyle ortak oldukları özel hukuk hükümlerine tabi faaliyette bulunan şirketler eliyle yerine getirmeye başlamıştır. Belediye İktisadi Teşebbüsü (BİT) olarak da anılan bu şirketlerin kurulması; sağladığı avantajlar nedeniyle özellikle büyükşehir belediyeleri tarafından tercih edilmektedir.

Her ne kadar hizmetlerin daha ucuz ve aktif bir şekilde sunulabileceğinin yanı sıra birtakım mali, ekonomik ve sosyal amaçlarla kurulmuşlarsa da daha sonraları özellikle de zarar etmeleri noktasında olumsuz eleştirilere maruz kalmışlardır. Bu nedenle, bu şirketlerin belediye hisselerinin satışı konuları tartışmaya açılmıştır.

Bu çalışmada, Belediye İktisadi Teşebbüslerinin hukuki temellerine, kuruluş amaçlarına kısaca değinilerek olumlu ve olumsuz yanlarına ilişkin; görüşler ve yapılan araştırmalar ışığında bir değerlendirilme bulunulmuştur.

2. BELEDİYE İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİNİN (BİT) TANIMI VE HUKUKİ DAYANAKLARI

Belediye İktisadi İşletmelerinin tanımına ulaşmak için bunların hukuki dayanağını oluşturan 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ile 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkındaki Kanuna bakmak gerekecektir.

Öncelikle 5393 sayılı Belediye Kanunu ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda "...Görev, Yetki ve Sorumluluklar" başlıkları altında belediyelerin sunmakla yükümlü olduğu hizmetler ve bu yükümlülüklerin yerine getirilmesinde sahip oldukları yetkiler düzenlenmiştir.

Söz konusu kanunlarda belediyelerin bu hizmetleri nasıl sunabilecekleri konusuna açıklık getiren "...işletmek/işlettirmek" gibi

ifadeler kullanılmıştır. Yine aynı kanunlardan da anlaşılacağı üzere bu "... işletmek veya işlettirmek" faaliyetinin mahalli müşterek ihtiyaçların karşılanması noktasında olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca, 5393 sayılı Kanunun 70 inci maddesi ile 5216 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinde belediyelerin "... kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında..." şirket kurabileceği hükme bağlanmıştır. Ayrıca, Büyükşehir Belediyesi Kanununun 26 ncı maddesi, genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personelin bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabileceğini hükme bağlamıştır. Yine aynı Kanunun aynı maddesinde kullanılan; "... belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere..." ifadesinden yola çıkarak belediyelerin sadece şirket kurmakla kalmayıp kurulmuş bulunan bir şirketin yarısından fazlasına olmak üzere ortak olabileceğini söyleyebiliriz.

Öte taraftan, Türk Ticaret Kanununun 16 ncı maddesi; "...kendi kuruluş kanunları gereğince özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri tarafından kurulan kurum ve kuruluşlar da tacir sayılırlar." demektedir.

Son olarak; 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkındaki Kanununun 26 ncı maddesinde "Belediyeler ve diğer mahalli idareler ile bunların kurdukları birlikler tarafından ticari amaçla faaliyette bulunmak üzere ticari kuruluşlar kurulması, mevcut veya kurulacak şirketlere sermaye katılımında bulunması, Bakanlar Kurulu'nun iznine tabidir." hükmü yer almaktadır.

Bu bilgiler ışığında belediye iktisadi teşebbüslerini, belediyelerin kendi kanunları ile verilen mahalli müşterek hizmetleri yerine getirmek amacıyla, Bakanlar Kurulu

lundan izin almak suretiyle kurduğu veya %50'sinden fazlasına sahip olmak suretiyle yönetim ve denetimini ele geçirdiği özel hukuk tüzel kişiliğine sahip, TTK hükümlerine göre faaliyet gösteren şirketler olarak tanımlayabiliriz.

3. ÖZELLİKLERİ VE KURULUŞ NEDENLERİ

Belediye İktisadi Teşebbüslerinin başlıca özellikleri, ilgili kanunlardan yola çıkarak şu şekilde sıralanabilir:

- Belediye tarafından kurulur veya sermayesinin yarısından fazlasını ele geçirmek suretiyle ortak olunurlar.
- Türk Ticaret Kanununa tabi olarak özel hukuk tüzel kişisi olarak faaliyette bulunurlar.
- Fiyatlandırılabilen mal ve hizmet üretirler
- Bağımsız bir bütçeye sahiptirler.
- Kanunlarla belediyelere verilen görev alanları içerisinde faaliyette bulunurlar.

BİT'lerin kurulma nedenleri olarak (Güneri Akalın, 1994:20-21);

- Piyasa mekanizmasının aksamasına bağlı olarak ortaya çıkan doğal tekelin varlığı
- Halkın ihtiyaç duyduğu temel maddelerin makul fiyattan sağlanmak istenmesi
- Sermaye birikimi ve müteşebbis yetersizliğine bağlı olarak bazı alanlarda kalkınma girişimlerinin desteklenmek istenmesi
- Ek gelir elde etme isteği
- Siyasi amaçla kadro yaratma düşüncesi sayılabilir.

Söz konusu gerekçelerden herhangi biri veya tümü belediyelerin iktisadi teşebbüs kurmasının nedeni olabilir. Öte taraftan, devletin niteliği, seçilmiş belediye yönetiminin ekonomik görüşü ve bölgenin büyüklüğüne bağlı olarak politik kaygılar bu nedenler üzerinde belirleyici olabilir. Sözgelimi, müdahaleci anlayışa sahip bir devlette yerel idarelere bu yolla piyasayı düzenleme görevi verilebilir veya liberal karakterli bir devlette aksine hüküm bulunmadıkça seçilmiş yerel idareciler, siyasi görüşleri doğrultusunda piyasaya müdahalelerini bu şekilde gerçekleştirmek isteyebilirler. Öte taraftan, sosyal devlet anlayışı gereği adil bir bölüşüm yaratma amacıyla iktisadi teşebbüsler kurulabilir. Son olarak, özellikle küçük nüfuslu bölgelerde tekrar seçim kazanmak amacıyla bir iltimas sağlamak ve bunun üzerinden baskı oluşturmak için de kurulabilirler.

Bununla birlikte, özel bankaların sunduğu kredi imkanlarından yararlanma, öz gelir yaratmak suretiyle merkeze bağımlılığı azaltma, birtakım hizmetlerin sunumunda merkezi vesayet denetiminden ve karmaşık bürokratik prosedürlerden kurtulma isteğinin de belediyeleri iktisadi teşebbüsler kurmaya sevk ettiği söylenebilir (Berk, 2003: 56).

Belediyelerin iktisadi teşebbüsler kurmasına olanak sağlayan ilk düzenleme 1930 tarihli 1580 sayılı Belediye Kanunudur. Bu tarihten itibaren belediyeler, iktisadi teşebbüsler kurmaya başlamışlardır. Türkiye'de dönemin şartları göz önünde bulundurulduğunda belediyelere bu imkanın verilmesinde sermaye birikimi ve müteşebbis yetersizliği nedeninin ağır bastığı söylenebilir. *Diğer taraftan, sosyal devlet ilkesi gereği halkın temel ihtiyaçlarını karşılama amacının da aynı şekilde iktisadi teşebbüs kurulmasını teşvik ettiği söylenebilir.* Örneğin; en temel gıda maddesi olarak ekmek, 'halk ekmek' adıyla neredeyse tüm belediyeler tarafından

kurulan teşebbüslerde üretilmekte ve piyasadan daha avantajlı bir şekilde halka sunulmaktadır.

Ancak, günümüzde Türkiye'deki belediyelerin kurmuş olduğu teşebbüslerin faaliyet alanlarına bakıldığında ek gelir amacının nispeten ağır bastığını söyleyebiliriz.

Ayrıca, belediye iktisadi teşebbüsleri, sosyal ve çevresel nedenlerden ötürü kuruluş, daha sonra bu nedenlerin ortadan kalkmasıyla gelir elde etme amacıyla faaliyetine devam edebilir. Örneğin; Ankara Büyükşehir Belediyesinin iktisadi teşebbüsü olan BELKO, yerli kömürün neden olduğu hava kirliliği nedeniyle ithal kömürün yaygınlaştırılması amacıyla kurulmuş fakat bugün amacını neredeyse tamamlamış olmasına rağmen hala faaliyet göstermektedir (www.belko.com.tr, 2016).

Diğer yandan, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin iktisadi teşebbüsü olan İstanbul Enerji A.Ş. 1962 yılında petrol ve petrol ürünleri ticareti yapmak amacıyla Petrol Ofisi ile ortaklaşa kurulmuştur. Buradaki amaç, yabancı şirketler karşısında zayıf kalan Petrol Ofisini desteklemektir. Daha sonra ise; Petrol Ofisi ile ortaklık bitmiş ancak; şirket hala akaryakıt ticaretine devam etmektedir (www.enerji.istanbul, 2016).

4. TÜRKİYE'DE BELEDİYE HİZMETLERİNİN ÖZELLEŞTİRİLMESİ VE BİT'LER

Kamu kuruluşlarının aşırı şekilde büyümesinden kaynaklanan sorunları azaltmak amacıyla ABD ve İngiltere başta olmak üzere Batılı ülkelerde 1970'li yılların sonuna doğru gündeme gelen kamu hizmetlerinin özelleştirilmesi uygulaması, Türkiye'de de başından beri uygulanmakla birlikte 1983'de devlet politikası haline gelmiştir. Özelleştirmenin mahalli hizmetlerde de geniş biçimde uygulanmaya başlaması da bu tarihten sonraya rastlamaktadır (Köksal, 1993:37).

Belediye hizmetlerinin özelleştirilmesi politikasıyla beraber BİT'ler de yaygınlaşmaya başlamıştır. Çünkü bunlar, hizmetlerin özelleştirilmesinde kolaylaştırıcı bir işleve sahiptirler. 2002 yılında yürürlüğe giren 4734 sayılı Kamu İhale Kanunundan önce 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 43 ve 50 nci maddeleri, bazı hallerde kamu idarelerine pazarlık usulüyle mal ve hizmet alım imkanı veriyordu. 4734 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte bu uygulama büyük ölçüde terk edildiyse de yine bu Kanunun 3 üncü maddesinde düzenlenen istisnalarla uygulama kısmen devam etmektedir.

5. BELEDİYE İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİNİN OLUMLU VE OLUMSUZ YANLARI

Özel hukuk tüzel kişisi olması nedeniyle BİT'ler, belediyeler tarafından, hizmetleri bürokratik engellere takılmadan aktif ve verimli bir şekilde sunacakları vasıtalar olarak görülmektedir (Özdemir, 2011:493).

Bununla birlikte, belediyelerin kendilerine yüklenen tüm görevleri, İçişleri Bakanlığının getirdiği kısıtlamalar nedeniyle personel yetersizliği, mevzuat engellemeleri ve sınırlı bütçe olanakları dolayısıyla yerine getirmesinin imkansız olduğu ileri sürülmektedir (Berk, 2003:62).

Öte taraftan, BİT'lerin belediyelere sağladığı en büyük faydalardan biri olarak da; merkezin personel rejimi ilkeleri dışına çıkarak daha ucuz bir işgücü ile sunulacak hizmetlerin maliyetinin düşürülmesi söylenebilir (Özkal Sayan ve Kışlalı, 2008:63).

Özetle, BİT'lerin belediyelere ihalesiz mal ve hizmet alma imkanı elde etme, yeteri kadar personel ve daha düşük maliyetle istihdam etme, bankaların özel sektöre sunduğu kredi imkanlarından yararlanma, ek gelir sağlama gibi imkanlar sağlayarak daha etkin ve verimli hizmet sunabilmesine olanak ta-

nıdığı söylenebilir. Özellikle 2002 ve sonrası dönemde borçlanma ve hazine garantileri konularındaki kısıtlayıcı düzenlemeler göz önünde alındığında borçlanma noktasında BİT'lerin belediyeler açısından öneminin arttığı da bir gerçektir. Diğer yandan, 5393 Sayılı Belediye Kanunu uyarınca personel giderlerinin artmasına getirilen kısıtlama da hizmetlerin görülmesi için yeterli personeli sağlayabilme açısından BİT'leri belediyeler için önemli bir çözüm yolu haline getirmektedir.

Belediye İktisadi Teşebbüsleri, bu olumlu yönlerine karşın çoğu zaman birçok yönden eleştirilmiş hatta özelleştirilmeleri gündeme getirilmiştir. Bu eleştirilerin başında teşebbüslerin zarar etmeleri gelmektedir. Mali tablolarına erişimdeki güçlükler nedeniyle BİT'lerin kâr/zarar durumuna ilişkin yapılan araştırmalar kısıtlı düzeyde kalmaktadır.

Bununla birlikte, 1992 yılında yapılan bir araştırmada; nüfusu 20.000'in üzerinde olan 275 belediyeye ait toplam 181 şirket olduğu ve bunların 1989, 1990 ve 1991 yılında sırasıyla 42, 54 ve 49'unun zarar ettiği saptanmıştır. Yine toplam zarar tutarının toplam kâr tutarının üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Aynı araştırmada sadece İstanbul Büyükşehir Belediyesinin kurduğu ve iştirak ettiği 22 şirketin sadece altı tanesinin 1991 yılında kâr ettiğine ilişkin bilgilere yer verilmiştir (Dilbirliği, 1995:71-73).

Öte taraftan, BİT'lerin lehine olan araştırmalar da yapılmıştır. Örneğin; 1994-1995 döneminde 99 BİT üzerinde yapılan bir araştırmada BİT'lerin kaynak tüketen ve borç altında ezilen imajının düzelmeye başladığı değerlendirilmesine ulaşılmıştır (Tekmen(1997)'den aktaran; Özdemir, 2011:479).

Buna karşılık 2000 yılında 104 BİT üzerinde yapılan başka bir araştırmada ise; 9 trilyon 600 milyar 684 milyar TL'lik bir zarar tespit edilmiş; bu zararların BİT'lerin öz kaynaklarını erittiği ve borç bulma imkanla-

rını daralttığı sonucuna ulaşılmıştır (Gürses (2000)'den aktaran; Özdemir, 2011:479).

BİT'lerin kâr-zarar durumu ile ilgili sınırlı kapsamda diğer bir araştırma da ise; 2008 ve 2009 yıllarında 14 büyükşehir belediyesine ait 57 şirketin, toplam olarak bakıldığında, her iki yılda da zararda olduğu belirtilmektedir. İzmir Büyükşehir Belediyesine ait dört, Samsun ve Mersin Büyükşehir Belediyelerine ait bir; Antalya ve Sakarya Büyükşehir Belediyelerine ait üç şirket toplam bazda her iki yılı da zararda kapatmıştır (İlhan, 2013:21).

Bununla birlikte, günümüzde BİT'lerin mali durumuna ilişkin tümünü kapsayacak şekilde bir bilgi edinilmesi pek olanaklı değildir. Öyle ki; BİT'lerin tam sayısına ilişkin resmi kaynaklardan edinilen bilgiler dahi çelişkili olabilmektedir. Çünkü, artık belediyeler doğrudan kurmak veya ortak olma yoluyla teşebbüs edinmenin yanı sıra kurduğu veya ortak olduğu şirket kanalıyla yeni teşebbüsler oluşturmaktadırlar. Bu duruma örnek olarak Eskişehir Büyükşehir Belediyesinin iktisadi teşebbüsü olan; Espark Eskişehir Bahçe Peyzaj Temizlik Sanayi. LTD. ŞTİ. gösterilebilir. Söz konusu şirketin ortakları %45 pay ile Eskişehir Kent Hizmetleri LTD. ŞTİ. ve %55 pay ile Eskişehir Sanat LTD. ŞTİ'dir. Ayrıca, BİT'lerin tam bir sayısına ulaşılsa dahi mali tablolarını, birkaçının dışında yayınlayan bulunmamaktadır. O nedenle bu teşebbüslere ilişkin bilgilere ilk anda erişim Sayıştay denetim raporlarıyla mümkün olmaktadır ki; bu raporlar da yıllık olarak çok azına ilişkindir.

Örneğin; 2014 yılında Sayıştay tarafından 17 belediye şirketi denetlenmiştir. Buna ilişkin mali bilgilere Tablo 1'de yer verilmektedir.

Tablo 1. 2014 Yılı Sayıştay Denetim Raporlarına Göre
Belediye Şirketlerinin Kâr/Zarar Durumu

Belediye/Şirket	2013		2014	
	Faaliyet Kar/ Zararı	Net Kar/Zararı	Faaliyet Kar/ Zararı	Net Kar/Zararı
Adana BB./YENİ ADANA İMAR İNŞAAT TİC. A.Ş.	-5.432.172,35	-126.623,34	-4.680.487,38	-4.443.523,87
Ankara BB./BUGSAŞ	-	-	-9.511.385,06	-10.826.025,70
Burdur Bel./BİMTAŞ	-	-	-706.152,85	-871.639,25
Bursa BB./BURULAŞ	-11.994.619,60	815.922,67	-5.654.264,57	1.294.671,76
Erzurum BB./ERTANSA	-269.754,29	-294.341,97	-3.926.334,24	-3.939.052,70
Eskişehir BB./ ESPARK ESK.BAHÇE PEYZAJ TEMİZLİK SAN. LTD. ŞTİ.	65.050,68	-28.419,05	621.392,36	267.460,61
Gaziantep BB./GAZİ ULAŞ A.Ş.	-	-	-607.225,87	-555.002,67
Hatay BB./ANTAKYA TİCARET İMAR A.Ş.	-	-	-268.902,59	-269.011,94
İstanbul BB./KÜLTÜR A.Ş.	-	-	12.013.217,11	11.305.419,30
İzmir BB./İZBETON A.Ş.	-4.950.908,77	-6.616.430,48	-111.198.793,01	-108.249.347,79
Kayseri BB./KAYSERİ İMAR ve İNŞ. TİC. A.Ş.	-	-	244.273,28	270.808,17
Konya BB./ SAĞLIK HASTANESİ A.Ş.	-	-	-440.345,35	-532.304,61
Manisa Turgutlu Bel./ TUR-KAP TURGUTLU TURİSTİK ve TARIMSAL TESİSLER A.Ş.	37.569,95	78.842,53	57.396,75	20.429,50
Mersin BB./ MERSİN BÜYÜKŞEHİR İMAR İNŞ.TİC.A.Ş.	-	-	-1.815.822,22	-2.105.322,54
Muğla BB./MUTTAŞ	-5.631,19	5.011,61	-193.598,29	-91.553,22
Sakarya BB./ İHTİYAÇ MADDELERİ PAZ. TİC. VE SAN. A.Ş.	-2.160.604,72	86.555,74	-1.839.185,50	-1.138.821,27
Şanlıurfa BB./ BELSAN İMAR İNŞ. A.Ş.	-	-	-2.228.529,80	-2.773.469,26
Trabzon BB./TRABEL A.Ş.	-1.178.517,54	-1.351.080,78	-788.605,02	-812.321,31
TOPLAM	(25.889.587,83)	(7.430.563,07)	(130.923.352,25)	(123.448.606,79)

Kaynak: 2014 Sayıştay Dış Denetim Raporları

Tablo 1’de görüldüğü üzere, 2013 yılında 9 şirket arasından sadece 4’ü kâr etmekle birlikte toplamda yaklaşık 7.5 milyon TL zarar söz konusudur. 2014 yılına gelindiğinde ise; bu 9 şirketten biri hariç zarar durumu değişmemiş ve bunların zararı toplamda yaklaşık 117 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu aşırı artışın İZBETON A.Ş.den kaynaklandığı söylenebilir. Neticede, 2014 yılını kâr ile kapatan şirket sayısının 5 olduğu ve toplam 17 belediye şirketinin toplamda yaklaşık 123.5 milyon TL zararlar kapattığı görülmektedir.

BİT’lerin mali etkileri konusunda yapılan bir başka çalışmada ise; 1980-2001 yılları arasında BİT’ler tarafından üretilen odun, elektrik, havagazı, kömür, su ve otobüs gibi mal ve hizmetlerdeki fiyat artışlarının genelde enflasyon oranının üzerinde olduğu ve bu durumun da hizmetlerin özelleştirilmesinin maliyetleri düşürdüğü tezini çürüttüğü sonucuna ulaşılmıştır. Yine bununla ilişkili olarak, aynı çalışmada 1981-2003 yılları arasında 1981-1989, 1990-1998 ve 1999-2003 dönemleri itibarıyla belediye giderlerindeki artış ora-

nının enflasyon büyümedeki artışın üzerinde olduğu tespiti yapılmıştır. Son olarak söz konusu çalışma; personel giderlerinin yıllar itibarıyla genellikle reel bazda mutlak olarak azalmadığını ifade ederek belediye şirketlerinin ileri sürüldüğünün aksine, personel maliyetlerine olumlu bir katkı yapmadığına dikkat çekmiştir (Özkal Sayan ve Kışlalı, 2008:70-73).

Ancak, burada personel giderlerinin azalmamasına bağlı değerlendirme doğru olmayabilir. Zira, personel ücretlerine yapılan zamlar, genellikle enflasyon oranının üzerinde olmaktadır. Ayrıca, emekliye ayrılan personele verilen ikramiyeler de personel giderlerini artırabilir. Öte taraftan, hizmetlerin özelleştirilmesi, yeni personel alımının yapılmasına engel değildir. Belediyeler artan veya sonradan ortaya çıkan ihtiyaçları için personel alımlarına doğal olarak devam edebilir. Aynı şekilde belediye giderlerinin söz konusu dönemlerde enflasyonun ve büyümenin üzerinde artması nüfus ve kentleşmenin artışına bağlı olarak hizmet alan ve hacimlerinin genişlemesinden de kaynaklanmış olabilir. Nitekim, ilgili dönemlerdeki toplam gider artışları reel olarak çok büyük boyutlarda değildir. **Sonuç olarak, BİT'lerin maliyetler üzerinde olumlu etki yapmadığını; gerek personel giderlerindeki gerekse toplam giderlerdeki reel artışların çok yüksek düzeylerde gerçekleşmesi halinde iddia etmek daha doğru olabilir.**

BİT'lere getirilen diğer bir eleştiri ise; bunların faaliyet alanının yasalarla belediyelere verilen görev ve yetki alanıyla sınırlı olmasına rağmen bu sınırın çoğu kez aşıldığı noktasındadır. Ayrıca BİT'ler, ihale kanunlarında sahip olduğu ayrıcalıklardan dolayı piyasada haksız rekabete yol açtığı ve belediye kaynaklarının denetimsiz bir şekilde kullanımı nedeniyle de olumsuz eleştirilere konu olmaktadır. Yine, uygulamada çok sayıda belediye şirketinin zarar etmesi

ya da dönemi kârla kapatan şirketlerin bu kârlarının sermayeye eklenmesi nedeniyle **BİT'lerin belediyeye ek gelir sağlama amacı tam olarak gerçekleşmemektedir** (Meşe, 2011:205).

BİT'lere yöneltilebilecek en önemli eleştirilerden birisi ise; belediye mal ve hizmet alım ihalelerinde diğer özel şirketler aleyhine bir rekabet durumu yaratmasıdır. Kamu İhale Kanunu ile düzenlenen istisna durumlarındaki ihalesiz alımları bir tarafa bırakacak olursak BİT'lerin katıldığı ihalelerde diğer özel şirketlerin çekingen bir tavır sergilemeleri söz konusu olabilir. **Ancak, kamu yararı açısından bakıldığında ise; BİT'lerin katıldığı ihaleleri kazanabilmek için özel şirketlerin daha düşük teklif vermeleri dolayısıyla hizmet maliyeti mümkün olduğunca düşürülebilir.**

Buna ilişkin olarak; 2013 yılında yayınlanmış olan bir araştırma belediyelerce yapılan ihalelerdeki rekabet durumu hakkında fikir sahibi olmamıza yardımcı olabilir. Araştırmada; 2008 ve 2009 yıllarında belediyeler tarafından gerçekleştirilen ihalelerin tamamı kapsanmasa da %80'den fazlasına ilişkin bilgileri içermektedir. Araştırmaya göre; 2008 ve 2009 yıllarında 15 büyükşehir belediyesi ve/veya bağlı idarelerin ihalelerine katılan belediye şirketinin sayısı 60'tır. Bu belediyelere bağlı şirketlerin 2009 yılı itibarıyla sayısının 98 olduğu göz önünde bulundurulursa katılım oranının %61 olarak gerçekleşmiştir. 2008 ve 2009 yıllarında bu 15 büyükşehir belediyesince toplam 8930 ihale gerçekleştirilmiş ve sadece 614'ü belediye şirketlerince kazanılmıştır. **Bu veriler ışığında iki yılda gerçekleştirilen ihalelerin %13,6'sının belediye şirketlerine verildiği görülmektedir.** Bu düşük oran haksız rekabet durumunun vahim boyutlarda olmadığı şeklinde yorumlanabilir. **Ancak, meseleye ihale tutarları nazarından bakıldığında ise; kazanılan ihalelere göre nazaran yüksek bir meblağın**

belediye şirketlerine gittiği görülmektedir. Buna göre; iki yılda yapılan ve toplam ihale bedeli yaklaşık 16.3 Milyar TL olan ihale bedelinin yaklaşık 4 Milyar TL'si belediye şirketlerine aittir. Son olarak araştırmaya göre; belediye şirketleri toplam iki yılda kazandıkları ihalelerin 72 tanesinde tek istekli ya da tek teklif veren durumundadır (İlhan, 2013:10-18).

Özetle; araştırmaya konu 15 büyükşehir belediyesinin düzenlemiş olduğu ihalelerin sayısal olarak küçük bir kısmı bunların şirketleri tarafından kazanılmasına rağmen, kazanılan ihalelerin tutarının toplam içindeki payı görece yüksek gerçekleşmiştir. Buradan söz konusu belediyelerin şirketlerine ciddi boyutta bir kaynak aktarımı olduğu sonucu çıkarılabilir. Ayrıca, bu belediyelere ait şirketler tarafından kazanılan ihalelerin küçük bir kısmında bu şirketler, tek istekli veya tek teklif veren konumundadır. Bu itibarla, tam anlamıyla dikkate değer bir haksız rekabet ortamının oluşmadığı söylenebilir.

6. DEĞERLENDİRME

Belediyelere, mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçları karşılamak için iktisadi teşebbüs kurma olanağının verilmesi 1930 yılında çıkarılan Belediye Kanununa dayansa da gerek dünyada kamu hizmetlerinin özelleştirilmesi fikrinin hakim olmaya başlaması gerekse bu tarihte özelleştirmenin devlet politikası haline gelmesi dolayısıyla da yaygınlaşmaları daha çok 1983 sonrası döneme rastlamaktadır.

Belediyelerin iktisadi teşebbüsler kurulması, kamu hizmetlerinin özelleştirilmesi ile birlikte hizmet maliyetlerini düşüreceği ve hizmetlerin daha aktif yerine getirileceği, bunların yanı sıra ise; belediyeye ek gelir sağlayacağı gibi gerekçelerle savunulmuştur. Buna karşılık ise; Bu teşebbüslerin, oy deposu olarak görülmesi ve yolsuzluğa elverişlili-

ği nedeniyle kendilerinden beklenen faydayı sağlamak bir tarafa, fazladan yük getirdiği, kamu kaynağının israfına sebebiyet verdiği gerekçeleriyle eleştirilmiş ve bu teşebbüslerin özelleştirilmesi gündeme gelmiştir.

Özellikle 2002 öncesi ihale Kanunundaki hükümler, belediye ihalelerinde büyük ölçüde haksız rekabete yol açıcı bir şekilde düzenlenmiş; ancak bu tarihten sonra yeni ihale Kanunu da bu durumun tam olarak önüne geçmemiştir. Kaldı ki; eşit koşullar altında, mal ve hizmet alımlarının ihale ile titiz bir şekilde yapılması durumunda bile rakiplerinin belediyeye ait bir şirket olduğunun farkında olan şirketler de haklı veya haksız bir baskı duygusu oluşacaktır. Ancak, bu durum rekabeti sakatlamasına rağmen kamu yararının aleyhine olmayacaktır. Çünkü diğer özel firmalar, bu baskıyla ihaleyi kazanabilmek adına daha makul teklifler sunabilirler.

Öte taraftan BİT'lerin belediyeye ek mali külfet getirip getirmediği noktasında ise; farklı yıllarda yapılmış birkaç sınırlı çalışma dışında tam olarak bir yargıya varmamıza yardım edecek bir çalışma bulunmamaktadır. Kaldı ki; bunların araştırılması ve bunun her yıl tekrarlanması güç bir iştir. Şirketlerin tek tek tüm yıllara ilişkin güvenilir ve doğru olması şartıyla mali tablolarına ulaşmak gerekecektir ki; bu da çeşitli zorluklarla karşılaşılabileceği nedeniyle çok fazla zaman alabilecektir. Bu konuda önemli bir yardımda bulunacak bir düzenleme 2012 yılındaki Türk Ticaret Kanunu ile getirilmişse de -ki söz konusu düzenleme tüm ticaret şirketlerine mali tablolarını internet sitelerinde yayınlamaları zorunlu hale getiriyordu.- daha sonra uygulamadan vazgeçilmiştir.

Son olarak, BİT'lerin belediye giderlerinin azalmasında bir etkisi olmadığı yönündeki eleştiri çok fazla gerçekçi olmayacaktır. Burada BİT'lerin belediye giderlerini düşürmesi değil; aşırı artmasının önüne geçmesi gibi bir işlevi söz konusudur.

Neticede, sunulan hizmetin kalitesinin değerlendirilmesi, yerel seçmenlerin takdirine kalacaktır. *Ancak, hizmet maliyetlerinin boyutu tüm kamuoyunca ve de en azından fayda-maliyet değerlendirmesi yapabilmeleri için yerel seçmenler tarafından bilinmelidir. Bu nedenle BİT'lerin mali tablolarının erişilebilir ve anlaşılabilir bir şekilde yayınlanması bu konuda önemlidir. Öte taraftan ise; belediyelerin bu teşebbüslerin zararı için yaptığı ödemeler veya buradan sağlanan karlardan elde edilen gelirler, bütçede ayrı bir alt kalemde gösterilmelidir.*

KAYNAKÇA

AKALIN, Güneri. (1994). Yerel Yönetimlerin İktisadi Teşebbüslerinin Özelleştirilmesi. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi S.3 C.6 s. 15-27, Kasım

BELKO, www.belko.com.tr (Erişim: 25.12.2016)

BERK, Ahmet. (2003). Yerel Hizmet Sunumu ve Belediye İktisadi Teşebbüsleri. Sayıştay Dergisi. S.49, s. 47-63

DİLBİRLİĞİ, Muhterem.(1995). Belediye Şirketleri. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi. S.2 C.4, s.65-80

İLHAN, İlhami. (2013). Türkiye'de Belediyeler ve Şirketleri Arasındaki İhale İlişkileri Üzerine Bir Araştırma. Sayıştay Dergisi. S.88 s.5-25

İSTANBUL ENERJİ, <http://www.enerji.istanbul/tarihce/> (Erişim: 25.12.2016)

KÖKSAL, Tunay. (1993). Türkiye'de Belediye Hizmetlerinin Özelleştirilmesi Üzeri-

ne. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi S.2 C.5. s.37-41, Eylül

MEŞE, Mustafa. (2011). Belediye Şirketleri Üzerine Bir Değerlendirme. SAYDER Dış Denetim Dergisi. S.4 s. 203-215, Nisan

SAYIŞTAY, Kamu İdareleri Denetim Raporları, www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&CategoryId=103 (Erişim: 02.02.2017)

ÖZDEMİR, Gürbüz. (2011). Belediye İktisadi Teşebbüslerinin Kuruluş Amacı, Hukuki Dayanakları ve Güncel Durum. SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi. S.21, s.473-497

ÖZKAL SAYAN, İpek. ve KIŞLALI, Murat.(2008). Belediyelerde Şirketleşmenin Yararı Var mı? Hurafeler ve Gerçekler. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi. S.1 C.17 s.59-74, Ocak

1580 Belediye Kanunu

2886 Devlet İhale Kanunu

29724 sayılı Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği

4046 Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

5393 sayılı Belediye Kanunu

6102 Türk Ticaret Kanunu

İNŞAAT DURDURMA VE YIKIM İŞLEMLERİNDE MUHTEMEL HUKUKA AYKIRILIK NEDENLERİ-4

Suat ŞİMŞEK

Milli Emlak Genel Müdürlüğü
Maliye Uzmanı

GİRİŞ

Belediyelerin en temel görevlerinden bir tanesi de belediye sınırları içerisinde yapılan yapıların denetlenmesi ve bunlardan imar planına veya inşaat ruhsatına aykırı olarak yapılanların durdurularak yıkılmasıdır. Belediyeler ve il özel idareleri de, yapıların ruhsat alınarak ve ruhsat ve eklerine uygun olarak yapımını denetlemek zorundadırlar. Çünkü idare, bu tür yapıların kendiliğinden veya deprem sonucu yıkılmasından doğan zarardan, diğer sorumlularla birlikte müteselsilen sorumludur¹. **Bu nedenle imar konusunda görevli idarelerin sorumluluk alanlarında bulunan yapıları sürekli olarak denetlemeleri ve ruhsatsız olarak yapılan yapılar ile ruhsat ve eklerine aykırı olarak yapılan yapıların yıkımını sağlamaları gerekir.**

Bu çalışmamızın bu ve önceki bölümlerinde inşaat durdurma ve yıkım işlemlerinde, işlemin iptaline neden olabilecek hukuka aykırılık nedenleri açıklanmıştır. Çalışmamızın 1. kısmında inşaat durdurma ve yıkım işlemlerinde muhtemel hukuka aykırılık nedenleri ile bu kapsamda ilk olarak durdurma ve yıkım işlemlerinin yetkisiz kamu idaresi tarafından yapılması açıklanmıştır.

Çalışmamızın ikinci kısmında, işlemin kamu idaresinin yetkisiz organı tarafından yapılması, yapı durdurma tutanağının yetkili personel tarafından düzenlenmemesi, ruhsat alınması gerekmeyen parseller hakkında ruhsatsız olduğu gerekçesiyle durdurma ve yıkım kararı alınması gibi hukuka aykırılık nedenleri incelenmişti.

Çalışmamızın üçüncü kısmında ise ruhsat alınması gerekmeyen parseller hakkında ruhsatsız olduğu gerekçesiyle durdurma ve yıkım kararı alınması, ruhsat ve eklerine aykırılık olmadığı halde durdurma ve yıkım kararı alınması ve yapı durdurma veya tespit tutanağı düzenlenmeden yıkım kararı alınması şeklinde ortaya çıkan hatalar izah edilmişti.

Çalışmamızın son kısmında ise inşaatın durdurulma nedeninin tutanakta açıkça belirtilmemesi, tutanakta tebligata dair hususların bulunmaması, durdurma tutanağının yapıya asılmaması, kısmen aykırı yapının tamamının durdurulması ve mühürlenmesi, ruhsat alınması için uygun süre verilmemesi gibi hukuka aykırılık nedenleri irdelenecektir.

8. İNŞAATIN DURDURULMA NEDENİNİN TUTANAKTA AÇIKÇA BELİRTİLMEMESİ

Yapı durdurma tutanağında inşaatın durdurulma nedeni açıkça belirtilir. Tutanağın

1 Danıştay 6. Dairesi, 29.12.2006, E: 2004/4177, K: 2006/6675

ruhsata aykırılığı net şekilde belirtmesi gerekir, çünkü inşaatın imar mevzuatına hangi yönden aykırı olduğu belirtilmeksizin yapının durdurulması mümkün değildir². Kısmen ruhsata aykırılık var ise ruhsata aykırı kısımların açıkça belirtilmesi gerekir.

Zaten Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği de yapı tatil zaptını “*Yapı tatil tutanağı: Herhangi bir şekilde ruhsat alınmadan yapıya başlanılarak kaçak inşaat yapıldığı ya da ruhsatlı yapılarda ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapıldığı tespit edildiği takdirde, ilgili idaresince yetkilendirilmiş teknik elemanlarca, yapının o andaki durumu ile birlikte aykırılıkları resim, kroki ve yazı ile belirtilen ve inşai faaliyete devam edilemeyeceğini gösteren onaylı belge*” şeklinde tanımladığı için aykırılıkların resim, kroki ve yazı ile açıkça belirtilmesi gerekir.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, 05.05.2005 tarihli ve E: 2004/2530, K: 2005/1121 sayılı kararında, İmar Kanununun 32 nci maddesi uyarınca yapıların yıkıtılmasına karar verilebilmesi için idarece düzenlenen yapı tatil tutanağında ruhsata aykırılıkların *somut ve ayrıntılı olarak düzenlenmesi* gerektiğini vurgulamıştır.

9. TUTANAKTA TEBLİGATA DAİR HUSUSLARIN BULUNMAMASI

Tutanakta aynı zamanda “yapı tatil zaptının yapı üzerine asıldığına ve bir nüshasının muhtara bırakıldığına dair” ifadenin yer alması gerekmektedir. Aksi durum Danıştay tarafından iptal nedeni olarak kabul edilmektedir. Danıştay kararlarında yapı tatil zaptında yapı üzerine asıldığına ve bir nüshasının muhtara bırakıldığına dair hususların yer almamasının, yıkım işleminin dayanağı tutanağın 3194 sayılı Kanununun 32

nci maddesinde öngörülen hususları taşımadığı sonucunu doğurduğuna karar verilmektedir³.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin ekinde (Ek-7, Form 16) yer alan “Yapı Tatil Zaptı Örneği”nde de Zaptın, bir nüshası yapıya asılmak, bir nüshası muhtarlığa iletilmek ve bir nüshası da idarede kalmak üzere üç nüsha düzenlendiği açıkça belirtilmektedir. Bu Zaptın kullanılması durumunda bu hususlar zaten zabıta yer alacaktır.

10. DURDURMA TUTANAĞININ YAPIYI ASILMAMASI

Yapı durdurulduktan sonra yapı durdurma tutanağının tebligat yerine geçmek üzere yapının herkes tarafından görülebilir bir yerine asılması gereklidir. Kanunda yapı sahibine ayrıca tebligat yapılması öngörülmemiştir. Ayrıca, tutanağın bir örneği muhtara teslim edilir. Tutanağın yapı yerine asıldığına ve bir örneğinin muhtara bırakıldığına da tutanakta gösterilmesi gerekir⁴.

Yapı yerine asma işlemi ile muhtara bir nüshasının teslim edilmesi işlemi, birbirini ikame edici niteliktedir. Bu işlemlerden bir tanesinin gerçekleşmiş olması, tebligatı geçerli hale getirir⁵. Örneğin, tutanak yapının herkes tarafından görülebilir uygun bir yerine asılmış ise muhtara bırakılmaması tebliğ işlemini sakatlamaz. Tutanağın bir nüshasının muhtara bırakılmamış olması, yapı üzerine asılarak tebliğ edilmiş olan yapı tatil tutanağına ilişkin tebligatı sakatlamayacağı gibi tebligatın hiç yapılmamış sayılmasını da gerektirmez⁶.

3 Danıştay 6. Dairesi, 11.05.2005, E: 2003/6322, K: 2005/2725, Danıştay 14. Dairesi, 16.05.2014, E: 2012/6307, K: 2014/5781

4 Danıştay 6. Dairesi, 11.05.2005, E: 2003/6322, K: 2005/2725

5 Şimşek, Suat (2010) İmar Hukuku, s: 852

6 Danıştay 6. Dairesi, 12.05.1992, E: 1991/2069, K: 1992/2139

2 Şimşek, Suat (2017) İmar Davaları Rehberi, s: 939

Aynı şekilde eğer tutanağın bir nüshası muhtara bırakılmış ise, yapı yerine asılmamış olsa bile, tebligat şartının yerine getirilmesini sağlar⁷.

Buna karşılık yapı durdurma tutanağının, yapı sahibi tarafından imzalanması zorunlu değildir⁸. Çünkü 32 nci maddede tutanağın yapı sahibi veya vekilince imza edileceğine dair herhangi bir hüküm yer almamaktadır. Bu nedenle yapı sahibinin tespit tutanağını imzadan imtina etmesi, tebligatın yasallığını ortadan kaldırmaz.

11. KISMEN AYKIRI YAPININ TAMAMININ DURDURULMASI VE MÜHÜRLENMESİ

Durdurulan yapı aynı zamanda mühürlenir. Yapının durdurulmasında tamamının mühürlenilerek durdurulması gerekir. **Fakat bir inşaatın tamamı değil de sadece bir kısmı ruhsatsız ise inşaatın kısmen değil tamamının durdurulması gerekir.**

3194 sayılı İmar Kanununun 32 nci maddesinde, “Bu kanun hükümlerine göre ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılar hariç; ruhsat alınmadan yapıya başlandığı veya ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapıldığı ilgili idarece tespiti, fenni mesulce tespiti ve ihbarı veya herhangi bir şekilde bu duruma muttali olunması üzerine, belediye veya valiliklerce o andaki inşaat durumu tespit edilir. Yapı mühürlenerek inşaat derhal durdurulur” hükmü yer almaktadır.

Bu Kanun hükmüne göre, bu mühürleme işleminin inşaatın durdurulmasına yönelik olduğu bu nedenle de, yapının tamamını kapsadığı açıktır. Bu itibarla, yalnızca ruhsat ve mimarı projesine aykırı olarak yapılan katın mühürlenmesi gerekir⁹.

Mührün, yapıda herkesin görebileceği bir yere asılması gerekir.

12. YAPININ RUHSATLANDIRILMAMASI VEYA YIKILMAMASI DURUMUNDA İDARECE GERÇEKLEŞTİRİLECEK YIKIMIN MASRAFLARININ YÜZDE YİRMİ FAZLASIYLA TAHSİL EDİLECEĞİNE DAİR BİLDİRİMDE BULUNULMASI

Bazen idarelerce yapının ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı olduğundan bahisle yapı malikine, yapının bir ay içerisinde kaldırılması, kaldırılmaması halinde belediye tarafından yıktırılarak masrafların %20 fazlasıyla tahsil edileceğine ilişkin bildirimde bulunmaktadır.

Ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapılarda ruhsat alınmadığı veya ruhsat ve eklerine aykırılıklar giderilmediği zaman idare tarafından yıkım kararı alınması ve yıkım yapılmasında mevzuata aykırılık yoktur.

Buna karşılık, 3194 sayılı İmar Kanununun 32 nci maddesi kapsamında yapılan yıkım işlemlerinin masrafların %20 fazlasıyla tahsil edileceğine ilişkin herhangi bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Bu masrafların yapı sahibinden %20 fazlası ile istenmesine imkân yoktur¹⁰.

13. RUHSAT ALINMASI İÇİN UYGUN SÜRE VERİLMEMESİ

Yapı durdurulduktan sonra öncelikle ilgili idarece; taşınmazın imar planında hangi amaca tahsis edildiği, yıkıma konu yapının imar planı ve imar mevzuatı uyarınca ruhsata bağlanıp bağlanamayacağını, ruhsat ve eklerine aykırı olarak yapılan yapılarda ise yeni yapılan yapıya göre inşaat projelerinde tadilat yapıp yapılamayacağını tespit

7 Danıştay 6. Dairesi, 20.11.2006, E: 2004/4906, K: 2006/5387

8 Danıştay 6. Dairesi, 15.4.1992, E: 1990/1641, K: 1992/1546

9 Danıştay 6. Dairesi, 09.11.1992, E: 1991/3324, K: 1992/4050

10 Danıştay 14. Dairesi, 05.11.2015, E: 2014/5232, K: 2015/8318

edilmesi gereklidir. Yapının ruhsata bağlanıp bağlanamayacağına tespiti, yıkım işleminin safahatı bakımından önem taşımaktadır.

13.1. Ruhsatlı Hale Getirilmesi Mümkün Olan Yapılar

İnşaat ruhsatı alınmadan yapımına başlanmasına rağmen imar mevzuatına, imar planına ve teknik kriterlere uygun olarak inşa edilen yapı, imar mevzuatına ve imar planına uygun olarak izne bağlanıp bağlanmayacağı tespit ettirilmeden yıkılamaz.

Örneğin, ruhsatsız olarak yapımına başlanan yapının üzerinde yapıldığı parsel, imar planında konut alanı olarak ayrılmış ise bu yapının ruhsatlandırılması mümkündür. Bu tür yapılar sonradan ruhsatlandırılabilir. Ya da imar planına göre taban alanı katsayısı (TAKS) 0,40 olan parselde, 0,35 taban alanı için ruhsat alınmış, ancak yapı, inşaat ruhsatına aykırı olarak 0,40 taban alanında yapılmış ise bu yapı içinde inşaat projelerinin tadil edilmesi gerekir.

Eğer yapının yapıldığı parsel imar planında yapı yapılamayacak bir amaç için (örneğin park alanı) ayrılmış ise bu takdirde yapının ruhsatlı hale getirilmesi mümkün değildir. Benzer şekilde imar planına göre taban alanı katsayısı (TAKS) 0,40 olan parselde 0,40 taban alanı için ruhsat alınmış ancak 0,50 taban alanında yapılaşma yapılmış ise bu yapının da ruhsatlı hale getirilmesi mümkün değildir.

Bu tür yapılarda yapı durdurma tutanağı düzenlenerek yapı mühürlendikten sonra yapı sahibine ruhsat alınması için bir aylık süre tanınması, ruhsat alınmazsa yapının yıkılacağına bildirilmesi gerekir.

Bir aylık süre, yapı tatil tutanağıyla inşaatın mühürlenme tarihinden itibaren yapı sahiplerine tanınması gereken süre-

nin üst sınırı olup, olayın niteliğine göre daha az bir süre tanınması da mümkündür¹¹.

Durdurma tutanağında ruhsat alınması veya aykırılıkların giderilmesi için herhangi bir süre belirtilmemesi durumunda bir ay süre verdiği kabul edilmektedir.

Durdurma tutanağına karşı iptal davası açılması yolunun tercih edilmemesi durumunda aykırılığın giderilmesi gerekir. Bu durumda, yapı sahibi durdurma tarihinden itibaren en çok 1 ay içinde ruhsatsız olarak başlanan yapısını ruhsata bağlamak veya yapısını ruhsat ve eklerine uygun hale getirmek zorundadır.

Ruhsatsız yapılarda aykırılık, ruhsat alınarak giderilir. Bu süre içinde gerekli belgeler tamamlanarak başvuru yapıldığı takdirde ruhsat harcı cezalı olarak tahsil edilir ve inşaat ruhsatı verilir. Ruhsat ve eklerine aykırı yapılarda ise aykırılık, ya yeni yapıya göre inşaat projelerinin yenilenmesi ya da aykırı kısımların yıkılması sureti ile giderilir. Ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı olarak yapılmış yapıda bu aykırılığın giderilmiş olduğu veya ruhsat alındığı inceleme sonucunda anlaşıldığı takdirde belediye veya il özel idaresince inşaatın devamına izin verilir.

Bu süre içinde yapı sahibi ruhsat almazsa yapı için yıkım kararı alınması gerekir. Ruhsata bağlanması mümkünken yapılan bildirim karşın yasal süre içerisinde ruhsata bağlanmayan ya da ruhsat ve eklerine aykırı olarak yapılmışken yapılan bildirim karşın aykırılıkları giderilmeyen yapının yıkılması gerekir¹².

11 Danıştay 6. Dairesi, 02.05.1991, E: 1990/759, K: 1991/980

12 Danıştay 6. Dairesi, 01.04.1993, E: 1992/3413, K: 1993/1278,

Danıştay 14. Dairesi, 24.06.2011, E: 2011/9985, K: 2011/272

13.2. Ruhsatlı Hale Getirilmesi Mümkün Olmayan Yapılar

Ruhsatsız olarak başlanan ve taşıyıcı sistemlerinde önemli bir değişiklik yapılmaksızın ruhsat alınmasına imkân bulunmayan yerler için 1 aylık süre verilmesine gerek yoktur.¹³ Ruhsata bağlanamayan kaçak yapıların yıktırılması yolunda işlem tesis edilebilmesi için bir aylık sürenin beklenilmesi gerekmez¹⁴. Uyuşmazlık konusu olayda, taşınmazın imar planında hangi amaca tahsis edildiği, yıkıma konu yapının imar planı ve imar mevzuatı uyarınca ruhsata bağlanıp bağlanamayacağına öncelikle araştırılması, ruhsata bağlanma olanağının bulunması halinde 3194 sayılı Kanunun 32 nci maddesinde düzenlenen bir aylık sürenin verilip verilmediğinin incelenmesi, ancak, ruhsata bağlanamayan kaçak yapıların yıktırılması yolunda işlem tesis edilebilmesi için bir aylık sürenin beklenilmesinin gerekmeyeceği açıktır¹⁵. Bu nedenle, dava konusu yapının ruhsata bağlanıp bağlanamayacağına araştırılması gerekir.

Ruhsata bağlanma olanağı bulunmayan ruhsatsız ya da ruhsat ve eklerine aykırı inşaatlar hakkında böyle bir sürenin öngörülmemesi yıkım işlemini sakatlamaz. Örneğin, imar yoluna tecavüzlü bulunan ve bu nedenle de ruhsata bağlanması mümkün bulunmayan yapının yıkılması için bir aylık süre verilmesine gerek yoktur.

Örneğin, imar planında park alanında kalan taşınmaz üzerinde yapılan yapının süre verilmeksizin yıktırılmasında hukuka aykırılık yoktur¹⁶.

Ruhsatlı hale getirilmesi mümkün ol-

13 Danıştay 6. Dairesi, 15.05.1992, E: 1991/2016, K: 1992/2199

14 Danıştay 6. Dairesi, 03.04.1997, E: 1996/2121, K: 1997/1843

15 Danıştay 6. Dairesi, 30.05.1994, E: 1993/2829, K: 1994/2103

16 Danıştay 6. Dairesi, 14.12.1999, E: 1998/7473, K: 1999/6529

mayan yapılan için doğrudan yıkım kararı alınacağı tabiidir. Ancak, bu gibi yapılar için durdurma tutanağı düzenlendikten ve inşaat durdurulduktan sonra yapı sahibi ruhsat başvurusunda bulunursa Danıştay 6. Dairesine göre bu gibi durumlarda idarenin öncelikle ruhsat başvurusunu değerlendirmesi gerekmektedir¹⁷. Bir başka anlatımla yıkım kararı, ruhsat başvurusunun değerlendirilerek reddedilmesinden sonra alınmalıdır.

14. SONUÇ

Ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı olduğu düşünülen inşaat ve yapılar hakkında tesis edilen yapı durdurma/mühürleme ve yıkım işlemlerinde, idarelerce belirli kurallara uyulması gerekir. Örneğin, işlemin yetkili kamu idaresinin yetkili organı tarafından yapılması gerekir. İmar Kanununun 32 nci maddesinde, bu yönde açık bir hüküm bulunmamakla birlikte, Danıştay içtihatlarında, yıkım kararının belediyede belediye encümeni, özel idarelerde il encümeni tarafından alınması gerektiği kabul edilmektedir.

Yapı durdurma tutanağının belediye konusuna göre ilgili mühendisler veya fen elemanları tarafından düzenlenmesi gerekir. Yetkili olmayan elemanların düzenledikleri tutanaklara dayanılarak yıkım kararı verilmemesi gerekir.

İmar Kanununun 32 nci maddesine göre ruhsat alınmadan veya ruhsat ve eklerine aykırı yapılan yapılar hakkında durdurma ve yıkım kararı alınabilir. Bu nedenle, ruhsata tabi olmayan yapılar için ruhsatsız olduğu gerekçesiyle yıkım kararı alınmamalıdır.

İmar Kanununun 32 nci maddesine göre ruhsat ve eklerine aykırı olarak inşa edilmiş yapılar ile ruhsatsız yapılar hakkında inşaat durdurma kararı alınabilir. Bu nedenle ya-

17 Danıştay 6. Dairesi, 13.02.2008, E: 2006/780, K: 2008/941

pının, ruhsata ve eki projelere uygun olup olmadığı ciddi bir değerlendirmeden geçirilmelidir.

Kanununun 32 nci maddesi hükümlerine göre, ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılar hariç, ruhsat alınmadan yapıya başlandığı veya ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapıldığının ilgili idarece tespit edilmesi, fenni mesulce ihbarı veya herhangi bir şekilde bu durumun öğrenilmesi halinde inşaatın durdurulması ve o andaki durumun tespiti için yapı durdurma tutanağı düzenlenerek, inşaatın durdurulması gerekir. Bu nedenle **tutanak düzenlenmeden inşaatın durdurulması veya yıkım kararı alınması mümkün değildir.**

Ayrıca, yapı durdurma tutanağında inşaatın durdurulma nedeni ve tebligata dair hu-

suslar açıkça belirtilir. Düzenlenen tutanağın bir nüshası yapı yerine asılır, bir nüshası ise muhtara bırakılır.

Son olarak belirtelim ki, ruhsata bağlanması mümkün olan yapılar için bir aya kadar süre verilmesi zorunludur. Bu süre tanınmadan yıkım kararı alınmamalıdır.

KAYNAKÇA

Şimşek, Suat (2017) İmar Davaları Rehberi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017

Şimşek, Suat (2010) İmar Hukuku, Milli Emlak Kontrolörleri Derneği Yayını, Ankara, 2010

UYGULAYICILAR İÇİN ÖNEMLİ KİK UYUŞMAZLIK KARARLARI - I

Dr. Bülent BÜBER

Grup Başkanı
Kamu İhale Kurumu

1. GİRİŞ¹

Bu makalede 2017 yılında yapılan itirazın şikâyet başvurularına ilişkin önemli Kamu İhale Kurulu uyuşmazlık kararları okuyucuya aktarılacaktır. Aktarılacak Kurul uyuşmazlık kararları teklif mektubundaki imza ile imza beyannamesi/imza sirküsündeki imza örneğinin birbirlerine benzemesi ya da imza eksikliği ile geçici teminatın gelir kaydedilmesine yönelik uyuşmazlıklara ilişkindir. Kamu ihale mevzuatında açık düzenleme bulunmayan hususlarda uyuşmazlık kararlarının incelenmesi ve bu kararlar doğrultusunda işlem tesis edilmesi sorunların azaltılmasına katkı sağlayacaktır. Ancak, süreç içerisinde mevzuat değişiklikleri ya da yargı kararları veya Kurulun yaklaşım değişiklikleri nedeniyle uyuşmazlık kararlarında da değişiklikler söz konusu olabilmektedir.

2. TEKLİF MEKTUBUNDAKİ İMZA-YA YÖNELİK TEREDDÜT OLUŞTUĞU DURUMLARDA TEKLİF SAHİBİNİN İMZAYI KABUL ETMESİ YETERLİ MİDİR?

Bir belediye tarafından gerçekleştirilen **yapım işleri ihalesinde, teklif dosyasında yer alan imza beyannamesi ile teklif mektubundaki imzaların uyuşmadığı** gerekçe

¹ Bu makalede yer alan görüşler tümüyle yazarına ait olup, hiçbir şekilde yazarın görev yaptığı Kurumun görüşü olarak kullanılamaz ve değerlendirilemez. Bu makalede yer alan Kamu İhale Kurulu uyuşmazlık kararlarına, Kamu İhale Kurumunun internet sayfasından ulaşılması mümkündür.

gösterilerek teklifin değerlendirme dışı bırakılması itirazın şikâyet başvurusuna konu olmuştur.

Başvuruda “*idarece imza farklılığına ilişkin kesin bir bulgu edinilmeden, delil teşkil edecek herhangi bir durum olmadan veya imzalara ilişkin herhangi bir kriminal inceleme yapılmadan salt evraklara bakılarak imzaların farklı olduğu için tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılmasının mevzuata aykırı olduğu, A... O... tarafından kardeşi B... O...’a ihalelere teklif vermeye yönelik vekaletname verildiği, aynı kişi tarafından atılan imzaların da bire bir aynı olamayacağı, imza beyannamesi ile teklif mektubundaki imzaların teklif vermeye yetkili kişi olarak vekaletname verilen B... O...’a ait olduğu, bu durumun da taraflarca idareye şikâyet dilekçesinde beyan edildiği, tekliflerinin değerlendirmeye alınması gerektiği*” iddialarına yer verilmiştir

Başvuru sahibinin teklif dosyasında yer alan B... O...’ya ait 06.08.2014 tarihli imza beyannamesindeki imza örneği, teklif zarfı ve teklif mektubundaki imza ile karşılaştırıldığında, bu imzaların birbirlerine benzer nitelikte olmadığı kesin olarak söylenebileceği, ayrıca başvuru sahibi isteklinin idareye yaptığı şikâyet ve Kuruma yaptığı itirazın şikâyet başvuru dilekçelerinde, teklif zarfı ve teklif mektubundaki imzanın başvuru sahibi tarafından vekil tayin edilen B... O...’ya ait olduğunun kabul edildiği göz önünde bulundurulduğunda teklifinin de-

gerlendirme dışı bırakılmasının yerinde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.²

Bu kararın ana hatlarını aktarmakta yarar bulunmaktadır:

“Yukarıda aktarılan mevzuat hükümleri ve İdari Şartname’deki düzenlemelerden, teklif mektubunun yetkili kişiler tarafından imzalanmasının zorunlu olduğu, teklif mektubunda yer alan imzanın yetkili kişilere ait olup olmadığının belirlenmesi bakımından tevsik edici belgelerin gerçek kişiler için noter tasdikli imza beyannamesi, vekaleten ihaleye katılma halinde ise vekil adına düzenlenmiş, ihaleye katılmaya ilişkin noter onaylı vekaletname ile vekilin noter tasdikli imza beyannamesi olduğu anlaşılmaktadır.

04.01.2017 tarihli ihale komisyonu kararında, incelenmekte olan ihaleye 9 isteklinin katıldığı, 1 isteklinin geçici teminat mektubunun olmaması nedeniyle, 3 isteklinin teklifinin sınır değerini altında olması nedeniyle, başvuru sahibi A... O...’un ise teklif mektubundaki imza ile imza beyannamesindeki imzanın birbiri ile uyuşmaması nedeniyle tekliflerinin değerlendirme dışı bırakıldığı, diğer 4 isteklinin teklifinin ise geçerli teklifler olduğunun kabul edildiği ve ekonomik açıdan birinci ve ikinci teklif sahibi isteklilerin belirlendiği görülmüştür.

Başvuru sahibi A... O...’a ait teklif zarfının idare yetkilisi tarafından 3 sıra numarası ile teslim alındığı, adı geçen istekliye ait teklif zarfı incelendiğinde, Batman 5.Noteri tarafından onaylı vekaletname ile ihalelere teklif vermeyi de içeren şekilde E... O... ve B... O...’un vekil tayin edildiği, teklif zarfının ve teklif mektubunun vekil tayin edilen B... O... tarafından imzalandığı, A... O...’a ait 18.12.2012 tarihli ve B... O...’a ait 06.08.2014 tarihli imza beyannamesi sunulduğu, ayrıca idareye yapılan 06.01.2017 tarihli şikâyet başvurusunda teklif zarfı ve teklif mektubundaki imzanın vekil tayin edilen B... O...’un kendisi-

ne ait olduğunun beyan edildiği görülmüştür. İlâveten söz konusu beyanın bir örneğinin de 20.01.2017 tarihinde Kurum kayıtlarına alınan itirazın şikâyet başvurusunda yer aldığı görülmüştür.

Başvuru sahibinin teklif dosyasında yer alan B... O...’a ait 06.08.2014 tarihli imza beyannamesi, teklif zarfı ve teklif mektubu karşılaştırıldığında, teklif dosyasında yer alan imza beyannamesindeki imza ile teklif zarfı ve teklif mektubundaki imzanın birbirine benzer nitelikte olmadığını kesin olarak söyleyemeyeceği, ayrıca başvuru sahibi isteklinin idareye yaptığı şikâyet ve Kuruma yaptığı itirazın şikâyet başvuru dilekçelerinde, teklif zarfı ve teklif mektubundaki imzanın başvuru sahibi tarafından vekil tayin edilen B... O...’a ait olduğunun ikrar edildiği hususu da göz önünde bulundurulduğunda teklifinin değerlendirme dışı bırakılması işleminin yerinde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.”

3. ŞİKÂYET DİLEKÇESİNİN HER SAYFASI İMZALI OLMAK ZORUNDA MIDIR? ŞİKÂYET DİLEKÇESİNİN BİR SAYFASINDA İMZA BULUNMAMASI SEBEBİYLE BAŞVURUNUN REDDEDİLMESİ MEVZUATA UYGUN MUDUR?

Kamu ihale mevzuatında şikâyet dilekçesinin başvuru sahibi tarafından imzalı olması gerektiği hüküm altına alınmış olup, bunun dışında dilekçenin her sayfasının imzalı olması gerektiği hususunda bir düzenleme yer verilmemiştir.

Kamu İhale Kurulu şikâyet dilekçesinin son sayfasının imzalı olmasının yeterli olduğuna karar verilmiştir.³ Bu uyuşmazlık kararında ayrıca şikâyet başvurusunun “şekil koşulları” diyebileceğimiz hususlara yönelik diğer iddialarda incelenmiştir.

İtirazın şikâyet dilekçesinde özetle, “şikâyet dilekçelerinin başvuruda bulunmaya yetkili olduklarına dair imza sirkülerinin aslı veya yetkili mercilerce onaylı örneğinin ek-

² Kamu İhale Kurulunun 08.02.2017 tarihli ve 2017/UY.III-533 sayılı uyuşmazlık kararı

³ Kamu İhale Kurulunun 01.02.2017 tarihli ve 2017/UY.III-423 sayılı uyuşmazlık kararı

lenmediği, teklif dosyasında sundukları imza sirküsündeki imza örneği ile dilekçede bulunan imzanın birbiri ile uyumlu olmadığı gerekçe gösterilerek İhalelere Yönelik Başvurular Hakkındaki Yönetmelik hükümleri uyarınca reddedildiği, fakat teklif dosyasıyla birlikte sunulan imza sirküsündeki imza ile şikâyet dilekçesindeki imzanın aynı kişiye ait olduğu” iddialarına yer verilmiştir

Kamu İhale Kurulunun 01.02.2017 tarihli ve 2017/UH.III-423 sayılı uyuşmazlık kararında şu hususlar yer almıştır:

“Yukarıda aktarılan mevzuat hükümlerinde şikâyet başvurularının imzalı dilekçelerle idareye yapılacağı, bu başvuruda hangi hususlara yer verileceği, şikâyet dilekçelerine, başvuruda bulunmaya yetkili olduğuna dair belgeler ile imza sirkülerinin aslı veya yetkili mercilerce onaylı örneğinin eklenmesinin zorunlu olduğu ancak aday veya isteklinin başvuru belgeleri veya teklif zarfı içerisinde bu belgelerinin bulunması durumunda, dilekçe ekinde söz konusu belgelerin aranmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede, başvuru sahibi istekli S... Sosyal Hizmetler Temizlik Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.nin 13.01.2017 tarihli şikâyet dilekçesi ile idareye şikâyet başvurusunda bulunduğu, söz konusu dilekçede S... Sosyal Hizmetler Temizlik Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.ne ait kaşe ve imzanın bulunduğu, bahse konu dilekçenin ekinde ise anılan isteklinin başvuruda bulunmaya yetkili olduğu gösterir belgeler ile imza sirkülerinin aslının veya yetkili mercilerce onaylı örneğinin eklenmediği, şikâyet dilekçesinde de imza sirküleri ve ticaret sicil gazetesi suretinin teklif dosyalarında mevcut olduğu belirtilmek suretiyle bu durumun ifade edildiği görülmüştür.

Şikâyet başvurusu üzerine idarece alınan 13.01.2017 tarihli şikâyet cevap yazısında imza sirküsündeki imza örneği ile dilekçede bulunan imzanın birbiriyle uyumlu olmadığı, ayrıca dilekçede dilekçeyi imzalayanın adı ve soyadının yazılmadığı ve dilekçenin 3’üncü

sayfasının imzasız olduğunun ifade edilip İhalelere Yönelik Başvurular Hakkındaki Yönetmelik’in 11’inci maddesi gerekçe gösterilerek şikâyet başvurusunun usul ve şekil yönünden reddedildiği anlaşılmıştır.

Başvuru sahibi isteklinin 03.01.2017 tarihli teklif zarfı incelendiğinde, teklif dosyası kapsamında S... Sosyal Hizmetler Temizlik Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.nin idaresinin şirket müdürü R... D...’e ait olduğu belirtilen 27.10.2015 tarihli ve 8934 sayılı ticaret sicil gazetesi ile 18.10.2016 tarihli Ankara 10’uncu Noteri M... S... tarafından R... D... adına düzenlenmiş imza sirküsünün sunulduğu tespit edilmiştir.

Yukarıda aktarılan mevzuat hükümlerinde şikâyet dilekçelerinin başvuru sahibi tarafından imzalı olması gerektiğinin belirtildiği görülmüş, bunun dışında her sayfasının imzalı olması gerektiği hususunda bir düzenlemeye yer verilmemiş olup, bu kapsamda da şikâyet dilekçelerinin son sayfalarının imzalı olmasının yeterli görülmesi gerektiği anlaşılmıştır.

Anılan istekliye ait teklif dosyası ve idareye yapılan şikâyet başvurusu incelendiğinde, teklif dosyası kapsamında sunulan imza sirküsü ile idareye yapılan şikâyet başvurusuna ait dilekçenin son sayfasında bulunan imzanın aynı kişiye (R... D...’e) ait olduğu anlaşılmış olup, 4 sayfadan ibaret dilekçenin birbirini takip eden sayfalar silsilesi olarak uyumlu olduğu, her sayfasının imzalı olması zorunluluğunun bulunmadığından başvuru sahibine ait şikâyet dilekçesinin İhalelere Yönelik Başvurular Hakkındaki Yönetmelik’in 11’inci maddesi gerekçe gösterilerek usul ve şekil yönünden reddedilmesinin yerinde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.”

4. YASAKLI FİRMANIN ÜRÜNÜNÜ TEKLİF EDEN İSTEKLİNİN TEKLİFİNİN DEĞERLENDİRME DIŞI BIRAKILMASI MEVZUATA UYGUN MUDUR? BİR BAŞKA İFADEYLE KAMU İHALELERİNE KATILMALARI YASAKLANMIŞ

BİR FİRMANIN ÜRETİCİSİ YA DA İT-HALATÇISI OLDUĞU ÜRÜNÜN İHALELERDE BİR BAŞKA FİRMACA TEKLİF EDİLMESİ MÜMKÜN MÜDÜR?

Kamu İhale Genel Tebliğinin “Yasaklı firmanın ürününün yetkili bayi ya da başka bir satıcı tarafından teklif edilmesi” başlıklı 28.1.6 ncı maddesinde, “4734 sayılı Kanunun ‘İhaleye katılmayacak olanlar’ başlıklı 11 inci maddesi ile ‘İhalelere katılmaktan yasaklama’ başlıklı 58 inci maddesinde ihaleye katılıma ve ihaleden yasaklamaya ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Anılan maddelerde, kamu ihalelerine katılmaktan yasaklı olmayan isteklinin, yetkili satıcı ya da üretici firmanın kamu ihalelerine katılmaktan yasaklı bulunması halinde, üretici firma garantisinde olan bazı belgeleri ve satışa dair yetki verilen mal veya malları teklif etmesini yasaklayan bir hüküm bulunmamaktadır.” açıklaması yer almaktadır.

Yasaklı bir firmanın ürettiği ürünün ihale dokümanındaki teknik kriterleri sağlamak koşuluyla bir başka firmanın teklif etmesinde mevzuata aykırılık olmadığı; yasaklı firmanın üreticisi olduğu malı teklif etmesi gerekçeyle teklifin değerlendirme dışı bırakılmasının mevzuata aykırı olduğuna karar verilmiştir.⁴

5. SÖZLEŞME İMZALANMAMASI SEBEBİYLE GEÇİCİ TEMİNATIN GELİR KAYDEDİLMESİ HALİNDE GEÇİCİ TEMİNAT TUTARININ TEKLİF BEDELİNİN %3'DEN FAZLA OLAN KISMININ GELİR KAYDEDİLMESİ MEVZUATA UYGUN MUDUR?

4734 sayılı Kanununun 33 üncü maddesinde, isteklilerin ihalelerde teklif ettikleri bedelin, %3'ünden az olmamak üzere belirleyecekleri tutarda geçici teminat vermek zorunda oldukları hüküm altına alınmıştır.⁵

4 Kamu İhale Kurulunun 04.01.2017 tarihli ve 2017/UM.II-72 sayılı uyuşmazlık kararı

5 Bu maddede, ihale dokümanında belirtilmesi şartıyla danışmanlık hizmet alımı ihalelerinde geçici teminat alınmasının zorunlu olmadığı hüküm altına alınmıştır. Adaylar tarafından

Uygulamada istekliler teklif tutarlarının gizliliğini sağlanmak amacıyla teklif bedellerinin %3'ünden daha fazla da geçici teminat vermeleri söz konusu olabilmektedir.

Kamu İhale Kurulunun 11.01.2017 tarihli ve 2017/UM.III-137 sayılı uyuşmazlık kararında geçici teminatın gelir kaydedilmesi gerektiren hallerde, isteklinin teklif bedelinin %3'lük tutarına karşılık gelen kısmının gelir kaydedilmesi, teklif tutarının %3'ünü aşan geçici teminat kısmının ise iade edilmesi gerektiğine karar vermiştir.

Kamu İhale Kurulu uzun süre geçici teminatın gelir kaydedilmesini gerektiren bir durumda tüm geçici teminat tutarının gelir kaydedilmesine karar vermiştir. **Ancak, bu kararların idari yargı mahkemelerince iptal edilmesine üzerine yukarıda aktarılan yaklaşımın benimsendiği görüşüdeyiz.**

Kamu İhale Kurulunun 22.06.2016 tarihli ve 2016/DK.D-106 sayılı düzenleyici kararında kısmi teklife açık ihalelerde geçici teminatın gelir kaydedilmesi konusu incelenmiştir. Bu kararda, *kısmi teklife açık ihalelerde kısımlar itibariyle ayrı sözleşme yapılmasının söz konusu olduğu hallerde, bir isteklinin birden fazla kısmında ekonomik açıdan en avantajlı teklif belirlenmesine karşın ihalenin bir ya da birden fazla kısmında sözleşme yapılmaması durumunda sözleşme yapılmayan kısım(lar)a isabet eden geçici teminat tutarının gelir kaydedilmesi gerektiğine karar verilmiştir.*

4734 sayılı Kanununun 21 inci maddesi çerçevesinde pazarlık usulüyle yapılan ihalelerde gelir kaydedilecek geçici teminat tutarının belirlenmesinde ikinci teklif söz konusu ise hangi teklif bedelinin esas alınacağına yönelik bir açıklama bulunmamaktadır.

belli istekliler arasında ihale usulünün ön yeterlik aşamasında geçici teminat sunulmamaktadır. 4734 sayılı Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (a), (d) ve (e) bentlerine göre pazarlık usulüyle yapılan ihalelerde, istekliler geçici teminatlarını fiyat içeren teklifleriyle birlikte sunar.

Mustafa YAVUZ

Gümrük ve Ticaret Uzmanı

MAHALLİ İDARE ŞİRKETLERİNİN BİLGİ EDİNME KANUNU KAPSAMINDAKİ YÜKÜMLÜLÜKLERİ

1. GİRİŞ

Ülkemizde her gerçek ve tüzel kişi, bilgi edinme hakkına sahiptir. Ancak, Türkiye’de ikamet eden yabancılar ile Türkiye’de faaliyette bulunan yabancı tüzel kişiler, isteyecekleri bilgi kendileriyle veya faaliyet alanlarıyla ilgili olmak kaydıyla ve karşılıklılık ilkesi çerçevesinde bu haktan yararlanabilirler.

Demokrasinin ve hukukun üstünlüğünün gereklerinden olan bilgi edinme hakkı, bireylere daha yakın bir yönetimi, halkın denetimine açıklığı ve şeffaflığı sağlama işlevlerinin yanı sıra halkın Devlete karşı duyduğu kamu güvenini daha yüksek düzeylere çıkarmada önemli bir rol oynamaktadır. Bir başka deyişle, bilgi edinme hakkı, demokratik yönetim ve şeffaflık ilkelerinin kamu yönetiminin de gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerinin yerleşerek güçlenmesinde mihenk taşı durumundadır. Kullanılan bu hak sayesinde hem halkın Devleti denetimi kolaylaşmakta hem de Devletin demokratik karakteri güçlenmektedir.¹ Bu kapsamda bilgi edinme hakkı, ‘bireylerin kamu kurum ve kuruluşlarının görevlerinden dolayı sahip oldukları bilgilere erişim hakkı’ şeklinde tanımlanabilir.

Bilgi edinme hakkının kullanımına ilişkin usul ve esaslar, 4982 sayılı Bilgi Edinme

Hakkı Kanununda² düzenlenmiştir. Peki, mahalli idareler (belediyeler ve il özel idareleri) tarafından kurulan ya da iştirak olunan şirketler, anılan Kanun hükümlerine tabi midir? Üçüncü kişilerin mahalli idare şirketlerinden bilgi veya belge talep edip edemeyeceği hususu, kamuoyu ve uygulayıcılar tarafından bilinmeyen bir konudur.

İşte bu çalışmada, öncelikle mahalli idare şirketlerinin Bilgi Edinme Kanunu kapsamında yer alıp almadığı hususu değerlendirilmiş, daha sonra da bu Kanundan kaynaklanan yükümlülükleri ele alınmıştır.

2. MAHALLİ İDARE ŞİRKETLERİNİN BİLGİ EDİNME KANUNU KAPSAMINDA YER ALIP ALMADIĞI HUSUSU

Bilgi Edinme Hakkı Kanununun “Kapsam” başlıklı 2/1 inci maddesinde, “*Bu Kanun; kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinde uygulanır.*” denilmektedir. Söz konusu Kanuna istinaden 19.04.2004 tarihli ve 2004/7189 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmeliğin³ (Yönetmelik) 2 nci maddesinde ise; “*Bu Yönetmelik;*

² 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, 24.10.2003 tarihli ve 25269 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

³ Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik, 27.04.2004 tarihli ve 25445 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

¹ <http://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-0632.pdf> (Erişim-23.08.2017).

(Erişim-23.08.2017).

merkezi idare kapsamındaki kamu idareleri ile bunların bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşlarının, köyler hariç olmak üzere mahalli idareler ve bunların bağlı ve ilgili kuruluşları ile birlik veya şirketlerinin, T.C. Merkez Bankası, İMKB ve üniversiteler de dâhil olmak üzere kamu tüzel kişiliğini haiz olarak enstitü, teşebbüs, teşekkül, fon ve sair adlarla kurulmuş olan bütün kamu kurum ve kuruluşlarının ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinde uygulanır.” Hükmüne yer verilmiştir.

Bu bağlamda, mezkûr Yönetmelik geçince, köyler hariç olmak üzere mahalli idareler (belediyeler ve il özel idareleri) bilgi edinme mevzuatı hükümlerine tabidir. Bunun yanında, ilgili maddede, “*bunların bağlı ve ilgili kuruluşları ile birlik veya şirketlerinin*” ibaresine yer verilmek suretiyle belediyeler ve il özel idarelerinin ortağı olduğu şirketler de (mahalli idare şirketleri de), bilgi edinme mevzuatının kapsamına dâhil edilmiştir. O halde, özel hukuk hükümlerine göre kurulan ve faaliyet gösteren anonim ve limited şirketlerden, 4982 sayılı Kanun ve ikincil mevzuat kapsamında bilgi ve belge talep etmek mümkün değil iken, *belediyeler ve il özel idareleri tarafından kurulan ya da sonradan iştirak olunan mahalli idare şirketleri bilgi⁴ ve belge⁵ vermekle yükümlüdür.* Anonim ve limited şirket şeklinde kurulan mahalli idare şirketlerinin, özel hukuk tüzel kişisi olması ve faaliyetlerini 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa⁶ göre yürütmeleri durumu değiştirmemektedir. Zira, ilgili Yönetmelikte, bilgi verme yükümlülüğünün

4 “Bilgi” ibaresi, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununda; “Kurum ve kuruluşların sahip oldukları kayıtlarda yer alan bu Kanun kapsamındaki her türlü veri” şeklinde tanımlanmıştır.

5 “Belge” ibaresi, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununda; “Kurum ve kuruluşların sahip oldukları bu Kanun kapsamındaki yazılı, basılı veya çoğaltılmış dosya, evrak, kitap, dergi, broşür, etüt, mektup, program, talimat, kroki, plân, film, fotoğraf, teyp ve video kaseti, harita, elektronik ortamda kaydedilen her türlü bilgi, haber ve veri taşıyıcıları” şeklinde tanımlanmıştır.

6 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

uygulanacağı kuruluşlar arasında, herhangi bir tartışmaya mahal bırakmayacak şekilde mahalli idareler tarafından kurulan şirketler açıkça zikredilmiştir.

Ayrıca, ilgili hükümde, mahalli idarelerin bu şirketlerin paylarının ne kadarına sahip olması gerektiğine ilişkin herhangi bir sınırlamaya da yer verilmemiştir. Bu durumda, mahalli idarelerin pay oranı ne olursa olsun bunların ortağı olduğu şirketler bilgi vermekle yükümlüdür. Öte yandan, mezkûr Yönetmelikte mahalli idarelerin şirketler üzerindeki ortaklık ilişkisinin niteliği (doğrudan ya da dolaylı ortaklık) hususunda bir açıklama yer almamaktadır. Buradan hareketle, mahalli idarelerin doğrudan ortağı olduğu şirketler bilgi vermekle yükümlü iken, *mahalli idare şirketleri tarafından kurulan ve bu bağlamda mahalli idarelerin dolaylı olarak ortak olduğu şirketler, bu yükümlülüğün kapsamı dışındadır.*

Mahalli idare şirketlerinin, bilgi edinme mevzuatı hükümlerine tabi olduğu sonucuna ulaşıldıktan sonra, bu şirketlerin bilgi verme yükümlülüğü ile bilgi edinme hakkının kullanımına ilişkin temel kurallar aşağıda irdelenmiştir.

3. MAHALLİ İDARE ŞİRKETLERİNİN BİLGİ VERME YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Diğer kamu kurum ve kuruluşları gibi mahalli idare şirketleri de, 4982 sayılı Kanunda yer alan istisnalar dışındaki her türlü bilgi veya belgeyi, mevzuatta belirlenen usul ve esaslara göre başvuranların yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere gerekli idari ve teknik tedbirleri almakla yükümlüdür.

Bu kapsamda, mahalli idare şirketlerinin, ellerinde mevcut olan ve bilgi edinme başvurusuna konu olabilecek bütün bilgi veya belgeleri, bilgi edinme hakkının kulla-

nımını kolaylaştıracak şekilde tasnif etmesi ve bu amaçla belge kayıt, dosyalama ve arşiv düzeniyle ilgili gerekli idari ve teknik tedbirleri alması gerekir. Bilgi edinme hakkının etkin olarak kullanılabilmesi ve bilgi edinme başvurularından kaynaklanan iş yükünün en aza indirilebilmesi amacıyla mahalli idare şirketleri;

- Görev ve hizmet alanlarına giren konulardaki bilgi veya belgelerin konularını ve bunların hangi birimde mevcut olduğunu ihtiva eden kurum dosya planlarını,
- Görev ve hizmet alanlarına giren konulardaki temel nitelikli karar ve işlemlerini, mal ve hizmet alımlarını, satımlarını, projelerini ve yıllık faaliyet raporlarını,
- Görev ve hizmet alanlarına giren konulardaki kanun, tüzük, yönetmelik, Bakanlar Kurulu kararı veya diğer düzenleyici işlemlerin neler olduğunu, yayımlanmışsa hangi tarihte ve sayılı Resmî Gazete’de yayımlandığını, görev ve hizmet alanlarıyla ilgili mevzuatın değişiklikleri işlenmiş halini,

bilgi iletişim teknolojilerini kullanmak suretiyle kamuoyunun bilgisine sunmakla yükümlüdür.

Ayrıca, kesinleşen faaliyet ve denetim raporlarının mahalli idare şirketleri tarafından uygun vasıtalarla kamuoyunun incelemesine açık hale getirilmesi gerekir. Bunun yanında, anılan şirketler, ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde, bilgi edinme hakkının etkin olarak kullanılabilmesi ve bilgi edinme başvurularından kaynaklanan iş yükünün en aza indirilebilmesi amacıyla varsa **internet sayfalarını Yönetmeliğe göre şekillendirmekle de yükümlüdür.**

Her ne kadar bilgi edinme mevzuatı uyarınca, yukarıda yer verilen hususların ve bilgi edinme taleplerinin doğrudan mahalli idareler tarafından karşılanması ve yerine getirilmesi gerekmekte ise de, **uygulamada mahalli idare şirketlerine ilişkin vaki olan bilgi edinme taleplerinin, çoğunlukla şirket ortağı belediyeler tarafından karşılandığına şahit olunmaktadır.**

4. MAHALLİ İDARE ŞİRKETLERİNE BİLGİ EDİNME BAŞVURUSUNDA BULUNMA USULÜ

Bilgi edinme başvurusu, başvuru sahibinin adı ve soyadı, imzası, oturma yeri veya iş adresini; başvuru sahibi tüzel kişi ise tüzel kişinin unvanı ve adresi ile yetkili kişinin imzasını ve yetki belgesini içeren dilekçe ile istenen bilgi veya belgenin bulunduğu mahalli idare şirketine ya da uygulamada olduğu gibi şirket ortağı belediye yahut il özel idaresine yapılır. İstenen bilgi veya belgelerin, dilekçede açık ve ayrıntılı olarak belirtilmesi şarttır. Bilgi veya belgeye erişimin kısa sürede sağlanabilmesi amacıyla, talep edilen bilgi veya belgenin konusunun, varsa tarihinin, sayısının, şirketin hangi biriminden istendiğinin ve ihtiyaç duyulan diğer hususların dilekçede açıkça belirtilmesi uygun olacaktır.

Başvuru dilekçesinin veya başvuru formunun, daktiloyla doldurulması veya bilgisayar çıktısı olması şart değildir. Ancak, başvuru dilekçeleri veya formları okunaklı ve anlaşılır bir şekilde yazılmalı veya doldurulmalıdır. Bu arada, üçüncü kişiler bilgi edinme başvurusunu, kişinin kimliğinin ve imzasının veya yazının kimden neşet ettiğinin tespitine yarayacak başka bilgilerin yasal olarak belirlenebilir olması kaydıyla elektronik ortamda veya diğer iletişim araçlarıyla da yapabilir.

Yeri gelmişken belirtelim ki, bilgi edinme başvuruları, başvuru mahalli idare şirketinin, elinde bulunan veya görevleri ge-

reği bulunması gereken bilgi veya belgelere ilişkin olmalıdır. Aksi takdirde bu bilgilerin karşılanması mümkün olamayacaktır. Diğer taraftan, istenen bilgi veya belgenin, başvuru mahalli idare şirketinden başka bir yerde bulunuyorsa, başvuru dilekçesinin bu kurum ve kuruluşa gönderilmesi ve durumun ilgiliye yazılı olarak bildirilmesi gerekir.

5. BİLGİ EDİNME BAŞVURUSUNUN CEVAPLANMASI

Mahalli idare şirketleri, bilgi edinme başvurularıyla ilgili cevaplarını yazılı olarak, elektronik ortamda ve faks yoluyla başvuru sahibine bildirebilir. Başvurunun reddedilmesi halinde ise bu kararın gerekçesi ve buna karşı başvuru yolları ve sürelerinin, başvuru sahibine bildirilmesi gerekir. Dolayısıyla, bilgi edinme başvurularının, yalnızca bilgi edinme hakkı mevzuatında belirtilen ve bir sonraki bölümde yer verilen istisnalar çerçevesinde reddedilmesi mümkündür.

Öte yandan, söz konusu şirketler, başvuruları üzerine istenen bilgi veya belgeye erişimi, 15 iş günü içinde sağlamakla yükümlüdür. Ancak, istenen bilgi veya belgenin, başvuru mahalli idare şirketi içindeki başka bir birimden sağlanması, başvuru ile ilgili olarak bir başka kurum ve kuruluşun görüşünün alınmasının gerekmesi veya başvuru içeriğinin birden fazla kurum ve kuruluşu ilgilendirmesi durumlarında bilgi veya belgeye erişim 30 iş günü içinde sağlanır. Fakat bu durumda, sürenin uzatılması ve bunun gerekçesinin, başvuru sahibine yazılı olarak ve 15 iş günlük sürenin bitiminden önce bildirilmesi şarttır.

İstenen bilgi ve belgeye ilişkin olarak mahalli idare şirketi tarafından başvuru sahibine ilgili belgenin onaylı bir kopyası verilir. Buna karşın, bilgi veya belgenin niteliği gereği kopyasının verilmesinin mümkün olmadığı veya kopya çıkarılmasının aslına zarar vereceği hallerde, mahalli idare şirketleri

ilgilinin; yazılı veya basılı belgeler için söz konusu belgenin aslını incelemesini ve not alabilmesini, ses kaydı şeklindeki bilgi veya belgelerde bunları dinleyebilmesini, görüntü kaydı şeklindeki bilgi veya belgelerde ise bunları izleyebilmesini sağlamakla yükümlüdür.

Diğer taraftan, bilgi edinme başvuruları için mahalli idare şirketleri herhangi bir ücret talep edemezler. Ancak, bu şirketler erişimine olanak sağladıkları bilgi veya belgeler için başvuru sahibinden, bilgi veya belgelere erişimin gerektirdiği inceleme, araştırma, kopyalama, postalama ve diğer maliyet unsurları ile orantılı ölçüde ücret tahsil edebilir. Mahalli idare şirketleri de dâhil kurum ve kuruluşlarca uygulanacak bilgiye erişim ücret tarifesi, Maliye Bakanlığı tarafından Bilgi ve Belgeye Erişim Genel Tebliği⁷ ile belirlenmiştir. Bununla birlikte, erişimine olanak sağlanan bilgi veya belgelerin ilk on sayfaınının kopyaları için postalama maliyeti dâhil herhangi bir ücret alınması yasaktır.

Son olarak belirtelim ki, bilgi edinme istemi reddedilen başvuru sahibi, yargı yoluna başvurmadan önce kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna itiraz edebilir. Kurul, bu konudaki kararını 30 iş günü içinde verir. Kurula itiraz ise başvuru sahibinin idari yargıya başvurma süresini durdurur. Kurul kararları, mahalli idare şirketleri açısından bağlayıcıdır. Ancak, Kurul kararlarına itiraz edilebilir ya da idari yargıda dava açılabilir.

6. BİLGİ EDİNME HAKKININ İSTİSNALARI

4982 sayılı Kanunda bazı hususlar bilgi edinme hakkının kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu çerçevede; ***devlet sırrına, ülkenin ekonomik çıkarlarına, istihbarata, bel-***

⁷ Bilgi ve Belgeye Erişim Genel Tebliği, 14.02.2006 tarihli ve 26080 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

li hallerde idari soruşturmaya, yine belli durumlarda adli soruşturma ve kovuşturmaya, özel hayatın ve haberleşmenin gizliliğine ilişkin bilgi veya belgeler, yargı denetimi dışında kalan işlemler, şirket içi düzenlemeler, şirket içi görüş, bilgi notu ve tavsiyeler ile tavsiye ve mütalaa talepleri, yayımlanmış veya kamuya açıklanmış bilgi ya da belgeler, kanunlarda ticari sır olarak nitelenen bilgi veya belgeler ile mahalli idare şirketleri tarafından gerçek veya tüzel kişilerden gizli kalması kaydıyla sağlanan ticari ve mali bilgiler, bilgi edinme hakkı kapsamı dışındadır.

Ayrıca, şirketler, ayrı veya özel bir çalışma, araştırma, inceleme ya da analiz neticesinde oluşturulabilecek türden bir bilgi veya belge için yapılacak başvurular ile tekemmül etmemiş bir işleme ilişkin bilgi veya belge için yapılacak başvurulara olumsuz cevap verilebilir. Bunun yanında, daha önce cevaplandırıldığı halde aynı kişiler tarafından yapılan tekrar mahiyetindeki başvurular ile soyut ve genel nitelikteki başvurular ise mahalli idare şirketleri tarafından işleme konulmaz ve durum başvuru sahibine bildirilir.

Yukarıda belirtilen ve bilgi edinme hakkı kapsamı dışında tutulan hususlar içerisinde, mahalli idare şirketlerini en çok ilgilendiren istisna, şirkete ait ticari sırlara ilişkin bilgi ve belgelerdir. Ticari sır, üçüncü kişilerden gizli tutulan, diğer kuruluşlar tarafından ulaşılamayan, ticari değeri olan ve maliki durumunda bulunan tacir tarafından, sırrın gizliliğini korumak amacıyla gerekli her türlü tedbirin alınmasını gerektiren bilgilerdir.⁸

8 Ticari Sır, Banka Sırrı ve Müşteri Sırrı Hakkında Kanun Tasarısında "ticari sır" terimi; "Bir ticari işletme veya şirketin faaliyet alanı ile ilgili yalnızca belirli sayıdaki mensupları ve diğer görevlileri tarafından bilinen, elde edilebilen, özellikle rakipleri tarafından öğrenilmesi halinde zarar görme ihtimali bulunan ve üçüncü kişilere ve kamuya açıklanmaması gereken, işletme ve şirketin ekonomik hayatındaki başarı ve verimliliği için büyük önemi bulunan; iç kuruluş yapısı ve organizasyonu, mali, iktisadi, kredi ve nakit durumu, araştırma ve geliştirme çalışmaları, faaliyet stratejisi, hammaddede kaynakları, imalatının teknik özellikleri, fi-

Ticari sır niteliği taşıyan unsur; bir metod, bir formül, bir teknik, bir birikim, bir mekanizmaya bağlanan ve kullanılan, çeşitli şekillerde bulundurulmuş bir bilgi olabilmektedir⁹. Ancak, 4982 sayılı Kanunda ticari sırlara ilişkin husus "kanunlarda ticari sır olarak nitelenen bilgi veya belgeler" şeklinde ifade edilmiştir. Bu durumda, mahalli idare şirketlerine ilişkin ticari sır niteliğindeki bir bilgi ya da belgenin, bilgi edinme kapsamı dışında tutulabilmesi için ticari sır nitelenmesinin kanunlarla yapılması gerekmektedir.

Bu meyanda, Ticari Sır, Banka Sırrı ve Müşteri Sırrı Hakkında Kanun Tasarısı, 23. dönemde (01.02.2008 tarihinde) Bakanlar Kurulu tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş¹⁰, ancak yasama dönemi içerisinde sonuçlandırılmayan bu Tasarı hükümsüz sayılmış, fakat söz konusu Tasarı 24. dönemde (21.10.2011 tarihinde) Bakanlar Kurulunca yenilenmiştir.¹¹ Durum böyle olmasına karşın, anılan Tasarı 24. dönemde de kanunlaşmamış ve ayrıca sonraki dönemlerde yenilenmemiştir. O halde, bahsi geçen Kanun Tasarısının yasalasmaması nedeniyle bugün itibarıyla "ticari sır" kavramının ne olduğu ve söz konusu kavramın içine nelerin girip girmediği, her olayın kendine özgü koşulları çerçevesinde belirlenmesi gerekmektedir.

7. BİLGİ EDİNME BAŞVURULARINA İLİŞKİN RAPOR DÜZENLEME YÜKÜMLÜLÜĞÜ

yatlandırma politikaları, pazarlama taktikleri ve masrafları, pazar payları, toptancı ve perakendeci müşteri potansiyeli ve ağırları, izne tâbi veya tâbi olmayan sözleşme bağlantılarına ilişkin veya bu gibi bilgi ve belgeler" şeklinde tanımlanmıştır.

9 Tamer İnal, Bilgi Edinme Hakkı ve Özel Hayata, Haberleşmeye, Ticari Sırlara, Fikir ve Sanat Eserlerine İlişkin Sınırlamalar, Kazancı Hukuk, İşletme ve Maliye Bilimleri Dergisi, S.3, Ekim 2004, İstanbul, s.24.

10 https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tasari_teklif_gd.onerge_bilgileri?kanunlar_sira_no=61191 (Erişim-22.08.2017).

11 <http://www2.tbmm.gov.tr/d24/1/1-0483.pdf> (Erişim-22.08.2017).

Diğer kurum ve kuruluşlar gibi mahalli idare şirketleri de, bir önceki yıla ait olmak üzere her yıl; kendilerine yapılan bilgi edinme başvurularının sayısını, olumlu cevaplanarak bilgi veya belgelere erişim sağlanan başvuru sayısını, reddedilen başvuru sayısı ve bunların dağılımını gösterir istatistiki bilgileri, gizli ya da sır niteliğindeki bilgiler çıkarılarak ya da bu nitelikteki bilgiler ayrılarak bilgi veya belgelere erişim sağlanan başvuru sayısını, başvurunun reddedilmesi üzerine itiraz edilen başvuru sayısı ile bunların sonuçlarını gösterir bir rapor hazırlamak ve bu raporları her yıl Şubat ayının sonuna kadar Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna göndermekle mükelleftir. Ancak, kanaatimizce, mahalli idare şirketleri için özel bir rapor hazırlanmasından ziyade bu şirketlere ilişkin söz konusu bilgilerin belediyeler veya il özel idareleri tarafından hazırlanan rapor içerisinde gösterilebilir.

8. SONUÇ

Bilgi edinme hakkı, Anayasal bir hak olup, ülkemizde herkes bilgi edinme hakkına sahiptir. Bu kapsamda, demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak kişilerin bilgi edinme hakkını kullanmalarına ilişkin usul ve esaslar, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununda düzenlenmiştir. Anılan Kanuna istinaden Bakanlar Kurulunca çıkarılan Yönetmelikte, bilgi edinme mevzuatına tabi olan kurum ve kuruluşlar detaylı olarak sayılmış ve bu kuruluşlar arasında belediyeler ve il özel idareleri tarafından kurulan şirketlere de yer verilmiştir. *Dolayısıyla, mahalli idare şirketleri, 4982 sayılı Kanun ve bu Kanunun ikincil düzenlemeleri çerçevesinde talepte bulunan kişilere bilgi vermekte yükümlüdür.*

Ancak, mahalli idare şirketlerinin bilgi edinme mevzuatının kapsamında bulunduğu hususu, hem mahalli idareler ve bunların

şirketleri, hem de vatandaşlar tarafından pek bilinmemektedir. Şirketlerin özel hukuk tüzel kişisi olması, ayrıca işleyişleri ve faaliyetleri bakımından kamu kurum ve kuruluşlarından farklılık göstermeleri nedeniyle bilgi verme yükümlülüğünün mezkûr şirketlerde ne şekilde uygulanacağı hususunda tereddütler bulunmaktadır.

Bu noktada, bilgi edinme başvurusuyla ilgili yapılacak itirazları incelemek, ayrıca kurum ve kuruluşlar için bilgi edinme hakkının kullanılmasına ilişkin kararlar vermek üzere kanunla oluşturulmuş olan *Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulunca, bilgi edinme hakkının mahalli idare şirketlerinde uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile bu hak kapsamında anılan şirketlerin yükümlülüklerinin neler olduğunun, uygulamaya yön verecek şekilde belirlenmesi faydalı olacaktır.*

KAYNAKÇA

4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu(24.10.2003 tarihli ve 25269 sayılı R.G.).

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı R.G.).

Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik(27.04.2004 tarihli ve 25445 sayılı R.G.).

Bilgi ve Belgeye Erişim Genel Tebliği(14.02.2006 tarihli ve 26080 sayılı R.G.).

İnal,Tamer, Bilgi Edinme Hakkı ve Özel Hayata, Haberleşmeye, Ticari Sırlara, Fikir ve Sanat Eserlerine İlişkin Sınırlamalar, Kazancı Hukuk, İşletme ve Maliye Bilimleri Dergisi, S.3, Ekim 2004, İstanbul.

<https://www.tbmm.gov.tr>

Taner ERASLAN

İç Denetçi

BELEDİYELERCE YAPILAN DANIŞMANLIK HİZMET ALIMININ KAPSAMI

1. GİRİŞ

Bilgi ve düşüncesi alınmak için kendisine danışılan görevli kimseye danışman diyoruz. Günümüz çalışma hayatının vazgeçilmez bir fonksiyonu olan danışmanlık hizmetlerinden istenilen faydanın sağlanması, başta kuralların doğru kurulmasına bağlıdır.

Belediyeler de ciddi tutarlarda ve sayıda danışmanlık hizmeti almaktadır. Ancak, danışmanlık hizmet alımlarında, gerek teknik şartnamenin oluşturulması aşamasında gerekse de hizmetin kabul aşamasında bazı hatalar yapılmaktadır.

Danışmanlık hizmeti, uzmanlığı kabul edilmiş veya bunu meslek edinmiş kişilere başvurulması şeklinde kendini göstermektedir. İdareler bu yolla uzmanlığı bulunan birinden, teknik, mali veya hukuki görüş almakta, bilgisinden bu yolla faydalanmaktadır.

Ancak, danışmanlık hizmetinin yanlış tanımlanması, karar vericileri ya da yöneticileri tembelliğe de itmektedir.

Danışmana aşırı bağlı ve sürekli danışma eğiliminde olan yöneticiler, karar alırken risk alamamakta, vermeleri gereken kararları geciktirmekte, sürekli düşüncelerini başkalarına onaylatmaya çalışmaktadırlar.

Danışmanlık, oldukça önemli işlevleri olan ve idareler için de yapıcı sonuçları olan bir bilgi edinme yöntemidir. Ancak, danışma faaliyeti yönetimin fonksiyonları arasında yer almaz. **Yönetimin fonksiyonlarının aşındırılması yönünde de kullanılmamalıdır.** Daha açık bir ifade ile planlama, örgütleme, yöneltme, koordine etme, denetleme gibi fonksiyonlar danışma faaliyeti ile gördürülemez. Özellikle bazı belediyeler tarafından alınan danışmanlık hizmetlerinde bu yönde eğilimler bulunduğu görülmektedir.

Yazımızda, öncelikle danışmanlık faaliyetini, hizmetini ve danışmanı tanımlamakta fayda görüyoruz. Sonrasında konuyla ilgili Sayıştay kararlarını inceleyeceğiz.

2. DANIŞMANLIK FAALİYETİ, HİZMETİ VE DANIŞMAN KAVRAMLARI

Danışmanlık faaliyetine ilişkin en açık tanım 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda yapılmıştır. Anılan Kanunun tanımlar başlıklı 3 üncü maddesinde aşağıdaki tanıma yer verilmiştir:

“Danışman: Danışmanlık yapan, bilgi ve deneyimini idarenin yararı için kullanan, danışmanlığını yaptığı işin yüklenicileri ile hiçbir organik bağ içinde bulunma-

yan, idareden danışmanlık hizmeti karşılığı dışında hiçbir kazanç sağlamayan ve danışmanlık hizmetlerini veren hizmet sunucularını,”

Diğer taraftan Kanunun çeşitli hükümlerinde uygulamaya ilişkin temel kurallar konulmuştur:

- İhale konusu işin danışmanlık hizmetlerini yapan yükleniciler bu işin ihalesine katılamazlar. Aynı şekilde, ihale konusu işin yüklenicileri de o işin danışmanlık hizmeti ihalelerine katılamazlar. Bu yasaklar, bunların ortaklık ve yönetim ilişkisi olan şirketleri ile bu şirketlerin sermayesinin yarısından fazlasına sahip oldukları şirketleri için de geçerlidir. (Anılan Kanunun İhaleye katılamayacak olanlar başlıklı 11 inci maddesi)
- İhalelerde, teklif edilen bedelin % 3'ünden az olmamak üzere, istekli tarafından verilecek tutarda geçici teminat alınır. İhale dokümanında belirtilmesi şartıyla, danışmanlık hizmeti ihalelerinde geçici teminat alınması zorunlu değildir. (Anılan Kanunun geçici teminat başlıklı 33 üncü maddesi)
- 43 üncü madde hükmü gereğince sözleşmeden önce kesin teminat alınmayan danışmanlık hizmet ihalelerinde sözleşmeye davet ise, kesin teminat istenilmeksizin birinci fıkra hükümlerine göre yapılır. (Anılan Kanunun sözleşmeye davet başlıklı 42 nci maddesi)
- Ancak, danışmanlık hizmet ihalelerinde ihale dokümanında belirtilmesi kaydıyla, kesin teminat sözleşme

yapılmadan önce alınmayabilir. Bu durumda, düzenlenecek her hakedişten % 6 oranında yapılacak kesintiler teminat olarak alıkonulur. (Anılan Kanunun kesin teminat başlıklı 43 üncü maddesi)

- Mimarlık ve mühendislik, etüt ve proje, harita ve kadastro, her ölçekte imar planı, imar uygulama, ÇED raporu hazırlanması, plan, yazılım geliştirme, tasarım, teknik şartname hazırlanması, denetim ve kontrolör-lük gibi teknik, mali, hukuki veya benzeri alanlardaki hizmetler, danışmanlık hizmet sunucularından alınır.

Danışmanlık hizmetleri, bu bölümde yer alan hükümlere uygun olarak sadece belli istekliler arasında ihale usulü ile ihale edilir. (Değişik son cümle: 31/3/2012-6288/6 md.) **Ancak yaklaşık maliyeti 13 üncü maddenin (b) bendinin (2) numaralı alt bendinde hizmet alımları için öngörülen üst limit tutarının dört katının altında kalan danışmanlık hizmetleri, hizmet alımı ihalesiyle gerçekleştirilebilir.** (Anılan Kanunun danışmanlık hizmeti başlıklı 48 inci maddesi)

Yukarıda yer verilen düzenlemeler yanında anılan Kanunun 48 ila 52 nci maddeleri arasında bu hizmet alımına ilişkin özel hükümler bulunmaktadır.

Diğer taraftan, 5393 sayılı Belediye Kanununun Belediyenin giderleri başlıklı 60 ncı maddesinin “I” bendinde; “Avukatlık, danışmanlık ve denetim hizmetleri karşılığı yapılacak ödemeler.” düzenlemesine yer verilmiştir.

Dolayısıyla, danışmanlık hizmet alımları belediye giderleri arasında yer almaktadır.

3. DANIŞMANLIK HİZMET ALIMININ KAPSAMI

Sayıştay yargılamasında veya denetiminde, danışmanlık hizmet alımlarında aşağıdaki hususlara bulgu olarak yer verildiği görülmüştür:

3.1. Alım yönteminin hatalı olması

“Kariyer Mesleği Müfettişlik Olan Bir Uzmandan Danışmanlık Hizmeti Satın Alınması

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 30.03.2014 tarihi itibarıyla Büyükşehir dünüştürülen ... Büyükşehir Belediyesi'nin idari yapılanmasının oluşturulması aşamasında katkılarında yararlanılmak üzere, kariyer mesleği müfettişlik olan bir uzmandan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22' inci maddesinin (b) fıkrası uyarınca danışmanlık hizmeti alındığı görülmüştür.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri doğrultusunda; Belediye tarafından kamuda müfettişlik ve üst düzey yöneticilik tecrübesi olan ...dan eğitim ve danışmanlık hizmeti alınmıştır. **Ancak kişinin akademik veya bilimsel bir kimliği olmadığından, söz konusu hizmet ihtiyacının 4734 sayılı Kanunun 22' nci maddesinin b fıkrası anlamında belediye birimlerine seminer vermek, birimlerin sorunlarının çözümü ve idari yapılanmanın sağlanmasına destek vermek amacıyla eğitim ve danışmanlık hizmeti konularında özel bir hakka sahip olduğundan bahsetmek mümkün değildir.**

Öte yandan; danışmanlık hizmeti veren ...ile ... Büyükşehir Belediyesi arasında imzalanan sözleşmenin 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na göre geçerli olması, ihale uygulaması hatalı olmasına rağmen ödemelerin hizmet karşılığı yapılması nedeniyle 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 71' inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendi uyarınca kamu zararının oluşmaması, sözleşme konusu işin yüklenici ...tarafından yerine getirildiğinin ve 2015 yılı için yenilenen sözleşmenin sorgu üzerine sona erdirildiğinin anlaşılması gerekçeleriyle ilişilecek husus bulunmadığına oy birliğiyle,¹

3.2. İş tanımının açık yapılmaması

“Danışmanlık, telefon bilgi hattı ve mevzuat gönderim gibi muğlak adlar altında muhtelif firmalardan danışmanlık hizmeti alınması suretiyle kamu zararına neden olunmuştur.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, kamu kaynağını kullanan görevliler kamu kaynağının etkin ve verimli kullanılmasından sorumludurlar. Sorumlularca yapılan savunmadan da görüleceği üzere, söz konusu kitaplar ve beraberinde verileceği söylenen danışmanlık hizmetleri tamamen satıcıların teklifleri üzerine alınmıştır. Ayrıca söz konusu satışı gerçekleştiren kişiler kendilerini denetim elemanı gibi göstermişler ve yine yayıncı olarak ta çeşitli denetim elemanları derneklerinin isimlerini çağrıştırmaya isimler kullanmışlardır. Yayıncı olarak ismi geçen kuruluşların hiç birinin çağrışımı yapılan denetim elemanı dernekleri ile bir bağlantısı da bulunmamaktadır.

¹ Sayıştay 7. Dairesi Karar No 73, İlam No:127, Tutanak Tarihi 4.2.2016

Sonuç olarak; Danışmanlık, telefon bilgi hattı ve mevzuat gönderim gibi muğlak adlar altında muhtelif firmalardan danışmanlık hizmeti alınması neticesinde oluşan TL kamu zararının Üst Yönetici (Belediye Başkanı) ile Muhasebe Yetkilisi (Mali Hizmetler Müdürü)’a müştereken ve müteselsilen 6085 sayılı Sayıştay Kanunu’nun 53 üncü maddesi gereği işleyecek faizleri ile ödettirilmesine oy birliğiyle,²

3.3. Danışmanlık alımlarının kısımlara bölünmesi

“... Buna göre idarelerin, mimarlık ve mühendislik, etüt ve proje vb. alanlardaki hizmetleri, belirtilen şartlarda, anılan Kanun’un 21/f ve 22/d maddelerine göre temin etmeleri mümkündür.

Bahse konu Rapor maddesinde ise,..... Belediyesinde 2013 yılında gerçekleştirilen danışmanlık hizmet alımlarından;İşi,İşi,İşi,İşi,İşi’nin ihale düzenlenmeksizin doğrudan temin veya pazarlık usulüyle gerçekleştirildiklerinden bahisle sorgu konusu edilmiş iseler de, söz konusu işlerin tümünün 4734 sayılı Kanun’un anılan 21/f ve 22/d maddelerinde belirtilen parasal sınırlar dahilinde gerçekleştirildikleri, ayrıca, **bu işlerin her biri farklı bir projeye ilgili olduklarından, bunların parasal limitlerin altında kalınmak amacıyla parçalara bölündüğünün de ileri sürülemeyeceği, anlaşılmıştır.**

Yine, her ne kadar Denetçi sorgusuyla, söz konusu işlerle ilgili fiyat teklifleri alınırken, alımı yapılacak hizmet alımlarına ilişkin maliyet ve teklif fiyatına etki edecek her bir unsur ve ayrıntılı iş tanımları yapılmadan

teklif alındığı iddiasında bulunulmuş ise de, sorumlularca yapılan savunmalardan, söz konusu hizmet alımına ilişkin fiyat teklifine etki edecek ana unsurlar olan inşaatın m²si ve inşaatın türünün belirtildiği anlaşılmıştır.

Bu itibarla, bahse konu Rapor maddesinde konu edilen danışmanlık hizmeti alımlarının ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak gerçekleştirildikleri anlaşıldığından, bu alımlarla ilgili olarak ilişilecek husus bulunmadığına, oy birliğiyle,³

3.4. Bir konuda danışmanlık hizmet alımı yapılabilmesi için, konunun karmaşık olması, özel uzmanlık ve deneyim gerektirmesi iddiası

Bir konuda danışmanlık hizmet alımı yapılabilmesi için, konunun karmaşık olması, özel uzmanlık ve deneyim gerektirmesi gerektiği, çerçevesi çizilmemiş, hangi konuda danışmanlık hizmeti alınacağı belirtilmeyen veya özel uzmanlık ve deneyim gerektirmeyen, **idare personeli tarafından yürütülebilecek veya yürütülmesi gereken işler için danışmanlık hizmet alımı yapılamayacağı**, örneğin mevzuat desteği sağlamak, idarenin olabilecek problemlerine cevap vermek gibi konuların uzmanlık gerektiren hususlar olmadığı, mevzuatı takip etmek, yorumlamak ve uygulamanın zaten idare personelinin görevleri arasında bulunduğu,

...

İleri sürülmüştür.

Ancak, Denetçi tarafından ileri sürülen iddiaların tamamına katılmak mümkün görünmemektedir. Her ne kadar, bahsi geçen, hukuki konularda danışmanlık hizmeti alımı, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun Da-

2 Sayıştay 7. Dairesi Yılı:2014 Karar No:62, İlam No:122,Tutanak Tarihi:7.1.2016

3 Sayıştay Dairesi: 6 Karar No: 214, İlam No: 215, Tutanak Tarihi:17.3.2015

nışmanlık hizmetleri başlığını taşıyan 48 inci maddesi hükmüne ve bu madde hükmüne göre hazırlanarak yürürlüğe konulmuş olan Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin bazı hükümlerine tam olarak uyulmadan gerçekleştirilmiş olmakla birlikte, belirtilen hizmet alımı için yapılan ödemelerin kamu zararı olduğu iddiasına katılmak mümkün görünmemektedir. Şöyle ki; sorumlular tarafından yapılan savunmalardan ve savunma eki olarak gönderilen belgelerden anlaşılacağı üzere, Belediyesi bünyesinde çalışan avukatlar bulunmakla birlikte, hukuki alanda kalmak koşulu ile spesifik konulara ve Belediyenin Bakanlıklar ve Yargıtay, Danıştay, Anayasa Mahkemesi gibi yüksek yargı organları nezdinde takip edilmesi gereken işlere yönelik olarak gereksinim duyulan hukuksal hizmetler için alım yapıldığı anlaşılmaktadır. **Belediyenin ihtiyaç duyduğu hukuki meselelerin çözülmesinin temini için belediyeler konusunda deneyimli avukatlardan hukuksal nitelikli danışmanlık hizmeti alınmıştır. Satın alınan hukuki danışmanlık hizmetleri, özel hukuki konuları içeren ve uzmanlık gerektiren konulara ilişkindir. Diğer taraftan, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun" Belediyenin Gelirleri" başlıklı 60 ıncı maddesinde; "Avukatlık, danışmanlık ve denetim hizmetleri karşılığı yapılacak ödemeler" belediye giderleri arasında sayılmıştır. Bu durumda, Belediyelerin avukatlık hizmeti satın alması karşılığında Belediye bütçesinden yaptıkları ödemelerin kamu zararı olarak görülemeyeceği anlaşılmaktadır.**

Dolayısıyla, her ne kadar mevzuatında öngörülen şartlar tam olarak yerine getirilmek suretiyle hareket edilmiş olmasa da, Belediyesi tarafından yapılan hukuki

konulardaki danışmanlık hizmeti alımları nedeniyle kamu zararına yol açıldığı görüşünün isabetli olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, kamu zararı oluşmayan -TL tutarındaki hizmet alımıyla ilgili olarak ilişik bulunmadığına,

3.5. Memurların kendisi tarafından yapılması gereken işlemlerin hizmet alımı yoluyla gerçekleştirildiği iddiası

"...Kaldı ki savunmalarda "Kuruluşun görev alanının ... Belediyesi mücavir alan sınırları olması, söz konusu finansal kiralama firmasının İstanbul İli sınırları içerisinde bulunması, bu sebeple trafik tescil işlemlerinin İstanbul ilinde gerçekleştirilmesi gerektiği, söz konusu işin tamamlanma süresinin ne kadar olacağının belli olmaması, ulaşım, konaklama, koordinasyon vb. sorunların güçlüğü ve alacağı süre düşünülerek, mücavir alan dışına personel görevlendirilme yerine işin İstanbul'da yerleşik, sürekli bu işleri yapan profesyonel bir firmaya yaptırılmasının daha uygun olacağı değerlendirilerek, işin danışmanlık hizmeti yoluyla yaptırılması uygun olacağı görülmüş, yasal mevzuata uygun bir şekilde danışmanlık hizmet alımı gerçekleştirilmiş olup, herhangi bir kamu zararından bahsedilmesinin mümkün olmadığı, ayrıca trafik tescil işlemlerinin mutlaka İstanbul ilinde olmasından dolayı personel görevlendirmesinin daha maliyetli olacağının açık olduğu, gerçekleşen hizmet alımı bedeli içerisinde zorunlu ödenmesi gereken kıymetli evrak bedelleri ve noter hizmetlerinin de dahil olduğu," belirtilmiştir. Açıklanan gerekçelerle bahse konu hizmetin hizmet alım yoluyla yapılmasında mevzuata aykırılık bulunmadığından sorgu konusu ...-TL ile ilgili olarak

ihaleye ilişkin bir husus bulunmadığına oy birliğiyle.”⁴

“...02.11.1985 tarihli ve 18916 mükerrer sayılı Resmî Gazete’ de yayımlanan Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin 10’uncu maddesinde ise, İmar Kanununun 9’uncu maddesindeki esaslara göre Bayındırlık ve İskân Bakanlığı’na verilen plân yapma, yaptırma, değiştirme ve resen onaylama yetkileri saklı kalmak kaydı ile imar plânlarının ilgili idarece doğrudan veya ihale suretiyle yaptırılabilceği hükmü yer almaktadır.

Bu itibarla imar planlarının ihale suretiyle yaptırılabilceğine ilişkin düzenleme bulunduğundan ...’ den yapılan hizmet alımı konusunda ihaleye ilişkin bir husus bulunmadığına oy birliğiyle, karar verildi.⁵

3.6. İşin danışmanlık adı altında bilfiil yaptırılması

“XXX Belediyesinin 2007 yılı Stratejik Plan, Faaliyet Planı ve Uygulama Programının Hazırlanması ve Takibi işinin danışmanlık kapsamında yaptırılması

...Dilekçiler dilekçelerinde söz konusu işin danışmanlık hizmeti alım işi olduğunu, stratejik plan ile faaliyet planının tamamen firma tarafından yapılmadığını, firma yetkililerinin oluşturulan komisyona danışman olarak katıldıklarını belirtmiş olsalar da **işe ait teknik şartname incelendiğinde sözleşme konusu işin yöntem ve süreç danışmanlığı değil, Strateji Geliştirme Başkanlığı’nın görevleri arasında bulunan faaliyet planı ve uygulama programının hazırlanması, takibi ve raporlanması olduğu anlaşılmaktadır.**

4 Sayıştay 6. Dairesi Karar No:132, İlam No:268, Tutanak Tarihi: 25.9.2014

5 Sayıştay 6. Dairesi Karar No: 23, İlam No: 116, Tutanak Tarihi 16.5.2013

*İhaleye ilişkin Teknik Şartnamede dilekçenin belirttiğinin aksine yöntem ve süreç danışmanlığı değil, Faaliyet Raporunun Hazırlanması, Uygulanması ve Takibi işinin teknik detayları düzenlenmiştir. Dolayısıyla teknik şartname hükümlerinden bilfiil faaliyet planı ve uygulama programının hazırlanması, takibi ve raporlanması işinin yüklenici tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca taraflar arasındaki sözleşmenin 5 inci maddesinde de işin tanımı “Belediyenizin 2007 Yılı Faaliyet Planı ve Uygulama Programının Hazırlanması ve Takibi” olarak belirtilmiştir. **Sonuçta yapılan danışmanlık değil işin bilfiil kendisinin yerine getirilmesidir.***

Bu itibarla, dilekçi iddialarının reddedilerek 1336 sayılı ilamın 3 üncü maddesiyle 33.038,88 YTL’ye ilişkin tazmin kararının TASDİKİNE,⁶

4. SONUÇ

Danışmanlık hizmet alımlarında, iş tanımının doğru yapılması gerekmektedir. İdarenin hangi konuda danışmanlık hizmeti almak isteğini açık ve net ortaya koyması, ileride işin kabulü aşamasında da gerekli olan bir husustur.

Diğer taraftan, memur eliyle görüldüğü üzere bir işin tamamının değil yöntem ve süreç açısından destek alınması gerekmektedir.

Diğer taraftan, alım yönteminin de önemli olduğunu belirtmemiz gerekmektedir. **Gerekli şartları taşımadan, tek kaynaktan alım yapılması fiilen ve hukuken mümkün bulunmamaktadır.**

6 (Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı Yılı 2007 Dairesi 2 Dosya No 34197 Tutanak No 34908 Tutanak Tarihi: 8.5.2012)

BELEDİYELERİN PAZAR YERLERİNE YÖNELİK YETKİ VE SORUMLULUKLARI

Süleyman Ruhi AYDEMİR

Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi
Bağımsız Denetçi

GİRİŞ

Bu çalışmanın amacı; semt ve üretici pazarlarının kurulması, işletilmesi, taşınması ve kapatılması, yönetim ve denetimi, bu yerlerde faaliyet gösteren üretici ve pazarıcılarda aranılacak nitelikler, bunların çalışmaları, yapacakları satışlar, haklarını ve uymakla yükümlü oldukları kuralları bağlamında Belediyelerin yetki ve görevlerini ortaya koymaktır.

A. PAZAR YERLERİNİN KURULMASI VE İŞLETİLMESİ

Semt¹ ve üretici² pazar yerleri; imar planında belirlenmiş veya asıl tahsis amacını engellemek kaydıyla ayrılmış diğer alanlarda aşağıda belirtilen asgari koşulları taşıyacak şekilde belediyeler veya yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları iştirakleri tarafından kurulur. Gerçek veya diğer tüzel kişiler tarafından pazar yeri kurulamaz.

Pazar yerinin kurulmasına, Pazar yeri kuruluş komisyonunun raporu göz önünde bulundurularak belediye meclisince karar verilir.

Semt pazarının kurulmasında, tüketici piyasasının büyüklüğü, ulaşım imkânları,

1 Üreticiler ve pazarıcılar tarafından malların doğrudan tüketicilere perakende olarak satıldığı açık veya kapalı pazar yerleri

2 Üreticilerin kendi ürettikleri malları perakende olarak doğrudan tüketicilere sattıkları açık veya kapalı pazar yerleri

semt pazarı sayısı ve bunların birbirlerine yakınlığı ile semt pazarının çevreye, altyapıya ve trafiğe getireceği yükler ile can ve mal güvenliği riski göz önünde bulundurulur.

Üretici pazarının kurulmasında, yörede yetiştirilen mal miktarı ve çeşidi, üretim sezonu ile üretici ve tüketici talepleri dikkate alınır.

Semt pazarı kurulan yerlerde, üretici pazarı semt pazarı ile aynı günde kurulamaz.

Pazar yerleri, belediyeler veya yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları iştiraklerince işletilir ve bu yetki devredilemez. Ancak, pazar yerlerinin işletilmesine ilişkin bazı hizmetler, ilgili mevzuat hükümlerine aykırı hüküm içermeyecek şekilde yapılacak belirli süreli protokoller ile meslek kuruluşları³ eliyle yürütülebilir.

1. Pazar Yeri Kuracak ve/veya İşletecek Belediye İştiraklerinde Aranacak Şartlar

- Sözü edilen belediye iştiraklerinin;
- Anonim şirket şeklinde kurulması,
- Ödenmiş sermayesinin en az iki yüz elli bin Türk Lirası olması,
- Esas sözleşmesinin 5957 sayılı Sebze

3 Pazarıcıların üyesi oldukları ihtisas odalarının kurdukları ülke genelinde en fazla üyeye sahip esnaf ve sanatkarlar federasyonuna kayıtlı meslek odasını veya ihtisas odası bulunmayan yerlerde en fazla pazarıcı üyeye sahip esnaf ve sanatkarlar odası.

Ve Meyveler İle Yeterli Arz Ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun (Kanun) ve Sebze Ve Meyve Ticareti Ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik (Yönetmelik) hükümlerine uygun olması,

- Yönetim kurulu üyelerinin 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı beş yıl veya daha fazla süreyle ya da devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkûm olmaması ve bu kişiler ile şirketin mali ve ticari itibar bakımından engel bir durumunun bulunmaması,
- Vergi mükellefi olması,
- Pay senetlerinin nama yazılı olması,
- İlgili mevzuatla aranılan diğer şartlara sahip olması

gerekir.

2. Pazar Yerinde Bulunması Gereken Hizmet Tesisleri ve Özellikleri

Pazar yerlerinde aşağıdaki hizmet tesislerinin bulunması zorunludur:

Pazarıcı ve üretici satış yerleri: Satış yerlerinin alan büyüklüğü ve kullanımı ile buralardaki tezgâhların ebat ve biçimine ilişkin özellikler, mal teşhirini olumsuz etkilemeyecek, alışveriş için yeterli geçiş yolları bırakacak ve pazar yerlerine standart bir görünüm

kazandıracak şekilde ilgili meslek kuruluşunun görüşü alınarak belediye encümenince belirlenir.

- **Zabıta bürosu:** İlgili personelin ihtiyacını karşılayabilecek özellikte ve kapasitede olur. Seyyar kabinler de bu amaçla kullanılabilir.
- **Çöp toplama yeri:** Pazar yerlerinde oluşan çöplerin kaldırılıncaya kadar tutulacağı çöp toplama yeri, pazar yerinin uygun bir yerinde oluşturulur. Çöp toplama yerlerinin kapasitesi, pazar yerinin büyüklüğü ve iş hacmine göre belirlenir.
- **Elektronik tartılar:** Tüketicilerce satın alınan malların ağırlığının kontrol edilebileceği, ilgili mevzuata uygun elektronik tartılar, pazar yerlerinin giriş ve çıkış noktalarına konulur.
- **Aydınlatma ve Hoparlör sistemi:** Gerekli görülen duyuruların yapılabileceği uygun ve yeterli kapasitedeki hoparlör sistemi ile pazar yerlerinin yeterli düzeyde aydınlatılmasına imkân sağlayacak aydınlatma sistemi kurulur.
- **Güvenlik kamerası:** Pazar yerlerinde faaliyet gösterenler ile tüketicilerin can ve mal güvenliğini sağlanması amacıyla, pazar yerlerinin kapasitesi göz önünde bulundurularak yeterli sayı ve özellikteki güvenlik kameraları uygun alanlara yerleştirilir.
- **Tuvalet:** Pazar yerlerinin kapasitesi göz önünde bulundurulacak ihtiyacı karşılayacak sayıda ve özellikte olur. Bu amacı sağlayacak şekilde, seyyar tuvalet kabinleri veya pazar yerinin çevresinde bulunan tuvaletler de kullanılabilir.

Kapalı pazar yerlerinde, bu maddede öngörülen zorunlu tesislere ilave olarak, pazar yerinin iş hacmi ile burada faaliyet gösterenlerin ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde otopark alanı ile yeterli kapasitede havalandırma sistemi bulunur. Kapalı alanlara ilişkin ilgili mevzuat hükümleri saklıdır.

Satış yerlerini kullananların pazar yerine mal getirme, boşaltma ve yükleme işlerini kolaylıkla yapabilmelerine imkân verecek tedbirler belediyece alınır.

Zorunlu tesisler dışında ihtiyaca göre belirlenecek diğer tesisler belediyece oluşturulabilir.

3. Pazar Yeri Kuruluş Komisyonu

Pazar Yeri Kuruluş Komisyonu on üyeden oluşur. Başkanlığı, ilgili belediye başkanı ya da görevlendireceği yardımcısı tarafından yürütülür. Diğer üyeler ise belediyenin imar ve denetim ile ilgili müdürlüklerinden görevlendirilecek iki temsilci ile il müdürlüğü, il/ilçe emniyet müdürlüğü, il/ilçe gıda, tarım ve hayvancılık müdürlüğü, il/ilçe sağlık müdürlüğü/ilçe sağlık grup başkanlığı, ilgili meslek kuruluşu ve ziraat odası ile o yerde faaliyet gösteren en fazla üyeye sahip tüketici örgütü temsilcisidir. Tüketici örgütü bulunmayan yerlerde tüketiciler, o yerde en fazla ortağa sahip tüketim kooperatifleri tarafından temsil edilir. Komisyonun, o yerde ilgili kuruluşun bulunmamasından kaynaklanan noksan üyelikleri, sırasıyla ilçe ya da il nezdinde faaliyet gösteren ilgili kuruluşça doldurulur.

İmar planında pazar yeri olarak belirlenen veya belirlenecek alanlar ile asıl tahsis amacını engellemek kaydıyla ayrılmış veya ayrılacak diğer alanların semt veya üretici pazarı olarak kullanılıp kullanılmayacağına Pazar yeri kuruluş komisyonu tarafından karar verilir. Komisyon; kurulacak semt pazarının kurulmasında, tüketici piyasasının

büyüklüğü, ulaşım imkânları, semt pazarı sayısı ve bunların birbirlerine yakınlığı ile semt pazarının çevreye, altyapıya ve trafiğe getireceği yükler ile can ve mal güvenliği riskini, üretici pazarının kurulmasında ise yörede yetiştirilen mal miktarı ve çeşidi, üretim sezonu ile üretici ve tüketici taleplerini değerlendirir. Komisyon tarafından hazırlanan rapor, belediye meclisine sunulur.

4. Pazar yeri yerleşim planı

Pazar yeri yerleşim planı, pazar yeri kurulmasına ilişkin belediye meclisi kararını takiben üç ay içinde, asgari hizmet tesislerini içerecek şekilde hazırlanır ve belediye encümenince onaylanır.

Yerleşim planının hazırlanmasında; toplam satış yeri sayısının en az yüzde yirmisinin özel satış yeri olarak üreticilere ayrılması ve sebze ve meyveler ile diğer gıda ve ihtiyaç maddelerinin birbirlerini olumsuz etkilemeyecek şekilde ayrı ayrı satışa sunulması hususuna dikkat edilir.

Yerleşim planı, ihtiyaca göre belediye encümeni kararıyla değiştirilebilir. Yerleşim planının değiştirilmesinde, mevcut kişilerin hakları göz önünde bulundurulur.

5. Pazar yerlerinin kuruluş günü, taşınması ve kapatılması

Pazar yerlerinin kuruluş günü, o yerdeki diğer pazar yerlerinin kurulduğu günler dikkate alınmak suretiyle, açılış ve kapanış saatleri ise mevsim şartları ve yöresel ihtiyaçlara göre belediye encümenince belirlenir.

Pazar yerlerinin kuruluş günü ile açılış ve kapanış saatlerinin belirlenmesinde, ilgili meslek kuruluşunun görüşü alınır.

Çevreye, altyapıya ve trafiğe yük getiren, ulaşım imkânları ve alan büyüklüğü yetersiz olan ve uygun çalışma ortamı bulunmayan pazar yerleri belediye meclisinin kararı ile başka bir alana taşınabilir ya da kapatılabilir.

Belediye meclisi, birinci fıkrada belirtilen hususları, Pazar yeri kuruluş komisyonuna incelettirir.

B. SATIŞ YERLERİNİN İŞLETİLMESİ

1. Genel Hususlar

Semt ve üretici pazarlarındaki satış yerleri tahsis⁴ yoluyla işletilir. Kapalı pazar yerlerindeki satış yerleri ile diğer yerler, belirli süreli sınırlı aynı hak tesisi yöntemi kullanılarak kiralama yoluyla da işletilebilir. Tesis edilen sınırlı aynı hak tapu kütüğüne tescil edilir ve süresi on yılı geçemez. Satış yerlerinin işletilmesine yönelik işlemler, belediye encümeni kararı ile yapılır.

Tahsis işleminde ilgili belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan diğer pazar yerlerinde satış yeri bulunmayanlara, sınırlı aynı hak tesisi işlemine ise ilgili belediye sınırları ve mücavir alanları içinde ikamet edenlere öncelik verilir.

Aynı pazar yerinde, bir kişiye doğrudan ya da dolaylı olarak en fazla iki satış yeri verilebilir.

Semt pazarlarındaki satış yerleri pazarcılar ve üreticilerce, üretici pazarlarındaki satış yerleri ise münhasıran üreticilerce, organik malların satışa sunulduğu semt pazarlarındaki satış yerleri ise, yalnızca organik mal üreten üreticiler veya bu tür malları satan pazarcılarca kullanılır.

Semt pazarlarında, toplam satış yeri sayısının en az yüzde yirmisi üretici satış yeri olarak ayrılır. Bu yerler, üreticilerden yeteri kadar talep olmaması veya boşalan satış yerlerinin doldurulmaması hâlinde diğer talep sahiplerine de verilebilir.

4 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca tahsil edilen işgaliye harcı karşılığında, semt ve üretici pazarlarındaki satış yerlerinin geçici olarak kullanım hakkı.

2. Satış yerlerini kullanacaklarda aranılacak şartlar

- Satış yeri tahsis edilecek pazarcılarda aşağıda belirtilen şartlar aranır.

- Sebze veya meyve ya da belediyece izin verilen diğer gıda veya ihtiyaç maddelerinin satışı ile iştigal etmek.
- İlgili meslek odasına kayıtlı olmak.
- Vergi mükellefi olmak.
- Başvuru tarihinden önceki bir yıl içinde belediyece hakkında tahsis iptali/kira sözleşmesinin feshi kararı verilmemiş olmak.
- İlgili mevzuatla aranılan diğer şartlara sahip olmak.

- Satış yeri tahsis edilecek üreticilerde aşağıda belirtilen şartlar aranır.

- Sebze veya meyve üreticisi olmak.
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı bünyesinde tutulan ilgili sistemlere kayıtlı olmak.
- Başvuru tarihinden önceki bir yıl içinde belediyece hakkında tahsis iptali/kira sözleşmesinin feshi kararı verilmemiş olmak.
- İlgili mevzuatla aranılan diğer şartlara sahip olmak.

3. Pazar yerlerinde tahsis ve sınırlı aynı hak tesisi işlemi

Tahsis ve sınırlı aynı hak tesisi işlemi, pazar yeri yerleşim planının belediye encüminin onaylanmasını müteakip başlatılır.

Yapılacak tahsis işlemi, belediyece en az bir yerel gazetede ilan edilmek, en az yedi iş günü belediye ilan panosunda asılı kalmak ve belediyenin resmi internet sayfasında yayımlanmak suretiyle duyurulur. Ayrıca bu husus, üyelerine duyurmak üzere ilgili meslek kuruluşuna da bildirilir.

Duyuruda, pazar yerinin kurulacağı yer, üretici ve pazarcı satış yeri adedi, müracaat sahiplerinde aranılan şartlar ve bu kişilerden istenilen belgeler, son başvuru tarihi ve yeri ile belediyece uygun görülen diğer hususlar yer alır.

Başvurular, duyuruda belirtilen tarihe kadar bizzat yapılır. Yapılan inceleme sonucunda öngörülen şartları taşıdığı anlaşılan müracaat sahipleri, kura işlemine katılma hakkı kazanır.

Kura işlemine katılma hakkını kazananların listesi, listeye itirazın süresi ve şekli ile kura işleminin yapılacağı gün en az yedi iş günü süreyle belediyenin ilan panosu ve resmi internet sayfasında yayımlanır. Kura işlemine katılma hakkını kazanamayanlar, listeye itiraz edebilir. İtirazlar, belediye encümenince karara bağlanır.

Kura işlemi, müracaat sahiplerinin huzurunda yapılır. Kura işlemi yapılırken, ilgili meslek kuruluşunca görevlendirilen yetkili bir temsilci gözlemci olarak bulunabilir. Yapılan kura işlemi sonucunda hem pazarcılar hem de üreticiler için asil ve yedek listeler düzenlenir. Bu listeler, beşinci fıkrada belirtilen usule göre ilan edilir.

Bir pazar yerinde aynı mal gruplarının satışını yapan tahsis sahiplerinin satış yerleri, yapacakları yazılı başvuru üzerine belediye encümeninin kararı ile karşılıklı olarak değiştirilebilir.

Asil listelerde bulunan kişilerden tahsis işlemi yapılamayanlara ayrılan satış yerleri ile tahsis işlemi yapılmasından sonra boşalan satış yerleri, yedek listedeki pazarcı veya üreticilere sırasıyla tahsis edilir.

Yedek listelerde pazarcı ve üretici kalmaması ya da kura sonucunun ilan edildiği tarihten itibaren bir yılın geçmiş olması durumunda, tahsis edilemeyen ya da boşalan satış yerleri için tahsis işlemi, bu maddeye göre yeniden yapılır.

Pazar yerinin başka bir alana taşınması halinde, yeni pazar yerindeki satış yerleri, mevcut tahsis sahipleri arasında yukarıda usule göre yapılacak kura işlemi ile tahsis edilir.

Yapılan kura işlemi sonucunda kendilerine satış yeri tahsis edilemeyenlere, yazılı talepleri üzerine, diğer pazar yerlerinde boş bulunan satış yerleri başka bir işleme gerek kalmaksızın tahsis edilir.

4. Tahsis Ücreti

Tahsis ücreti, satış yerinin kullanımı sonrasında belediye meclisince her yıl belirlenecek tarifeye göre belediyelerin yetkili kılacakları memur veya kişilerce makbuz karşılığında tahsil edilir. Tahsis ücretinin günlük tahsil edilmediği durumlarda toplu tahsilatlar bir aylık süreyi aşmayacak şekilde yapılır.

Üreticilerden alınacak tahsis ücreti, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda yer alan tarifedeki en alt orandan hesaplanır.

Meslek kuruluşları, belediyelerle yapılan protokoller çerçevesinde verdikleri hizmetler için, 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamında makbuz karşılığında ücret tahsil edebilir.

Tahsis sahiplerinden, bu maddede belirtilenler dışında herhangi bir ad altında ücret tahsil edilemez.

5. Tahsisin devri

Tahsis edilen satış yerleri, vefat etme veya iş göremeyecek derecede kaza geçirme, hastalık ya da yaşlılık gibi zaruri hallerde belediye encümeni kararı ile kanuni mirasçılara devredilebilir. Bu nedenlerden dolayı yapılan devir işlemleri ile kesintisiz beş yıldır kullanılan satış yerlerinin beşinci fıkra hükmü çerçevesinde devri işlemlerinden herhangi bir ücret tahsil edilmez.

Tahsis sahibinin vefatı halinde devir, vefat tarihinden itibaren üç ay içinde yazılı talepte bulunulması ve kanuni mirasçıların anlaşmasına bağlıdır. Mirasçıların anlaşmasını gösterir noter onaylı belge ile veraset ilamı talep dilekçesine eklenir.

Vefat dışında birinci fıkrada belirtilen diğer durumlarda devir, yazılı talepte bulunulmasına bağlıdır.

Birbirini takip eden üç takvim yılı içinde üç kez faaliyetten men cezası uygulanmamış olan tahsis sahipleri, satış yerlerini tahsis sahipliği şartları taşıyan kişilere devredebilir.

C. PAZAR TEZGAHLARINDA SATIŞ İŞLEMLERİ

1. Satış yerlerinin kullanımı

Satış yerleri, tahsis sahiplerince bizzat kullanılması esastır. Satış yerleri kullanılırken;

- Tanıtım levhası, satış yerinin herkes tarafından kolaylıkla görülebilecek bir yerine yerleştirilir.
- Satış yerinde, belediyeden izin alınmaksızın değişiklikler veya bu yere ilaveler yapılamaz.
- Atık malzemeler belirlenen şekilde veya alanlarda toplanır ve satış yeri temiz tutulur.
- Satış yeri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal teşhiri ve satımı yapılmaz, buralarda mal veya boş kap bulundurulmaz.
- Belediyelerce belirlenen saatler dışında; mal getirilmez, yükleme ve boşaltma yapılmaz, araç bulundurulmaz.

İhtiyaç halinde, belediyeden önceden izin alınması ve kimlik ile ikamet bilgilerini gösterir belgelerin ibraz edilmesi kaydıyla sa-

tış yerlerinde eleman bulundurulabilir. Satış yerlerinde çalıştırılacak bu kişilerin, Kanun ve bu Yönetmeliğe aykırı iş ve işlemlerinden tahsis sahipleri sorumludur.

2. Sisteme⁵ bildirim⁶ ve künye⁷

Pazarcılarca satışa sunulan sebze ve meyvelere ilişkin bildirim, üreticilerden doğrudan alınan ve bildirim miktarının⁸ üzerinde bulunanlar için pazarcılar, diğer kişilerden alınanlar için ise malı satan kişiler tarafından yapılır.

Sebze ve meyvelerin üzerinde veya kap ya da ambalajlarının herkes tarafından kolaylıkla görülebilecek bir yerde künyenin bulundurulması zorunludur.

Kap veya ambalajlarından çıkarılarak satışa sunulan sebze ve meyvelere ilişkin künyeler, herkes tarafından kolaylıkla görülebilecek bir şekilde satış yerinin uygun bir yerinde bulundurulur.

Künyeler, tahrif veya taklit edilemez, bunlar üzerinde bilerek değişiklik yapılamaz veya üçüncü şahısları yanıltıcı ifadelerle yer verilemez.

3. Malların satışı

Üreticiler, pazar yerlerinde yalnızca kendi ürettikleri sebze ve meyvelerin satışını yapabilir. Satılabilecek toplam mal miktarı, adet ile yapılan satışlarda 300 adet, bağ ile yapılan satışlarda 100 bağ, kilogram ile yapılan satışlarda 200 kilogramdan az olmamak üzere belediye encümenince belirlenir.

5 Bakanlık bünyesinde elektronik ortamda kurulan ve internet tabanlı çalışan merkezi hal kayıt sistemi.

6 Bildirim miktarı veya üzerindeki sebze ve meyvelere ilişkin sisteme yapılan beyan işlemi.

7 Sebze ve meyvelerin üretim yerini, cinsini, miktarını, hangi üretici/işletmeye ait olduğunu, varsa sertifika bilgilerini ve Bakanlıkça uygun görülen diğer hususları içeren ve sistem üzerinden basılan belge veya barkodlu etiket.

8 Adet ile yapılan satışlarda 150 adet, bağ ile yapılan satışlarda 50 bağ, kilogram ile yapılan satışlarda 100 kilogram.

Malların satışında:

Mallar, gıda güvenilirliğine, kalite ve standardına, teknik ve hijyenik şartlara uygun olarak satışa sunulur.

Hileli olarak karışık veya standartlara aykırı mal satılmaz.

Aynı kap veya ambalaj içine değişik kalitede ve/veya üzerinde yazılı olan miktardan az mal konulmaz.

Çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılmaz, alıcı veya tüketicie karşı sözlü veya fiili kötü muamelede bulunulmaz.

Mallar, reklam veya satış yerini kullananlara ilişkin bilgi mahiyetinde olanlar hariç yazılı ve basılı kâğıtlardan imal edilmemiş kese kâğıtlarına ya da doğada çözünebilen veya bezden imal edilmiş olan poşetlere konularak satılır.

Satış yeri bulunmaksızın satış yapılmaz.

Satışa sunulan her bir mal çeşidi için, fiyat etiketi kullanılır. Etiketlerde, tüketicileri yanıltacak ifadeler yer verilemez. Etiketler, mürekkepli veya tükenmez kalem ile doldurulur ve etiketlerde kazıntı ve karalama yapılamaz. Etiketlerde, satış birimi olarak kilogram, adet, bağ, paket veya kutu ibareleri kullanılır. Satış birimi kullanılırken küsurata yer verilmez.

Satış yerini kullananlarca, 11/1/1989 tarihli ve 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu hükümlerine göre gerekli muayeneleri yapılmış olan elektronik tartılar kullanılır. Damgalanmamış, damgası kopmuş, bozulmuş, periyodik muayene zamanında müracaat edilmemiş veya damga süresi geçirilmiş ya da damgaları iptal edilmiş ölçü ve tartı aletleri kullanılamaz. Tartılar, tüketicinin satın aldığı malın ağırlığını görmesini sağlayacak şekilde, satış yerinin uygun bir yerine konulur. Ölçü ve tartı aletleri hileli bir şekilde kullanılamaz.

D. BELEDİYENİN GÖREV VE YETKİLERİ

1. Genel Hususlar

Belediyeler;

Pazar yerlerini işletmek veya yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları işletmelerince işletilmesini sağlamak, malların hijyenik şartlarda satışa sunulmasını sağlayıcı uygun çalışma ortamını oluşturmak, alt yapı ile çevre düzenlemelerini yapmak, pazar yerlerinde faaliyet gösterenler ile tüketicilerin can ve mal güvenliğini koruyucu tedbirleri almak,

Tahsis ve sınırlı ayrı hak tesisi işlemlerini yürütmek,

Pazar yerleri ile satış yerlerini kullananlara ilişkin bilgileri sisteme kaydetmek, kayıtlı bilgileri güncellemek, sisteme kaydedilenlerin her biri için dosya açmak ve ilgili evrakı bu dosyada muhafaza etmek,

Satış yerlerini kullananlar ile bunların çalıştırdıkları kişilerle ilgili, 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu çerçevesinde gerekli işlemleri yapmak,

Gerekli denetimleri yapmak, mevzuata aykırı eylemleri tespit edilenler hakkında cezai işlem uygulamak,

Tüketicilerin bilinçlendirilmesine ve korunmasına yönelik tedbirleri almak,

Bu Yönetmeliğin uygulanması ile ilgili olarak idari düzenleme yapmak,

Bu Yönetmelikte öngörülen diğer iş ve işlemleri yerine getirmekle,

görevli ve yetkilidir.

Pazar yerlerinin, burada faaliyet gösterenlerin ve tüketicilerin güvenliğini sağlamak ve belediye zabıtasına yardımcı olmak üzere 10/6/2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun hükümlerine göre özel güvenlik hizmeti sağlanabilir.

2. Denetim

Belediyeler, yetki alanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla, pazar yerlerinde Kanun ve bu Yönetmelik hükümleri ile Bakanlık düzenlemeleri çerçevesinde gerekli denetim ve uygulamaları yapmakla görevli ve yetkilidir.

Denetim yapmakla görevli, yetkili belediye personelinin talebi üzerine, kolluk kuv-

vetlerince gerekli yardım sağlanır.

2.1. İdari para cezaları

Pazar yerlerinde, diğer kanunlara göre daha ağır bir ceza gerektirmediği takdirde Kanunun 14 üncü maddesinde öngörülen idari para cezaları uygulanır. Bu cezalar ve 2017 yılındaki parasal karşılığı aşağıdaki gibidir:

Cezaya Konu Eylem	Ceza Miktarı (TL)*
Satış yeri bulunmaksızın satış yapılması	676.00 TL
Satış yerleri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal teşhir edilmesi veya satılması	67.00 TL
Satış yerleri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal veya boş kap bulundurulması	67.00 TL
Çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması	67.00 TL
Alıcı veya tüketiciye karşı sözlü veya fiili kötü muamelede bulunulması	67.00 TL
Atık malzemelerin belirlenen şekilde veya alanlarda toplanmaması	67.00 TL
Satış yerinin temiz tutulmaması	67.00 TL
Satış yerinde izin alınmaksızın değişiklik yapılması veya bu yerlere ilaveler yapılması	2.704.00 TL
Aynı kap veya ambalaj içine değişik kalitede ve/veya üzerinde yazılı olan miktardan az mal konulması	270.00 TL
Ölçü ve tartı aletlerinin hileli bir şekilde kullanılması	270.00 TL
Hileli olarak karışık veya standartlara aykırı mal satılması	270.00 TL
Mallara ilişkin künye numarası ile Bakanlıkça belirlenen diğer bilgileri içeren barkodlu etiketin ya da bunun yerine kullanılan künye belgesinin malların üzerinde veya kap ya da ambalajlarının herkes tarafından kolaylıkla görülebilecek bir yerinde bulundurulmaması	6.761.00 TL
Mallara ilişkin barkodlu etiket veya bunun yerine kullanılan künye belgesinde, bilerek değişiklik yapılması, bunların tahrif veya taklit edilmesi ya da bunlarda üçüncü şahısları yanıltıcı ifadelerle yer verilmesi	6.761.00 TL
Mal getirilmesine ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	135.00 TL
Araç bulundurulmasına ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	135.00 TL
Malların etiketlenmesine ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	135.00 TL
Satış yeri numarasını gösterir levhaya ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	135.00 TL
Pazarıcı ve pazar yerinde faaliyet gösteren üreticilerce kullanılacak kimlik kartlarına ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	135.00 TL
Pazarıcı ve pazar yerinde faaliyet gösteren üreticilerce giyilecek kıyafetlere ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	135.00 TL

* İdari para cezaları her takvim yılı başından itibaren geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılır.

İdari para cezalarının verilmesini gerektiren fiillerin bir takvim yılı içinde tekrarı hâlinde, idarî para cezaları her tekrar için iki katı olarak uygulanır.

İdari para cezalarını doğrudan veya Bakanlığın talebi üzerine belediyeler uygulamaya yetkilidir. **Bu maddede öngörülen idarî para cezalarının uygulanması, Kanun ve bu Yönetmelikte öngörülen diğer müeyyidelerin uygulanmasına engel teşkil etmez.**

İdari para cezası uygulanmasında idari para cezası tutanağı düzenlenir. **Bu tutanak; denetim yapmakla görevli yetkili personelce her eylem için ayrı olmak üzere üç nüsha olarak tutanağın bir nüshası ilgiliye verilir, bir nüshası belediye encümenine sunulur, sabit nüshası dip koçan olarak saklanır.** Tutanak, otokopili kağıtlara seri itibarıyla matbu cilt ve sıra numarası taşıyacak şekilde bastırılır. Tutanak, yetkili personele zimmet karşılığında verilir ve kullanılan ciltlerin dip koçanları teslim alınmadan yeni cilt verilmez. Tutanaklar üzerinde kazıntı ve silinti yapılamaz. Yanlış tanzim edilen tutanaklar, üzerine gerekli açıklama yapılmak suretiyle iptal edilir ve dip koçanlarıyla birlikte muhafaza edilir.

Cezanın uygulanmasına, ceza tutanağına ilgili belediye encümenince karar verilir. Belediye encümenince verilen karar ile tahakkuk işlemi gerçekleşir. İdari para cezası tutanakları, tutanağın düzenlendiği günü takip eden ilk belediye encümeni toplantısında gündeme alınarak görüşülür ve karara bağlanırlar. **Ceza kesilmemesine ilişkin belediye encümeni kararı gerekçeli olarak alınır.**

2.2. Faaliyetten men Cezası

Pazar yerinde,

- Satış yeri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal teşhir edilmesi, satılması, mal veya boş kap bulundurulması,

- Çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması, tüketiciye karşı sözlü veya fiilî kötü muamelede bulunulması,
- Atık malzemelerin belirlenen şekilde veya alanlarda toplanmaması ya da satış yerinin temiz tutulmaması,
- Malların etiketlenmesine ilişkin, mal getirilmesine ilişkin, satış yeri numarasını gösteren levhaya ilişkin, satış yerini kullananlar ve bunların çalıştırdıkları kişilerce kullanılacak kimlik kartlarına ilişkin, satış yerini kullananlar ile bunların çalıştırdıkları kişilerce giyilecek kıyafetlere ilişkin Yönetmelikteki maddelerde belirtilen hususlara aykırı hareket edilmesi fiillerinin bir takvim yılı içinde iki kez gerçekleştirenler, belediye encümeni kararıyla bir aya kadar faaliyetten men edilir:

Faaliyetten men cezasının uygulandığı durumlarda satış yerine, bu cezaya ilişkin bilgi amaçlı bir levha belediye veya iştirakince konulur.

2.3. Tahsisin iptali ve kira sözleşmesinin feshi

Pazar yerindeki satış yerlerini kullananlardan;

- Tahsis ücretini belediyenin yazılı uyarısına rağmen ödemeyenlerin,
- Sisteme bildirilmemiş malları satış yerinde bir takvim yılı içinde beş defa satanların,
- Hukuken geçerli bir mazereti bulunmaksızın, satış yerini üst üste üç kez veya bir takvim yılında sekiz kez kullanmayanların,
- Serbest rekabeti engellemek amacıyla kendi aralarında veya üreticilerle ticari anlaşmalar yapanların, uyum-

lu eylemde bulunanların veya hâkim durumlarını kötüye kullananların,

- Piyasada darlık oluşturmak, fiyatların yükselmesine sebebiyet vermek veya fiyatların düşmesine engel olmak için malları belirli ellerde toplayanların, satıştan kaçınanların, stoklayanların, yok edenlerin, bu amaçla propaganda yapanların veya benzeri davranışlarda bulunanların,
- Malları, gıda güvenilirliğine, kalite ve standardına, teknik ve hijyenik şartlara aykırı olarak satışa sunma, aynı kap veya ambalaj içine değişik kalitede ve/veya üzerinde yazılı olan miktardan az mal koyma, ölçü ve tartı aletlerini hileli bir şekilde kullanma ya da hileli olarak karışık veya standartlara aykırı mal satma eylemlerini bir takvim yılında üç kez gerçekleştirenlerin,
- Bir takvim yılı içinde üretici alacağını, süresi içinde üç kez ödemeyenlerin,
- Kendi ürettiği malların dışında veya belirlenen miktarın üzerinde bir takvim yılında üç kez satış yapan üreticilerin,
- Satış yerlerini mevzuata aykırı devredenlerin veya herhangi bir şekilde kullandıranların,
- Doğrudan veya dolaylı olarak aynı

pazar yerinde ikiden fazla satış yeri kullandığı anlaşılmanın,

- Tahsis sahibi şartlarına haiz olmadığı veya sonradan kaybettiği anlaşılmanın,

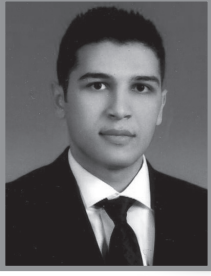
tahsislerinin iptaline, üzerinde sınırlı aynı hak tesis edilen satış yerlerini bizzat kullanma haklarının sonlandırılmasına veya bu yerlerin kullanımına ilişkin kira sözleşmelerinin fesih talebine belediye encümenince karar verilir.

Satış yerlerini kullananlar, tahsisin iptaline yönelik encümen kararının kendisine tebliğinden itibaren satış yerlerini yedi gün içinde tahliye etmeye mecburdur. Bu süre sonunda tahliye edilmeyen yerler, belediye zabıtası tarafından tahliye ettirilir.

SONUÇ

Pazar yerlerinin kurulması, işletilmesi, taşınması ve kapatılması, yönetim ve denetimi, bu yerlerde faaliyet gösteren üretici ve pazarcılarda aranılacak nitelikler, bunların çalışmaları, yapacakları satışlar, haklarını ve uymakla yükümlü buldukları kuralları bağlamında Belediyelerin yetki ve görevleri tartışmaya açık olmayacak biçimde net ortaya konmuştur.

Belediyelere düşen, ortaya net olarak konulan bu kuralları sebze ve meyve ticaretinin sağlıklı biçimde yapılabilmesini sağlamak amacıyla tavizsiz şekilde uygulamaktır.

DEVLET MEMURUNUN AYNI ZAMANDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UZMANI OLARAK GÖREV YAPMASI HALİNDE TARAFINA YAPILACAK ÖDEMELERDEN KESİNTİ YAPILMASI

Ufuk ÜNLÜ

Başbakanlık Müfettişi

1. GİRİŞ

İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin düzenlemeler günden güne daha fazla önem kazanan bir hale gelmiştir. İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin düzenlemelerin amacı, iş hayatını oluşturan tüm paydaşlar açısından iş sağlığı ve güvenliği kültürünü oluşturmaktır. Söz konusu düzenlemelerin uygulamaya dönüşmesi, bahse konu kültürün oluşmasına önemli katkı sağlayacaktır.

İşçilerin iş kazalarına uğramalarını önlemek için alınan tedbirlere ve bu tedbirler sonucunda güvenli bir ortam oluşturulmasına “İş Güvenliği” denir. İş sağlığı ve güvenli konusunda, eğitim almış ve gerekli sınavlardan geçen ve iş sağlığı ve güvenliğini sağlamak için görev almış mühendis, mimar veya teknik elemanlara ise “İş Güvenliği Uzmanı” denir.

2. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UZMANI

Giriş bölümünde belirttiğimiz üzere, iş sağlığı ve güvenliği konusunda, eğitim almış ve gerekli sınavlardan geçen ve iş sağlığı ve güvenliğini sağlamak için görev almış mühendis, mimar veya teknik elemanlara ise “İş Güvenliği Uzmanı” denir. Teknik eleman olarak bahsedilen grupta, teknik öğretmenler, fen-edebiyat fakültelerinin

fizik veya kimya mezunları ile iş sağlığı ve güvenliği programı mezunları yer alır. Mühendis, mimar veya teknik elemanların uzmanlık belgesi alabilmek için, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yetkilendirilen kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler veya özel eğitim şirketlerinin düzenlediği eğitimlere katılması gerekir.

İşverene iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda rehberlik ve danışmanlık yapmak üzere görevlendirilen işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı, görev aldığı işyerinde göreviyle ilgili mevzuat ve teknik gelişmeleri göz önünde bulundurarak iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eksiklik ve aksaklıkları, tedbir ve tavsiyeleri belirler ve işverene yazılı olarak bildirir. Eksiklik ve aksaklıkların düzeltilmesinden, tedbir ve tavsiyelerin yerine getirilmesinden işveren sorumludur. Bildirilen eksiklik ve aksaklıkların acil durdurmayı gerektirmesi veya yangın, patlama, göçme, kimyasal sızıntı ve benzeri acil ve hayati tehlike arz etmesi, meslek hastalığına sebep olabilecek ortamların bulunmasına rağmen işveren tarafından gerekli tedbirlerin alınmaması hâlinde, bu durum işyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanınca, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının yetkili birimine, varsa yetkili sendika temsilcisine, yoksa çalışan temsilcisine bildiri-

lır. Bildirim yapmadığı tespit edilen işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanının belgesi üç ay, tekrarında ise altı ay süreyle askıya alınır. Bu bildirimden dolayı işvereni tarafından işyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanının iş sözleşmesine son verilemez ve bu kişiler hiçbir şekilde hak kaybına uğratılamaz. Aksi takdirde işveren hakkında bir yıllık sözleşme ücreti tutarından az olmamak üzere tazminata hükmedilir. İşyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanının iş kanunları ve diğer kanunlara göre sahip olduğu hakları saklıdır. Açılan davada, kötü niyetle gerçek dışı bildirimde bulunduğu mahkeme kararıyla tespit edilen kişinin belgesi altı ay süreyle askıya alınır.

İş güvenliği uzmanlarının A, B veya C sınıfı belgelere sahip olması gerekir. Bu belgeler, işin tehlikesine göre sınıflandırılır. Buna göre; C sınıfı belgeye sahip olanlar az tehlikeli sınıflarda, B sınıfı belgeye sahip olanlar az tehlikeli ve tehlikeli sınıflarda, A sınıfı belgeye sahip olanlar ise bütün tehlike sınıflarında yer alan işlerde çalışabilir.

(A) Sınıfı İş Güvenliği Uzmanlığı Belgesi:

- İş sağlığı ve güvenliği alanında en az 3 yıl teftiş yapmış iş müfettişlerin istekleri halinde,
- Genel Müdürlük ve bağlı birimlerinde iş sağlığı ve güvenliği alanında en az 8 yıl görev yapmış iş sağlığı ve güvenliği uzmanlarının istekleri halinde,
- (B) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesiyle en az 5 yıl fiilen görev yaptığını iş güvenliği uzmanlığı sözleşmesi ile belgeleyerek eğitim kurumları tarafından düzenlenen iş güvenliği uzmanlığı eğitim prog-

ramlarına katılanlardan Genel Müdürlükçe yaptırılan (A) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı sınavı başarılı olan mühendis veya teknik elemanlara Genel Müdürlükçe verilir.

(B) Sınıfı İş Güvenliği uzmanlığı Belgesi:

- Genel Müdürlük ve bağlı birimlerde iş sağlığı ve güvenliği alanında en az 3 yıl görev yapmış iş sağlığı ve güvenliği uzmanlarının istekleri halinde,
- İş sağlığı ve güvenliği alanında doktora yapmış olan mühendis veya teknik elemanlardan (B) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı eğitim programının pratik bölümünü tamamlayanların istekleri halinde,
- Genel Müdürlük ve bağlı birimlerde iş sağlığı ve güvenliği alanında en az 5 yıl görev yapmış mühendis veya teknik elemanlardan Genel Müdürlükçe yaptırılan (B) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı sınıfında başarılı olanlar,
- (C) Sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesiyle an az 2 yıl fiilen görev yaptığını iş güvenliği uzmanlığı sözleşmesiyle belgeleyerek eğitim kurumları tarafından düzenlenen iş güvenliği uzmanlığı eğitim programına katılarak, (B) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı sınavında başarılı olan mühendis veya teknik elemanlara verilir.

(C) Sınıfı İş Güvenliği Uzmanlığı Belgesi:

- Eğitim kurumları tarafından düzenlenen (C) sınıfı iş güvenliği

uzmanlığı eğitim kurumlarına katıldıklarını belgeleyen ve Genel Müdürlükçe yaptırılan (C) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı sınavında başarılı olan mühendis veya teknik elemanlara,

- İş sağlığı ve güvenliği alanında yüksek lisans yapmış mühendis veya teknik elemanlardan (C) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı eğitim programının pratik bölümünü tamamlayanlara istekleri halinde verilir.

İş güvenliği uzmanının yükümlülükleri aşağıda belirtilmiştir:

(1) İş güvenliği uzmanları, görevlerini yaparken, işin normal akışını mümkün olduğu kadar aksatmamak ve verimli bir çalışma ortamının sağlanmasına katkıda bulunmak, işverenin ve işyerinin meslek sırları, ekonomik ve ticari durumları ile ilgili bilgileri gizli tutmakla yükümlüdürler.

(2) İş güvenliği uzmanları, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin yürütülmesindeki ihmallerinden dolayı, hizmet sundukları işverene karşı sorumludur.

(3) Çalışanın ölümü veya maluliyetiyle sonuçlanacak şekilde vücut bütünlüğünün bozulmasına neden olan iş kazası veya meslek hastalığının meydana gelmesinde ihmali tespit edilen iş güvenliği uzmanının yetki belgesinin geçerliliği altı ay süreyle askıya alınır. Bu konudaki ihmalin tespitinde kesinleşmiş yargı kararı, malullüğün belirlenmesinde ise 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 25 inci maddesindeki kriterler esas alınır.

(4) İş güvenliği uzmanı, görevlendirildiği işyerinde yapılan çalışmalara ilişkin tespit ve tavsiyeleri ile görevlerini yerine getirirken yapmış olduğu faaliyetler ile iş-

yeri hekimi ile birlikte yapılan çalışmaları ve gerekli gördüğü diğer hususları onaylı deftere yazar.

3. DEVLET MEMURUNUN AYNI ZAMANDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UZMANI OLARAK GÖREV YAPMASI

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 61 inci maddesinde “Ücret, işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir.

Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (Mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık münasebeti niteliğinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması onun mahiyetini değiştirmez.» hükmü,

65 inci maddesinde, “Her türlü serbest meslek faaliyetinden doğan kazançlar serbest meslek kazancıdır.

Serbest meslek faaliyeti; sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmayan işlerin işverene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır.” hükmü yer almaktadır.

85 inci maddesinde, “Mükellefler, ikinci maddede yazılı kaynaklardan bir takvim yılı içinde elde ettikleri kazanç ve iratları için bu kanunda aksine hüküm olmadıkça yıllık beyanname verirler. Bu kanuna göre beyanı gereken gelirlerin yıllık beyannameye toplanması zorunludur.” hükmü verilmiştir.

Anılan Kanunun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasında ise kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair

kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler maddede sayılan ödemeleri nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecbur oldukları hükmüne yer verilmiştir.

Bu hüküm ve açıklamalara göre, bir işverene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılması halinde iş güvenliği uzmanlığı faaliyetinden elde edilecek kazançlar serbest meslek kazancı olarak değerlendirilecek olup, buna ilişkin serbest meslek kazanç mükellefiyeti tesis ettirilerek elde edilen kazancın yıllık beyannameyle bildirilmesi gerekir. Ayrıca, bu faaliyetten dolayı yapılan ödemelerin Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasında sayılan kişilerce yapılması durumunda bu ödemeler üzerinden aynı fıkranın (2/b) bendi uyarınca %20 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılacağı tabiidir.

Ancak, iş güvenliği uzmanlığı faaliyetinin bir işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak sürdürülmesi halinde elde edilen gelir ücret olup, Gelir Vergisi Kanununun 61, 63, 94, 103 ve 104 üncü maddeleri uyarınca vergilendirilecektir. Bir işverenden tevkifat yapılarak elde edilecek ücret, Gelir Vergisi Kanununun 86 ncı maddesi uyarınca serbest meslek kazancı kapsamında verilecek beyannameye dâhil edilmeyecektir. Ancak, başka bir işverenden de ücret geliri elde edilmesi ve birden sonraki işverenden elde edilen ücretlerin toplamının 103 üncü maddede yazılı tarifenin ikinci

diliminde yer alan tutarı aşması halinde, tamamı tevkif suretiyle vergilendirilmiş tüm ücretlerin yıllık beyanname ile beyan edilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun “İşyeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanları” başlıklı 8 inci maddesinin yedi numaralı bendinde “Kamu kurum ve kuruluşlarında ilgili mevzuata göre çalıştırılan işyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanı olma niteliğini haiz personel, gerekli belgeye sahip olmaları şartıyla asli görevlerinin yanında, belirlenen çalışma süresine riayet ederek çalışmakta oldukları kurumda veya ilgili personelin muvafakati ve üst yöneticinin onayı ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görevlendirilebilir. Bu şekilde görevlendirilecek personele, görev yaptığı her saat için (200) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı tutarında ilave ödeme, hizmet alan kurum tarafından yapılır. Bu ödemeden damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılmaz. Bu durumdaki görevlendirmeye ilişkin ilave ödemelerde, günlük mesai saatlerine bağlı kalmak kaydıyla, aylık toplam seksen saatten fazla olan görevlendirmeler dikkate alınmaz.” hükmüne yer verilerek, kurum personelinin aynı zamandan işyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanı olarak çalışması durumunda, ilave ücret ödenmesi öngörülmüş ve bu ödemeler üzerinden damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılmayacağına yönelik düzenleme yapılmıştır.

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 8 inci maddesinin 7 nci bendi kapsamında devlet memuru olan personelin, gerekli belgeye sahip olmaları şartıyla asli görevlerinin yanında, belirli çalışma süresine riayet ederek kendi kurumunda veya ilgili personelin muvafakati ve üst yöneticinin onayı ile diğer kamu kurum ve kuruluşla-

rında iş güvenliği uzmanı olarak çalışması durumunda, söz konusu personele bu görevi dolayısıyla yapılan ödemeler üzerinden ilgili madde gereğince gelir vergisi tevkifatı yapılmaması gerekmektedir.

4. SONUÇ

İş güvenliği uzmanlığı faaliyetinin nasıl vergilendirileceği uzmanın kendi nam veya hesabına çalışması veya bir işveren bağlı olarak çalışmasına göre değişmektedir. Anılan mesleğin bir işverene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılması halinde elde edilecek kazançlar serbest meslek kazancı olarak değerlendirilecek olup, buna ilişkin serbest meslek kazanç mükellefiyeti tesis ettirilerek elde edilen kazancın yıllık beyannameyle bildirilmesi gerekir. Ayrıca, bu faaliyetten dolayı yapılan ödemelerin Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasında sayılan kişilerce yapılması durumunda bu ödemeler üzerinden aynı fıkranın (2/b) bendi uyarınca %20 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılacağı tabiidir. Ancak, **iş güvenliği uzmanlığı faaliyetinin bir işverene tabi ve belirli bir işyerine bağ-**

lı olarak sürdürülmesi halinde elde edilen gelir ücret olup, Gelir Vergisi Kanununun ilgili maddeleri uyarınca vergilendirilecektir.

Bununla birlikte, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 8 inci maddesinin 7 nci bendi kapsamında devlet memuru olan personelin, gerekli belgeye sahip olmaları şartıyla asli görevlerinin yanında, belirli çalışma süresine riayet ederek kendi kurumunda veya ilgili personelin muvafakati ve üst yöneticinin onayı ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında iş güvenliği uzmanı olarak çalışması durumunda, söz konusu personele bu görevi dolayısıyla yapılan ödemeler üzerinden ilgili madde gereğince gelir vergisi tevkifatı yapılmaması gerekmektedir.

Kaynakça

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

4857 sayılı İş Kanunu

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu

Sedi KAVAK

İç Denetçi
Anadolu Üniversitesi

MAHALLİ İDARELERDE FAALİYET RAPORLARI İLE İLGİLİ OLARAK UYGULAMADA KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ-II (Raporların Süre Ve İç Kontrol Güvence Beyanı Yönünden Değerlendirilmesi)

Engin KÜKRER

İç Denetçi, CGAP
Eskişehir B.B. ESKİ Genel Müdürlüğü

1. GİRİŞ

Makalemizin birinci bölümünde “Faaliyet Raporlarının Meclis Tarafından Değerlendirilmesi” konusunu ele alarak, bu hususta uygulamada karşılaşılan sorunları ve çözüm önerilerini ortaya koymuştuk.

İkinci bölümde ise kurumlarca hazırlanan faaliyet raporları; süre yönünden değerlendirilecek ve bu konudaki problemler ve çözüm önerileri ele alınacaktır.

2. SÜRE YÖNÜNDEN FAALİYET RAPORLARININ İNCELENMESİ

Faaliyet raporları, 5018 sayılı Kanununun 41 inci maddesindeki “*“Üst yöneticiler ve bütçeyle ödenek tahsis edilen harcama yetkililerince, hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, her yıl faaliyet raporu hazırlanır.”*” hükmü uyarınca harcama yetkilileri tarafından yıllık olarak hazırlanmaktadır.

Aynı maddenin son paragrafındaki “... Bu raporlarda yer alacak hususlar, raporların hazırlanması, ilgili idarelere verilmesi, kamuoyuna açıklanması ve bu işlemlere ilişkin süreler ile diğer usul ve esaslar, İçişleri Bakanlığı ve Sayıştayın görüşü alınarak Maliye

Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.” hükmüne yer verilerek raporların hazırlanması ve yayımlanması ile ilgili esasların Maliye Bakanlığınca çıkarılacak olan bir yönetmelikle belirlenmesi ön görülmüştür. Söz konusu madde uyarınca “**Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik**”¹ yürürlüğe girmiş ve kamu kurumlarında faaliyet raporlarının hazırlanması, ilgili idarelere sunulması, kamuoyuna açıklanması, bu işlemlere ilişkin süreler ile diğer usul ve esaslar belirlenmiştir.

Anılan yönetmeliğin “Faaliyet Raporlarının Düzenlenmesi, İlgili İdarelere Verilmesi ve Bu İşlemlere İlişkin Süreler” başlıklı üçüncü bölümünde bu raporların düzenlenmesine ilişkin sorumluluk ve süreler detaylı olarak düzenlenmiştir. Yönetmelik esas alınarak mahalli idarelerle ilgili olarak hazırlanması ön görülen faaliyet raporları ile ilgili bilgiler Tablo-1 ve Tablo-2’de özetlenmiştir.

1 17.03.2006 tarihli ve 26111 sayılı R.G. Yayınlanmıştır.

Tablo-1: Belediyeler, Bağlı İdareler ve Mahalli İdare Birliklerinde Faaliyet Raporu Süreci

Rapor Adı	Sorumlu Birim/ Kurum	Sunulan Birim/ Kurum	Yayımlanma Süresi	Açıklamalar
Birim Faaliyet Raporu	Harcama Yetkilileri	Üst Yönetici	Şubat Ayı Sonuna Kadar	Üst Yönetici, Harcama Yetkililerinden 3 veya 6 Aylık Ara Faaliyet Raporu İsteyebilir.
İdare Faaliyet Raporu	Belediye Başkanı, Birlik Başkanı	Belediye Meclisi, Birlik Meclisi	Nisan* Ayı Meclis Toplantısı	
İdare Faaliyet Raporu	Belediye Başkanı, Birlik Başkanı	Kamuoyu, Sayıştay, İçişleri Bakanlığı	Nisan Ayı Sonuna Kadar	
Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu	İçişleri Bakanlığı	Kamuoyu, Sayıştay, Maliye Bakanlığı	Haziran Ayının 15 inci Gününe Kadar	
Genel Uygunluk Bildirimi	Sayıştay	TBMM	Ağustos Ayı	Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu, Sayıştayın Hazırladığı Genel Uygunluk Bildirimi ile Birlikte TBMM'ye sunulur.

*2560 sayılı Kanun gereği su ve kanalizasyon idarelerinde Mayıs Ayı Genel Kurulunda, idare faaliyet raporu meclise sunulmaktadır. Bu husus Yönetmelikte Nisan ayı olarak belirtilmiştir.

Tablo-2 İl Özel İdarelerinde Faaliyet Raporu Süreci

Rapor Adı	Sorumlu Birim/ Kurum	Sunulan Birim/ Kurum	Yayımlanma Süresi	Açıklamalar
Birim Faaliyet Raporu	Harcama Yetkilileri	Üst Yönetici	Şubat Ayı Sonuna Kadar	Üst Yönetici, Harcama Yetkililerinden 3 veya 6 Aylık Ara Faaliyet Raporu İsteyebilir.
İdare Faaliyet Raporu	Vali veya Genel Sekreter	İl Genel Meclisi	Mart Ayı Meclis Toplantısı	
İdare Faaliyet Raporu	Üst Yönetici (Vali)	Kamuoyu, Sayıştay, İçişleri Bakanlığı	Mart Ayı Sonuna Kadar	
Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu	İçişleri Bakanlığı	Kamuoyu, Sayıştay, Maliye Bakanlığı	Haziran Ayının 15 inci Gününe Kadar	
Genel Uygunluk Bildirimi	Sayıştay	TBMM	Ağustos Ayı	Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu, Sayıştayın Hazırladığı Genel Uygunluk Bildirimi ile Birlikte TBMM'ye sunulur.

Buna göre tüm mahalli idarelerde, birim faaliyet raporları Şubat ayı sonuna kadar hazırlanarak üst yöneticiye sunulmalıdır. Raporun muhteviyatı ve şekli; bahse konu yönetmeliğin Ek-1 bölümünde ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

İdare faaliyet raporu ise birim faaliyet raporları esas alınarak ve konsolide edilerek, idarenin faaliyet sonuçlarını gösterecek şekilde üst yönetici tarafından hazırlanmaktadır. Raporun yayımlanma süresi ve bazı şekli unsurları kurumdan kuruma farklılıklar göstermektedir:

2.1 İl Özel İdarelerinde “İdare Faaliyet Raporu” Süreci

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun “Faaliyet Raporu” başlıklı 39 uncu maddesindeki;

“Vali, Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen biçimde; stratejik plân ve performans hedeflerine göre yürütülen faaliyetleri, belirlenmiş performans ölçütlerine göre hedef ve gerçekleştirme durumu ile meydana gelen sapmaların nedenlerini açıklayan faaliyet raporunu hazırlar.

Faaliyet raporu mart ayı toplantısında vali veya genel sekreter tarafından meclise sunulur. Raporun bir örneği İçişleri Bakanlığına gönderilir ve kamuoyuna da açıklanır.” hükümleriyle il özel idarelerinde faaliyet raporunun hazırlanması ile ilgili usul ve esaslar açıklanmıştır. Buna göre, il özel idarelerinin faaliyet raporları mart ayı meclis toplantısında Vali veya Genel Sekreter tarafından il genel meclisine sunulur. Meclise sunulan rapor, aynı kanunun 18 inci maddesindeki² usul ve esaslara uygun olarak oylanmayı

² 5302 sayılı Kanun Madde 18: ...Vali, mart ayı toplantısında bir önceki yıla ait faaliyet raporunu meclise sunar. Faaliyet raporundaki açıklamalar, meclis üye tam sayısının dörtte üç çoğunluğuyla yeterli görülmezse, yetersizlik kararıyla görüşmeleri kapsayan tutanak, meclis başkanı tarafından gereği yapılmak

müteakip Mart ayı sonuna kadar Sayıştay ve İçişleri Bakanlığına gönderilir. Ayrıca, raporun bir örneği de üst yönetici tarafından kamuoyuna açıklanır.

2.2 Belediyelerde “İdare Faaliyet Raporu” Süreci

5393 sayılı Belediye Kanununun “Faaliyet Raporları” başlıklı 56 ncı maddesinde; *“Belediye başkanı, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen biçimde; stratejik plân ve performans programına göre yürütülen faaliyetleri, belirlenmiş performans ölçütlerine göre hedef ve gerçekleştirme durumu ile meydana gelen sapmaların nedenlerini ve belediye borçlarının durumunu açıklayan faaliyet raporunu hazırlar. Faaliyet raporunda, bağlı kuruluş ve işletmeler ile belediye ortaklıklarına ilişkin söz konusu bilgi ve değerlendirmelere de yer verilir.*

Faaliyet raporu nisan ayı toplantısında belediye başkanı tarafından meclise sunulur. Raporun bir örneği İçişleri Bakanlığına gönderilir ve kamuoyuna da açıklanır.” hükümleriyle belediyelerde idare faaliyet raporunun hazırlanma esasları açıklanmıştır.

Söz konusu rapor; meclise sunulması ve oylanması ile ilgili olarak İl Özel İdarelerinin faaliyet raporlarına benzemekle beraber yayımlanma süresinin nisan ayı olması ve sadece üst yönetici (belediye başkanı) tarafından meclise sunulabilmesi hasebiyle usul yönünden bu rapordan ayrılmaktadır.

2.3 Mahalli İdare Birliklerinde “İdare Faaliyet Raporu” Süreci

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun “Birlik Başkanı” başlıklı 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde; *“Yatırım plânı ve çalışma programı ile bütçeyi ve kesin hesabı hazırlamak, uygulamak, izle-*

üzere İçişleri Bakanlığına gönderilir.

mek, değerlendirmek ve bunlarla ilgili olarak hazırlayacağı yıllık faaliyet raporunu meclise sunmak,” hükmüyle faaliyet raporunun hazırlanarak Birlik Meclisine sunulmasını Birlik Başkanının görevleri arasında sayılmıştır.

Bahse konu kanunda faaliyet raporlarının hazırlanması, sunulması ve oylanması ile ilgili olarak ayrı bir madde bulunmamakta, ilgili Kanunun “Ortak Hükümler” başlıklı 22 nci maddesindeki “... yıllık faaliyet raporu, bütçe ve diğer malî konular... konularında, bu Kanunda hüküm bulunmayan durumlarda birlik tüzüğü ile birliğe devredilen hizmetlerle sınırlı olmak üzere Belediye Kanunu hükümleri uygulanır...” hükmü uyarınca yıllık faaliyet raporu ile ilgili hususlar için Belediye Kanunu hükümleri uygulanmaktadır.

2.4 Belediyelere Bağlı İdarelerde “İdare Faaliyet Raporu” Süreci

Bağlı idare; belediyelere bağlı, ayrı bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz su ve kanalizasyon, otobüs, ulaştırma ve benzeri hizmetleri yürüten idarelerdir. 2017 itibarıyla Türkiye’de Belediyelere bağlı 33 kuruluş bulunmaktadır.³ Bu kuruluşların büyük çoğunluğu (30 idare) büyükşehir belediyelerine bağlı su ve kanalizasyon idareleridir.

Bağlı kuruluşların mevzuatı incelendiğinde; 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ) Genel Müdürlüğü Kuruluş Görevleri Hakkında Kanunun ek-5 inci maddesi uyarınca bu Kanun hükümlerinin diğer 29 büyükşehir belediyesinin su ve kanalizasyon idarelerince de uygulandığı görülmektedir.

2560 sayılı Kanun gereği; su ve kanalizasyon idarelerinin bağlı oldukları büyükşehir belediyelerinin meclisleri, Genel Kurul sifa-

³ 22/05/2016 tarih 29719 sayılı R.G.de yayımlanan Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin (E) grubu bölümünde belirtilen bağlı idare sayısıdır.

tıyla bu kanunda yazılı yetki ve görevleri görüşüp karara bağlamak üzere her yıl mayıs ve kasım aylarında özel gündemle toplanmaktadır. İlgili kanun gereğince bu Genel Kurulun görevlerinden biri de “Mayıs ayı toplantısında, yönetim kurulunun, bir önceki yıl çalışmalarına ilişkin faaliyet raporunu, bilançosunu ve denetçiler raporunu inceleyip karara bağlamak” olarak belirlenmiştir.

Yine aynı Kanunun “Hesap özetleri ve bilanço” başlıklı 16 ncı maddesinin 2 ncı fıkrasında; “...Ayrıca her bütçe döneminin bitimini izleyen 3 ay içinde geçen yılla ilgili bilanço ve faaliyet raporu hazırlanarak denetçilerin yıllık raporu ile birlikte Mayıs ayı toplantısında Genel Kurula sunulur.”

Bilanço ve faaliyet raporunun Genel Kurulca onaylanmasıyla, Yönetim Kurulu ve denetçiler ibra edilmiş olurlar.” hükmüyle bu idarelere ait faaliyet raporunun Mayıs ayı Genel Kurulunda, Meclise sunulacağı ve oylanacağı ön görülmüştür.

3. BAĞLI İDARELERDE “İDARE FAALİYET RAPORU” HAZIRLAMA VE SUNULMA SÜRECİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

2560 sayılı Kanun uyarınca, yukarıda ayrıntılı olarak izah edildiği üzere, bağlı idarelerin “İdare Faaliyet Raporları” Mayıs ayı Genel Kurulunda görüşülmekte ve oylanmaktadır.

Oysa; faaliyet raporları ile ilgili hususları düzenleyen “Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmeliğin “İdare faaliyet raporu” başlıklı 11 inci maddesindeki “(3) Mahalli idarelerce hazırlanan idare faaliyet raporlarından; ...belediyelerin faaliyet raporları Nisan ayı toplantısında belediye başkanı tarafından belediye meclisine, mahalli idare birliklerinin faaliyet raporları ise Nisan ayında birlik başkanı tarafından birlik meclisine sunulur.”

(4) İl özel idarelerinin faaliyet raporları Mart ayı sonuna kadar; belediyelerin faaliyet raporları ile mahalli idare birliklerinin faaliyet raporları ise Nisan ayı sonuna kadar üst yöneticileri tarafından kamuoyuna açıklanır. Bu raporların birer örneği aynı süreler içinde Sayıştaya ve İçişleri Bakanlığına gönderilir.

(5) Diğer mahalli idarelerin faaliyet raporlarının hazırlanması ve sunulmasında belediyeler için belirlenen sürelerle uyulur.” hükümleri uyarınca; belediyelerin ve diğer mahalli idarelerin, idari faaliyet raporlarının nisan ayı toplantısında belediye meclisine sunulması gerekmektedir. Ayrıca, Nisan ayı sonuna kadar üst yönetici tarafından raporun kamuoyuna açıklanması gerekmekte ve bu raporların birer örneğinin Sayıştaya ve İçişleri Bakanlığına gönderilmesi ön görülmektedir.

Ancak, su ve kanalizasyon idarelerinde, 2560 sayılı Kanun gereği, idare faaliyet raporu Mayıs ayı Genel Kurulunda görüşülmekte ve bu durum ilgili yönetmelikte belirlenen esaslarla çalışmaktadır. Kanun maddesinin yönetmelik hükümlerine göre uygulama önceliği ve Nisan ayı içerisinde Belediye Meclisi olağan olarak Genel Kurul sıfatıyla toplanamayacağından dolayı bu idareler ilgili yönetmeliğe göre değil, 2560 sayılı Kanuna göre hareket etmekte, idare faaliyet raporları Mayıs ayı Genel Kurulunda meclisin incelemesine sunulmaktadır.

Bununla birlikte, raporun kamuoyuna açıklanması, birer suretinin Sayıştay ve İçişleri Bakanlığına gönderilmesi hususunda su ve kanalizasyon idareleri arasında farklı iki uygulama mevcuttur. Bazı idareler Yönetmeliğin 11 inci maddesinin ilgili bendi⁴ uyarınca idare faaliyet raporunu, Mayıs ayı Genel Kurulunca görüşülmeden, Nisan ayında

⁴ Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik Madde 11: ... (5) Diğer mahalli idarelerin faaliyet raporlarının hazırlanması ve sunulmasında belediyeler için belirlenen sürelerle uyulur...

kamuoyuna açıklamakta ve aynı ay raporun birer suretini Sayıştay ve İçişleri Bakanlığına göndermektedir.

Bazı idareler ise 2560 sayılı Kanunda bu konuda özel bir düzenleme olmamakla beraber, Genel Kurulun incelemesi ve değerlendirmesinden geçmediği gerekçesiyle, söz konusu raporu Mayıs ayı Genel Kurulu sonrası kamuoyuna açıklamakta ve ilgili kurumlara göndermektedir. Fakat böyle bir yöntemi seçen idareler, Sayıştayın yaptığı denetimlerde, “Zamanlılık” denetim kriteri ve “2560 sayılı Kanundaki düzenlemenin faaliyet raporunun genel kurulda görüşülme zamanını düzenlediği ancak hazırlanıp yayınlamasına ilişkin bir husus içermediği” gerekçesiyle eleştirilmekte ve konu bulgu olarak denetim raporuna taşınmaktadır.

Belediyeler ve bağlı su ve kanalizasyon idarelerinde uygulama birliğin sağlanması ve bu konudaki tereddütlü uygulamaların önüne geçilebilmesi maksadıyla; ilgili mevzuatta veya konu hakkında açıklayıcı ve bu ikilemi giderici yasal düzenlemeler yapılmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

4. “İDARE FAALİYET RAPORU” GÜVENCE SÜRECİNDE SÜRE YÖNÜNDEN KARŞILAŞILAN SORUNLAR ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa göre kamu kaynağının kullanılmasının genel esasları üç ana başlık (mali saydamlık, hesap verme sorumluluğu, stratejik planlama ve performans esaslı bütçeleme) altında toplanmaktadır.

Bu ilkelere “Hesap Verme Sorumluluğu” ilgili Kanunun 8 inci maddesinde “Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılma-

sından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.” hükmüyle tanımlanmıştır. Ayrıca, idarelerce hazırlanan faaliyet raporlarının da, Kanununun 41 inci maddesindeki “Üst yöneticiler ve bütçeyle ödenek tahsis edilen harcama yetkililerince, hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, her yıl faaliyet raporu hazırlanır.” hükmü uyarınca hesap verme sorumluluğu kapsamında hazırlanan bir doküman olduğu vurgulanmıştır. Buna göre üst yöneticiler, Kanunda belirtilen hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, “Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik”te belirlenen usul ve esaslara uygun olarak **“İdare Faaliyet Raporu” hazırlamakta ve raporun son kısmında “İç Kontrol Güvence Beyanı”nı imza altına almaktadırlar.**

Yönetmeliğin ekleri arasında yer alan “İç Kontrol Güvence Beyanı” incelendiğinde, hem üst yönetici, hem harcama yetkilileri, hem de mali hizmetler birimi yöneticisinin bu beyana **dayanak olarak kendi bilgi ve değerlendirmeleri, iç kontroller, iç denetçi raporları ile Sayıştay raporlarını gösterdiğini görmekteyiz.**

Bu çerçevede mahalli idarelerin “İdare Faaliyet Raporları” değerlendirildiğinde; söz konusu Yönetmeliğin birim ve idare faaliyet raporlarının muhteviyatını içeren ilgili eki⁵ uyarınca; raporun **“3-Mali Denetim Sonuçları” alt başlığı altında, iç kontrol güvence beyanına esas teşkil eden ve rapor dönemi-ne ait olan iç ve dış denetim sonuçlarının yer alması gerekmektedir.**

5 Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmeliğin “Ek-1 Birim ve İdare Raporlarının Şekli” ekinin “III. Faaliyetlere İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler” başlığının “A-Mali Bilgiler” bölümündeki “3-Mali Denetim Sonuçları” alt başlığında idarelerin o yıla ait iç ve dış denetim sonuçlarını paylaşması gerekmektedir.

Ancak, uygulamada hiçbir idarenin faaliyet raporunun mali denetim sonuçları bölümünde ilgili rapor yılına ait dış denetim (Sayıştay) raporu tespit edilememiştir. Çünkü mevzuat gereğince, ilgili mali yıla ilişkin idare faaliyet raporları, üst yöneticiler tarafından, en geç izleyen mali yılın Mart/Nisan ayı içerisinde hazırlanarak kendi meclislerine sunulmaktadır. **Bu süre içerisinde de ilgili yıla ait nihai Sayıştay Denetim Raporu, kendi mevzuatları uyarınca, henüz tamamlanmamış / gönderilmemiş olduğundan dolayı bu bölüm idarelerce gerektiği gibi doldurulmamakta, dolayısıyla ilgili yıla ait “İç Kontrol Beyanı” verilirken bunun dayanaklarından biri olan Sayıştay Raporları kısmı eksik kalmaktadır.**

Bazı idareler buna çözüm olarak faaliyet raporlarının mali denetim sonuçları bölümünde; bir önceki yıla ait olan Sayıştay Denetim Raporunun sonuçlarını paylaşmaktadır. Konunun daha rahat anlaşılabilmesi için bir örnek verecek olursak: A Belediyesi; mevzuat gereği, Nisan 2017 tarihinde meclise sunduğu 2016 yılı İdare Faaliyet Raporunda, ilgili yıla ait (2016 yılı) Sayıştay Denetim Raporu henüz gelmediği için, önceki yılın (2015 yılı) Sayıştay Denetim Raporu sonuçları, faaliyet raporunun ilgili bölümünde paylaşmıştır.

Ancak, bu uygulamanın da çözüm olmadığı ve hatalı bir yöntem olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Çünkü bu uygulama; faaliyet raporları ile ilgili hususları düzenleyen “Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmeliğin İkinci Bölümünde yer alan “Raporlama İlkeleri”ne de ters düşmektedir. Özellikle, faaliyet raporunda ilgili yılın değil de önceki yılın dış denetim sonuçlarının yer alması bu ilkelerden biri olan **“Yıllık olma ilkesine”⁶ tezat bir**

6 Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik “Yıllık olma ilkesi”: Madde 9: Faaliyet raporları, bir mali yılın faaliyet sonuçlarını gösterecek şekilde hazırlanır.

durum teşkil etmektedir. Bununla birlikte, bu hal tarzında da üst yönetici tarafından “İç Kontrol Beyanı” imzalanırken bunun dayanaklarından biri olarak gösterilen “Sayıştay Raporları” kısmı, güvence verilen yıla ait olmadığı için, tam olarak gerçeği yansıtmayacaktır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Faaliyet raporları, 5018 sayılı Kanunda yer alan “Hesap verme sorumluluğu” ilkesinin yerine getirilmesi bakımından son derece önemli bir dokümandır. Rapordaki unsurların tüm yönleriyle ilgili, yeterli, doğru ve tutarlı olması; hesap verme sorumluluğunun işletilebilmesi için önemlidir.

Bu nedenle, hesap verme sorumluluğunun önemli bir dokümanı olan faaliyet raporlarının hazırlanması, kamuoyuna açıklanması ve ilgili birimlere gönderilmesi noktasında süre yönünden karşılaşılan sorunların ve uygulama hatalarının giderilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Bu çerçevede;

a) Su ve kanalizasyon idarelerince düzenlenmesi gereken faaliyet raporlarına ilişkin olarak 2560 sayılı Kanun ile Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik hükümleri arasındaki süre yönünden ortaya çıkan çelişkinin, bu idareler yönünden yönetmelik hükümlerinde yapılacak değişikliklerle

veya uygulamaya yön verecek yasal düzenlemelerle giderilmesi,

b) Dış denetim sonuçları henüz mahalli idarelere intikal etmediği halde düzenlenen faaliyet raporlarında yer alan bilgilerin güvenirilir, tam ve doğru olduğuna dair iç kontrol güvence beyanının, Sayıştay raporları kısmı yönünden yeniden gözden geçirilmesi ve uygulamaya açıklık getirecek yasal düzenlemeler (Tebliğ, genelge vb.) yapılması,

gerektiği değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

1. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu
2. 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu
3. 5393 sayılı Belediye Kanunu
4. 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu
5. 2560 sayılı İSKİ Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun
6. Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik
7. 22/05/2016 tarih 29719 sayılı Resmî Gazete’ de yayımlanan Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
8. 2015 ve 2016 yılı Kamu İdarelerinin Sayıştay Denetim Raporları

Şadi ÜSTÜN

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
İç Denetçi((A-3) sertifikalı)

KAMU İDARELERİNDE PERFORMANS DENETİM UNSURLARI

1. GİRİŞ

Kamu İdarelerinde Performans Denetim Unsurları; Performans Denetim Alanındaki Aktörler, Üst Yöneticilerin Yapmaları Gereken Hususlar, Performans Denetimi Alanları, Performans Denetim Unsurları ve Sonuç başlıkları altında incelenmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile kamu idarelerinde güvence ve danışmanlık hizmeti sağlayan iç denetim faaliyetleri kamu yönetimize dâhil edilmiştir. İç denetim, 5018 sayılı Kanunda; “*kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyeti*” şeklinde tanımlanmıştır.

5018 sayılı Kanununun 64 üncü maddesinin (b) bendinde “*Kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılması bakımından incelemeler yapmak ve önerilerde bulunmak*” iç denetçilerin görevleri arasında sayılmıştır.

İç denetim faaliyeti, idarenin risk yönetimi ve kontrol süreçlerinin değerlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik rolünü iç denetçilerin çalışma usul ve esasları hakkında yönetmelikte belirtilen denetim uygulamaları ile yürütmektedir. Söz konusu Yönetmeliğin 8 inci maddesinde performans denetimi “Yö-

netimin bütün kademelerinde gerçekleştirilen faaliyet ve işlemlerin planlanması, uygulanması ve kontrolü aşamalarındaki etkililiğin, ekonomikliğin ve verimliliğin değerlendirilmesi” olarak tanımlanmaktadır.

Performans denetimi, deneyim ve yetkinlikleri sürekli gelişen iç denetim birimlerimizin, kamu idarelerinin performans yönetim sistemlerinin gelişimi ve faaliyet, program ve projelerinin ekonomik, etkin ve verimli şekilde yürütülmesine yönelik en üst seviyede katkı sağlamasına imkân veren bir denetim türüdür.

Performans denetimi uygulamasının, bağımsız ve nesnel bir güvence ve danışmanlık faaliyeti

olarak yürütülebilmesi için iç denetim birimlerinin faaliyetlerini önceden belirlenmiş standart ve iyi uygulamalar çerçevesinde yürütmeleri gerekmektedir.

2. PERFORMANS DENETİM ALANINDAKİ AKTÖRLER

Öncelikle performans denetim alanındaki aktörleri kısaca açıklamakta fayda vardır. Bunların neler olduğu aşağıda açıklanmıştır.

2.1. İÇ DENETİM KOORDİNASYON KURULU

İç Denetim Koordinasyon Kurulu yedi üyeden oluşur. Üyelerden biri Başbakanın, biri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşar-

lığının bağlı olduğu Bakanın, biri Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın, biri İçişleri Bakanının, başkanı dahil üçü Maliye Bakanının önerisi üzerine beş yıl süre ile Bakanlar Kurulu tarafından atanır.

Kurul aşağıdaki görevleri yürütür:

Düzenleme Yapmak: İç denetime ilişkin denetim ve raporlama standartları ile mesleki ahlak kurallarını belirlemek, denetim rehberlerini hazırlamak, denetim standartları ve uluslararası uygulamalarla uyumlu risk odaklı denetim tekniklerini geliştirmek, iç denetçilerin sertifika sistemlerini düzenlemek, kamuda iç denetim birimi başkanlıklarının kurulması için görüş bildirmek.

İç Denetim Sistemini İzlemek: Kurulca yapılan düzenlemelerin, iç denetim birimleri ve iç denetçiler tarafından uygulanıp uygulanmadığını izlemek, iç denetim faaliyetlerinin mevzuata uygunluğunu takip etmek, kamudaki en iyi iç denetim uygulamalarını belirlemek ve bunları yaygınlaştırmak, kalite güvence programları kapsamında iç denetim sistemini ve uygulama sonuçlarını değerlendirmek.

Yönlendirme ve Koordinasyon: Kamudaki iç denetim birimleri arasında işbirliğini sağlamak, yolsuzlukların önlenmesi ve risk içeren alanlarda özel denetim yaptırılması için idarelere önerilerde bulunmak, iç denetçiler ile üst yöneticiler arasında görüş ayrılığı bulunması halinde anlaşmazlığın giderilmesine yardımcı olmak, idarelerin iç denetim raporlarını değerlendirerek sonuçlarını yıllık rapor halinde kamuoyuna açıklamak.

Eğitim: Kamuda iç denetçi olarak atacakların, Kurul koordinatörlüğünde Maliye Bakanlığınca eğitime tabi tutulmasını sağlamak, eğitim sonunda yapılacak sınavda başarılı olanlara sertifika vermek, kariyer planlaması kapsamında iç denetçi eğitimlerini sürekli takip etmek.

İç Denetim Kaynaklarının Yönetimi: Kamu idarelerinin ilave iç denetçi taleplerini karara bağlamak, iç denetçilerin mesleki itibarını zedeleyecek hareketlerde bulunduğu dair raporları incelemek, bu kapsamda iç denetçilerin sertifikalarını gözden geçirmek.

İşbirliği: İç ve dış denetimin uyum içinde yürütülebilmesi için Sayıştay ile işbirliği yapmak, kamu idarelerinin diğer denetim birimleriyle işbirliği sağlamak.

Bilgi Teknolojileri: İç denetim faaliyetleri için gerekli bilgi teknolojileri sistemlerini kurmak, denetim yazılımlarını oluşturmak, sistemin işleyişini sağlamak, güncellemek ve izlemek.

İç denetim sistemlerinin düzenlenmesi, izlenmesi, geliştirilmesi, uyumlaştırılması ve koordine edilmesi görevleri, Maliye Bakanlığına bağlı İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından yerine getirilir.

2.2. ÜST YÖNETİCİ

Üst yönetici, bakanlıklarda müsteşar, Milli Savunma Bakanlığında Bakan, diğer kamu idarelerinde en üst yönetici, *il özel idarelerinde vali, belediyelerde ise belediye başkanıdır.*

Üst yöneticiler, mesleki değerlere ve dürüst yönetim anlayışına sahip olunmasından, mali yetki ve sorumlulukların bilgili ve yeterli yöneticilerle personele verilmesinden, belirlenmiş standartlara uyulmasının sağlanmasından, mevzuata aykırı faaliyetlerin önlenmesinden, kapsamlı bir yönetim anlayışıyla uygun bir çalışma ortamının ve saydamlığın sağlanmasından görev ve yetkileri çerçevesinde sorumludurlar.

Üst yöneticiler iş ve işlemlerin, amaçlara, iyi mali yönetim ilkelerine, kontrol düzenlemelerine ve mevzuata uygun bir şekilde gerçekleştirildiğini içeren iç kontrol güvence beyanını her yıl düzenler ve idare faaliyet raporuna eklerler.

Üst yöneticiler, bakanlıklar ve bağlı idareler dışındaki idarelerde, sertifikalı adaylar arasından iç denetçileri atar ve aynı usulle görevden alırlar.

Üst yöneticiler, iç denetçilerin görevlerini bağımsız bir şekilde yerine getirmeleri ve gerekli bilgi ve belgelere kolayca ulaşmaları için gereken önlemleri alır; iç denetçilerin raporlarında belirtilen önerilerini değerlendirir, iç kontrol sürecinden elde ettiği bilgilerle, iç denetimden elde ettiği bilgileri karşılaştırarak kaynakların verimli kullanımına ilişkin tedbirleri alır. İç denetçiler tarafından düzenlenen raporlarda belirtilen önlemlerin alınıp alınmadığını izlerler.

2.3. İÇ DENETİM BİRİMİ YÖNETİCİSİ (BAŞKANI)

İç denetim birimi,*il özel idarelerinde valiye, belediyelerde belediye başkanına*, diğer kamu idarelerinde en üst yöneticiye doğrudan bağlıdır.

İç denetim birimi yöneticisi (başkanı), iç denetçiler arasından usulüne uygun olarak atanır veya üst yönetici tarafından görevlendirilir. Bu atama veya görevlendirme İç Denetim Koordinasyon Kuruluna bildirilir.

İç denetim birimi yöneticisi (başkanı), iç denetim faaliyetinin, bağımsız ve tarafsız olarak, mevzuata, standartlara ve rehberlere uygun bir şekilde yürütülmesinden sorumlu olup, iç denetçi ile üst yönetici arasındaki çözülemeyen görüş ayrılıklarını Kurula bildirir.

2.4. İÇ DENETÇİLER

İç Denetçinin Görevleri: İç denetçi; nesnel risk analizlerine dayanarak kamu idarelerinin yönetim ve kontrol yapılarını, kaynakların verimli, etkin ve ekonomik kullanılıp kullanılmadığını değerlendirir, harcama sonrası yasal uygunluk denetimi yapar, idarenin mali işlemlere ilişkin tasarruflarının plan, program ve politikalara uygunluğunu denetler, iyileştirmelere yönelik

önerilerde bulunur, soruşturma açılmasını gerektirecek bir duruma rastladığında denetim birimi (başkanlığı) aracılığıyla üst yöneticiye bilgi verir.

İç Denetçilerin Yetkileri: İç denetçi, denetim konusuyla ilgili her türlü bilgi ve belge ile nakit, kıymetli evrak ve diğer varlıkların ibrazını talep eder, denetlenen personelden yazılı ve sözlü bilgi ister, denetimin gerektirdiği araç, gereç ve diğer imkanlardan yararlanır, denetimi engelleyici tutum, davranış ve hareketleri üst yöneticiye bildirir.

İç Denetçilerin Sorumlulukları: İç denetçi; mevzuata, denetim standartlarına ve mesleki ahlak kurallarına uygun hareket eder, mesleki bilgi ve becerilerini sürekli olarak geliştirir, iç denetim faaliyetlerinde yetki ve ehliyetini aşan durumlarda iç denetim birimi yöneticisini (başkanını) haberdar eder, verilen görevin tarafsız ve bağımsız olarak yapılmasına engel olan durumların bulunması halinde durumu iç denetim birimi yöneticisine (başkanına) bildirir, denetim raporlarını kanıtlara dayandırır, değerlendirmelerinde objektif olur, denetim esnasında elde ettiği bilgilerin gizliliğini korur.

3. PERFORMANS DENETİMİ ALANLARI

Kamu Performans Denetim Rehberi İç Denetim Koordinasyon Kurulunun 18.2.2016 tarihli ve 2 sayılı Kararıyla kabul edilmiştir. Böylece, ilk kez iç denetim bakışı ile hazırlanmış Performans Denetimi Rehberi yayımlanmıştır.

Bu rehberde performans denetim alanları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

- **Mali Kaynaklardan Kamusal Hedefler Çerçevesinde Yararlanma;** İdarelerin faaliyet ve uygulamalarına yönelik mali kaynaklarının kamusal hedefler çerçevesinde kullanılıp kullanılmadığına yönelik güvence ve danışmanlık faaliyetleri.

- **İç Kontrol Sistemlerinin Etkinliği;** İdare içerisinde etkin bir iç kontrol sisteminin var olup olmadığına; kurumların risk yönetimi, iç kontrol sistem ve süreçlerinin etkin bir şekilde işleyip işlemediğine dair güvence ve danışmanlık faaliyetleri.
- **Bilgi Sistemleri ve Uygulamaları;** İdare tarafından yürütülen bilgi sistemleri ve uygulamaların kavramsal tasarımı, entegrasyonu ve uygulanması sonrası etki ve sonuçlarının idarenin belirlediği hedefler çerçevesinde gerçekleşip gerçekleşmediğine dair güvence ve danışmanlık faaliyetleri.
- **İnsan Kaynakları Verimliliği;** İdare tarafından yürütülen faaliyet, program, proje ve süreçlerdeki sorumlulukların belirlenen hedefler çerçevesinde etkili ve verimli şekilde yürütüldüğüne dair güvence ve danışmanlık faaliyetleri.
- **Maliyet Tasarrufu;** İdare tarafından yürütülen faaliyet, program, proje ve süreçlerin daha ekonomik şekilde yürütülebilmesi için gerekli maliyet tasarrufu unsurlarının belirlenmesine yönelik güvence ve danışmanlık faaliyetleri.
- **İş Süreçleri;** İdareler tarafından yönetilen süreçlerin etkin bir şekilde işleyip işlemediğine ve faaliyetlerin etkili, ekonomik, verimli ve kurum mevzuatına uygun bir şekilde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğine dair güvence ve danışmanlık faaliyetleri.
- **Dış Kaynak Kullanımı ve Sözleşmeler;** İdareler tarafından alınan hizmet ve dış kaynak kullanımının sözleşmelerde belirtilen kapsam ve hedefler çerçevesinde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğine yönelik güvence ve danışmanlık faaliyetleri.

rilip gerçekleştirilmediğine yönelik güvence ve danışmanlık faaliyetleri.

- **Paydaş Memnuniyeti;** İdare tarafından yürütülen faaliyet, program, proje ve süreçlerden etkilenen paydaşların beklenenleri ve hedeflerinin ne seviyede gerçekleştiğine yönelik güvence ve danışmanlık faaliyetleri, olarak belirlenmiştir.

4. PERFORMANS DENETİM UNSURLARI

Performans Denetim Unsuru: Performans denetimi kapsamında inceleme kapsamına alınacak unsurlardır.

Ekonomiklik, verimlilik, etkililik, tutarlılık, sürdürülebilirlik ve uyumluluk unsurları performans denetimi kapsamında incelenecektir.

4.1. Ekonomiklik

Ekonomiklik: Uygun kalite ve miktardaki kaynakların, en uygun maliyet ile edinilmesini ifade etmektedir. Söz konusu kaynaklar faaliyetin niteliğine göre; mali kaynak, insan kaynağı, malzeme, ekipman, hizmet veya zaman olabilir.

Performans denetimi kapsamında ekonomiklik kavramı, hedeflenen çıktıya ya da sonuca ulaşılması için uygun kalite ve miktardaki kaynakların, uygun zamanda, en uygun maliyet ile edinilmesini ve kullanılmasını ifade etmektedir.

Ekonomiklik unsuru çerçevesinde yapılan denetimin amacı, kamu kaynaklarının tutumlu biçimde kullanılıp kullanılmadığının anlaşılması ve aynı faaliyeti gerçekleştirmek için mevcut alternatiflerin kıyaslanarak kaynak tasarrufu sağlanması için iyileştirme alanlarının tespitidir.

Kamu idarelerinin yürüttükleri program, proje, süreç ve faaliyetlerin girdilerine ve kullandıkları kaynaklara odaklanan ekonomiklik unsuru, diğer denetim unsurları ile bera-

ber ya da ayrıca uygulanabilir. Performans denetiminin kamu kaynaklarının tutumlu kullanılıp kullanılmadığının anlaşılması ve maliyet tasarrufu yapılacak alanların tespit edilmesi gibi amaçları bulunduğu anda ekonomiklik unsuru kapsama alınabilir. Ayrıca, idarenin dış kaynak kullanımı, sözleşmeleri ve diğer satın almaları üzerinde yapılacak denetimler için ekonomiklik temel unsurlardan biridir ve değerlendirme kapsamına alınması gerekir.

Ekonomiklik Unsurunun İncelenmesi İçin Önerilen Yöntemler

Ekonomiklik unsuru kullanılarak yapılan denetim mevcut kaynak kullanımının alternatifleri ile veya iyi uygulama örnekleri ile kıyaslanarak yapılabilir. Rehberin "Performans Denetimi Analiz Yöntemleri" bölümünde de detaylandırılan kıyaslama yaklaşımı ekonomiklik unsuru kullanılarak yapılacak denetimlerde tercih edilen denetim yöntemleri arasındadır. Bununla birlikte zamanlılık analizi, kalite analizi ve program ve uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi yöntemleri de ekonomiklik unsuru çerçevesinde yapılan denetimlerde uygulanabilir.

Ekonomiklik Unsuru İçin Önerilen Temel Sorular

- Kamu kaynakları tutumlu kullanılmış mıdır?
- Hedeflenen çıktıya ya da sonuca ulaşılmasına imkân vermeyecek kaynak kullanımları bulunmakta mıdır?
- Doğru kaynaklar/girdiler kullanılmakla birlikte bunların daha düşük maliyetlerle temin edilmesi mümkün müdür?
- Alınan ekipman, malzeme veya hizmet için, benzer kalitede ancak daha uygun maliyetli seçenekler mevcut mudur?
- Satın almalarda en düşük maliyetin

yanında uygun kalite kriterleri gözletilmiş midir?

- Alınan ekipman, malzeme veya hizmet için kalite kontrolleri yapılmış mıdır?
- Kullanılan girdiler ihtiyaç duyulan zamanda edinilmiş midir?

4.2. Verimlilik

Verimlilik Unsuru: Kaynaklara kıyasla üretilen çıktının yeterli seviyede olup olmadığının değerlendirilmesidir.

Performans denetimi kapsamında verimlilik kavramı; proje, program, süreç ve faaliyetlerde asgari miktarda girdi kullanılarak azami seviyede ve kalitede çıktı üretilmesi anlamına gelmektedir.

İç denetim hedefleri açısından, ekonomiklik unsuru ile benzer hedeflere sahip olan verimlilik unsuru, girdi-çıkıtı ilişkisine odaklanması ile ekonomiklikten ayrılmaktadır. Ekonomiklik unsuru girdilerin edinilmesine odaklanırken, verimlilik elde edilen bu girdiler ile üretilen çıktıların ilişkisine yoğunlaşmaktadır.

Verimlilik unsuru, performans denetiminde maliyet tasarrufu, iş süreçleri, bilgi sistemleri ve uygulamaları gibi denetimlerde kullanılabilir.

Verimlilik Unsurunun İncelenmesi İçin Önerilen Yöntemler

Denetim yöntemlerinden; kıyaslama, performansın ölçümü ve raporlanması, verimlilik analizi, zamanlılık analizi, program ve uygulama sonuçları değerlendirmesi yöntemleri, bu unsur çerçevesinde kullanılabilir.

Verimlilik, girdi ve çıktının birbirlerine oranlanması üzerinden ölçülür. Verilen hizmet sayısı, yapılan işlem sayısı gibi çıktılar; kullanılan adam/saat, malzeme ve donanım, maliyet, kalite ve zaman gibi unsurlara bölünerek üretilen çıktıların birim maliyeti hesaplanır. Verimlilik ölçümü, birim mali-

yetlerin bulunması durumunda standartlar, standartların bulunmaması durumunda ise iyi uygulama örnekleri veya kurum içi ve kurum dışı benzer sonuçlar ile kıyaslanmasıyla yapılır.

Verimlilik Unsuru İçin Önerilen Temel Sorular

- Kaynaklar maliyet-etkin kullanılmış mı?
- Uygun kalite seviyesi de gözetilerek, çıktılar daha az kaynak kullanılarak elde edilebilir miydi?
- Birim maliyetler ve birim zaman azaltılabilir mi?
- Önemli bir amaca hizmet etmeyen veya hedeflenen çıktıya/sonuca ulaştırmayacak kaynak kullanımı var mı?
- Programın amacına etkin maliyet ile ulaşılmış mıdır?
- Kullanılan kaynaklar, hedeflenen çıktıya ulaşılmasına imkan verebilecek midir?
- Çalışan verimliliğini artırmaya yönelik gelişim alanları bulunmakta mıdır?
- Verimliliği etkileyebilecek dış faktörler (girdiye ilişkin piyasa fiyatları gibi) etkin şekilde takip edilmekte midir?

4.3. Etkililik

Etkililik: Hedefleri ve planlanan sonuçları gerçekleştirme kapasitesidir. Performans denetimi kapsamında, incelenen kamu programları, projeleri veya kamu idarelerinin süreç ve faaliyetlerinin hedeflediği sonuçları ne seviyede gerçekleştirebildiğinin denetimi olarak tanımlanabilir.

Başka bir ifadeyle etkililik kavramı, planlanan sonuçları gerçekleştirme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır.

Etkililik unsuru çerçevesinde yapılan denetimin amacı, söz konusu program, proje, süreç ve faaliyetlerin mevcut kaynak ve girdileri ile hedeflerini ne oranda gerçekleştirebildiklerini anlamak, hedeflerin azami ölçüde gerçekleştirilmelerine engel olan aksaklık ve eksikleri tespit ederek, iyileştirme alanlarını tanımlamaktır.

Etkililik Unsurunun İncelenmesi İçin Önerilen Yöntemler

Etkililik unsurunun, girdi-çıkıtı ilişkilerine odaklanan verimlilik unsurundan farkı, çıktı ve sonuçlara odaklanması ve hedefler ile gerçekleştirmelerin ilişkilerini incelemesidir.

Programlar, projeler, süreçler ve faaliyetlerin hedefler ile gerçekleştirmeleri performans göstergeleri ile ölçülmektedir. Performans göstergeleri, bir değişkenin belirli bir zaman dilimi içerisindeki değişimini göstermektedir.

Etkililik unsuru çerçevesinde yapılan denetim temel olarak, önceden belirlenmiş bu göstergelerin program veya proje sonuçlandığında ulaştığı değerlere odaklanmaktadır. Ancak, bazı durumlarda incelenen program veya projelerin gerçek sonuçlarını yansıtan, SMART1 kriterlerine uygun performans göstergeleri tanımlanmamış olabilir. Tanımlanmış olsa da, göstergelerin hedef değerleri belirlenmemiş olabilir. Böyle durumlarda denetim ekibi, veri uygunluğunu da göz önünde bulundurarak, program, proje, süreç veya faaliyetin hedefleri ile doğru orantılı göstergeler belirleyerek, bu göstergelerin denetim kapsamına alınmasını önerebilir. Ayrıca, hedeflenen sonuçların yanında ortaya çıkan öngörülmeyen olumlu veya olumsuz sonuçlar da kapsama alınarak incelenebilir.

Kamu program ve projelerinin etkililik unsuru çerçevesinde yapılan denetimlerinde göz önünde bulundurulması gereken diğer bir konu da, ulaşılan sonuçların ortaya

çıkmasında dış etkenlerin rolüdür. Program veya projenin gerçek performansının anlaşılması için, araştırmaya “kontrol grubu” dâhil edilerek dış etkenlerin rolü araştırılabilir. Program veya projeden etkilenen hedef grubun yanında, etkilenmeyen benzer bir örneklem grubu, kontrol grubu olarak seçilebilir. Her iki grubun ilgili göstergelerdeki sonuçları karşılaştırılıp, sonuçlara ulaşmada dış faktörlerin oynadığı rolü üzerinden etkililik unsuru çerçevesinde denetim yapılabilir.

Program ve projelerin etkililik unsuru çerçevesinde yapılan denetimlerinde önerilen temel sorular aşağıda gösterilmektedir.

Etkililik Unsuru İçin Önerilen Temel Sorular

(Program/Proje)

- Program/ proje hedefleri doğru şekilde belirlenmiş ve önceliklendirilmiş midir?
- Program/proje hedeflerine ulaştı mı?
- Hedeflediği çıktıları gerçekleştirdi mi?
- Hedeflediği sonuçlara ulaştı mı?
- Performans göstergeleri makul ve mantıklı şekilde belirlenmiş mi? Önceden belirlenmiş göstergeler haricinde denetim kapsamına alınması gereken başka göstergeler var mı?
- Etkiler program/projeden mi kaynaklanıyor yoksa diğer dış etkenlerden mi?

Kamu idarelerinin süreç ve faaliyetlerinin etkililik unsuru çerçevesinde yapılan denetimlerinde performans göstergeleri belirli bir zaman dilimi için, çıktıların miktarı, zamanlılığı, hizmet kalitesi ve hizmet alanların memnuniyeti gibi konularda incelenir. Program ve projelerin etkililik unsuru çerçevesinde yapılan denetimlerinde de olduğu gibi, önceden belirlenmiş performans gös-

tergelerinin yanında, süreç ve faaliyetlerin niteliği ve veri mevcudiyeti göz önünde bulundurularak ek göstergeler tanımlanabilir.

Süreç ve faaliyetlerin etkililik unsuru çerçevesinde yapılan denetimlerinde önerilen temel sorular aşağıda gösterilmektedir.

Etkililik Unsuru İçin Önerilen Temel Sorular

(Süreç/Faaliyet)

- Süreç veya faaliyet, amacını gerçekleştirebiliyor mu?
- Süreç hedefleri dâhilindeki çıktı miktarını gerçekleştirebiliyor mu?
- Süreç çıktıları zamanında üretilebiliyor mu?
- Süreç içerisinde üretilen çıktılar tanımlanmış kalite standartlarına uygun mu?
- Süreçten faydalananların memnuniyet düzeyi nedir?

4.4. Tutarlılık

Tutarlılık (Unsur): Faaliyetlerin öngörülen amaç ve hedefler ile tutarlılığının ve makro düzeydeki politika ve planlar ile uyumluluğudur. Ayrıca, planlama ve uygulamanın örtüşmesi de tutarlılık kapsamında değerlendirilmektedir.

Tutarlılık, kamu idarelerinin tanımlanmış amaç, hedef ve stratejileri ile program ve projelerinin planlaması ve uygulamasının uyumlu olmasıdır.

Bu haliyle, ilgililik, iç ve dış tutarlılık gibi kavramlar tutarlılık unsuru çerçevesinde değerlendirilmektedir.

- Yürütülen program ve projeler için dayanak oluşturan, strateji belgeleri (idarenin stratejik planı gibi) ile program ve proje arasındaki ilişki **ilgililik**;

- Program veya projenin amaç ve hedefleri ile planlaması ve uygulaması arasındaki ilişki **iç tutarlılık**;
- Faaliyetin kurum dışı hedef ve öncelikler ile (diğer kamu idarelerinin aynı konulardaki politikaları, orta vadeli program gibi üst düzey strateji belgeleri vb.) ilişkisi de **dış tutarlılık** olarak tanımlanabilir.

Tutarlılık unsurunun amacı yürütülen program ve projelerin, idarenin amaçları ile ne ölçüde ilgili olduğunu tespit etmek ve planlama ile uygulama ilişkisini inceleyerek tasarımdaki iyileştirme alanlarını tespit etmektir.

Tutarlılık Unsurunun İncelenmesi İçin Önerilen Yöntemler

Tutarlılık unsuru çerçevesinde yapılan denetim bu doğrultuda, program ve projelerin, idarenin amaç ve hedeflerine ne ölçüde hizmet ettiğinin anlaşılması ve idarenin tanımlanmış amaçlarına hizmet etmeyen unsurların tespit edilmesinde kullanılabilir. Bu haliyle, program ve uygulama sonuçları denetiminde ve performans ölçümü ve raporlamasında tutarlılık unsuruna yer verilebilir.

Tutarlılık unsuru ile yapılacak denetimlerde kullanılması önerilen temel analiz aracı **hedefler ağacı çizelgesidir**. Hedefler ağacı çizelgesi ile yapılacak denetimlerde;

- Program veya proje için gerekçe oluşturan tanımlanmış ihtiyaçlar,
- Stratejik plan gibi belgelerde belirtilen genel amaçlar,
- Program veya projenin hedefleri ve
- Faaliyetleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak,

birbirleri ile doğrudan ilişkili olmayan unsurları tespit etmeye katkı sağlar.

Tutarlılık unsuru ile yapılacak denetimlerde önerilen temel sorular aşağıdaki belirtilmiştir.

Tutarlılık Unsuru İçin Önerilen Temel Sorular

- Program veya projenin hedef ve faaliyetleri idarenin mevzuatında tanımlanmış görev alanları ile örtüşmekte midir?
- Hedefler stratejik planda belirlenen amaçlar ile aynı doğrultuda mıdır?
- Hedef ve faaliyetler ihtiyaçlara yanıt verecek şekilde mi tasarlanmıştır?
- Hedeflere hizmet etmeyen faaliyetler gerçekleştirilmiş midir?
- Hedeflerin gerçekleştirilmesine katkı sağlayacak başka faaliyetler de yürütülebilir miydi?
- Planlama ile uygulama arasında farklar ortaya çıkmış mıdır?

4.5. Sürdürülebilirlik

Sürdürülebilirlik: Faaliyet çıktılarının kullanılmaya devam edilmesi ve ilgili durumlarda yaygınlaştırılarak başka idare ve paydaşlar tarafından tekrar kullanılmasını ifade etmektedir.

Performans denetimi kapsamında sürdürülebilirlik, faaliyet çıktılarının kullanılmaya devam edilmesi ve ilgili durumlarda yaygınlaştırılarak başka idare ve paydaşlar tarafından tekrar kullanılmasını ifade etmektedir.

Kamu idarelerinin yürüttükleri program veya projeler kapsamında ortaya çıkarılan kapasitenin (uzmanlık, teknik bilgi, fiziksel kapasite vb.) paydaşlara, proje sahibi idare ve diğer idarelere fayda sağlamaya devam etmesi bir sürdürülebilirlik ölçütü olarak ele alınabilir.

Verimlilik ve etkililik ile yakından ilişkili olan sürdürülebilirlik unsuru ile **yapılan denetimin amacı; kamu kaynaklarının atıl kalabilecek kapasitelere tahsisinin önüne geçmektir.**

Sürdürülebilirlik unsuru ile yapılan denetim üç boyutta ele alınarak uygulanabilir:

- Uygulanan program ve projeler sonucu ortaya çıkarılan kapasitenin/çıktının aktif olarak kullanılmaya devam edilip edilmediğinin değerlendirilmesi.
- Bu kapasiteden faydalanabilecek ilgili diğer kamu idarelerine yapılan bilgilendirme ve tanıtım ile idarelerin bu kapasiteden yararlanma durumlarının incelenmesi.
- Uygulanan program ve projenin tamamlanmasının ardından elde edilen çıktılardan/sonuçlardan faydalanılmasına engel olabilecek olası unsurların incelenmesi.

Sürdürülebilirlik Unsurunun İncelenmesi İçin Önerilen Yöntemler

Sürdürülebilirlik unsuru ile yapılacak denetim için önerilen temel sorular aşağıda gösterilmektedir.

Sürdürülebilirlik Unsuru İçin Önerilen Temel Sorular

- Program veya projenin çıktıları ve ortaya çıkardıkları kapasiteler hala aktif olarak kullanılmakta mıdır?
- Program veya projenin tamamlanmasının ardından çıktılardan faydalanılmasına engel olacak unsurlar mevcut mudur?
- Program veya projenin faaliyetleri ile çıktıları hakkında diğer kamu idarelerine tanıtım ve bilgilendirme yapılmış mıdır?
- Başka kamu idareleri de bu çıktılardan faydalanmakta mıdır?

4.6. Uyumluluk

Uyumluluk: Faaliyetin mevcut düzenleme ve prosedürlere uygunluğu ve kurumsal kapasitenin uygulama için yeterliliğidir.

Performans denetimi dâhilinde uyumluluk unsuru, kamu idarelerinin proje, program, süreç ve faaliyetlerin yürütülebilmesi için mevcut organizasyon kapasitesinin yeterliliğinin değerlendirilmesidir.

Organizasyon kapasitesinin bileşenleri altında insan kaynağı, sistemsel altyapı ve iş süreçleri ile birlikte ilgili mevzuat, prosedürler ve genel kabul görmüş ilkelere uyum da yer alabilir.

Uyumluluk unsuru ile yapılan denetimin amacı, uygulamadaki aksaklıkları ve uyumsuzlukları tespit ederek kamu kaynaklarının kullanımında verimlilik ve etkililiği artırmaktır. Bu niteliği ile etkililik ve verimlilik unsurları ile yakından ilişkili olan uyumluluk unsuru, zamanlılık analizi, kalite analizi, program ve uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi yaklaşımları dâhilinde kullanılabilir.

Uyumluluk Unsuru ile Yapılacak Denetimlerde Önerilen Yöntemler

Uyumluluk unsuru ile yapılacak denetimlerde kullanılması önerilen temel sorular aşağıda belirtilmiştir.

Uyumluluk Unsuru İçin Önerilen Temel Sorular

- Faaliyetlerin yürütülüş biçimi, idarenin ilgili mevzuatı açısından uygun mudur?
- Faaliyetlerin yürütülüş biçimi ve çıktılar genel kalite beklentilerini karşılamakta mıdır?
- İlgili süreçlerin olgunluğu faaliyet çıktılarını istenen zamanda, kalite ve miktarda üretmeye imkan vermekte midir?

5. SONUÇ

Performans denetiminde unsurlar denetim ekibinin bir süreç, faaliyet, proje ve/veya programa ilişkin girdi, hedef, süreç, çıktı ve sonuçları analiz edebilmesi için gerekli denetim hedef ve kapsamlarını belirler.

Kamu Performans Denetim Rehberi İç Denetim Koordinasyon Kurulunun 18.2.2016 tarihli ve 2 sayılı Kararıyla kabul edilmiştir. Böylece, ilk kez iç denetim bakış açısı ile hazırlanmış Performans Denetimi Rehberi yayımlanmıştır.

Bu Rehberde performans denetimi ana unsurları, uluslararası standartlara uygun olacak şekilde **ekonomiklik, verimlilik ve etkinlik/etkililik** olarak tanımlanmaktadır. Bunlara ek olarak **sürdürülebilirlik, tutarlılık ve uyumluluk** da iç denetçilerin denetim faaliyetlerinde takip edecekleri denetim unsurları arasında yer almaktadır.

Denetim unsurları arasında yer alan **etkililik hedeflenen sonuçlara ulaşma kabiliyetidir. Etkinlik ise girdi ve çıktı mekanizması aracılığı ile belirlenen hedeflere doğru şekilde ulaşabilme kabiliyetidir.**

Performans denetimi faaliyetlerinde etkililik ve etkinlik unsurları birbirlerine yakın bir kapsam içermektedir. İç denetçilerin faaliyetlerinde karışıklık oluşturmamak adına Rehberde bu iki unsur beraber ele alınmaktadır. Bu kavram Rehberin geri kalanında “*etkililik*” şeklinde kullanılmıştır.

Performans denetimi; bir kamusal faaliyet, program, proje ve sürecin etkinliğini, ekonomikliğini ve verimliliğini belirlemek amacıyla yapılan icraatların ve geçirilen aşamaların sistematik ve objektif bir değerlendirmesidir.

Performans denetimi genel olarak, kamu programlarının ya da faaliyetlerinin beklenen performansa ne ölçüde ulaştığını değerlendirmektir. Performans denetimi, kamu kaynaklarının hesap verme sorumluluğu ile yönetimini geliştirmek adına önemli bir yapı taşıdır.

Kamuda performans arayışıyla, kamu hizmetlerine yönelik olarak kurum içi ve dışı yöneltilen olumsuz pek çok eleştiriyi bertaraf edebilecek bilimsel ve kamusal bir yaklaşım

getirilmek istenmiştir. Çünkü, ekonomiklik, verimlilik ve etkililik gibi bilimsel ve daha çok sayısal ölçütlerin yanı sıra, hukuksal, saydamlık ve hesap verebilirlik gibi kamuya, kamu yararına ilişkin ölçütleri içeren kamu performans yönetimi, uygulanabildiği ölçüde yöneticileri, personeli ve hizmet edilen hedef kitleyi de memnun edebilecek bir anlayıştır.

Gerek kurumsal ve gerekse bireysel performansını görebilmek, sayılabilir ve ölçülebilir somut ölçütler belirlenebildiği ölçüde mümkün olacaktır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu

5436 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Hakkında Kanun

İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar

Strateji Geliştirme Birimlerinin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik

İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

İç Denetçi Adayları Belirleme, Eğitim ve Sertifika Yönetmeliği

İç Denetim Koordinasyon Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

Üst Yönetici Rehberi

Kamu İç Denetçileri İçin Performans Denetim Rehberi

2005/10 sayılı Başbakanlık Genelgesi

(1) ve (2) Seri No’lu Harcama Yetkilileri Hakkında Genel Tebliğler

KAMU İHALE KURULUNUN KAMU İHALELERİNDEN YASAKLAMA YETKİSİ VAR MIDIR?

Av. Necati TORUN

İhale ve İş Hukuku Uzmanı

1. GİRİŞ

Kamu ihaleleri idare ile istekli arasında kuralları 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda yer alan ve ihalelerin sonuçlanmasını müteakip 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeler Kanunundaki maddelerin öncelikli olarak uygulandığı ekonomik değeri 120 milyar TL'yi geçen bir alandır¹.

Bu alandan ekonomik olarak yararlanmak isteyen isteklilerle ihaleyi yapan idareler arasında; ayrıca ihaleyi kazanan yüklenici ile idare arasında zaman zaman oluşan uyuşmazlıklar sebebiyle davalar açılabilme ve ilgi alanına göre idari yargı veya adli yargıda bu davalar görülebilmektedir.

Kamu ihalelerinden yasaklanma hususu istekli firmalar için çok ağır bir yaptırım olup 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun çeşitli maddelerinde bulunmaktadır. Makalemizin konusunu Kamu İhale Kurulunun kendisine gelen itirazın şikayet başvurularında ilgili gerçek veya tüzel kişiler hakkında yasaklılık işlemi başlatıp başlatamayacağı teşkil edecektir.

2. KAMU İHALELERİNDEN YASAKLANMA

Kamu İhale Kanunu'nun müeyyidelerinden birisi de kamu ihalelerinden istekli-

ler veya yüklenicilerin yasaklanmasıdır. Söz konusu yasaklanma müeyyidesi 4734 sayılı Kanunla yeni getirilen bir düzenleme olmayıp daha önceki ihale mevzuatımız olan 2886 sayılı Devlet İhale Kanununda da yer almaktaydı. 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 58 nci maddesinde yasaklılık müeyyidesi ayrıntıları ile düzenlenmiştir. Bu madde deki düzenleme uyarınca;

a) 17 nci maddede belirtilen fiil veya davranışlarda buldukları tespit edilenler hakkında fiil veya davranışlarının özelliğine göre, bir yıldan az olmamak üzere iki yıla kadar,

b) Üzerine ihale yapıldığı halde mücbir sebep halleri dışında usulüne göre sözleşme yapmayanlar hakkında ise altı aydan az olmamak üzere bir yıla kadar,

Kamu İhale Kanununda 2 nci ve 3 üncü maddeler ile istisna edilenler dahil bütün kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerine katılmaktan yasaklama kararı verilir.

Yasaklılığa ilişkin bir diğer düzenleme de ihalelerin sözleşme aşamasına ilişkin 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 26 nci maddesinde düzenlenmektedir. Bu düzenleme uyarınca;

4735 sayılı Kanununun 25 inci maddede belirtilen fiil veya davranışlarda buldukları tespit edilenler hakkında fiil veya

1 www.kik.gov.tr/istatistikler/2016

davranışlarının özelliğine göre, bir yıldan az olmamak üzere iki yıla kadar, 4734 sayılı Kanununun 2 nci ve 3 üncü maddeleri ile istisna edilenler dahil bütün kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerine katılmaktan yasaklama kararı verilir.

3. KAMU İHALE KURULUNUN KAMU İHALELERİNDEN YASAKLAMA YETKİSİ VAR MIDIR?

Makalemizin ana konusu teşkil eden kamu ihalelerinden yasaklanma ile ilgili olarak Kamu İhale Kurulunun yetkisinin olup olmadığı hususuna ilişkin tartışma şu şekilde ortaya çıkmaktadır.

Bilindiği üzere istekliler tarafından ihaleyi gerçekleştiren idareye yapılan şikayet başvurusunda bulunan hususlara ilişkin alınan karara karşın Kamu İhale Kuruluna itirazın şikayet mekanizması ile başvurulmaktadır.

Kamu İhale Kuruluna gerçekleştirilen itirazın şikayet başvurularında söz konusu olay 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun istekli hakkında yasaklanma gerektirecek şartlardan birisi ise KİK'in bakış açısı ve söz konusu KİK'in bakış açısına Danıştay tarafından verilen karara aşağıda ayrıntılı açıklamalar getirilmiştir;

2.1. Kamu İhale Kurulunun Bakış Açısı

DSİ 20. Bölge Müdürlüğü tarafından 14.07.2016 tarihinde açık ihale usulü ile yapılan 2016/213326 ihale kayıt numaralı "Gaziantep-Merkez Burç Çamlık Göleti ve Sulaması" ihalesine ilişkin olarak, Sintaş Taa. Tic. A.Ş. - Serdaroğulları İnş. Taah. Nak. Mad. San. ve Tic. A. Ş. İş Ortaklığı tarafından yapılan itirazın şikâyet başvurusu üzerine, 07.12.2016 tarihli ve 2016/UY.I-2999 sayılı Kurul kararı ile; "4734 sayılı Kanun'un 54'üncü maddesinin onbirinci fıkrasının (b) bendi gereğince, düzeltici işlem belirlenmesine" karar verilmiştir.

2.1.1. İtirazen Şikayetin Konusu;

Söz konusu Kurul Kararında itirazın şikayetin ana iddiası şu şekildedir;

İhaleye teklif veren firmaların teklif ettikleri fiyatlarda işçilik maliyetinde çakışma yaşanması normal iken 4 farklı şirket tarafından oluşan ve ihaleye ayrı ayrı katılan 2 iş ortaklığının işçilik maliyeti dışındaki unsurlardan oluşan 70 iş kaleminde birebir aynı fiyatı vermiş olması durumunun ticari hayatın olağan akışına uygun olmadığı,

Libaş Müt. ve Müş. A.Ş. ve İnra Mak. A.Ş.ye ait telefon ve faks numaralarının aynı olduğu,

Her ne kadar ihale dokümanlarını iş ortaklıkları adına farklı kişiler satın alsa da ihale dokümanı almakla yetkilendirilen kişilerin aynı kişiler olduğu bu nedenle ilgili firmaların değerlendirme dışı kalmaları gerektiğine dair bir iddiadır.

2.1.2. KİK'in İncelemesi

KİK tarafından söz konusu iddia ayrıntılı olarak incelenmiştir. Söz konusu incelemeye ilişkin iddiaların sonuçlarına yer verilmiştir.

1- 16.12.2014 tarih ve 8716 sayılı TT-SG'den Nihat Sürgüt'ün 50.000 paylı Enkut İnş. A.Ş.'de 34.998 paya sahip ortak olduğu ve aynı zamanda yönetim kurulu başkanı olduğu, 06.04.2016 tarih ve 9048 sayılı TT-SG'den ise Enkut İnş. A.Ş.'nin 22.03.2016 tarihli Genel Kurul toplantı tutanağına göre 22.03.2016 tarihinden itibaren Hüsnü Sürgüt'ün tek pay sahibi olarak şirket faaliyetlerine devam edeceği ve ilk yönetim kurulu üyesi olarak seçildiği dolayısıyla ihale tarihi itibarıyla Nihat Sürgüt'ün Enkut İnş. A.Ş.'deki yönetim kurulu üyeliğinin bittiği,

2- İnra Mak. A.Ş. - En-Ez İnş. San. ve Tic. A.Ş. İş Ortaklığı'nın pilot ortağı olan İnra Mak. A.Ş.yi 06.02.2015 tarih ve 8753 sayılı TTSG'ye göre Nihat Sürgüt'ün tek ba-

şına kurduğu ve ilk yönetim kurulu başkanı olarak seçildiği, 14.12.2015 tarihinde tüm payların Vedat Sürgüt'e devredildiği ve Vedat Sürgüt'ün yönetim kurulu üyesi ve başkanı olarak seçildiği, 05.01.2016 tarihli dosyada mevcut olan Ankara Ticaret Odası tarafından düzenlenen faaliyet belgesine göre İnra Mak. A.Ş.'nin son ortaklık yapısının %51 hisseye sahip Alkan İnş. San. Tic. A.Ş. ve %49 hisseye sahip Vedat Sürgüt'ten oluştuğu, şirketin yönetim kurulu başkanı Vedat Sürgüt tarafından Ankara 35.Noterliği'nce onaylı vekaletname ile yetkilendirilen Nihat Sürgüt tarafından teklif mektubunun imzalandığı tespit edilmiştir.

Bu durumda her ne kadar Kamu İhale Kurulu'nca ihale tarihi olan 14.07.2016 tarihi itibarıyla Nihat Sürgüt'ün hem Ocaklı Grup İnş. Mad. Nak. San. ve Tic. A.Ş. - Libaş Müt. ve Müş. A.Ş. iş ortaklığının özel ortağı olan Libaş Müt. ve Müş. A.Ş.'nin kurucu ortakları arasında yer alan Enkut İnş. A.Ş.'nin yönetim kurulu üyesi hem de İnra Makine A.Ş. - En-Ez İnş. San. ve Tic. A.Ş. İş Ortaklığı'nın pilot ortağı olan İnra Mak. A.Ş.'nin şirketi temsile yetkili vekili olduğu dolayısıyla her iki iş ortaklığının teklifinin Nihat Sürgüt'ün bütün bilgisi dahilinde olabileceği yönünde kuvvetli karene bulunduğu tespit edilse de Ticaret Sicil Gazeteleri'nin incelenmesinden Nihat Sürgüt'ün Enkut İnş. A.Ş.'deki yönetim kurulu üyeliğinin 22.03.2016 tarihinde sona erdiğinin 06.04.2016 tarih ve 9048 sayılı Ticaret Sicil Gazetesi'nden anlaşılma ile bu iddianın doğrulanmadığı; ancak, diğer iddialar yapılan incelemeler neticesinde doğrulanmış olup idarelerin kamu kaynaklarını verimli kullanmak kamu hizmetinden beklenen en yüksek kamu yararını en uygun fiyat ile gerçekleştirmek adına yapılan kamu ihalelerinin saydam, rekabete açık, güvenilir ve gizli yürütülmesi gerekmesi karşısında dava konusu 07.12.2016 tarih ve 2016/U.Y-I-2999 sayılı kurul kararının davacı şirketin de için-

de bulunduğu iş ortaklığının teklifinin değerlendirilme dışı bırakılmasına,

Karar verilmiştir.

Sonuç olarak KİK tarafından söz konusu iddiaların doğru olduğu gerekçesiyle;

- İlgili firmaların tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılmasına,**
- İlgili şirketlerin yapmış olduğu eylemin 4734 sayılı Kanunu'nun 17'nci maddesindeki alternatif teklif verme hallerinden olduğu gerekçesiyle O...Grup İnş. Mad. Nak. San. ve Tic. A.Ş. - L... Müt. ve Müş. A.Ş. İş Ortaklığı ile İ... Mak. A.Ş. - E... İnş. San. ve Tic. A.Ş. İş Ortaklığına..., haklarında 4734 sayılı Kanun'un 58'inci maddesi hükümleri uyarınca yasaklılık işlemlerinin başlatılmasına karar verilmiştir.**

Görüleceği üzere KİK yaptığı incelemede ilgili firmaların değerlendirme dışı bırakılması doğrultusundaki itirazın şikayet başvurusunu kabul etmiştir. Ayrıca, söz konusu tespit in ilgili firmalar hakkında yasaklılık işlemlerini gerektirdiğinden dolayı ilgili firmalar hakkında yasaklılık işlemlerinin başlatılmasına karar vermiştir.

2.2. İdari Yargının Yetki Tartışmasında Son Sözü

Kamu İhale Kurulunun vermiş olduğu kararlar idareler tarafından yerine getirilmesi zorunluluk arz etmekle birlikte son karar değildir ve idari yargının denetimindedir.

Yukarıda yer vermiş olduğumuz KİK kararına karşı idari yargıda dava açılmıştır. Ankara 9. İdare Mahkemesinin 28.04.2017 tarihli ve E:2017/447, K:2017/1422 sayılı kararında aşağıdaki karar verilmiştir;

"Bu durumda her ne kadar Kamu İhale

Kurulu'nca ihale tarihi olan 14.07.2016 tarihi itibariyle Nihat Sürgüt'ün hem Ocaklı Grup İnş. Mad. Nak. San. ve Tic. A.Ş - Libaş Müt. ve Müş. A.Ş. iş ortaklığının özel ortağı olan Libaş Müt. ve Müş. A.Ş.'nin kurucu ortakları arasında yer alan Enkut İnş. A.Ş.'nin yönetim kurulu üyesi hem de İnra Makine A.Ş. - En-Ez İnş. San. ve Tic. A.Ş. İş Ortaklığı'nun pilot ortağı olan İnra Mak. A.Ş.'nin şirketi temsile yetkili vekili olduğu dolayısıyla her iki iş ortaklığının teklifinin Nihat Sürgüt'ün bütün bilgisi dahilinde olabileceği yönünde kuvvetli karine bulunduğu tespit edilse de Ticaret Sicil Gazeteleri'nin incelenmesinden Nihat Sürgüt'ün Enkut İnş. A.Ş.'deki yönetim kurulu üyeliğinin 22.03.2016 tarihinde sona erdiğinin 06.04.2016 tarih ve 9048 sayılı Ticaret Sicil Gazetesinden anlaşılacakla bu iddianın doğrulanmadığı; ancak, diğer iddialar yapılan incelemeler neticesinde doğrulanmış olup idarelerin kamu kaynaklarını verimli kullanmak kamu hizmetinden beklenen en yüksek kamu yararını en uygun fiyat ile gerçekleştirmek adına yapılan kamu ihalelerinin saydam, rekabete açık, güvenilir ve gizli yürütülmesi gerekmesi karşısında dava konusu 07.12.2016 tarih ve 2016/U.Y-I-2999 sayılı kurul kararının davacı şirketin de içinde bulunduğu iş ortaklığının teklifinin değerlendirilme dışı bırakılmasına ilişkin kısmında hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Öte yandan davacı tarafından dava konusu Kamu İhale Kurulu kararının hakkında 4734 sayılı Kanun'un 58. maddesi uyarınca işlem tesis edilmesine yönelik kısmının iptaline ilişkin talebinin değerlendirilmesinden; 4734 sayılı Kanun'un 17. maddesinde belirtilen fiil veya davranışlarda buldukları tespit edilenler hakkında yasaklama kararlarının hangi bakanlık ya da kuruluş tarafından verileceği Kanun'un 58. maddesinde ayrıntılı olarak düzenlendiği, Kamu İhale Kurulu'nun yasaklama kararı verme veya yasaklama kararlarını iptal etme gibi bir yetkisinin bulunmadığı

göz önüne alındığında, dava konusu Kurul kararının, "davacı şirket hakkında 4734 sayılı Kanun'un 58. maddesi hükümleri uyarınca işlem tesis edilmesine" ilişkin kısmında hukuka uygunluk bulunmadığı sonucuna varılmıştır." gerekçesiyle dava konusu işlemin, davacı şirketin teklifinin değerlendirme dışı bırakılmasına yönelik kısmının iptali istemi yönünden davanın reddine, davacı şirket hakkında 4734 sayılı Kanun'un 58'inci maddesi uyarınca işlem tesis edilmesine yönelik kısmının ise iptaline karar verilmiştir."

Özetle Ankara 9. İdare Mahkemesi'nin vermiş olduğu kararda;

- İlgili KİK kararında firmaların değerlendirme dışı bırakılmasının hukuka uygun olduğuna,
- İlgili KİK kararında firmalar hakkında başlatılan yasaklanma işleminin başlatılmasına ilişkin kısmının ise iptaline yönelik karar vermiştir.

2.3. İdari Yargı Hangi Gerekçe İle KİK'in Yasaklılık Başlatma Yetkisi Yoktur Demektedir?

İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda belirtildiği üzere idari yargıda iptali istenilen işlemle ilgili olarak idari yargının yaptığı incelemelerden birisi de iptali istenilen işlemle ilgili idarenin yetkisi olup olmadığı doğrultusundadır.

Mahkeme kararında da 4734 sayılı Kanununun 58 inci maddesi uyarınca yasaklılık doğrultusunda işlem tesis edilmesine yönelik kısmının iptaline ilişkin talebinin değerlendirilmesinden;

4734 sayılı Kanununun 17 nci maddesinde belirtilen fiil veya davranışlarda buldukları tespit edilenler hakkında yasaklama kararlarının hangi bakanlık ya da kuruluş tarafından verileceği Kanununun 58 inci maddesinde ayrıntılı olarak düzenlendiği ve Kamu İhale

Kurulunun yasaklama kararı verme veya yasaklama kararlarını iptal etme gibi bir yetkisinin bulunmadığı gerekçesiyle yasaklılık işlemlerinin başlatılmasına yönelik Kurul kararının bu kısmının iptaline karar verilmiştir.

Yine benzer bir olayda da Danıştay 13. Dairesinin 28.12.2016 tarihli ve E:2016/4089, K:2016/4498 sayılı kararında

“Kamu İhale Kurumu’na haklarında ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilenlerin sicillerini tutmak dışında yasaklama kararlarının bu Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olmadığına ilişkin şikâyetleri inceleyerek sonuçlandırmak gibi bir görev ve yetki verilmediği, yasaklama kararlarının ihale sürecinde tesis edilen işlemlerden bağımsız olarak tesis edildiği, ihalenin başlangıcından sözleşmenin imzalanmasına kadar olan süre içerisinde idarece yapılan işlemlerden kastedilenin ihaleyi yapan idarece yapılan işlemler olduğu, ihaleden yasaklama kararları ise mutlaka ihaleyi yapan idarece alınmadığından ve ihaleyi yapan eğer bir bakanlık değilse ihaleyi yapan idarenin ilgili veya bağlı bulunduğu bakanlıkça, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelere ilişkin olarak ise İçişleri Bakanlığı tarafından verildiğinden, ihaleden yasaklama işlemlerinin başlatılmasına ilişkin işlemlerin ve ihaleden yasaklama kararlarının hukuka uygunluğunu değerlendirme konusunda Kamu İhale Kurulu’nun herhangi bir yetkisi bulunmamaktadır.”

Aynı doğrultuda karar vermiştir.

4. SONUÇ

İsteklilerle ihaleyi yapan idareler arasında; ayrıca ihaleyi kazanan yüklenici ile idare arasında zaman zaman oluşan uyuşmazlıklar sebebiyle davalar açılabilen ve ilgi alanına göre idari yargı veya adli yargıda bu davalar görülebilmektedir.

Bu davalardan birisi de Kamu İhale Kurulunun itirazen şikâyet başvurularında 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda ilgili şikâyet başvurusunun içeriğinde yasaklamaya yönelik bir tespiti olduğunda ilgililer hakkında yasaklama işlemlerinin başlatıp başlatamayacağı doğrultusundadır.

İdari Yargılama Usulü Kanununda belirtildiği üzere idari yargıda iptali istenilen işlemle ilgili olarak idari yargının yaptığı incelemelerden birisi de iptali istenilen işlemle ilgili idarenin yetkisi olup olmadığı doğrultusundadır.

Gerek Ankara 9 uncu İdare Mahkemesi gerekse de Danıştay kararında Kamu İhale Kurulu kararlarındaki 4734 sayılı Kanunun 58 inci maddesi uyarınca yasaklılık doğrultusunda işlem tesis edilmesine yönelik kısmının iptaline ilişkin talebinin değerlendirilmesinden;

4734 sayılı Kanununun 17 nci maddesinde belirtilen fiil veya davranışlarda buldukları tespit edilenler hakkında yasaklama kararlarının hangi bakanlık ya da kuruluş tarafından verileceği Kanununun 58 inci maddesinde ayrıntılı olarak düzenlendiği ve Kamu İhale Kurulunun yasaklama kararı verme veya yasaklama kararlarını iptal etme gibi bir yetkisinin bulunmadığı gerekçesiyle yasaklılık işlemlerinin başlatılmasına yönelik Kurul kararının bu kısmının iptaline karar verilmiştir. Özetle KİK’in yasaklama işlemlerinin başlatılmasına yönelik yetkisi bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, erişim: www.basbakanlik.gov.tr/mevzuat

www.kik.gov.tr/istatistikler/2016 Yılı İstatistikler

GÖREVE SARHOŞ GELEN İTFAİYE PERSONELİNE UYGULANACAK DİSİPLİN CEZASI

M.Lamih ÇELİK

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi
Teftiş Kurulu Başkanı

1. GİRİŞ

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 125 inci maddesinde kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektiren fiil ve haller arasında memurun göreve sarhoş gelmesi ve görev yerinde alkollü içki içmesi sayılmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanununun 52 nci maddesinde yer alan “İtfaiye teşkilâtının çalışma usûl ve esasları, çalışanların görev ve yetkileri, memurluğa alınması için taşınmaları gereken nitelikler, alacakları meslek içi eğitim, görevde yükselme, meslekten çıkarılma, giyecekleri kıyafet ve savunma amaçlı olarak kullanacakları aletler ile itfaiye teşkilâtında hizmet gereklerine göre oluşturulacak birimler, İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir. Belediye bu yönetmeliğe aykırı olmamak üzere ek düzenlemeler yapabilir.” hükmüne istinaden Belediye İtfaiye Yönetmeliği, 21.10.2006 tarihli ve 26326 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Belediye İtfaiye Yönetmeliğinin disiplin cezalarını düzenleyen 41 inci maddesinde itfaiye personeline uygulanacak disiplin cezaları sayılırken 657 sayılı Kanunda yer almayan “Meslekten çıkarma” cezası da öngörülmüş, bu cezanın verilmesini gerektiren nedenler arasında “göreve sarhoş gelmek, görev yerinde alkollü içki kullanmak

yahut kullanılmasına göz yummak,” eylemine yer verilmiştir.

Bu çalışmada göreve sarhoş gelen itfaiye personeline “ kademe ilerlemesinin durdurulması” cezası mı yoksa “meslekten çıkarma” cezası mı uygulanacağı sorunu ele alınacaktır.

2. DİSİPLİN SUÇU VE CEZASI KAVRAMI

Latince “disciplina” ve Fransızca “discipline” kökenli olan disiplin sözcüğü; Türk Dil Kurumuna ait Büyük Türkçe Sözlükte disiplin kelimesi; bir topluluğun yasalarına ve düzenle ilgili yazılı veya yazısız kurallarına titizlik veya özenle uyması durumu, sıkı düzen, zapturapt¹ şeklinde tanımlanmıştır.

Hukuk Sözlüğünde² “Belli bir statü içinde bulunan kimselere hizmet ve iç düzenle ilgili kurallara aykırı davranışta buldukları zaman uygulanan cezalar” olarak tanımlanan disiplin cezalarını Danıştay, disiplin cezalarının kamu işi, kamu görevi ve görevlileriyle ilgili bir ceza türü olduğunu ve önceden saptanan hukuk kurallarına aykırı düşen bütün davranışları önlemek, engellemek için zorlayıcı özellikte olan birer

1 Türk Dil Kurumu, Büyük Türkçe Sözlük, www.tdkterim.gov.tr, (Erişim T: 04.05.2017)

2 T.C. Adalet Bakanlığı Hukuk Sözlüğü, www.sozluk.adalet.gov.tr.

yaptırım olduğunu vurgulamıştır.³Anayasa Mahkemesi ise disiplin cezalarını, “kamu hizmetlerinin yürütülmesi ve kamu yararının devamlılığının sağlanması amacıyla kamu görevlileri için görev, yetki ve sorumlulukları bakımından yasal olarak düzenlenmiş yaptırımlar” olarak tanımlamaktadır.⁴

“Disiplin suçu, bir kamu hizmeti düzenini bozan eylem (fiil) dir.”⁵ Diğer bir tanıma göre de “disiplin suçu, memurun göreviyle ilgili kusurlu fiillerdir.”⁶ Suç genel olarak toplum düzenine aykırı fiiller olarak ortaya çıkmakta iken, disiplin suçu daha çok kamu hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde sunulabilmesi için önceden belirlenen bir takım kamusal düzen kurallarına kamu görevlilerince gösterilen aykırı davranışlar olarak ortaya çıkmaktadır.

Disiplin suçları, kamu hizmetinin, hizmetten yararlananlara düzenli ve verimli bir şekilde sunulması için, kurum içi düzeni, disiplini ve hizmeti sunanların statüsünü düzenleyen normlara aykırı hal ve davranışları ifade eder.⁷

Kamu hizmetlerini yürüten kamu görevlilerinin görev anlayışları, yetki ve sorumlulukları kamu hizmeti ve hizmet gerekleri ile sınırlandırılmış, bu sınırlar dışına çıkanların ise disiplin cezaları ile

cezalandırılmaları öngörülmüştür. Bu noktada ilgili kurumun iç işleyişine ve düzenine aykırı davranışlara uygulanan disiplin cezalarının aynı zamanda idari ceza niteliği taşıyan bir idari yaptırım olduğunu söylemek de mümkündür.⁸ Diğer bir tanıma göre ise; “Bir kurumda çalışan memurların, kurumun düzenini bozucu davranışlarına karşı uygulanan yaptırımlara kısaca, disiplin cezası denir.”⁹

Anayasanın 38 inci maddesinin 11 inci fıkrasında yer alan “İdare, kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir müeyyide uygulayamaz” hükmü uyarınca kişinin yaşamına, malvarlığına ya da herhangi bir hürriyetine etki edecek bir disiplin cezası idare tarafından uygulanamayacaktır.

Disiplinin amacı; düzeni, ilerlemeyi, motivasyonu ve başarıyı sağlamaktır. Organize hareket etme becerisi ileri seviyede yüksek kurumlarda, disipline olan ihtiyaç ve personel üzerindeki baskı artmaktadır. Organize örgütlerdeki temel işlevi, düzenli davranış için uygun koşulları oluşturmak ve bireylerin gelecekte aynı davranışları tekrarlamasını önlemektir.¹⁰

Ülkemizde kamu görevlileri için öngörülen disiplin suç ve cezaları, 657 sayılı Kanuna tâbi görevliler için Kanunun 125 inci maddesinde; 657 sayılı Kanuna tâbi olmayan yargı organı, üniversite ve silahlı kuvvetler mensupları gibi ayrı personel kanunları bulunanlar için, kendi personel kanunları ve ilgili

3 Danıştay 12. D. 04.02.2011 tarih ve E. 2010/64, K. 2011/474 sayılı kararı, www.kazanci.com.

4 Anayasa Mahkemesinin 20.10.2011 tarih ve E. 2010/28, K. 2011/139 sayılı kararı, 7/2/2012- 28197 sayılı RG bkz. 07.02.2012 tarihli R.G. Aynı yönde: Anayasa Mahkemesinin 01.04.2010 tarih ve E. 2008/114, K. 2010/53 sayılı kararı, bkz. 06.07.2010 tarihli R.G

5 Turhan Tufan Yüce, “Ceza Hukuku İlkelerinin Disiplin Hukukunda Geçerliliği Sorunu ve Danıştay Kararlarının Bu Açıdan Tahlihi”, Danıştay Dergisi, Yıl: 24, Sayı: 88, 1994, s. 5

6 Kemal Gözler, İdare Hukuku Dersleri, Ekin Kitabevi, Eylül 2008, Bursa, s. 642

7 657 sayılı Kanun m.124/2 de disiplin cezası yaptırımı gerektiren hal ve davranışları, kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile kanunların, tüzüklerin ve yönetmeliklerin Devlet memuru olarak emrettiği ödevleri yurt içinde veya dışında yerine getirmemek, uyulmasını zorunlu kıldığı hususları yapmamak ve yasakladığı işleri yapmak olarak sıralamıştır

8 Muhammed GÖÇÜN-YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA GÖREV YAPAN PERSONELİN ÇEKİLMİŞ SAYILMASI s.182

<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/maruhad/issue/viewFile/5000001574/5000000689>

9 A. Şeref Gözübüyük, Yönetim Hukuku, Turhan Kitabevi, 28. Baskı, Ankara, Ekim 2009, s. 238

10 CİNGİZ, A. İ., BÜKER S. ve TETİK, S., (2010), Emniyet Teşkilatında İdari Ceza Alan Personel Profiline Belirlenmesi, Polis Teşkilatında İnsan Kaynakları Yönetimi içinde, Editörler: Hasan Hüseyin ÇEVİK, Muammer BUCAK, Orhan Filiz, ss. 421-440, Polis Akademisi Yayınları, Ankara.

yönetmeliklerde; 657 sayılı Kanuna tâbi olmakla birlikte, özel disiplin mevzuatı bulunan görevliler içinse bu mevzuatta düzenlenmiştir. 657 sayılı Kanunun 126 ncı maddesine göre; memurlara verilebilecek cezalardan uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezaları disiplin amirleri tarafından, kademe ilerlemesinin durdurulması cezası, memurun bağlı olduğu kurumdaki disiplin kurulunun kararı alındıktan sonra atamaya yetkili amirler tarafından, devlet memurluğundan çıkarma cezası ise; amirlerin bu yoldaki isteği üzerine, memurun bağlı bulunduğu kurumun yüksek disiplin kurulu kararıyla olur. İdare, Kanunda yer alan beş disiplin cezası dışında bir ceza veremez. Disiplin soruşturmalarında usule ilişkin kuralların toplu olarak yer aldığı bir usul Kanunu bulunmamakta olup, konu ile ilgili olarak başta 657 sayılı Kanun olmak üzere birçok Kanunu düzenlemeler bulunmaktadır.¹¹

2. DİSİPLİN SUÇ VE CEZALARININ KANUNİLİĞİ

“Kamu hizmeti görevlileriyle ilgili hükümler” üst başlığını taşıyan Anayasanın 128 inci maddesinin ikinci fıkrası memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir” hükmüyle disiplin suç ve cezalarını da kapsamı içine almaktadır.¹² Bu

11 Turgut Tan, İdare Hukuku, Turhan Kitabevi, Güncelleştirilmiş 4. Bası, Ankara, 2015, s.535

12 Anayasanın 128 ncı madde hükmünde disiplin suç ve cezaları ile ilgili belirleme yapılmamış olması nedeniyle maddedeki “diğer özlük işleri” kavramının disiplin hususunu kapsayıp kapsamadığı doktrinde tartışılmıştır. Sonuç olarak “diğer özlük işleri” kavramının, mali haklar da dahil olmak üzere, madde metninde yer almayan kamu görevlilerinin disiplin, hizmet içi eğitim, yer ve görev değiştirme, sicil, emeklilik ve mesleki ilişkilerden doğan diğer işlerini de kapsadığında ittifak edilmiştir. GÜRAN Sait, Anayasa Mahkemesinin 1982 Anayasası Döneminde Personel Hukukuna Bakışı, Anayasa Yargısı 6, s. 64; ARSLAN Zehredin, 657 Sayılı Kanuna Göre Disiplin Suç ve Cezaları, İstanbul 2001, s.

hükümle kanunilik ilkesinin gereği olarak kamu görevlilerinin statülerinin kanunla düzenlenmesi esası getirilmiştir. Kural olarak “Kaideyi koyan makam istisna koyma yetkisini hangi makama vermiş ise veya istisnanın hangi tür norm ile konulacağını belirtmiş ise sadece ve sadece o makam tarafından ve o norm ile istisna getirebilir. Anayasa koyucu bir konunun “kanunla düzenleneceğini” belirtmiş ise, o konunun artık tüzük veya yönetmelikle belirlenmesi mümkün olmayacaktır. (Ancak kanun hükmünde kararname ile belirlenebilir). “13

Anayasa Mahkemesi kanunilik ilkesini hem suçun kanuniliği hem de cezanın kanuniliği açısından kabul etmektedir. Üstelik disiplin cezaları açısından da kanunilik ilkesinin geçerli olduğu Yüksek Mahkeme tarafından kabul edilmektedir.¹⁴ Anayasa Mahkemesine göre; disiplin yaptırımlarının da aynen diğer ceza yaptırımları gibi belirlilik ve kanunilik ilkelerine uygun şekilde düzenlenmesi gerekir. Diğer bir ifadeylehangi fiillerinin disiplin suçu oluşturduğunu açık olarak bilmeleri gerekmektedir.¹⁵

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu verdiği kararda suç ve cezalarda kanunilik ilkesi bakımından: “..... görevinden çekilmiş sayma cezası 2547 sayılı Yasada düzenlenmediğigibi,657 sayılı Yasadadaböyle bir cezaya yer verilmemiştir. Bu durumda, görevinden çekilmiş sayma cezasının yasal dayanağının bulunmadığı anlaşıldığından, dava konusu edilen düzenlemeler ve bu düzenlemelere dayanılarak tesis edilen işlemin hukuka aykırı olduğunu sonucuna

41.

13 Kemal Gözler,Yorum İlkeleri konulu bildiri -www.anayasa.gen.tr/yorum-ilkeleri-kitaptan.pdf

14 Bkz. Anayasa Mahkemesi T.20.10.2011 E. 2010/28, K. 2011/139, RG:07.02.2012 . Aynı yönde: Anayasa Mahkemesi T. 04.04.1991 E.1990/12, K. 1991/7 ,RG: 13.08.1991

15 Anayasa Mahkemesi, E. 2013/28 K. 2013/106 T : 3.10.2013

varmıştır.”¹⁶ Yine bir başka kararında “Disiplin Yönetmeliğinde düzenlenen yönetim görevinden ayırma cezası hakkında; bu cezayı gerektiren fiiller 2547 Sayılı Yasada düzenlenmediği gibi, 657 Sayılı Yasada da böyle bir cezaya yer verilmemiştir. Bu itibarla, yönetim görevinden ayırma ve bu cezayı gerektiren fiillerin yasal dayanağının bulunmadığı “sonucuna varmıştır.”¹⁷

Anayasa Mahkemesi, kanunla düzenleme yetkisinin sınırlı, tamamlayıcı ve bağımlı bir yetki olduğunu vurguladığı yeni tarihli bir kararında şöyle demiştir: “Yürütmenin düzenleme yetkisi, sınırlı, tamamlayıcı ve bağımlı bir yetkidir. Bu nedenle, Anayasa’da öngörülen ayırık durumlar dışında, kanunlarla düzenlenmemiş bir alanda, kanun ile yürütmeye genel nitelikte kural koyma yetkisi verilemez. Yürütme organına düzenleme yetkisi veren bir yasa kuralının Anayasanın 7 nci maddesine uygun olabilmesi için temel ilkeleri koyması, çerçeveyi çizmesi, sınırsız, belirsiz, geniş bir alanı yürütmenin düzenlemesine bırakmaması gerekir.”¹⁸ Mahkemenin bu yöndeki kararları sonucunda 5393 sayılı Kanunda meslekten çıkarılmasının yönetmelikle düzenleneceğinin belirtilmiş olmasıyla, Anayasanın çeşitli maddelerinde geçen “kanunla düzenleme/sınırlama” şartının yerine getirilmiş olduğu söylenemeyecektir. Zira, yine Anayasa Mahkemesine göre: “Yürütme organının yasayla yetkili kılınmış olması, yasayla düzenleme anlamına gelmeyeceğinden,

16 DİDDK’nın 01.10.2012 tarih ve E. 2007/1018, K. 2012/1333 . Aynı yönde: DİDDK’nın 20.09.2012 tarih ve E. 2007/1815, K. 2012/1218 , Danıştay 8. D. T.18.09.2001 E. 2001/1178, K. 2001/3867

17 DİDDGK E. 2011/2486, K. 2012/1698, T. 5.11.2012

18 Anayasa Mahkemesi T. 06.06.2013 E. 2013/47, K. 2013/72 , RG: 12.07.2013 Aynı yönde: Anayasa Mahkemesi T. 20.03.2013 E.2012/76, K. 2013/44 RG: 07.11.2013 ; Anayasa Mahkemesi T.07.03.2013 E.2012/129, K. 2013/40, RG: 18.04.2013; Anayasa Mahkemesi T. 14.02.2013 E.2011/150, K. 2013/30 , RG:25.06.2013 ; Anayasa Mahkemesi T. 22.12.2011 E.2010/96, K. 2011/168 ,RG: 14.02.2012

yürütmeye devredilen yetkinin Anayasa’ya uygun olabilmesi için yasada temel esasların belirlenmesi, sınırların çizilmesi” gerekmektedir¹⁹.

Temel kuralları koymadan, ölçüsünü belirlemeden ve sınırı çizmeden yürütmeye düzenleme yetkisi veren kural, Anayasanın 7 nci maddesine aykırı düşer”²⁰

3. SARHOŞLUĞUN TESPİTİ

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 125 inci maddesinde kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektiren fiil ve haller arasında memurun göreve sarhoş gelmesi ve görev yerinde alkollü içki içmesi de sayılmıştır.

Sarhoşluk; alkollü içki veya keyif verici bir madde sebebiyle kendini bilmeyecek durumda olan (kimse), esrik, mest, sermest olarak tanımlanabilir.²¹

Memurun bu durumunun tespiti ne şekilde sağlanacaktır? Vücuttaki etil alkolün tespiti amacı ile nefes ve kan testi olarak adlandırılacak iki ana yöntem uygulanmakta olup bu testler, sarhoşluğu değil, kandaki etil alkol

19 Anayasa Mahkemesi T.14.03.2005 E. 2003/70, K. 2005/14 , bkz. 26.04.2005 tarihli R.G.

20 Anayasa Mahkemesi T.06.07.1993, E.1993/5, K.1993/25, AMKD, sy. 31, C. 1, 1996, s. 218.

“Anayasa’da öngörülen ayırık durumlar dışında yasalarla düzenlenmemiş bir alanda yasa ile yetkili kılınmış olsa da yürütmenin sübjektif hakları etkileyen bir kural koyma yetkisi bulunmamaktadır .

21 İslam Hukukunda Sarhoşluk, sıvı veya katı bir takım maddelerin kullanılması sonucu aklın örtülmesi ve kişinin iradesini kontrol edemez duruma gelmesine sarhoşluk denir. Yerle göğü, erkekle kadını ayıramayacak derecede alkol veya bir uyuşturucu alana “sarhoş” denir. Ebû Hanif’e göre, yaş üzümünden yapılan içkiye “şarap (hamr)”, buğday, arpa, darı vb. maddelerden yapılan ise “nebiz” * denir. Kendi ihtiyarı ile az veya çok şarap içene sarhoş olsun veya olmasın içki cezası uygulanır. Nebiz içene ise sarhoş olmadıkça had cezası uygulanmaz. Çoğunluk İslâm fakihlerine göre, her sarhoşluk veren madde şarap hükmündedir. Delil şu hadistir: “Her sarhoşluk veren şey hamr (şarap)dır. Her hamr da haramdır”. Çoğunluk İslâm hukukçularına göre, sözüne hezeyan (saçma sapan sözler) hakim olan ve ne söylediğini bilmeyen kimse sarhoş sayılır. Bu yüzden içkinin azı da çoğu da haddi gerektirir.

miktarını ölçmektedir.²² Anayasanın 17 nci maddesinde düzenlenen kişi dokunulmazlığı kapsamında, kişinin vücut bütünlüğüne tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında dokunulamaz; kişinin rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. O halde vücut bütünlüğüne yönelik müdahalelerin hukuka uygunluğu, kural olarak, kendisine müdahalede bulunulacak olan kişinin rızasına bağlı olup kişiden rıza alınmadan, onun vücut bütünlüğüne yönelik bir müdahale yapıldığında, bu müdahale hukuka aykırı sayılacak ve müdahalede bulunan kişinin sorumluluğu söz konusu olabilecektir.²³

657 sayılı Kanunun “Amir durumda olan devlet memurlarının görev ve sorumlulukları” başlığını taşıyan 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında “Devlet memurları amiri oldukları kuruluş ve hizmet birimlerinde kanun, tüzük ve yönetmeliklerle belirlenen görevleri zamanında ve eksiksiz olarak yapmaktan ve yaptırmaktan, maiyetindeki memurlarını yetiştirmekten, hal ve hareketlerini takip ve kontrol etmekten görevli sorumludurlar.” düzenlemesine yer verilmiştir. Dolayısıyla amirin, memurun görev başında alkollü bulunmamasını sağlamaya ve bu durumu takip ve kontrol etmeye yönelik kanun hükmünün gereğini yapması, bu doğrultuda da memurun durumunun tespiti için alkol testi ve kan örneği alınması yoluna başvurulması şeklindeki işlem ve bu işleme binaen yapılan eylemler hukuka uygun kabul edilecek ve amir bu kapsamda alkol tespitine yönelik işlemleri gerçekleştirebilecek, ayrıca bu işlemlere dayanarak yapılan eylemler

22 Hakan Kızıllarslan, Ceza Muhakemesi, Adli Tıp, Adli Bilimlerde Vücutun Muayenesi & Örnek Alma Doktrin ve Uygulaması, Çetin-Veb Ofset AŞ., Ankara, 2007, s.158

23 Arif Barış Özbilen, “Vücut Bütünlüğüne Yönelik Müdahalelerin Hukuka Uygunluğu Bakımından Rızanın Aranmadığı Haller”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:12 Sayı: 24 Güz 2013/2, s. 100

de suç oluşturmayacaktır. Aksine kanun hükmünün gereğini yerine getirmeyen amirin sorumluluğu ortaya çıkabilecek olup, konu ile ilgili olarak Sayıştay tarafından verilen bir kararda²⁴, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 10 uncu maddesi uyarınca devlet memurlarının, maiyetindeki memurları yetiştirmekten, hal ve hareketlerini takip ve kontrol etmekten sorumlu oldukları bu sebeple, Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmesi gereken bildirelerin yasal süresi içinde bildirilmemesi nedeniyle Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından kesilen idari para cezalarının kurum bütçesinden değil, söz konusu yasal yükümlülükleri yasal süresi içinde yerine getirmeyen memurların yanı sıra bu memurlar hakkında gerekli gözetim yükümlülüğünü yerine getirmeyen kurum amirleri tarafından ödenmesi gerektiğine hükmedilerek kurum amirlerinin maiyetindeki memurlarını yetiştirmek, hal ve hareketlerini takip ve kontrol etmek konusundaki hukuki yükümlülükleri açıkça ortaya konulmuştur.

Türk hukukunda ise, memurun anılan yükümlülüğünün yerine getirilmesi ve sarhoş olup olmadığının belirlenmesinde izlenecek prosedüre ve usule ilişkin-Ceza Muhakemesi Kanunundaki vücuttan örnek alma tedbirinde olduğu gibi- bir düzenleme bulunmamaktadır.

Memurun alkol muayenesine rıza göstermemesi halinde görev mahallindeki sarhoşluk durumunun başka delillerle, özellikle tanık beyanı ile ispatı mümkündür.²⁵

24 Sayıştay 2.D. 27.10.2015 tarih ve K.35344 sayılı kararı; <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/s2d-35344-27-10-2015-1.htm>; Erişim Tarihi: 16.05.2017

25 “Davacının işyerine 18.8.1998 tarihinde sallanarak, sarhoş halde gelip çalışmak istediği, ikaz edilmesine rağmen huzursuzluk çıkardığı tutanak ve tanık anlatımları ile dosyadaki bilgi ve belgelerden anlaşıldığından İş Kanununun 17/II-C ve 77. maddesi uyarınca işverenin hizmet akdini feshi haklı olmakla kudem ve ihbar tazminatı taleplerinin reddi gerekirken kabulü hatalıdır.” (YARGITAY 9. HD. E. 2001/2004 K. 2001/5515 T. 4.4.2001)

Göreve sarhoş gelen İtfaiye personeli eğer “başkalarının huzur ve sükûnunu bozacak şekilde davranışlarda” bulunursa belediye zabıtasınca Kabahatler Kanununun 35 inci maddesine göre idari para cezası uygulayabilir, sarhoşluğun etkisi geçinceye kadar da kişi kontrol altında tutulur. Böylece, başkalarının huzur ve sükûnunu bozucu davranışların sürdürülmesi engellenecektir.

4. UYGULANACAK DİSİPLİN CEZASI

Göreve sarhoş olarak gelen itfaiye personeline 657 sayılı Kanundaki “kademe ilerlemesinin durdurulması” cezası mı yoksa İtfaiye yönetmeliğinde düzenlenen “meslekten çıkarma cezası” mı uygulanacaktır?

Anayasanın 128 inci maddesinin 2 nci fıkrasına göre; “memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir” hükmü mevcuttur. Anayasanın 128 inci maddesinde memurlar ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenleneceği belirtilmiş olup bu düzenleme kamu görevlilerine yönelik getirilmiş bir güvencedir. Dahası maddenin yazımından ve “diğer özlük işleri” şeklindeki ifadeden Anayasa koyucunun kanunilik ilkesine istisna oluşturacak neredeyse hiçbir alan bırakmadığı da görülmektedir.²⁶ Memur statüsünün Kanunlarla düzenlenmesinin nedeni; memurlara güvence sağlamak ve bu görevlilerin siyasi amaçlarla kullanılmasının önüne geçmektir.²⁷

26 Akbulut Emre: Türk İdare Hukukunda Kanuni İdare İlkesi, Beta Yayınları İstanbul 2013, s. 143 vd.)

27 Tutum Cahit: Türkiye’de Memur Güvenliği, TODİAE Yay. No. 132, Ankara 1972, s. 14; Serim Bülent: “Yönetimin Kamu Görevlileriyle İlgili Düzenleme Yetkisi”, Danıştay Dergisi, Y. 1989, S. 72-73, s. 27)

Yürütme organı, bir kanuna dayanmak ve kanunlara uygun olmak şartıyla istediği her alanda düzenleme yapabilir. Bu açıdan kanunlar, yürütme organının düzenleme yetkisinin hem şartı, hem de sınırı olarak kabul edilmektedir. İdarenin alanı kanunların uygulanması olduğundan, idarenin kanun olmayan bir alanda düzenleme yetkisi bulunmamaktadır.²⁸

Anayasanın 128 inci maddesinin 2 nci fıkrasında yer alan “Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir” şeklindeki hükmü disiplin suç ve cezalarını da kapsamı içine almaktadır. “Diğer özlük işleri” kavramının, mali haklar da dahil olmak üzere, madde metninde yer almayan kamu görevlilerinin disiplin, hizmet içi eğitim, yer ve görev değiştirme, sicil, emeklilik ve mesleki ilişkilerden doğan diğer işlerini de kapsadığında ittifak edilmiştir.

5393 sayılı Kanunun “İtfaiye” başlıklı 52 nci maddesinde ; itfaiye teşkilatının çalışma usul ve esasları, çalışanların görev ve yetkileri, memurluğa alınması için taşımaları gereken nitelikler, alacakları meslek içi eğitim, görevde yükselme, meslekten çıkarılma, giyecekleri kıyafet ve savunma amaçlı olarak kullanacakları aletler ile itfaiye teşkilatında hizmet gereklerine göre oluşturulacak birimler, İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.” denilmiş olması yönetmelikle “meslekten çıkarma cezası” ihdas edilmesi için yeterli midir?

Anayasa Mahkemesinin 07/11/2014 tarihli ve E:2014/61, K:2014/166 sayılı Kararında, “Yürütme organına verilen

28 Kemal Gözler, Türk Anayasa Hukuku, [http:// www.anayasa.gen.tr/ytuodi.htm](http://www.anayasa.gen.tr/ytuodi.htm), 29/01/2016

düzenleme yetkisi inşai değil türev bir yetkidir. Bu nedenle yürütme organı tarafından kullanılacak yetkinin kapsamı ve çerçevesinin yasa ile belirlenmesi zorunludur. Yasayla düzenleme ilkesi, düzenlenen konudan yalnız kavram, ad ve kurum olarak söz edilmesini değil, bunların yasa metninde kurallaştırılmasını gerektirir. Kurallaştırma ise, düzenlenen alanda temel ilkelerin konulmasını ve çerçevenin çizilmiş olmasını ifade eder. Ancak bu koşulla uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesi yürütme organının takdirine bırakılabilir.” ifadelerine yer verilmiştir.²⁹

Yürütmenin türevselliği ilkesi gereğince, yürütme organının bir konuda düzenleme yapabilmesi için yasama organınca yetkilendirilmesi gerekmektedir. Kural olarak, kanun koyucunun genel ifadelerle yürütme organını yetkilendirmesi yeterli olmakla birlikte, Anayasada kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda genel ifadelerle yürütme organına düzenleme yapma yetkisi verilmesi, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesine aykırılık oluşturabilmektedir. Bu nedenle, Anayasada temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması, vergi ve benzeri mali yükümlülüklerin konması ve memurların atanmaları, özlük hakları gibi münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda, kanunun temel esasları, ilkeleri ve çerçeveyi belirlemiş olması gerekmektedir.³⁰

Nitekim aynı minvalde, Anayasa Mahkemesinin 29.11.2012 gün ve 12/191 sayılı kararında da aynı hususlara vurgu

yapılarak, bu tür işlerin bir KHK ile dahi düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Anayasa Mahkemesine göre “Üst Kurul uzmanlarının, uzmanlık alanları, nitelikleri, öğrenim dalları ve düzeyleri, seçilme usulleri, tabi olacakları sınavlar, yeterliliklerinin belirlenmesi ve atamanın nasıl yapılacağını içeren atama usullerinin yasayla düzenlenmesi gerekirken, buna ilişkin düzenlemenin Üst Kurulun çıkartacağı yönetmeliğe bırakılması” Anayasa’nın 2. ve 128. maddelerine aykırıdır.³¹ Yine Anayasa Mahkemesine göre; “Anayasa’nın 128. maddesinin ikinci fıkrası gereğince yasayla düzenlenmesi zorunlu olan ilköğretim müfettişlerinin ve yardımcılarının görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usulü, nitelikleri, yetiştirme şekli ve atanmalarına ilişkin esas ve usullerin belirlenmesi yönetmeliğe bırakılmaktadır. Anayasa’nın 7. maddesi gereğince yasa koyucunun temel ilkeleri koymadan, çerçeveyi çizmeden yürütmeye yetki vermemesi, sınırsız, belirsiz bir alanı, yönetimin düzenlemesine bırakmaması gerekir.³²

Anayasa Mahkemesi disiplin cezaları açısından da kanunilik ilkesinin geçerli olduğunu kabul etmektedir. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu “.... görevinden çekilmiş sayma cezası ile yönetim görevinden ayırma cezası disiplin cezasının 2547 sayılı Yasada düzenlenmediği gibi, 657 sayılı Yasada da böyle bir cezaya yer verilmediği gerekçesiyle yönetmelikle düzenlenen fiillerin yasal dayanağının bulunmadığı “sonucuna varmıştır.

Bütün bu değerlendirmeler ışığında yönetmelikle “meslekten çıkarma cezasının” düzenlenmeyeceği sonucuna varıldığından 657 sayılı Kanunda yer alan disiplin cezasının uygulanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

29 Bkz:Kamu denetçiliği Kurumu (OMBUDSMANLIK) (Şikâyet no : 2015/4570 T : 29/02/2016) kararı

30 aynı doğrultuda bkz. Anayasa Mah. E: 2015/5 K : 2015/82 T: 10.9.2015 RG : 3.1.2016-29937- Anayasa Mah. E: 2016/139 K: 2016/188 T: 14.12.2016 RG: 20 Ekim 2015- 29508- Anayasa Mah. E: 2014/177 K : 2015/49 T: 14.5.2015 RG: 11 Haziran 2015- 29383-Anayasa Mah.E: 2013/50 K: 2015/38 T: 1.4.2015 RG: 15 Nisan 2015- 29327- Anayasa Mah. E: 2012/76 K : 2013/44 T: 20.3.2013 RG: 7 Kasım 2013- 28814

31 AyM: 12.06.2008, E. 2004/55, K. 2008/118

32 AyM: 05.03.2009, E. 2008/3, K. 2009/44- RG. 5.10.2009 – 27249, s. 76-77

5. SONUÇ

5393 sayılı Kanununun 51 ve 52 nci maddelerinde “meslekten çıkarılma” konusunun yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiş ve buna istinaden çıkarılan Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 40, Belediye İtfaiye Yönetmeliğinin ise 41 inci maddesinde, kapsamdaki personele uygulanacak disiplin cezaları arasında 657 sayılı Kanunda yer almayan “Meslekten çıkarma” disiplin cezası ile meslekten çıkarma cezasını gerektiren eylem, işlem, tutum ve davranışlar düzenlenmiş olmasına rağmen Anayasanın 128 inci maddesinde memurların diğer özlük işlerinin de kanunla düzenleneceğine ilişkin hükmün mali haklar da dahil olmak üzere, kamu görevlilerinin disiplin, hizmet içi eğitim, yer ve görev değiştirme, sicil, emeklilik ve mesleki ilişkilerden doğan diğer işlerini de kapsadığında ittifak edilmiştir.

Anayasa Mahkemesince disiplin cezaları açısından da kanunilik ilkesinin geçerli olduğu kabul edilmektedir. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu “... görevinden çekilmiş sayma cezası ile yönetim görevinden ayırma disiplin cezasının 2547 sayılı Yasada düzenlenmediği gibi, 657 sayılı Yasada da böyle bir cezaya yer verilmediği gerekçesiyle yönetmelikle düzenlenen fiillerin yasal dayanağının bulunmadığı “sonucuna varmıştır.”³³

Sonuç itibariyle zabıta ve itfaiye memuruna verilecek meslekten çıkarılma cezasının yönetmelikle düzenlenemeyeceği, suçta ve cezada kanunilik ve belirlilik ilkeleri gereğince konunun Kanun ile düzenlenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

ALTIPARMAK Cüneyd, Sarhoşluk

³³ Danıştay İDDGK E. 2011/2486, K. 2012/1698, T. 5.11.2012

Kabahati, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_758.htm

ARSLAN Zehredin, 657 Sayılı Kanuna Göre Disiplin Suç ve Cezaları, İstanbul 2001,

AKYILMAZ Bahtiyar, Anayasal Esaslar Çerçevesinde Kamu Personeli Disiplin Hukuku ve Uygulamadaki Sorunlar, GÜHFD, C. 7, S. 1-2, Yıl Haziran-Aralık 2003.

ÇELİK M.Lamih, Zabıta Memuruna “Meslekten Çıkarma” Cezası Verilebilir mi? Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi Ocak 2016 C.2 S.1 s.25-31

DURAN Lütfi, İdare Hukuku Ders Notları, İstanbul 1982, s. 465-470

EMRE Akbulut : Türk İdare Hukukunda Kanuni İdare İlkesi, Beta Yayınları İstanbul 2013

ESİN Yüksel, Yönetmelikler, İdare Hukuku ve İdari Yargı İle İlgili İncelemeler III, Ankara 1980

GÖÇGÜN Muhammed, Yükseköğretim Kurumlarında Görev Yapan Personelin Çekilmiş Sayılması s.182

<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/maruhad/issue/viewFile/5000001574/5000000689>

GÖZLER Kemal, Türk Anayasa Hukuku, <http://www.anayasa.gen.tr/yuodi.htm>, 29/01/2016

GÖZLER Kemal, Yorum İlkeleri konulu bildiri -www.anayasa.gen.tr/yorum-ilkeleri-kitaptan.pdf

GÜRAN Sait, Anayasa Mahkemesi'nin 1982 Anayasası Döneminde Personel Hukukuna Bakışı, Anayasa Yargısı 6 s. 64;

KARAHANOGULLARI Onur, “Memur Disiplin Hukukun Niteliği ve İlkeleri”,

Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C. 8, S. 3, Temmuz 1999, s. 55-77.

KAYA Cemil, “Memur Disiplin Suç ve Cezalarına ve Disiplin Soruşturmalarına Hakim Olan İlkeler”, Amme İdaresi Dergisi, C. 38, S. 2, Haziran 1995 s. 61-87.

KIZILARSLAN Hakan, Ceza Muhakemesi, Adli Tıp, Adli Bilimlerde Vücudun Muayenesi & Örnek Alma Doktrin ve Uygulaması, Çetin-Veb Ofset AŞ., Ankara, 2000

KULUÇLU Erdal, Türk Hukuk Sisteminde Normlar Hiyerarşisi Ve Sayıştay Denetimine Etkileri, Sayıştay Dergisi, Sayı 71

ÖZBİLEN Arif Barış, Vücut Bütünlüğüne Yönelik Müdahalelerin Hukuka Uygunluğu Bakımından Rızanın Aranmadığı Hâller, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl:12 Sayı: 24 Güz 2013/2

SANCAKDAR Oğuz, Disiplin Yaptırımı

Olarak Devlet Memurluğundan Çıkarma ve Yargısal Denetimi, Yetkin Yay., Ankara 2001.

SERİM Bülent: “Yönetimin Kamu Görevlileriyle İlgili Düzenleme Yetkisi”, Danıştay Dergisi, Y. 1989, S. 72-73

SÜSLÜ Güven, Disiplin Soruşturmasında Memurun Akıl Sağlığının, Alkol Alıp Almadığının Rızası Olmaksızın Tespiti, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2017-131-1672>

TAN Turgut, “Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Yürütmenin Düzenleme Yetkisi”, Anayasa Yargısı, C. 3, 1986, s. 203-216

TAN Turgut, İdare Hukuku, Turhan Kitabevi, Ankara, 2015

TUTUM Cahit: Türkiye’de Memur Güvenliği, TODİAE Yay. No. 132, Ankara 1972, s. 14

BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE BAĞIMSIZ (DIŞ) DENETİM

Ahmet ARSLAN

Denetçi, MBA, CPA, SM Mali Müşavir

1. GİRİŞ

Belediye şirketleri belediyelerin sermayesine iştirak ettiği şirketleri ifade etmekte olup bazı şirketlerde belediyenin sermaye payı% 50'nin altında, bazılarında ise bu oranın üstünde olabilmektedir.

Bağımsız (dış) denetim bir şirketin kendi denetim kurulları veya organları dışında ve şirketten bağımsız kişi veya kuruluşlarca yapılan denetimi ifade etmektedir. Bu anlamda gerek 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre bağımsız denetim kuruluşları tarafından yapılan denetim gerekse Sayıştay tarafından yapılan denetim bağımsız (dış) denetimdir.

Bazı belediye şirketleri üzerinde bağımsız (dış) denetim Sayıştay tarafından icra edilmekte iken bazılarında 6102 sayılı Kanuna göre bağımsız denetim kuruluşları tarafından ve bazılarında ise hem Sayıştay hem de bağımsız denetim kuruluşları tarafından icra edilmektedir.

2. BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN TÜRK TİCARET KANUNUNA GÖRE BAĞIMSIZ DENETİM KURULUŞLARINCA DENETİMİ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 397 nci maddesine göre;

Denetime tabi olan anonim şirketlerin ve

şirketler topluluğunun finansal tabloları denetçi tarafından, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yayımlanan uluslararası denetim standartlarıyla uyumlu Türkiye Denetim Standartlarına göre denetlenir.

Denetime tabi olanlar, hazırlanmış olan finansal tablolarının denetimden geçipgeçmediğini, denetimden geçmiş ise denetçi görüşünü ilgili finansal tablonun başlığında açıkça belirtmek zorundadır. Bu hüküm, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu için de uygulanır. Denetime tabi olduğu hâlde, denetletilmemiş finansal tablolar ile yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, düzenlenmemiş hükmündedir.

Denetime tabi olacak şirketler Bakanlar Kurulunca belirlenir.

Söz konusu Kanun maddesine istinaden Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair 2012/4213 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı yayımlanmıştır.¹ Söz konusu kararda denetime tabi şirket sayısının artırılması yönünde sonraki yıllarda değişiklikler yapılarak son olarak 19.03.2016 tarih ve 29658 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu kararıyla bağımsız denetime tabi şirketlere ilişkin ölçütler güncellenmiştir.

¹ 23.01.2013 tarih ve 28537 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

3. SAYIŞTAYIN BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE DENETİM YETKİSİ

Sayıştayın denetim yetkisi 6085 sayılı Sayıştay Kanununun “Denetim alanı” başlıklı 4 üncü maddesinde düzenlenmiştir.

Söz konusu kanun maddesinin son hali-ne göre, Sayıştay;

a) *Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumla-rını, mahallî idareleri, sermayesinde doğru-dan veya dolaylı olarak kamu payı olan özel kanunlar ile kurulmuş anonim ortaklıkları, diğer kamu idarelerini (kamu kurumu niteli-ğindeki meslek kuruluşları hariç),*

b) *(a) bendinde sayılan idarelere bağlı veya bu idarelerin kurdukları veya doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak ortak oldukları her çeşit idare, kuruluş, müessese, birlik, işlet-me ve şirketleri,*

c) *Kamu idareleri tarafından yapılan her türlü iç ve dış borçlanma, borç verilmesi, borç geri ödemeleri, yurt dışından alınan hibelerin kullanımı, hibe verilmesi, Hazine garantileri, Hazine alacakları, nakit yönetimi ve bunlarla ilgili diğer hususları; tüm kaynak aktarımları ve kullanımları ile Avrupa Birliği fonları dahil yurt içi ve yurt dışından sağlanan diğer kay-nakların ve fonların kullanımını,*

ç) *Kamu idareleri bütçelerinde yer alıp almadığına bakılmaksızın özel hesaplar dahil tüm kamu hesapları, fonları, kaynakları ve faaliyetlerini,*

denetler.

(a) ve (b) bentleri kapsamına giren şirket-lerden doğrudan veya dolaylı olarak kamu payı %50'den az olup ilgili mevzuatı uyarınca bağımsız denetime tabi olan; şirketler, bunla-rın iştirakleri ve bağlı ortaklıklarının dene-timi, ilgili mevzuatı uyarınca düzenlenen ve Sayıştaya gönderilecek olan bağımsız denetim raporları esas alınarak yapılır. Sayıştay, mün-

hasıran kendisine sunulan bağımsız denetim raporlarını esas alarak hazırlayacağı raporu T.B.M.M.'ye sunar.

3346 sayılı Kanun kapsamına giren kamu kurum, kuruluş ve ortaklıklarının T.B.M.M.'ce denetlenmesi, bu Kanun ve diğer kanunlarda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yerine getirilir.

Söz konusu Kanun maddesinin yukarıda gösterilen son halinden önce maddenin (a) bendinde yer alan “...%50'den fazla olan...” ibaresi ile (b) bendinde yer alan “...Kamu payı %50'den az olmamak kaydıyla ...ibaresi Anayasa Mahkemesinin 04.12.2014 tarihli ve E:2013/114, K:2014/184 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir. Diğer bir deyişle, kamunun payının şirketin sermayesinin % 50'sinden fazla olmadığı şirketlerin Sayıştay deneti-mi dışında tutulmasına ilişkin düzenleme 04.12.2014 tarihinde Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi söz konusu kararın-da “Bütçe hakkı” gereğince bütçe uygulamaların denetimi görevinin, Anayasanın 160 ncı maddesiyle yasama organı adına tarafsız ve uzman kuruluş Sayıştay tarafından yerine getirildiği, Sayıştayın kamu kaynaklarının kullanımına ilişkin denetim yetkisini orta-dan kaldırmanın yasama organının yürüt-menin bütçe ile ilgili işlemlerini kanunlara uygun bir şekilde yürütüp yürütmediğini denetleme imkânını sınırlayacağını ifade etmiştir.

Bunun üzerine, daha sonra 14.01.2016 tarih ve 6661 sayılı Kanunla yapılan yasal düzenlemeyle Kanunun “Denetim alanı” başlıklı 4 üncü maddesine;

“(a) ve (b) bentleri kapsamına giren şir-ketlerden doğrudan veya dolaylı olarak kamu payı %50'den az olup ilgili mevzuatı uyarınca bağımsız denetime tabi olan; şirketler, bunla-rın iştirakleri ve bağlı ortaklıklarının dene-

timi, ilgili mevzuatı uyarınca düzenlenen ve Sayıştaya gönderilecek olan bağımsız denetim raporları esas alınarak yapılır. Sayıştay, münhasıran kendisine sunulan bağımsız denetim raporlarını esas alarak hazırlayacağı raporu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar.”

hükmü konulmuştur.

Söz konusu düzenlemeyle, kamunun payının şirketin sermayesinin %50'sinden daha az olduğu şirketler Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereğince Sayıştayın denetimine alınmakla birlikte söz konusu denetimin bu şirketlere ilişkin bağımsız denetim raporlarının esas alınarak yapılacağı öngörülmüştür.

Söz konusu düzenlemenin yukarıda belirtilen Anayasa Mahkemesinin iptal kararını karşılamadığı yani kamunun payının şirketin sermayesinin %50'sinden az olup ilgili mevzuatı uyarınca bağımsız denetime tabi olan şirketlerin denetiminde Sayıştayın yetkisinin, münhasıran kendisine sunulan bağımsız denetim raporlarını esas alarak hazırlayacağı raporu T.B.M.M.'ye sunmak şeklinde olmasının Sayıştayın denetim görüşü oluşturma, bağımsız denetçi raporunun uluslararası standartlara uygunluğunu denetleme ve denetim kanıtlarını inceleme imkânını ortadan kaldırdığı, denetlenen şirket, iştiraki veya bağlı ortaklıkları tarafından seçilip ücreti yine denetlenen şirket tarafından ödenen bağımsız denetçiler tarafından yapılacak denetimin, hukuk devleti ile demokrasinin gereklerinden olan şeffaflık, saydamlık, bütçe hakkı ile yürütmenin yasama organına ve halka hesap verme ilkelerine uygun, etkili ve kapsamlı bir denetime olanak tanımadığı, Sayıştay denetiminin bütünlüğünün, belirliliğinin ve uygulanabilirliğinin ortadan kaldırıldığı, öngörülen denetim yönteminin adil ve hakkaniyete uygun olmadığı, kamu yararının bulunmadığı, benzer nitelikteki düzenlemenin iptalini öngören Anayasa Mahkemesinin 04.12.2014 tarih ve

E.2013/114, K.2014/184 nolu kararında belirtilen gerekçelerin karşılanmadığı belirtilerek düzenlemenin Anayasaya aykırı olduğu ileri sürülerek gerekçesiyle açılan iptal davasında Anayasa Mahkemesinin 07.02.2017 tarih ve 29972 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 28.12.2016 tarih ve 2016/21 E.,2016/199 K. nolu kararında özetle;

Kanun koyucunun, Anayasa'nın 160. maddesinde belirtilenler dışında kalan anılan nitelikteki ve sermayesinde belli bir miktarda kamu payı bulunan şirketleri, bunların iştiraklerini ve bağlı ortaklıklarını Sayıştay denetimine tabi kılmama, ayrıca Sayıştay denetimine tabi kıldığı takdirde denetim yetkisinin kapsamını, yöntemini ve usulünü belirleme konusunda takdir yetkisi bulunduğu, bu nedenle, Anayasa'da belirtilenlerin dışında kalan ve kuralda ifade edilen kuruluşların denetiminin, ilgili mevzuatı uyarınca düzenlenen ve Sayıştaya gönderilecek olan bağımsız denetim raporlarının esas alınarak yapılacağı ve Sayıştayın münhasıran kendisine sunulan bağımsız denetim raporlarını esas alarak hazırlayacağı raporu T.B.M.M.'ye sunacağına hükme bağlanmasında Anayasa'nın 160. maddesine aykırı düşen bir yön bulunmadığı, kanun koyucunun, anılan nitelikteki ve sermayesinde belli bir miktarda kamu payı bulunan şirketler, bunların iştirakleri ve bağlı ortaklıkları üzerindeki Sayıştayın denetim yetkisini ortadan kaldırmadığı, denetim yetkisinin kapsamını, yöntemini ve usulünü diğerlerinden farklı şekilde belirlediği,

ifade edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararıyla kamunun payının %50'den az olup ilgili mevzuatı uyarınca bağımsız denetime tabi olan şirketler üzerindeki Sayıştay denetiminin bu şirketlere ilişkin bağımsız denetim raporlarının esas alınarak yapılacağı kesinleşmiş bulunmaktadır.

4. BELEDİYENİN PAYININ %50 VE-YADAHA FAZLA OLDUĞU ŞİRKETLER-DE BAĞIMSIZ DENETİM

Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararına göresermayesinin en az % 50'si belediyelere ait olan şirketlerden aşağıdaki üç ölçütten en az ikisini sağlayanlar bağımsız denetime tabidir.

- Aktif toplamı otuzmilyon ve üstü Türk Lirası.*
- Yıllık net satış hasılatı kırkmilyon ve üstü Türk Lirası.*
- Çalışan sayısı yüzyirmibeş ve üstü.*

6085 sayılı Sayıştay Kanunu sermayesinde kamunun payının %50'sinden az olup bağımsız denetime tabi şirketlerin Sayıştay tarafından denetlenmesinde bağımsız denetim raporlarının esas alınmasını öngördüğünden sermayesinin % 50 veya daha fazlası belediyeye ait olup da yukarıda belirtilen ölçütleri karşılaması nedeniyle bağımsız denetime tabi olan şirketler üzerindeki Sayıştay denetimi bağımsız denetim raporlarından bağımsız olarak ve diğer kamu idarelerine uygulanan denetim teknikleri kullanılarak icra edilir.

5. BELEDİYENİN PAYININ %50'DEN AZ OLDUĞU ŞİRKETLERDE BAĞIMSIZ (DIŞ) DENETİM

Yukarıda ifade edildiği üzere, belediyenin payının %50'den az olduğu şirketler Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararı gereğince bağımsız denetime tabi değildir.

Bu nedenle, bu şirketlere ilişkin Sayıştay denetimi de bağımsız denetim raporlarından bağımsız olarak diğer kamu idarelerine uygulanan denetim teknikleri kullanılarak icra edilir.

6. SONUÇ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun yürürlüğe girmesiyle birlikte şirketlerin kendi bünyelerinde denetim kurulları tarafından değil, bağımsız denetim kuruluşları tarafından denetlenmesi öngörüldüğünden belediye şirketlerinden Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair 2012/4213 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereğince bağımsız denetime tabi olanlarda hem bağımsız denetim hem de Sayıştay denetimi söz konusudur.

Söz konusu Karara göre; sermayesinin en az % 50'si belediyelere ait olan şirketlerden Kararda belirtilen ölçütlerden en az ikisini karşılayanlar bağımsız denetime tabidir.

Gerek belediyenin sermaye payının % 50'den düşük olması nedeniyle söz konusu karar gereğince bağımsız denetime tabi olmayan gerekse söz konusu karar gereğince bağımsız denetime tabi belediye şirketlerine ilişkin Sayıştay denetimi bunlara ilişkin bağımsız denetim raporlarından bağımsız olarak ve diğer kamu idarelerine uygulanan denetimi teknikleri kullanılarak icra edilir.

Belediye şirketlerinin bağımsız denetimin yanısıra Sayıştay denetimine tabi olması mükerrer denetim görüntüsü vermekte ise de, gerek söz konusu şirketlerin ekonomik büyüklükleri gerekse kamu kaynağının kullanılmasında şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri bu tür iki katmanlı denetimi haklı gösterebilmektedir.

KAYNAKÇA

Ahmet ARSLAN;Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Kurumsal Yönetim, TÜRMÖB, Mayıs 2011.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

6085 sayılı Sayıştay Kanunu

Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair 2012/4213 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

KAMUDA İŞ ALMIŞ ALT İŞVERENLERLE TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ İMZALANMASI

Cumhur Sinan ÖZDEMİR

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
İş Başmüfettişi

1. GİRİŞ

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 8 inci maddesine 6552 sayılı Kanun ile eklenen fıkraya göre; 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca ihale edilen işlerde, 4857 sayılı İş Kanununun 2 nci maddesinde tanımlanan asıl işveren-alt işveren ilişkisi çerçevesinde alt işveren tarafından münhasıran bu Kanun kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarına ait işyerlerinde çalıştırılan işçileri kapsayacak olan toplu iş sözleşmeleri; alt işverenin yetkilendirmesi kaydıyla merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin üyesi bulunduğu kamu işveren sendikalarından birisi tarafından 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu hükümlerine göre yürütülür ve sonuçlandırılır. Toplu iş sözleşmesinin kamu işveren sendikası tarafından bu fıkraya göre sonuçlandırılması hâlinde, belirlenen ücret ve sosyal haklardan kaynaklanan bedel artışı kadar idarece fiyat farkı ödenir. **Kamu işveren sendikası tarafından yürütülmeyen ve sonuçlandırılmayan toplu iş sözleşmeleri için fiyat farkı ödenemez**, İş Kanununun 2 nci maddesinin yedinci fıkrası esas alınarak asıl işveren sıfatından dolayı ücret farkına hükmedilemez ve asıl işveren sıfatıyla sorumluluk yüklenemez.

2. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ

Toplu iş sözleşmesi kavramı Anayasanın 53 üncü maddesinde düzenlenmiştir. Toplu iş sözleşmesi ve toplu sözleşme hakkı başlıklı maddenin birinci fıkrasına göre “işçiler ve işverenler, karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler.” 6356 sayılı Kanunun 2/1-ğ maddesinde tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar olarak tanımlanan sendikaların amacı ise, yine aynı maddede, üyelerinin ortak ekonomik ve sosyal hak ve çıkarlarını korumak olarak ifade edilmiştir. Sendikaların belirtilen amacı gerçekleştirebilecekleri en iyi araç, serbest toplu pazarlık hakkı çerçevesinde bağtlanacak bir toplu iş sözleşmesidir. Toplu iş sözleşmesi yetkisi ise toplu iş sözleşmesi ehliyetine sahip kuruluş veya kişinin belli bir toplu iş sözleşmesi yapabilmesi için Kanunun aradığı niteliğe sahip olmasını gösterir. 6356 sayılı Kanunun 2/1-ç,d maddesine göre; bir gerçek veya tüzel kişiye ya da bir kamu kurum veya kuruluşuna ait aynı işkolundaki birden çok işyerini kapsayan sözleşmeye grup toplu iş sözleşmesi denir. İşçi sendikası ile işveren sendikası arasında, birden çok üye işverene ait aynı işkolunda kurulu işyerlerini ve işletmeleri kapsayan toplu iş sözleşmesine grup toplu iş sözleşmesi denir.

2.1. Toplu İş Sözleşmesi Şekli

Toplu iş sözleşmesi yazılı olarak yapılır. *Toplu iş sözleşmesi en az bir ve en çok üç yıl süreli olarak yapılabilir. Toplu iş sözleşmesinin süresi, sözleşmenin imzalanmasından sonra taraflarca uzatılamaz, kısaltılamaz ve sözleşme süresinden önce sona erdirilemez.* Faaliyetleri bir yıldan az süren işlerde uygulanmak üzere yapılan toplu iş sözleşmelerinin süresi bir yıldan az olabilir. İşin bitmemesi hâlinde bu sözleşmeler bir yılın sonuna kadar uygulanır. Toplu iş sözleşmesi süresinin bitmesinden önceki yüz yirmi gün içinde, yeni sözleşme için yetki başvurusunda bulunulabilir. Ancak, yapılacak toplu iş sözleşmesi önceki sözleşme sona ermedikçe yürürlüğe giremez.

2.2. Toplu İş Sözleşmesi Niteliği

Toplu iş sözleşmesi, iş sözleşmesinin yapılması, içeriği ve sona ermesine ilişkin hükümleri içerir. Toplu iş sözleşmesi, tarafların karşılıklı hak ve borçları ile sözleşmenin uygulanması ve denetimini ve uyumsuzlukların çözümü için başvurulacak yolları düzenleyen hükümleri de içerebilir. *Toplu iş sözleşmeleri ve çerçeve sözleşmeler, Anayasaya ve kanunların emredici hükümlerine aykırı düzenlemeler içeremez.* Bir toplu iş sözleşmesi aynı işkolunda bir veya birden çok işyerini kapsayabilir. Bir gerçek ve tüzel kişiye veya bir kamu kurum ve kuruluşuna ait aynı işkolunda birden çok işyerinin bulunduğu işyerlerinde, toplu iş sözleşmesi ancak işletme düzeyinde yapılabilir. Grup toplu iş sözleşmesi, tarafların anlaşması üzerine bir işçi sendikası ile bir işveren sendikası arasında, birden çok üye işverene ait aynı işkolunda kurulu işyerleri ve işletmeleri kapsamak üzere yapılır. İşletme toplu iş sözleşmesi yapılacak işyerlerinin aranılan niteliğe sahip olup olmadıklarına ilişkin uyumsuzluklar, işletme merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemede

on beş gün içinde karara bağlanır. Kararın temyizi hâlinde Yargıtay on beş gün içinde kesin olarak karar verir. *Toplu iş sözleşmesinde aksi belirtilmedikçe iş sözleşmeleri toplu iş sözleşmesine aykırı olamaz.* İş sözleşmelerinin toplu iş sözleşmesine aykırı hükümlerinin yerini toplu iş sözleşmesindeki hükümler alır. **Toplu iş sözleşmesinde iş sözleşmelerine aykırı hükümlerin bulunması hâlinde ise iş sözleşmesinin işçi yararına olan hükümleri geçerlidir.** Sona eren toplu iş sözleşmesinin iş sözleşmesine ilişkin hükümleri yenisi yürürlüğe girinceye kadar iş sözleşmesi hükmü olarak devam eder. Toplu iş sözleşmesine taraf olan sendikanın tüzel kişiliğinin sona ermesi, faaliyetinin durdurulması, işçi sendikasının yetkiyi kaybetmesi ve toplu iş sözleşmesinin uygulandığı işyerlerinde işverenin veya işyerinin girdiği işkolunun değişmesi toplu iş sözleşmesini sona erdirmez. Toplu görüşmeye çağrı tarihinde bir işveren sendikasına üye bulunan işveren, sendika üyeliğinin sona ermesi hâlinde sendikaya yapılmış olan çağrı ile bağlı kalır. Sözleşmenin imzalanması tarihinde taraf işveren sendikasının üyesi olan işveren, sendikası ile ilişkisinin kesilmesi hâlinde yapılmış olan sözleşme ile bağlı kalır.

2.3. Toplu İş Sözleşmesinden Yararlanma

Toplu iş sözleşmesinden taraf işçi sendikasının üyeleri yararlanır. Toplu iş sözleşmesinden, sözleşmenin imzalanması tarihinde taraf sendikaya üye olanlar yürürlük tarihinden, imza tarihinden sonra üye olanlar ise üyeliklerinin taraf işçi sendikasıyla işverene bildirildiği tarihten itibaren yararlanır. Toplu iş sözleşmesinin imza tarihi ile yürürlük tarihi arasında iş sözleşmesi sona eren üyeler de, iş sözleşmelerinin sona erdiği tarihe kadar toplu iş sözleşmesinden yararlanır. Toplu iş sözleşmesinin imzası sırasında taraf işçi sen-

dikasına üye olmayanlar, sonradan işyerine girip de üye olmayanlar veya imza tarihinde taraf işçi sendikasına üye olup da ayrılanlar veya çıkarılanların toplu iş sözleşmesinden yararlanabilmeleri, toplu iş sözleşmesinin tarafı olan işçi sendikasına dayanışma aidatı ödemelerine bağlıdır. Bunun için işçi sendikasının onayı aranmaz. Dayanışma aidatı ödemek suretiyle toplu iş sözleşmesinden yararlanma, talep tarihinden geçerlidir. İmza tarihinden önceki talepler imza tarihi itibarıyla hüküm doğurur. Dayanışma aidatının miktarı, üyelik aidatından fazla olmamak kaydıyla sendika tüzüğünde belirlenir. Faaliyeti durdurulmuş sendikalara dayanışma aidatı ödenmez. İşveren vekilleri ile toplu iş sözleşmesi görüşmelerine işvereni temsilen katılanlar, toplu iş sözleşmesinden yararlanamaz. Grev sonunda yapılan toplu iş sözleşmesinden, zorunlu olarak çalışanlar dışında işyerinde çalışmış olanlar aksine hüküm bulunmadıkça yararlanamaz.

3. KAMUDA İŞ ALMIŞ ALT İŞVERENLERLE TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ İMZALANMASI

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun, 8 inci maddesine 6552 sayılı Kanun ile eklenen fıkraya göre 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca ihale edilen işlerde, 4857 sayılı İş Kanununun 2 nci maddesinde tanımlanan asıl işveren-alt işveren ilişkisi çerçevesinde alt işveren tarafından münhasıran bu Kanun kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarına ait işyerlerinde çalıştırılan işçileri kapsayacak olan toplu iş sözleşmeleri; alt işverenin yetkilendirmesi kaydıyla merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin üyesi bulunduğu kamu işveren sendikalarından birisi tarafından 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu hükümlerine göre yürütülür ve

sonuçlandırılır. Toplu iş sözleşmesinin kamu işveren sendikası tarafından bu fıkraya göre sonuçlandırılması hâlinde, belirlenen ücret ve sosyal haklardan kaynaklanan bedel artışı kadar idarece fiyat farkı ödenir. Kamu işveren sendikası tarafından yürütülmeyen ve sonuçlandırılmayan toplu iş sözleşmeleri için fiyat farkı ödenemez. 4857 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin yedinci fıkrası esas alınarak asıl işveren sıfatından dolayı ücret farkına hükmedilemez ve asıl işveren sıfatıyla sorumluluk yüklenemez. 22.01.2015 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan “Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımlarında Toplu İş Sözleşmesinden Kaynaklanan Fiyat Farkının Ödenmesine Dair Yönetmelik” ile de uygulamanın esasları ayrıntılı olarak tanımlanmıştır.

6552 sayılı Kanun¹ ile getirilen sisteme göre asıl işveren-alt işveren ilişkisi çerçevesinde alt işveren tarafından kamu kurum ve kuruluşlarına ait işyerlerinde çalıştırılan işçileri kapsayacak olan toplu iş sözleşmelerinin, alt işverenin yetkilendirmesi kaydıyla kamu işveren sendikalarından birisi tarafından yürütülerek sonuçlandırılması öngörülmüştür. Kanunun gerekçesinde de, düzenlemenin amacının, belirtilen alt işveren işçilerinin de diğer işçiler gibi, Anayasada yer verilen sendika kurma ve toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahip olduğunun açık olduğu, ancak ihale mevzuatının mevcut düzenlemelerinin, uygulamada söz konusu işçilerin Anayasal haklarını kullanmasını engellediğini, son yıllarda bu işçilerin söz konusu haklarını kullanmaya başladıklarını, alt işveren yahut idare ile toplu iş sözleşmesi imzaladıkları, ancak toplu iş sözleşmesi sebebiyle elde edilen ücret ve sosyal haklarının kamu iha-

¹ İş Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması İle Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun 11.09.2014 tarih ve 29116 sayılı mükerrer Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

le mevzuatındaki hükümler sebebiyle akim kaldığının görüldüğü ve bu gerekçelerle alt işveren işçilerinin toplu sözleşme hakkının temini olduğu hususu ifade edilmiştir. Nitekim, uygulamada da, alt işveren tarafından toplu iş sözleşmesi bağtılansa dahi, hizmet alım sözleşmeleri ve kamu ihale mevzuatı sebebiyle, idarece fiyat farkının temini söz konusu olmadıgından, işçilerin toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan haklarının akim kaldığı müşahade edilmektedir. Bu itibarla, belirtilen aksaklıkların giderilmesi amacıyla, kamu işveren sendikasının, üyelik ilişkisi bulunmayan alt işvereni temsilen toplu iş sözleşmesi yapma ehliyetine sahip olması 6356 sayılı Kanun ile öngörülen sisteme getirilen önemli bir istisnadır. Diğer taraftan 6552 sayılı Kanun ile öngörülen düzenlemeler ve istisnai sistemin getirdiği yeni hukuki durum karşısında, kamu kurum ve kuruluşları ile alt işverenler arasında bağtılanan her hizmet alım sözleşmesinin farklı alt işveren işyeri olarak kabul edilmesi ve her birinin ayrı ayrı işyeri toplu iş sözleşmesi konusu olması gerekmektedir. Zira, 6552 sayılı Kanun ile öngörülen sistem ile idarece fiyat farkının karşılanabilmesi ve işçilerin toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan haklarının akim kalmaması için, farklı şartlarda bağtılanan, süreleri dahi örtüşmeyen hizmet alım sözleşmelerinin ve farklı ihale şartlarının gözetilerek ayrı işyeri toplu iş sözleşmeleri bağtlanması bir zorunluluktur. Aksi halde, farklı ihale şartları ve hizmet alım sözleşmelerinin, tek bir işletme toplu iş sözleşmesi konusu yapılması, sistemi yeniden işleme hale getirecek ve bu durum da işçilerin mağduriyetine sebebiyet verecektir. Bu itibarla, yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı şekilde, işletme toplu iş sözleşmesine dair hüküm Dairemizce de emredici ve kamu düzenine ilişkin kabul edilse de, **6552 sayılı Kanun ile getirilen istisnai düzenlemeler karşısında, kamu kurum ve kuruluşları**

ile alt işverenler arasında bağtılanan her hizmet alım sözleşmesinin ayrı ayrı işyeri toplu iş sözleşmesi konusu olması gerektiği tartışmasızdır.

6552 sayılı Kanun ile öngörülen yeni hukuki durum karşısında, kamu kurum ve kuruluşlarında faaliyet gösteren alt işveren işyerlerine dair bağtılanacak toplu iş sözleşmelerinin, hizmet alım sözleşmesinin süresi ile sınırlı olması da bir zorunluluktur. Bu anlamda olmak üzere, ancak bu şekilde şartları farklı olan her bir hizmet alım sözleşmesi gözetilerek toplu iş sözleşmesi bağtlanabilecektir.

Yargıtayın² konuya ilişkin kararında da “...İli Kamu Hastaneleri Birliği arasında iki yıl geçerli hizmet alım sözleşmesi imzalandığını, gerekli kanuni süreçlerin ardından davalı işçi sendikasına yetki belgesi verildiğini, yetki belgesinin müvekkili şirkete tebliği üzerine yetkilendirme belgesi ile toplu iş sözleşmeleri görüşmelerini yürütmek ve sonuçlandırmak üzere diğer davalı kamu işveren sendikasını “Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımlarında Toplu İş Sözleşmesinden Kaynaklanan Fiyat Farkının Ödenmesine Dair Yönetmelik” uyarınca yetkilendirdiğini, yetkilendirme yazısını alan kamu işveren sendikasının toplu iş sözleşmesi müzakerelerine başlaması gerekirken müvekkil şirkete yazı yazarak “...yetki belgesinin alındığı tarihte ihale sözleşmesi süresi bir yıldan kalmış olması sebebiyle 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu’nun, 35’inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince toplu iş sözleşmesi yapma imkanı bulunmamaktadır” şeklinde Kanuna ve yönetmeliğe aykırı bir işlem tesis ettiğini, yetkilendirmenin kabul edilmemesi sebebiyle işçi sendikasının, toplu iş sözleşmesi müzakerelerine müvekkili işe başlamak istediğini, ancak müvekkili şirketin yetkilen-

2 Yargıtay 22.HD-E:2016/18557-K:2016/19051-T:23.06.2016

dirme yaptığı gerekçesiyle toplu görüşmele-
re katılmadığını, daha sonra arabuluculuk
aşamasından da geçilerek grev aşamasına
geliştiğini, kamu işveren sendikası işleminin
açıkça hukuka aykırı olduğunu, 6552 sayılı
Kanunun açık ve emredici 13'üncü maddesi
ve yönetmelik hükümlerinde hiçbir şekilde sü-
resi bir yıldan az kalmış ihale sözleşmelerine
ilişkin yetkilendirme yapılamayacağı ya da
sözleşme yapılamayacağına ilişkin bir hüküm
bulunmamasına rağmen, aksine yönetmeliğin
7'nci maddesinde "Toplu iş sözleşmesi her bir
ihale sözleşmesi dikkate alınarak işyeri düze-
yinde imzalanır. Toplu iş sözleşmesinin süresi
ihale sözleşmesinin süresini geçemez" hükmü-
ne yer verilmesine rağmen müvekkil şirket
aleyhine kanuna aykırı bir işlem tesis edilerek
kanun ve yönetmelik hükümleri uyarınca Ma-
liye Hazinesi tarafından karşılanması imkanı-
nın elinden alındığını, kamu işveren sendikası
işleminin tamamen hukuksuz olduğunu, ihale
süresinin bir yıldan az kalması durumunda
toplular iş sözleşmesi yapılamayacağını dü-
zenlenmediğini, aksine yaklaşımın Anayasal
sendika hak ve özgürlüklerine ve 6356 sayılı
Kanuna aykırı olacağını ileri sürerek müvek-
kili şirket tarafından yapılan yetkilendirmen-
in geçerli olduğunun tespitine, davalı kamu
işveren sendikasının yetkilendirmeyi kabul et-
meyerek toplular iş sözleşmesi yapma imkanı bu-
lunmadığına ilişkin işleminin iptaline, davalı
işçi sendikası tarafından hukuka aykırı olarak
sürdürülen toplular iş sözleşmesi görüşmeleri ve
bağlı tüm işlemlerin yok hükmünde olduğun-
un tespitine ve toplular iş sözleşmesi görüşmele-
rinin davalılar arasında yürütülmesi gerekti-
ğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.
6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi
Kanunu'nun, "toplular iş sözleşmesinin şekli ve
süresi" başlıklı 35'inci maddesinin ikinci fıkrasına
göre "Toplu iş sözleşmesi en az bir ve en
çok üç yıl süreli olarak yapılabilir." Aynı mad-
denin üçüncü fıkrasına göre ise "faaliyetleri

bir yıldan az süren işlerde uygulanmak üzere
yapılan toplular iş sözleşmelerinin süresi bir
yıldan az olabilir." İnceleme konusu davada,
yetki belgesinin alındığı tarih itibarıyla hizmet
alın sözleşmesinin süresinin bitimine bir yıl-
dan az süre kalmış ise de, yukarıda ayrıntılı
olarak izah edildiği üzere somut olayda, toplular
iş sözleşmesinin süresinin, hizmet alın sözleş-
mesinin süresi ile sınırlı olmasının gerekmesi
karşısında, mevcut durumda, faaliyetin bir
yıldan az sürdüğü bir işin ve 6356 sayılı Ka-
nunun 35'inci maddesinin üçüncü fıkrasının
uygulanacağı kabulü gerekmektedir. Bu
itibarla, davacı alt işveren tarafından, davalı
kamu işveren sendikasına verilen yetkilendirme
geçerli olduğu gibi, yetkilendirmenin reddi
de hukuka aykırıdır. Bununla birlikte, davalı
işçi sendikası tarafından 6356 sayılı Kanun
gereğince sürdürülen toplular iş sözleşmesi gö-
rüşmelerinin, yok hükmünde sayılması gerekti-
ğine dair talebin de hukuki dayanağı yok-
tur..." belirtildiği üzere faaliyetleri bir yıldan
az süren işlerde uygulanmak üzere yapılan
toplular iş sözleşmelerinin süresi bir yıldan az
olabilir.

4. SONUÇ

Toplu iş sözleşmesi kavramı Anayasa'nın,
53'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Toplu
iş sözleşmesi ve toplular sözleşme hakkı baş-
lıklı maddenin birinci fıkrasına göre "işçi-
ler ve işverenler, karşılıklı olarak ekonomik
ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını
düzenlemek amacıyla toplular iş sözleşmesi
yapma hakkına sahiptirler." 6356 sayılı Ka-
nunun 2/1-ğ maddesinde tüzel kişiliğe sahip
kuruluşlar olarak tanımlanan sendikaların
amacı ise, yine aynı maddede, üyelerinin
ortak ekonomik ve sosyal hak ve çıkarlarını
korumak olarak ifade edilmiştir. Sendikaların
belirtilen amacı gerçekleştirebilecekleri
en iyi araç, serbest toplular pazarlık hakkı çer-
çevesinde bağlanacak bir toplular iş sözleş-

mesidir. Toplu iş sözleşmesi yetkisi ise toplu iş sözleşmesi ehliyetine sahip kuruluş veya kişinin belli bir toplu iş sözleşmesi yapabilmesi için Kanunun aradığı niteliğe sahip olmasını gösterir.6356 sayılı Kanunun “Yetki” başlıklı 41’inci maddesinin birinci fıkrasına göre “Kurulu bulunduğu işkolunda çalışan işçilerin en az yüzde birinin üyesi bulunması şartıyla işçi sendikası, toplu iş sözleşmesinin kapsamına girecek işyerinde başvuru tarihinde çalışan işçilerin yarısından fazlasının, işletmede ise yüzde kırkının kendi üyesi bulunması hâlinde bu işyeri veya işletme için toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkilidir.” 6356 sayılı Kanunun 41’inci ve devamı maddelerinde belirtilen usule göre yetki belgesinin alınmasından sonra yapılacak çağrı ile toplu görüşme süreci başlayacaktır. Toplu görüşme sürecinde taraflarca anlaşma sağlanması durumundatoplu iş sözleşmesi bağtlanacak, aksi halde ise arabuluculuk aşaması ve daha sonra ise grev aşaması gündeme gelecektir. Anayasanın 54’üncü maddesinin üçüncü fıkrasında da, grev ve lokavtın yasaklanabileceği hallerin kanunla düzenleneceği belirtildikten sonra devam eden fıkrada da, grev ve

lokavtın yasaklandığı hallerde uyuşmazlığın Yüksek Hakem Kurulu tarafından çözüleceği ifade edilmiştir.

KAYNAKÇA

- ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, Soru-Cevap ve İçtihatlı İş Kanunu Rehberi, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015
- ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, Yargıtay Karar İçtihatlı ve Açıklamalı İş Kanunu, Ankara, Maliye Postası Yayınları, 2012
- ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, Açıklamalı ve İçtihatlı İş Mevuzatı Rehberi, İstanbul, Maliye Hesap Uzmanları Derneği Yayınları, 2011
- ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, İş Kanunu İşveren ve İşçi Rehberi, Ankara, Adalet Yayınevi, 2010
- ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, Yargıtay Kararları ile Açıklamalı Güncellenmiş İş Kanunu, Ankara, Yaklaşım Yayınları, 2009

SAVUNMA ALINIRKEN, MEMURA SORUŞTURMANIN HANGİ MADDEYE GÖRE YÜRÜTÜLDÜĞÜNÜN BELİRTİLMESİ GEREKİR Mİ?

Oktay ÇAMDELEN

Başmüfettiş
Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun “Savunma hakkı” başlıklı 130 uncu maddesinde, “Devlet memuru hakkında savunması alınmadan disiplin cezası verilemez. Soruşturmayı yapanın veya yetkili disiplin kurulunun 7 günden az olmak üzere verdiği süre içinde veya belirtilen bir tarihte savunmasını yapmayan memur, savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.” hükmü uyarınca, disiplin cezası verilmeden önce memur hakkında soruşturmacı veya yetkili disiplin kurulu tarafından savunmanın alınması gerekmektedir.

Bununla birlikte, anılan Kanunun “Yüksek disiplin kurullarının karar usulü, memurun hakkı” başlıklı 129 uncu maddesinde de, “Yüksek disiplin kurulları kendilerine intikal eden dosyaların incelenmesinde, gerekli gördükleri takdirde, ilgilinin özlük dosyasını ve her nevi evrakı incelemeye, ilgili kurumlardan bilgi almaya, yeminli tanık ve bilirkişi dinlemeye veya niyabeten dinletmeye, mahallen keşif yapmaya veya yaptırımaya yetkilidirler.

Hakkında memurluktan çıkarma cezası istenen memur, soruşturma evrakını incelemeye, tanık dinletmeye, disiplin kurulunda sözlü veya yazılı olarak kendisi veya vekili vasıtasıyla savunma yapma hakkına sahiptir.” denilmiş olduğundan, disiplin soruşturması aşamasında soruşturmacı veya yetkili disiplin kurulu tarafından alınan savunmanın yanı sıra hakkında devlet memurluğundan

çıkarma cezası istenen memurun, disiplin kurulunda yazılı olarak kendi savunma hakkı bulunmaktadır.

Hem disiplin cezası verilmeden önce memurdan istenen savunma hem de hakkında devlet memurluğundan çıkarma cezası istenen memurun yetkili disiplin kurulunda yapacağı son savunma ile ilgili olarak çok sayıda yargı kararı bulunmakta olup, örneğin,

-Danıştay 12 nci Dairesinin 06.03.2009 tarihli Kararında¹ “... Olayda; ... Depo Müdürlüğü'nde görevli olan davacının, ... depo hizmetlerinde görevli olduğu halde, depo manevrası hizmetlerini yapmadığından bahisle hakkında soruşturma açıldığı, soruşturmacı tarafından ifadesinin alındığı, soruşturmayı yapan veya ilgili disiplin kurulu tarafından süre verilmek suretiyle savunmasının alınmadığı, getirilen teklif doğrultusunda ... Disiplin Kurulu'nun ... günlü ve ... sayılı kararı ile ... 1/30 oranında aylıktan kesme cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği,...soruşturmayı yapan veya ilgili disiplin kurulunca davacının üzerine atılı fiiller belirtilmek ve 7 günden az olmamak üzere süre verilerek savunması alınmak suretiyle disiplin cezası verilmesi gerekirken, davacının soruşturmacı tarafından alınan ifadesi yeterli görülerek verilen cezada hukuka uyarlık bulunmamaktadır...”

-Danıştay 12. Dairesinin 27.3.2009 tarihli Kararında², “... Bu durumda, Yüksek Disiplin

1 Esas No: 2007/1419, Karar No: 2009/1123

2 Esas No: 2008/2174, Karar No: 2009/1703

Kurulunca, hakkında Devlet memurluğundan çıkarma cezası ile cezalandırılması teklif edilen ilgiliye (konunun kurula intikalinden önce savunması alınmış olsa bile) son savunma hakkı tanınması gereklidir.

... Bu durumda, yukarıda sözü edilen Yasa hükümleri uyarınca hakkında Devlet Memurluğundan çıkarma cezası teklif edilen davacı hakkında Yüksek Disiplin Kurulunca son savunması alınmadan tesis edilen işlemde mevzuata ve disiplin hukuku ilkelerine uyarlık görülmediğinden, bu husus göz ardı edilecek verilen kararda isabet bulunmamaktadır.”

denilerek, savunma alınmadan disiplin cezasının verilememesi ve hakkında devlet memurluğundan çıkarma cezası teklif edilen memura, Yüksek Disiplin Kurulunca son savunma hakkının verilmesi, disiplin hukukunun ilkelerinden olduğu belirtilmiştir.

Makalemizde de, gerek disiplin cezası verilmenden önceki savunmada gerekse devlet memurluğundan çıkarma cezası verilmesi teklif edilen memura, Yüksek Disiplin Kurulunca son savunmada, disiplin cezasının hangi madde kapsamında verileceği hususunun belirtilmesinin gerekip gerekmeyeceği yargı kararları doğrultusunda irdelenecektir.

2. KONUyla İLGİLİ YARGI KARARLARI

Konuyla ilgili olarak,

- Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 17.02.2011 tarihli Kararında³, “... Bu bağlamda, şirketle ilişkin kesilmesi cezasını vermeye yetkili Yüksek Disiplin Kurulu tarafından, davacının hakkındaki iddiaları, bu iddiaların dayandığı delilleri, üzerine atılı fiillerin hukuki nitelendirmesini ve önerilen disiplin cezasını öğrenmesi sağlanarak, savunma yapmasına imkan tanınması hukuken zorunlu bulunmaktadır.

... Diğer yandan, soruşturmacı Başmüfettiş tarafından, soruşturma devam ederken, davacıya gönderilen yazı, soruşturma konu-

su olaylarla ilgili olarak davacının ifadesine başvurulması amacıyla hazırlanmış bir yazı niteliğinde olup bu yazıda, davacı hakkındaki iddialar, bu iddiaların dayandığı deliller, üzerine atılı fiillerin hukuki nitelendirmesi ve önerilen disiplin cezası belirtilmemiştir. Belirtilen niteliğiyle, söz konusu yazının bir savunma isteme yazısı ve yazıya verilen cevabın bir savunma olarak da kabulü hukuken mümkün değildir...”

-Danıştay 12 nci Dairesinin 23.03.2011 tarihli Kararında⁴, “... Bu durumda, davacının disiplin suçu oluşturan eylemi açık bir şekilde belirlenmeden ve hangi madde kapsamında cezalandırıldığı açıkça ortaya konulmadan tesis edilen dava konusu 1/20 oranında aylıktan kesme cezasına ilişkin işlemde hukuka uyarlık, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir...”

Disiplin cezasıyla cezalandırılması için hakkında soruşturma açılan kamu görevlisinin savunması alınırken disiplin suçunu oluşturan eylemi açık bir şekilde belirlenmeli, disiplin suçu oluşturan eyleminin hangi disiplin kurallarını ihlal ettiği ortaya konulmalıdır...”

-Danıştay 12 nci Dairesinin 09.05.2014 tarihli Kararında⁵ “... Suç ve cezaların yasayla belirlenmesi, hukukun temel ilkelerinden biridir. Günümüzde bu ilkeye uluslararası hukukta ve insan hakları belgelerinde de yer verilmektedir. İlkenin esası, kişilerin, yasak eylemleri ve bunlar karşılığında verilecek cezaları önceden bilmelerini sağlamak düşüncesine dayanmaktadır. Suç ve cezaların yalnızca yasayla konulup kaldırılması da yeterli olmayıp kuralların kuşkuyla yer vermeyecek biçimde açık ve sınırlarının da belli olması gerekir. Bu bağlamda cezanın kanuniliği ilkesi, her şeyden önce o suçun kanun tarafından “tanımlı” olmasını gerekli kılar.

Disiplin cezası ile cezalandırılan kamu görevlisinin disiplin suçu oluşturan eylemi açık bir şekilde belirlenmeli, disiplin suçu

3 Esas No: 2007/1846, Karar No: 2011/6

4 Esas No: 2008/7024, Karar No: 2011/1314

5 Esas No: 2013/7372, Karar No: 2014/3573

oluşturan bu eyleminin hangi disiplin kurallarını ihlal ettiği açıkça ortaya konulmalıdır. Cezaların açık ve belirgin olması, açılan iptal davalarında hukuki nitelendirmeler ve muhakeme açısından kolaylık sağlayacak, aksi bir durum ise uyumsuzluk hakkında hukuki değerlendirme yapmayı olanaksız kılacaktır...”

denilerek, savunma istenirken disiplin suçu oluşturan fiilin delilleriyle birlikte açıkça belirtilmesi ve söz konusu fiilin hangi disiplin kurallarını ihlal ettiğinin (yani fiile ilişkin önerilen disiplin cezasının) ortaya konulması gerektiğine hükümlenmiştir.

Bununla beraber, Kamu Denetçiliği Kurumunun 04.12.2015 tarihli Kararında⁶ da, “...32... Şöyle ki; 23 ve 24 numaralı paragraflarda açıklanan Danıştay kararlarında; disiplin cezasına ilişkin sürecin her aşamasının sıkı şekil şartına bağlı olduğu açıklanmış, ilgiliye, idarenin işlemi gerekli kılan suçlama konularını ve alacağı cezayı önceden açıkça bildirerek savunmasını alınması gerektiği hususu vurgulanmıştır. ... Disiplin Kurulu Başkanlığı'nın 2015 tarih ve 2015/..sayılı savunma yazısıyla şikayetçiye “... Bu konu ile ilgili ayrıntılı ifadenizi veriniz.” şeklinde sorularak savunmasının istendiği, şikayetçiye isnat edilen eylemi düzenleyen kanun yada tüzük maddesinin ve cezai karşılığının yazılı olarak şikayetçiye açıkça bildirilmek suretiyle savunmasının alınmadığı, böylece savunma hakkının kısıtlandığı anlaşılmaktadır. Gerek yargı kararlarında gerekse doktrinde “bilinmeyene karşı iddia ve savunmada bulunmanın güçlüğü ve hatta imkânsızlığı” üzerinde durularak, ilgiliye idarenin işlemi gerekli kılan suçlama konularını açıkça bildirerek savunmasının alınmasının bireylerin idari işlemlere olan güvenini artıracığı böylelikle adil yargılanma hakkının sağlanacağı kuşkusuzdur...” denilmek suretiyle hakkında soruşturma açılan ilgiliye isnat edilen fiilin, kanun maddesinin ve cezai karşılığının açıkça

bildirilerek savunmanın alınması gerektiği belirtilmiştir.

3. SONUÇ

Her ne kadar disiplin cezası verilmeden önce istenen savunma ile devlet memurundan çıkarma cezası önerilen memurdan istenen son savunmada hangi hususlarının bulunacağı hususu mevzuatta ayrıca düzenlenmemiş ise de, konuya ilişkin yargı kararlarında savunma istenirken hangi hususlara yer verileceği belirtilmiştir. Yukarıya aktarılan yargı kararlarından da anlaşılacağı üzere, savunma isteme yazısında, disiplin suçu oluşturan fiilin açıkça belirtilmesi ve söz konusu fiilin hangi (657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 125 inci maddesindeki disiplin cezalarına ilişkin bentlerin) disiplin kurallarını ihlal ettiğinin ve önerilen disiplin cezasının ortaya konulması gerekmektedir. Böylelikle, savunmasının kısıtlandığı veya adil yargılanma hakkının sağlanmadığı gibi iddialar ile karşı karşıya kalınması önlenmiş olacaktır.

KAYNAKÇA

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu

Kamu Denetçiliği Kurumunun 04.12.2015 tarihli ve Şikayet No: 2015/3362 sayılı Kararı

Danıştay 12 nci Dairesinin 06.03.2009 tarihli ve Esas No: 2007/1419, Karar No: 2009/1123 sayılı Kararı

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 17.02.2011 tarihli ve Esas No: 2007/1846, Karar No: 2011/6 sayılı Kararı

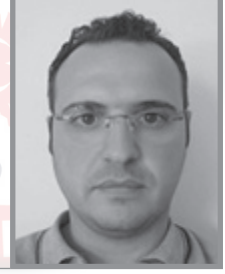
Danıştay 12. Dairesinin 27.3.2009 tarihli ve Esas No: 2008/2174, Karar No: 2009/1703 sayılı Kararı

Danıştay 12 nci Dairesinin 23.03.2011 tarihli ve Esas No: 2008/7024, Karar No: 2011/1314 sayılı Kararı

Danıştay 12 nci Dairesinin 09.05.2014 tarihli ve Esas No: 2013/7372, Karar No: 2014/3573 sayılı Kararı

6 Şikayet No: 2015/3362

YENİ BİRİM FİYAT HESABINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Gürkan GÜVEN

Mühendis- Yapım İşi İhale Uzmanı

1. GİRİŞ

Yapım işi ihaleleri ülkemizdeki yol, köprü, kamu kurumu inşaatları, şehir hastaneleri gibi devasa projeler çerçevesinde düşünüldüğünde kamu ihaleleri içerisinde belki de en fazla ehemmiyet verilen bir alandır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununda yapım işi ihaleleri kapsamında sayılan hususlar aşağıdaki gibi uzun bir listedir: Bina, karayolu, demiryolu, otoyol, havalimanı, rıhtım, liman, tersane, köprü, tünel, metro, viyadük, spor tesisi, alt yapı, boru iletim hattı, haberleşme ve enerji nakil hattı, baraj, enerji santrali, rafineri tesisi, sulama tesisi, toprak ıslahı, taşkın koruma ve dekapaj gibi her türlü inşaat işleri ve bu işlerle ilgili tesisat, imalat, ihzarat, nakliye, tamamlama, büyük onarım, restorasyon, çevre düzenlemesi, sondaj, yıkma, güçlendirme ve montaj işleri ile benzeri yapım işlerini,

Söz konusu ihaleler gerek ihale sürecinde gerekse ihalenin kazanılması durumunda sözleşme uygulaması sürecinde de sıklıkla hataların yapıldığı ve yine sıklıkla istekli ve idare ve sözleşme uygulaması aşamasında da yüklenici idare arasında çok büyük uyuşmazlıkların yaşandığı ve davaların açıldığı bir alandır.

Makalemizin konusunu yapım işi ihalelerinde sıkça tartışma konusu olan yeni bi-

rim fiyat oluşturmada kamu kurumlarının dikkat etmeleri gereken hususlara değinilecektir.

2. YENİ BİRİM FİYAT NEDİR?

Yeni birim fiyat kavramının karşılığının ne olduğu konusunda 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve bu 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda açık hükümler bulunmamaktadır.

4734 sayılı Kanun hükümlerine göre ihalesi yapılan ve 4735 sayılı Kanuna göre sözleşmeye bağlanan yapım işlerinde zaman zaman proje değişikliğine gidilmekte veya hut iş ihaleye çıkmadan önce düşünülmeyen veya hesaba katılmayan sebeplerle ihale dokümanları kapsamında yer almayan imalatlara veya malzemelere ihtiyaç ortaya çıkabilmektedir.

İhale sürecinde ihale dokümanları olan teknik şartname veya özel şartnamelerde bu imalatlar idare tarafından öngörülmediği için bu yeni imalatların nasıl fiyatlandırılacağı hususunda yeni birim fiyat kavramı ortaya çıkmaktadır.

Yeni birim fiyat, sözleşme ve eklerinde fiyatı gösterilmemiş olup da işin devamı sırasında yapılması idarece istenen iş kalemleri için sözleşmede öngörülen usuller dahilinde tespit edilip, idare ile yüklenici tarafından

imzalanan yeni fiyat tutanağına bağlanmak suretiyle geçerlilik kazanan birim fiyattır.

3. YENİ BİRİM FİYATLA İLGİLİ HUKUKİ DÜZENLEMELER

Kanun koyucu, yeni birim fiyat konusunu 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda düzenlememiştir. Ancak, bu hususa yönelik düzenlemeyi Yapım İşleri Genel Şartnamesinde düzenlemiştir.

Düzenlemeye geçmeden önce neden böyle bir düzenlemeye ihtiyaç duyulduğu hususuna açıklık getirilmesi gerekmektedir;

Diyelim ki, ihale kapsamında olmayan bir imalat dolayısıyla böyle bir düzenleme olmasa ve yüklenici ile idare kendi aralarında Borçlar Kanunu çerçevesinde anlaşsalar da ihalenin en başında teklifleri yüksek olarak verdikleri gerekçesiyle ihale üzerlerinde kalmayan istekliler açısından 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 5 inci maddesinde belirtilen eşitlik ilkesi açısından uygun olmayacaktır.

Yine benzer durumda eğer yüklenici firmalar yeni birim oluşturma konusunda Borçlar Kanunu açısından serbest bırakılsalardı o zamanda fahiş fiyatla bu imalatların yapılma riski ortaya çıkacaktı ki, yine 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun bir başka temel ilkesi olan “kamu kaynaklarının verimli kullanılması ilkesine” de aykırılık teşkil edecekti.

Bir kısım teknik ihtiyaç ve zorunluluklar, ihaleden önce tanımlanan ve bu tanıma göre fiyat teklifi alınarak sözleşmeye bağlanan işlerin miktarında ve bazı niteliklerinde işin devamı sırasında değişiklik yapılmasını gerektirebilmekte ve bu değişikliklerin sözleşmede yazılı fiyatlarla karşılanması mümkün olmadığından yeni birim fiyat yapılması zarureti ortaya çıkmaktadır. Yeni birim fiyat rekabet şartlarından uzak, idare ile yükleni-

cinin anlaşması biçiminde gerçekleşmektedir.

YİĞŞ'nin 22 nci maddesi hükmü uyarınca, yeni birim fiyat;

Proje değişikliği şartlarının gerçekleştiği hallerde, işin yürütülmesi aşamasında idarenin gerekli görerek yapılmasını istediği ve ihale dokümanında ve/veya teklif kapsamında fiyatı verilmemiş yeni iş kalemlerinin ve/veya iş gruplarının,

Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin, bedellerinin tespiti için yapılmaktadır.

A) Zorunlu Proje Değişiklikleri Dolayısıyla Ortaya Çıkan İş Kalemleri

Uygulama projesi üzerinden ihaleye çıkarılan anahtar teslimi götürü bedel işlerde;

İdare, YİĞŞ'nin 12 nci maddesinde öngörülen kurallar dahilinde teknik gereçlerini oluşturmak suretiyle projede değişiklik yapabilecek ve bu değişiklik bir kısım imalatların yapımından vazgeçilmesi ve/veya yeni bir kısım imalatların yapılması zarureti ortaya çıkarabilecektir.

Proje değişikliği ile birlikte;

Orijinal projede yer almayan bir kısım ilave iş kalemlerinin yapılması,

Bir kısım imalatların yapımından vazgeçilmesi ve/veya yapımından vazgeçilen imalatlar yerine başka imalatların yaptırılması,

Projede yer alan iş kalemlerinin miktarlarında artış olması,

Şeklinde sonuçlar ortaya çıkabilir, bu durumda hem artan hem de vazgeçilen imalatlar için yeni birim fiyat yapılması gerekecektir.

Teklif birim fiyatlı işlerde;

İhale, ön veya kesin proje üzerinden gerçekleştirilmekte, uygulama projesi ihaleden sonra, sözleşmenin uygulanması sırasında, idare tarafından hazırlanarak yükleniciye verilmekte veya ihale dokümanında öngörülmek kaydıyla yükleniciye yaptırılabilir. Ön veya kesin projeden uygulama projesine geçişte, daha önce öngörülmeyen yeni imalatlar da gündeme gelebilmektedir.

Bu durumda YİĞŞ'nin 22 nci maddesine göre, birim fiyat teklif cetvelinde fiyatı bulunmayan bu yeni iş kalemlerinin bedellerinin yeni birim fiyat oluşturmak suretiyle belirlenmesi ve bu fiyatlar üzerinden hakedişe dahil edilmesi gerekmektedir.

B) Yasal İş Artışları Dolayısıyla Yapılmasına İhtiyaç Duyulan Yeni İş Kalemleri

4735 sayılı Kanununun 24 ve YİĞŞ'nin 21 inci madde hükümleri uyarınca gerekli şartların oluşması halinde, anahtar teslim götürü bedel ihale edilen yapım işlerinde sözleşme bedelinin %10'una, birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen yapım sözleşmelerinde ise %20'sine kadar oran dahilinde ilave işler, mevcut sözleşme kapsamında aynı yükleniciye yaptırılabilir.

Teklif birim fiyatlı işlerde, yasal iş artışı kapsamında zaruret arz eden iş kalemlerinin bedelleri, birim fiyat teklif cetvelinde mevcutsa bunlar için yeni birim fiyat oluşturulmasına gerek bulunmamakta, sözleşme eki teklif birim fiyatlar üzerinden bedelinin ödenmesi gerekmektedir. Ancak, birim fiyat teklif cetvelinde fiyatı yer almayan iş kaleminin yapılması zarureti ortaya çıkmışsa bu iş kalemi için yeni birim fiyat oluşturularak bedelinin ödenmesi gerekir.

Uygulama projesine dayalı olarak anahtar teslim götürü bedel ihale edilen yapım işlerinde, uygulama projesinde bulunmayan ve işin devamı sırasında yapılmasına ihtiyaç

duyulan ilave işler ve proje hataları sonucu ortaya çıkan zaruri değişiklikler gibi sebepler iş artışına sebep olabilmektedir.

4. YENİ BİRİM FİYAT DÜZENLEMESİNDE DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

4.1. Kullanılacak Analizlerle İlgili Olarak Belirlenen Öncelik Sıralamasına Uyulmalıdır.

YİĞŞ'nin 22 nci maddesinin 2 nci maddesinde;

“Yeni fiyatın tespitinde iş kalemi veya iş grubunun niteliğine göre aşağıdaki sıralamaya uyularak oluşturulan analizlerden biri kullanılır” denilmektedir.

Maddede sayılan analizler aynı zamanda üstünlük sıralamasını göstermekte olup, yeni birim fiyata uygun olması kaydıyla daha üstte yer alan analizin kullanılması zorunludur.

4.2. Uygulanacak Rayiçler Konusunda Her Hangi Bir Öncelik Sıralaması Bulunmamaktadır.

YİĞŞ'nin 22 nci maddesinde 2005 yılında yapılan değişiklik ile uygulanacak rayiçler konusunda öncelik sıralaması kaldırılmış, maddede belirtilen rayiçlerden her hangi birisi kullanılmak suretiyle yeni birim fiyat oluşturulmasına olanak sağlanmıştır.

Uygulanacak rayiçlerdeki öncelik sıralamasının kaldırılmasındaki temel amaç, yeni birim fiyatın gerçekçi biçimde hazırlanması konusunda idareye esnek bir uygulama alanı sağlamaktır. Ancak, öncelik sıralamasının kaldırılmasıyla belirsizlik ortaya çıkmış, keyfi uygulamalara yol açabilmesinin yanında yeni birim fiyatların oluşumunda idare ile yüklenici arasında ihtilaflar artmıştır. Yeni birim fiyat oluşturulmasında takdir hakkı ve esneklik, işin gereklerine uygun olarak kullanılmalıdır.

4.3. Gerekli İnceleme ve Araştırmalar Yapılmalı, Kaynakların Verimli Kullanılması İlkesi Gözetilmelidir.

YİGŞ'nin 22 nci maddesinde;

“İş kalemi veya iş grubunun niteliğine uygun olarak yukarıdaki analizlere, kaynakların verimli kullanılması gözetilerek aşağıdaki rayiçlerden biri, birkaçı veya tamamı uygulanabilir,” denilmektedir.

İdare uygulanacak rayiçleri belirlemede mümkün olan tahkik, inceleme ve kıyaslamaları yaparak, bu çerçevede uyguladığı rayiçlerin tercih gerekçelerini ortaya koyabilmelidir. İdarenin, yeni birim fiyatların oluşturulması sürecinde uygun rayiçlerin belirlenmesi konusunda gerekli özeni gösterme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Uygulanacak rayiçlerle ilgili olarak maliyet açısından idare lehine ekonomik sonuç verenlerin tercih edilmesi, yüksek rayiçlerin tercih edildiği durumlarda ise teknik gerekçelerin gösterilmesi gerekir.

4.4. Yeni Birim Fiyata Konu İşler “Yapım İş” Kapsamında Olmalıdır.

Yapım işi niteliğinde bulunmayan, yaptırılacak işin müteammim cüzü ve teknik olarak ikmal edilebilmesi için gerekli olmayan, idarelerin satın alma yoluyla temin edebileceği hareketli mobilya ve tefrişat cinsinden masa, sandalye, koltuk, perde gibi malzemelerin ve yine aynı nitelikteki makine ve teçhizatın yapım işleri kapsamında temin edilmesi ve yeni birim fiyat düzenlenmesi mümkün değildir.

4.5. Yeni Birim Fiyatlar Yüklenici İle Birlikte Yapılmalı ve Gerekli Mutabakat Sağlanmalıdır.

YİGŞ'nin 22 nci maddesinin 4 üncü fıkrasında;

“Yeni fiyat yüklenici ile birlikte yukarıda belirtilen usullerden biri ile tespit edilerek düzenlenen tutanak idarenin onayına sunulur ve otuz gün zarfında idarece onaylanarak geçerli olur. Yeni fiyat tespitinde yüklenici ile uyuşulamaz ise, taraflarca anlaşmazlık tutanağı düzenlenir ve anlaşmazlık idare tarafından on gün içerisinde Bayındırlık Kuruluna intikal ettirilir. Bayındırlık Kurulu tarafından tespit edilen fiyatın iki tarafça kabulü zorunludur. Yüklenici, fiyat uyuşmazlığı hakkındaki Bayındırlık Kurulunun kararını beklemeden idare tarafından tespit edilmiş fiyat üzerinden işe devam etmek zorundadır.” denilmektedir.

YİGŞ'nin öngördüğü yeni birim fiyatların yüklenici ile birlikte tespit edilmesi kuralı, idarenin yeni birim fiyatların hazırlanması sürecini yönetme yetkisini ortadan kaldırmamaktadır. İşin sahibi olan idare, proje değişikliği yapılıp yapılamayacağı ve dolayısıyla yeni fiyatlara ihtiyaç duyulup duyulmayacağı, hangi imalatlar için yeni birim fiyat yapılması gerektiği konusunda yetkilidir. Yüklenici teknik gerekçelerini ortaya koyarak idareye önerilerde bulunabilir. Yeni birim fiyatların yüklenici ile birlikte hazırlanma gereği bir uzlaşma zemini sağlama amacına yöneliktir. Yeni fiyat tutanağının birlikte düzenlenmesi ve imza altına alınması gerekir.

Uzlaşma sağlanmadığı takdirde geçerli fiyatı tespit yetkisi Yüksek Fen Kuruluna aittir. (4.7.2011 tarih 27984 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK’nin 37 nci maddesinde, Bayındırlık Kuruluna yapılmış olan atıllar Yüksek Fen Kurulu Başkanlığına yapılmış sayılacağı belirtilmiştir.)

4.6. Yeni Birim Fiyatlar İdarenin Onayından Sonra Geçerlilik Kazanır.

Yeni birim fiyatlar üzerinde idare ile yüklenicinin uzlaştığı durumlarda, tespit edilen yeni birim fiyatlar idarenin onayından sonra geçerlilik kazanır.

Yüklenici bir imalat kalemi için yeni birim fiyat yapılması gerektiği düşüncesinde ise bu talebini gerekçeleriyle birlikte yazılı olarak idareye iletmeli, bahse konu imalat kaleminin gerçekleştiği hakedişlere de YİĞŞ'nin 39 uncu maddesine uygun biçimde itirazda bulunmalıdır. Bu tür durumlarda uyuşmazlık yeni birim fiyatın yapılması yönünde çözüme kavuşturulursa, yeni birim fiyatın onay işlemi daha sonraki bir tarihte yapılmasına rağmen, belirlenen yeni birim fiyat bu tarihten önce yapılan iş kalemlerine de uygulanabilecektir.

4.7. Yeni Birim Fiyat Konusunda Ortaya Çıkacak Uyuşmazlığı Karara Bağlama Yetkisi Yüksek Fen Kuruluna Aittir

Yüksek Fen Kurulu tarafından tespit edilen fiyatın iki tarafça kabulü zorunludur. Yüksek Fen Kurulunun yeni fiyat tespiti kararı hakkında idare veya yüklenici mahkemelerde dava açabilir.

4.8. Usulüne Uygun Biçimde Düzenlenen ve Geçerlik Kazanan Yeni Birim Fiyatlar Bağlayıcıdır

YİĞŞ'nin 22 nci maddesindeki belirlenen

yönteme uygun biçimde yükleniciyle birlikte düzenlenen ve tutanağa bağlanan yeni birim fiyatlar tarafları bağlayıcı bir sözleşme niteliği kazandığından, açık hatalar dışında, her hangi bir gerekçe ile değiştirilemezler. Bu durum delil sözleşmesi ile de yakından ilgilidir.

5. SONUÇ

İhale sürecinde ihale dokümanları olan teknik şartname veya özel şartnamelerde bu imalatlar idare tarafından öngörülmediği için bu yeni imalatların nasıl fiyatlandırılacağı hususunda yeni birim fiyat kavramı ortaya çıkmaktadır.

Yeni birim fiyatla ilgili olarak Yapım İşleri Genel Şartnamesininin 22 nci maddesinde ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir. Yüklenici ile idare arasında yeni birim fiyat uygulamasında sık sık tartışmalar çıkmaktadır. İdarelerimizin yeni birim fiyat oluşumunda makalemizde yer verdiğimiz hususlara dikkat etmeleri tarafımızca tavsiye edilir.

KAYNAKÇA

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu,

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu

Yapım İşleri Genel Şartnamesi

Mahmut ÇOLAK

SGK, Başmüfettiş

BELEDİYELERCE AÇILAN VE İŞLETİLEN SOSYAL ETKİNLİK MERKEZİ ÇALIŞANLARININ İŞ VE SOSYAL GÜVENLİK MEVZUATINDAKİ DURUMU

1. GİRİŞ

3 Ekim 2016 tarihli 678 sayılı KHK ile belediyeler il millî eğitim müdürlükleri ile yapılan ve Milli Eğitim Bakanlığı'nca onaylanan ortak işbirliği protokolleri çerçevesinde, örgün eğitim programlarına destek mahiyetinde ücretsiz kurslar açabilecektir.

02 Ocak 2017 tarihli 687 sayılı KHK ile de belediyelere ilköğretim ve/veya ortaöğretim öğrencilerinin ödev ve projeleri, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlerin yürütülmesi amaçlı özel öğretim kurumlarını açmak ve işletmek yetkisi verilmiştir. Söz konusu KHK'nin 5'inci maddesiyle 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun "tanımlar" başlıklı 2 nci maddesinin birinci fıkrasına eklenen (p) bendinde "sosyal etkinlik merkezi"; il millî eğitim müdürlükleri ile belediyeler arasındayapılan ve Milli Eğitim Bakanlığınca onaylanan ortak işbirliği protokolleri çerçevesinde, Milli Eğitim Bakanlığının verdiği işyeri açma ve çalışma ruhsatı ile belediyelerce açılan ve işletilen, ilköğretim ve/veya ortaöğretim öğrencilerinin ödev ve projelerine ilişkin araştırmalar yaptığı, öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlerin yürütüldüğü özel öğretim kurumları olarak tanımlanmıştır.

5580 sayılı Kanunun "kurum açma izni" başlıklı 3 üncü maddesinin dokuzuncu fıkrası

hükmüne göre;10.07.2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi, 03.07.2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile 22.02.2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen izin veya ruhsatlar, 5580 sayılı Kanun kapsamındaki özel öğretim kurumlarını kapsamaz. Özel öğretim kurumları mevzuatına uygun olmak kaydıyla işyeri açma ve çalışma ruhsatı Milli Eğitim Bakanlığınca verilir. Milli Eğitim Bakanlığı bu yetkisini valiliklere devredebilir.

5580 sayılı Kanunun 31.10.2016 tarih ve 678 sayılı KHK'nin 34 üncü maddesiyle eklenen ek 2 nci maddesinde; belediyeler il millî eğitim müdürlükleri ile yapılan ve Milli Eğitim Bakanlığınca onaylanan ortak işbirliği protokolleri çerçevesinde, örgün eğitim programlarına destek mahiyetinde ücretsiz kurslar açabilir.

Sosyal etkinlik merkezlerinde öğrencilere yönelik faaliyetlerin devam ettiği 1 Eylül'den ertesi yılın 1 Eylül tarihine kadar olan süre faaliyet dönemi olarak belirlenmiştir.

İşbirliği protokolü, il millî eğitim müdürlükleri ile belediyeler arasında imzalanan ve Milli Eğitim Bakanlığınca onaylanmaktadır. Söz konusu protokol; Milli Eğitim Bakanlığınca

Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü'nün 06.12.2016 tarih ve 13756032 sayılı İl Millî Eğitim Müdürlüklerine hitaben gönderdikleri yazı ekinde bulunmaktadır.

Bu çalışmamızda, belediyelerce açılan ve işletilen sosyal etkinlik merkezlerinde çalışanların iş ve sosyal güvenlik mevzuatı durumları çalışılacaktır.

2. SOSYAL ETKİNLİK MERKEZİ

Sosyal etkinlik merkezlerinde, kurucu temsilcisinin yükseköğrenim mezunu olduğuna ilişkin belge, kurum açma izni ile iş yeri açma ve çalışma ruhsatının verilebilmesi için istenir.

Sosyal etkinlik merkezlerinin açılışında kurucu temsilcisi, aşağıda yer alan belgeler ve Millî Eğitim Bakanlığınca onaylanan işbirliği protokolü ile kurum açmak için valiliğe müracaat eder.

- Form dilekçe (*söz konusu dilekçe, Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği/ Ek-1'de yer almaktadır*),
- 26.09.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı 1 yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, millî savunmaya karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık ve aynı Kanunun Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar başlıklı İkinci Kısmı-

nın Altıncı Bölümünde düzenlenen maddelerde yer alan suçlardan mahkûm edilmemiş olduğuna dair yazılı beyanı.

- Yönetici çalışma izin teklifi ve kurum öğretime başlamadan önce nitelikleri de belirtilen gerekli tüm personele ilişkin çalışma izin tekliflerinin yapılacağına dair kurucunun yazılı beyanı.
- Kurum binası kurucuya ait ise tapu senedinin millî eğitim müdürlüğüne onaylı örneği; kurum binası kiralık ise tapu senedi örneği ile başvuru tarihi itibarıyla okullarda öğretim süresi kadar, diğer kurumlarda da en az 1 yıllık kira sözleşmesinin aslı veya millî eğitim müdürlüğüne onaylı örneği, tapu kütüğünde konut olarak kayıtlı bir ana taşınmazın bağımsız bölümlerinde açılacak anaokullarının bahçe kullanımı için kat malikleri kurulunun en az 2/3 ünün muvafakat belgesi (*belgede muvafakat veren kat sahibi veya vekillerinin ayrı ayrı muvafakatlerine ilişkin imzaları ile binanın kaç dairesi olduğu ve imzaların kat sahibi veya vekillerine ait olduğuna ilişkin apartman yöneticisinin imzası bulunur.*)
- Kurum açılacak binanın sağlam ve dayanıklı olduğuna ilişkin; çevre ve şehircilik il müdürlükleri, yapının proje müellifleri ya da yetkili serbest proje büroları veya üniversitelerin ilgili bölümlerince düzenlenen teknik rapor ile teknik raporu düzenleyen inşaat mühendisinin geçerliliği devam eden SİM (*serbest inşaat mühendisliği*) ve İTB (*işyeri tescil belgesi*) belgeleri istenir. Ancak; 06.03.2007 tarihinden sonra Deprem Bölgelelerinde Yapılacak Binalar Hakkında-

ki Yönetmeliğe göre yapı denetim firmaları denetiminde özel öğretim kurumu olarak yapılmış ve yapı inşaat ruhsatı bulunan binalardan sağ- lam ve dayanıklı olduğuna ilişkin belge istenmez.Söz konusu rapor belediyenin yetkili birimlerince de düzenlenebilir.

- Kurum açılacak binanın ve çevresinin sağlık yönünden uygun olduğuna ilişkin il veya ilçe ilgili sağlık birimince düzenlenen rapor (*söz konusu rapor belediyenin yetkili birimlerince de düzenlenebilir*).
- Kurum açılacak binada yangına karşı ilgili mevzuatına göre gerekli önlemlerin alındığına ilişkin itfaiye müdürlüğünce düzenlenen rapor.
- Özel öğretim kursu açacaklarda kurucu gerçek kişi ise kurucunun, kurucu tüzel kişi ise kurucu temsilcisinin üniversitelerin eğitim fakültelerinden mezun olduğuna veya öğretmen/uzman öğretici olarak atanabileceğine; sosyal etkinlik merkezlerinde ise kurucu temsilcisinin yükseköğrenim mezunu olduğuna ilişkin belge.

Yapılan müracaatın; sosyal etkinlik merkezlerinde yukarıda belirtilen şartlara, kurum açılacak binanın ve bölümlerinin kurumun türüne ve gruplarına göre Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü tarafından belirlenerek internet sayfasında yayınlanan standartlara, Umuma Açık Yerler ve İçkili Yerler ile Resmî veya Özel Öğretim Kurumları Arasındaki Uzaklıkların Belirlenmesine Dair Yönetmelik hükümlerine uygun olup olmadığını incelemek üzere il millî eğitim müdürlüğünce en az 2 maarif müfettişi/şube müdürü veya uygun görülen başka personel görevlendirilir. İl millî eğitim müdürlüğünce maarif müfettişi/şube müdürü veya

uygun görülen başka personelin görevlendirme onay tarihinden itibaren en geç 15 iş günü içinde düzenlenen inceleme raporunda ve valilikçe kurumun açılmasında bir sakınca bulunmadığının belirtilmesi hâlinde, dosya 5 iş günü içinde Milli Eğitim Bakanlığına gönderilir. Milli Eğitim Bakanlığınca iş yeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi uygun görülen okullar ve sosyal etkinlik merkezleri dışındaki kurumlara valilikçe 5 iş günü içinde kurum açma izni (*Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği EK-2*) düzenlenir. Valilikçe kurum açma izni düzenlenen kurumlara Milli Eğitim Bakanlığınca 15 iş günü içinde iş yeri açma ve çalışma ruhsatı (*Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği EK-2/A*) düzenlenir.

Millî Eğitim Bakanlığınca uygun görülen okullara 15 iş günü içinde kurum açma izni ile iş yeri açma ve çalışma ruhsatı sosyal etkinlik merkezlerine (*Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği EK-2/B*) düzenlenir.

Sürelerin hesaplanmasında evrak giriş tarihleri esas alınır.

Kurum bilgilerinde değişiklik olması durumunda kurum açma izni ile iş yeri açma ve çalışma ruhsatı yeniden düzenlenir.

Sosyal etkinlik merkezi açılmak üzere düzenlenen ve onaylanan (**makalenin sonunda önemine binaen yer verilen**) işbirliği protokolü tarihinden itibaren 3 ay içerisinde kurum açma başvurusunda bulunulmaması hâlinde işbirliği protokolü iptal edilmiş sayılır.

Kurumlara, 1739 sayılı Kanunda belirtilen Türk millî eğitiminin genel ve özel amaçları ile temel ilkeleri doğrultusunda kurumun amacına, eğitim programına ve düzeyine uygun, belli bir anlam taşıyan, azınlık, yabancı ve milletlerarası okullar hariç Türk-

çe ad verilir. Azınlık, yabancı ve milletlerarası okullar hariç, diğer kurumlara kıta, ülke, millet, yabancı kurum ve kuruluş adları verilemez. Sosyal etkinlik merkezlerine ad verilirken ilgili belediyenin adı da yer alır.

Kurumlar; tabela, reklam, ilan ve her türlü iş ve işlemlerinde sadece kurum açma izni ile işyeri açma ve çalışma ruhsatında yer alan kurum adını kullanır. Okulların kurum açma izni ile işyeri açma ve çalışma ruhsatlarında, reklam ve ilanlarında kolej ibaresi kullanılabilir. Kurumların adında “üniversite” kelimesi ile çeşitli kursların adında (*Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği EK-4*)’te yer alan açık öğretim öğrencileri için kurs grubu program adları ve (*Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği ek-15*)’te yer alan bilim grubu program adları yer alamaz. Ancak, üniversite kurucusu vakıflar ile üniversiteleri desteklemek ve geliştirmek amacıyla kurulan vakıfların kurucusu olduğu kurumların adında, vakfın isminde geçen üniversite kelimesi vakfın adıyla birlikte yer alabilir. Sosyal etkinlik merkezlerinin tabela, reklam, ilan ve her türlü iş ve işlemlerinde Millî Eğitim Bakanlığı logosuyla birlikte ilgili belediyenin ismi ve logosu yer alır.

Çeşitli kurslar, hizmet içi eğitim merkezleri, uzaktan öğretim yapan kurslar ve sosyal etkinlik merkezleri yıllık veya dönemlik çalışma takvimlerini ve haftalık çalışma saatlerini gösteren çizelgelerini bağlı olduğu millî eğitim müdürlüğüne gönderir.

Sosyal etkinlik merkezlerinde her bir faaliyet saatinin süresi 60 dakikadır. Bu sürenin ilk 15 dakikası faaliyet hazırlığı için 45 dakikası ise öğrencinin faaliyet süresi olarak değerlendirilir. Faaliyetler 07.00 ile 19.00 saatleri arasında yapılır; 1 Haziran-1 Ekim tarihleri arasında ise saat 21.00’e kadar devam edebilir.

Kurslar ve hizmet içi eğitim merkezleri-

ne devam zorunludur. Programda belirtilen kurs süresinin 1/5’inden fazla devam etmeyen kursiyer sınava alınmaz. Bir faaliyet döneminde kesintisiz 2 ay devam etmeyen öğrencinin kayıtlı olduğu sosyal etkinlik merkezinden o faaliyet dönemi için kaydı silinir.

Sosyal etkinlik merkezleri, tamamı belediye ait veya en az protokol süresi kadar kiralanan binalarda açılır ve yönetim birimleri, kütüphane/z-kütüphane, ödev ve proje araştırma odaları, sanat atölyeleri ve sosyal kültürel faaliyetlerin yapılacağı odaların bulunduğu bina/binalar ile sportif faaliyetlerin gerçekleştirileceği tesislerden oluşur. Sosyal etkinlik merkezlerinin faaliyetleri belediye mücavir alanı içerisindeki farklı binalarda da yapılabilir, bu binalardaki faaliyetleri yürütmek üzere bir sorumlu eğitim personeli veya müdür yardımcısı görevlendirilir. İşbirliği protokolleri çerçevesinde örgün eğitim programlarına destek mahiyetinde açılan ücretsiz kurslar ile sosyal etkinlik merkezleri, girişleri bağımsız olmak kaydıyla aynı binalarda veya aynı binanın farklı bloklarında/katlarında faaliyet gösterebilirler.

Sosyal etkinlik merkezleri gerçek veya tüzel kişilere satılamaz, devredilemez ve işletme hakkı verilemez.

Sosyal etkinlik merkezlerinde kurum yönetimi; kurum müdürü, varsa müdür yardımcısı ile farklı binalarındaki faaliyetleri yürütmek üzere görevlendirilen sorumlu eğitim personelinden oluşur.

Sosyal etkinlik merkezlerinde;

- Kurum müdürü,
- Kurumda uygulanan sanatsal ve sportif faaliyetler için öğretmen, uzman öğretici veya usta öğretici,
- Kurumda kütüphane ile ödev ve proje araştırma salonlarında görevli

lisans mezunu personel,

- Sosyal etkinlik merkezinin belediye mücavir alanı içerisindeki farklı binalarındaki faaliyetleri yürütmek üzere bir sorumlu eğitim personeli veya müdür yardımcısı,
- Diğer personel ise isteğe bağlı olarak görevlendirilir.

3. EĞİTİM PERSONELİNİN HAFTALIK ÇALIŞMA SAATİ, GÖREVLERİ, DİĞER DÜZENLEMELER, İŞ VE SOSYAL GÜVENLİK MEVZUATI KARŞISINDAKİ DURUMU

Çalışma ve sosyal güvenlik mevzuatı uygulamalarına göre; sigortalının normal haftalık çalışma süresinin, tam süreli iş sözleşmesiyle çalışan emsal işçiye göre 2/3 'ü oranından daha az belirlendiği çalışmalar kısmi süreli çalışmadır. İş sözleşmesi saat ücreti karşılığı yapılmış ise kısmi süreli çalışan sigortalıların ay içinde çalıştığı toplam sürenin, 4857 sayılı İş Kanununa göre günlük olağan çalışma süresi olan 7,5 saate bölünmesiyle, sigortalı için bildirilmesi gereken prim ödeme gün sayısı hesaplanır. Bu şekilde yapılacak hesaplamalarda 7,5 saatin altındaki çalışmalar 1 güne tamamlanır. Kısmi süreli çalışmalara ait yazılı iş sözleşmesi mahalli idareler için aylık prim ve hizmet belgesinde eksik gün bildirim nedeninin belirtilmesi yeterli olup (06-Kısmi İstihdam) eksik gün bildirim formu ile sözleşme metni aranmaz. İşyerlerinde kısmi zamanlı (part-time) olarak çalışan sigortalılar için düzenlenmiş olan yazılı sözleşmenin noterden tasdikli olması zorunlu değildir.

Okullar dışındaki kurumlarda eğitim personeli haftada en fazla 40 saate kadar ders okutabilir. Sosyal etkinlik merkezlerinde ise asıl görevli aylık ücretli görevlendirilen eğitim personelinin çalışma süresi haftalık azami 40 faaliyet saati olup hangi gün ve saatler-

de çalışacağı kurum yönetimince belirlenir. Ancak, aylık karşılığı faaliyet saati süresi haftalık 40 saatten az belirlenen personele 40 saate kadar tamamlamak üzere ders saati ücreti karşılığı görev verilebilir.

Sosyal etkinlik merkezlerinde görevli eğitim personeli, öğrencilerin ödev ve projelerine ilişkin araştırmalar ile öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlere katılımını sağlar ve kurum yönetiminin vereceği diğer görevleri yapar. Bu merkezler için "Okullar dışındaki kurumlarda görevli eğitim personeli, öğrenci veya kursiyerlerin başarısının artırılması ve programlar doğrultusunda en iyi şekilde yetiştirilmeleri için gerekli çalışmaları yürütür ve kurum müdürünün vereceği diğer görevleri yapar." hükmü uygulanmaz.

Kurumlarda görev yapan yönetici ve rehber öğretmen dışındaki eğitim personeline, başka kurumlarda da ders saati ücretli olarak görev verilebilir. Eğitim personelinin toplam ders saati sayısı kurumlarda 40 saati geçmez. Okul öncesi eğitim kurumlarında ise eğitim personelinin toplam haftalık ders saati sayısı asıl görevli aylık ücretli olarak çalıştığı kurumun dengi resmî örgün veya yaygın eğitim kurumunda eğitim personelinin girebileceği ders saati sayısını geçemez. Sosyal etkinlik merkezlerinde ders ücreti karşılığı görevlendirilen eğitim personelinin çalışma süresi haftalık en çok 40 faaliyet saati olup eğitim personelinin hangi gün ve saatlerde çalışacağı kurum yönetimince belirlenir.

Kurumlarda görev yapan eğitim personeli ile diğer personel, sosyal güvenlik ve özlük hakları yönünden, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile 4857 sayılı İş Kanununun hükümlerine tabidir.

4857 sayılı İş Kanununun hükümlerine göre kurucu veya kurucu temsilcileri ile eğitim personeli arasındaki iş sözleşmeleri,

(makalenin sonunda önemine binaen yer verilen) sözleşme formu (*Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği EK-5*) esas alınarak en az 1 yıl süreli olmak üzere 3 nüsha düzenlenir ve taraflarca imzalanır. Bu sözleşmelerin 1 nüshası, çalışma izni düzenlenmek üzere ilgili mercide, 1 nüshası kurucu veya kurucu temsilcisinde kalır, diğer nüshası ise sözleşmeye taraf olan personele verilir.

Ancak;

- Mazeretleri nedeniyle dönem içerisinde görevlerinden ayrılanların yerine görevlendirilecek eğitim personeli,
- Devredilen kurumlarda devredilmenden önce görev yapan eğitim personeli,
- Ders saati ücretli olarak görevlendirilecek eğitim personeli

ile 1 yıldan daha az süreli de iş sözleşmesi yapılabilir.

Sözleşmelerde, ilgilinin ihtiyari veya mecburi sosyal sigorta bağlantılı yardımlardan faydalanma imkânlarını kısıtlayıcı, tehlikeye düşürücü, mevzuata aykırı düşecek şekilde özlük haklarını zedeleyici hükümler bulunamaz.

Sosyal yardım kapsamındaki ek ödemeler, bütçe kanunlarıyla resmî okul öğretmen ve personeline sağlanan haklara denk olarak okul öğretmenlerine ve personeline de ödenir. Sosyal yardım kapsamındaki ek ödemelerden gelir vergisi kesilmez.

Kurumlardaki ek ders ücreti, resmî okul için tespit edilen miktardan az olamaz. Ancak, resmî okul ve kurumlardan ücretli olarak görevlendirilenlere verilecek ek ders ücreti miktarı, resmî okullar için tespit edilen ek ders ücretinin 2 katını geçemez.

Sözleşmenin başlangıç tarihi, çalışma izninin verildiği tarihtir. Bu tarihi takip eden 30 gün içinde de göreve başlama tarihi belirlenebilir.

Kurumlarda görevlendirilecek diğer personelle yapılacak iş sözleşmeleri, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile 4857 sayılı İş Kanununun hükümlerine göre yapılır.

İŞKUR tarafından görevlendirilen personel ile 1 yıldan daha az süreli sözleşme yapılabilir.

Sosyal etkinlik merkezlerine devam eden her bir öğrenci için haftalık en fazla 40 faaliyet saati planlanır. Planlama yapılırken öğrencinin en az bir sportif ve sanatsal faaliyete katılması sağlanır.

Sosyal etkinlik merkezlerinde her 24 öğrenciye kadar bir grup oluşturulur ve her grup için bir grup sorumlusu eğitim personeli görevlendirilir.

Sosyal etkinlik merkezlerinde öğrencilerden ücret alınmaması esastır. Ancak yıllık etkinlik giderlerine katkı sağlamak amacıyla aylık brüt asgari ücretin $\frac{1}{4}$ ünü geçmeyecek miktarda katkı ücreti alınabilir. Bu ücretler; 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu, 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun veya 2330 sayılı Kanun hükümleri uygulanarak aylık bağlanmasını gerektiren Kanunlar, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 56 ncı, mülga 45 inci ve 64 üncü maddeleri ile 5510 sayılı Kanunun 47 nci maddesi kapsamında harp veya vazife malulü sayılanların ilk ve ortaöğretim çağındaki çocukları ile haklarında korunma, bakım veya barınma kararı verilen çocuklardan alınmaz.

4. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

2016 ve 2017 yıllarında çıkartılan 678 ve 687 sayılı KHK'ler ile belediyelere, *il milli*

eğitim müdürlükleri ile yapacakları işbirliği protokolü kapsamında ücretsiz kurslar ve sosyal etkinlik merkezleri kurma yetkisi verilmiştir. Bu tür kurumlarda çalışan personel, genel olarak hizmet alımı yoluyla ihale kapsamında çalıştırılmakta olup, bunlar hakkında **4857 sayılı İş Kanunu ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümleri uygulanmaktadır.** Elbette, diğer çalışma ve sosyal güvenlik mevzuatının da uygulanması kaçınılmazdır. Eğitim personeline ait iş sözleşmeleri matbu olarak düzenlenmiş olup, bu sözleşme hükümlerine göre personel hareket etmek zorundadır. **Burada en fazla dikkati çeken hususlardan birisi, 4857 sayılı Kanunda haftalık çalışma saati en çok 45 saat olarak belirlenmişken, Milli Eğitim bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği ile en çok 40 saat olarak düzenlenmiştir. Ders saati ücretli yani kısmi zamanlı çalışma 45 saat üzerinden mi 40 saat üzerinden mi yapılması gerektiği hususu, Milli Eğitim Bakanlığı mevzuatında açık bir şekilde belirtilmemiştir.** Ancak, 4857 sayılı Kanun çerçeve bir Kanun sayıldığından buradaki düzenleme esas alınarak işlem yapılmalıdır. Kısmi zamanlı çalışma, 45 saatin 2/3'üdür. Yani 30 saatin altındaki çalışmalardır. Haftalık çalışma saati 1-29 saat arası olanlar kısmi zamanlı çalışma ka-

bul edilmelidir. Yoksa 40 saatin 2/3'ü dikkate alınmamalıdır. Kısaca, ders saati ücretli çalışacak eğitim personeli için hesaplama 40 saat üzerinden değil 45 saat üzerinden yapılmalıdır. Eğer bu husus Yönetmelik ile değil de Kanunla yapılmış olsaydı 40 saat üzerinden hesaplamalar yapılacaktı.

KAYNAKÇA

678 sayılı KHK

687 sayılı KHK

4857 sayılı İş Kanunu

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği

İşveren Uygulama Tebliği

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü'nün 06.12.2016 tarih ve 13756032 sayılı yazısı

ASANSÖRLERİN YILLIK PERİYODİK KONTROLLERİNİN YAPILMASINDA BELEDİYELERİN YETKİ VE SORUMLULUĞU

Ali AYYILDIZ

Sayıştay Denetçisi

1. GİRİŞ

23.04.2015 tarih ve 29335 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6645 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 5393 sayılı Belediye Kanununda birtakım düzenlemeler yapılmıştır. 6645 sayılı Kanunun 84 üncü maddesi ile 5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesine,

“s) Belediye sınırları içerisinde, yapı ruhsatı veya yapı kullanma izni hangi idare tarafından verilmiş olursa olsun, hizmete sunulacak olan asansörlerin tescilini yapmak, ilgili teknik mevzuat çerçevesinde yıllık periyodik kontrollerini yapmak ya da yetkilendirilmiş muayene kuruluşları aracılığıyla yaptırmak, gerekli hâllerde asansörleri hizmet dışı bırakmak.”

(s) bendi uyarınca asansörlerin yıllık periyodik kontrolünü yapacak belediyeler ile yetkilendirilmiş muayene kuruluşlarının sahip olması gereken şartlar, yıllık periyodik kontrol esasları ile yıllık periyodik kontrol ücretleri Türkiye Belediyeler Birliği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve Türk Standardları Enstitüsü temsilcilerinin de yer alacağı bir komisyon tarafından belirlenir. Konuya ilişkin düzenlemeler, komisyon kararları doğrultusunda Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yapılır.”

hükmü; 85 inci maddesi ile de,

“Asansör yıllık kontrol faaliyetlerine ilişkin sorumluluk

EK MADDE 1 – Bu Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (s) bendinde düzenlenen yetkinin usulüne uygun kullanılmaması sonucu oluşacak yaralanma ve ölüm olaylarından dolayı, ilgili belediye yetkilileri 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre sorumludur.” hükmü eklenmiştir.

Yapılan düzenlemeler ışığında belediyelere, belediye sınırları içinde yapı ruhsatı veya yapı kullanma ruhsatı hangi idarece verildiğine bakılmaksızın asansörlerin tescilini yapmak, yıllık periyodik kontrollerini yapmak/yaptırmak, yetkisi ve sorumluluğu verilmiştir.

Bu bağlamda, belediyelerin bahsedilen yetki noktasında neler yapması gerektiği asansörlerin periyodik kontrol ve muayenelerine dair ikincil mevzuat düzenlemeleri de ön planda tutularak ele alınacaktır.

2. ASANSÖRLERİN YILLIK PERİYODİK KONTROL VE MUAYENESİ

Asansörlerin insan sağlığına, can ve mal güvenliğine zarar vermeden kullanılabilmesi için mevzuata uygun olarak monte edilmesi, etiketlenmesi, uygunluğunun belgelendirilmesi, bakımlarının ve yıllık kontrollerinin

zamanında ve doğru olarak yapılması gerekmektedir. Bu doğrultuda ilgili belediye tarafından yapılan veya yaptırılan yıllık periyodik kontrol faaliyeti büyük önem taşımaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesinin "s" bendine göre; yapı ruhsatı veya yapı kullanma izni hangi idare tarafından verilmiş olursa olsun, hizmete sunulacak olan asansörlerin tescilini yapmak, ilgili teknik mevzuat çerçevesinde yıllık periyodik kontrollerini yapmak ya da yetkilendirilmiş muayene kuruluşları aracılığıyla yaptırmak ve gerekli hâllerde asansörleri hizmet dışı bırakmak yetkisi belediyelere verilmiştir. Büyükşehir belediyesi vasfına sahip illerde bu yetki, ilgili belediye sınırında bulunan yapılar için ilçe belediyeleri, büyükşehir belediyesi olmayan illerde ise belediye sınırı dışında kalan alanlarda il özel idarelerine aittir.

Belediyeler tarafından sorumluluk alanlarında bulunan asansörlerin yıllık kontrol ve muayenelerinin yapılmasına/yaptırılmasına dair usul ve esaslar, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yayımlanan Yönetmelik ve Tebliğler ile belirlenmiştir. Yıllık periyodik kontrol esasları "Asansör İşletme, Bakım ve Periyodik Kontrol Yönetmeliği", yetkilendirilmiş muayene kuruluşlarının sahip olması gereken şartlar ile yıllık periyodik kontrol ücretleri "Asansör Periyodik Kontrolleri İçin Yetkilendirilmiş A Tipi Muayene Kuruluşlarına Dair Tebliğ (SGM:2015/24)" inde düzenleme altına alınmıştır. SGM:2015/24 sayılı Tebliğin 6 ncı maddesi, SGM: 2017/21 sayılı Tebliğ ile 19.06.2017 tarihinde değiştirilmiştir.

Belediyeler, asansörlerin periyodik bakımlarını doğrudan kendileri yapabilecekleri gibi Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş A tipi muayene kuruluşları ile protokol yapmak suretiyle de yerine getirebileceklerdir.

Uygulamada asansörlerin muayene ve kontrolü, teknik bilgi, donanım ve standartlara uygunluk açısından gerekli şartlara sahip uzman kuruluşlarla protokol yapılarak yerine getirilmektedir. Yine de mevzuat, A tipi muayene kuruluşu şartlarına sahip ve yetki verilen belediyelerce doğrudan yerine getirilmesi hususunda da cevaz vermektedir. A tipi muayene kuruluşu, asansörlerin periyodik kontrol ve muayenelerini yapmak üzere TS EN ISO IEC 17020 standardı kapsamında akredite edilen özel veya kamu kuruluşunu ifade etmektedir. Türk Standartları Enstitüsü, TMMOB vs. A tipi muayene kuruluşu yetkisine sahip kuruluşlardır. SGM:2015/24 ile SGM: 2017/21 sayılı Tebliğler ile A tipi muayene kuruluşu yetki alma ve faaliyet yürütme şartları belirtilmektedir.

"Asansör İşletme, Bakım ve Periyodik Kontrol Yönetmeliğiyle "asansörlerin ilgili idare, konumuz özelinde belediyeler, tarafından tescil edilerek kayıt altına alınması ve **"Asansör Yönetmeliği"** kapsamında yer alan tüm asansörlerin **"Asansör kimlik numarası"** verilerek **yılda bir defa muayene ve kontrollerinin yapılması gerektiği ortaya konulmaktadır.** Asansör kimlik numaraları, A tipi muayene kuruluşu tarafından oluşturularak ilgili idarenin ulaşmasını sağlayacak şekilde veri tabanı üzerinden paylaşılır. Yönetmelikte de vurgulandığı üzere, belediyelerin sorumluluk alanından bulunan tüm asansörlerin, tescil edilmesi ve asansör kimlik numarası ile kayıt altına alınması gerekmektedir. ("Asansör Yönetmeliği" nin 2 nci maddesine binaen kapsam dışında tutulan asansör ve tertibatlar hariç)

Belediyeler, sorumluluk alanında bulunan asansörlerin periyodik kontrolü için yetkilendirilen A tipi muayene kuruluşu ile en az iki yıllık protokol yapar ve kamuoyuna duyurur. Protokol ile tarafların yükümlülük ve sorumlulukları, periyodik kontrol bedeli ve diğer ilgili hususlar düzenlenir. Muayene

ve kontrollere ilişkin A tipi muayene kuruluşlarının alınacak bedel, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca yayımlanan “Asansör Periyodik Kontrolleri İçin Yetkilendirilmiş A Tipi Muayene Kuruluşlarına Dair Tebliğ (SGM:2015/24)” ile belirlenmiştir. Tebliğ ekinde yer alan taban ve tavan bedeller aralığında, ilgili idare karar organlarınınca, periyo-

dik kontrol bedeli belirlenecektir. Belediyeler açısından bu yetki Belediye Meclisindedir. Belirlenen taban ve tavan bedel, her yıl 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranında artırılacaktır. 2017 yılı için bu tutarlar aşağıda verilmiştir;

DURAK SAYISI	0-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	30 <
TABAN ÜCRET(TL)	164,50+İİP+ KDV	186,40+İİP+ KDV	219,30+İİP+ KDV	263,10+İİP+ KDV	306,90+İİP+ KDV	350,80+İİP+ KDV	394,70+İİP+ KDV

DURAK SAYISI	0-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	30 <
TAVAN ÜCRET(TL)	186,40+İİP+ KDV	219,30+İİP+ KDV	263,10+İİP+ KDV	306,90+İİP+ KDV	350,80+İİP+ KDV	394,70+İİP+ KDV	548,10+İİP+ KDV

*İİP: İlgili idare payı, muayene kuruluşunun bina sorumlusu/ asansör yapıtrıcısından tahsil edeceği kontrol bedelinin azami %10'u. Bu pay, belediye meclisince belirlenerek taraflarca imzalanan protokolde yer alır. Bu payın, protokolde belirlenen süre zarfında ilgili belediyeye aktarılması gerekmektedir.

*KDV: Katma Değer Vergisi

Mevzuat gereği periyodik kontrol yükümlülüğü, belediye ve bina sorumlusundadır. Nitekim, 5393 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesine göre, bu yetkinin usulüne uygun kullanılmaması sonucu oluşacak yaralanma ve ölüm olaylarından dolayı, ilgili belediye yetkililerinin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre sorumlu olacağı hüküm altına alınmıştır.

İlgili mevzuat, Türk ve AB standartları ile teknik değerlendirmeler ışığında yapılan periyodik kontrol ve muayene sonucunda, asansörler 4 grupta değerlendirilir. Kusursuz, Hafif Kusurlu, Kusurlu ve Güvensiz olarak tanımlanan asansöre sırasıyla yeşil, mavi, sarı ve kırmızı renkli etiket yapıştırılır. **Güvensiz olan asansörün kullanımına izin verilmeyerek 30 gün içinde güvenli hale getirilmesi sağlanır.** Süre sonunda güvenli hale getirilmeyen asansörün hizmeti ilgili belediyece durdurulur ve mühürlenir. Özellikle, insan ve yük taşımada güvenilir olmayan, standartlara uygun olmayan asansörlerin mühürlenmesi gerekmektedir. Ku-

surlu olan asansöre ilişkin uygunsuzluğun 60 gün içinde giderilmesi, giderilmemesi halinde belediye tarafından hizmetten men edilmesi gerekmektedir. Görüleceği üzere belediyelerin, periyodik kontrolüne izin verilmeyen veya periyodik kontrol neticesinde güvensiz olduğu tespit edilmesine rağmen güvenli hale getirilmeyen asansörün, periyodik kontrolü yapıncaya kadar veya güvenli hale getirilinceye kadar mühürlenerek hizmetten men edilmesi sorumluluğu bulunmaktadır. **Belediyelerin verilen yetkinin mevzuata uygun kullanılmaması, kontrol ve muayene yetkisinin tam olarak yerine getirilmemesi sonucu ortaya çıkacak yaralanma, ölüm olaylarından sorumlu olacağı hususu açıktır.** Belediyelerin tıpkı, mevzuat ile belirlenen diğer yetki ve görevlerinde olduğu gibi asansörlerin yıllık periyodik muayene ve kontrollerinin yapılması, takibi, gerekli tedbirlerin alınması ve gerekli hallerde asansörleri hizmet dışı bırakması noktasında, mevzuatın amir hükümleri çerçevesinde hareket etmesi gerekmektedir.

3. SONUÇ

Belediyeler, sorumluluk alanında bulunan yapı ya da binalarda kullanılan asansörlerin yıllık periyodik kontrol ve muayenesini yapmak/yaptırmak ile yükümlüdür. Bu yükümlülüğünü Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından akredite edilen A tipi muayene kuruluşları ile yapacağı protokol dayalı olarak, ilgili yasal düzenlemeler çerçevesinde yerine getirmektedir. Gerek 5393 sayılı Belediye Kanunu gerekse de asansörlerin periyodik kontrol ve muayenesine dair düzenlemeler, belediyelerin bu yetki ve yükümlülüğü ne şekilde yerine getireceğini açıkça ortaya koymaktadır. Belediyelerin; sorumluluk alanına giren asansörlerin tescil edilmesi, asansör envanter takibinin yapılması, periyodik kontrol ve muayenelerin yapılması için yetkili kuruluş ile görev, yükümlülük ve sorumlulukları içeren eden protokol imzalaması, periyodik kontrolüne izin verilmeyen veya periyodik kontrol neticesinde güvenli olduğu tespit edilmesine rağmen güvenli hale getirilmeyen asansörün periyodik kontrolü yapılıncaya kadar veya güvenli hale getirilinceye kadar hizmetten men edilerek mühürlenmesine ilişkin yetki ve sorumluluğunu yasal düzenlemeler ve emredici hü-

kümler doğrultusunda yerine getirmesi gerekmektedir. *Bahse konu yetkinin usulüne uygun kullanılmaması sonucu oluşacak yaralanma ve ölüm olaylarından dolayı, ilgili belediye yetkililerininin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre sorumlu olacağı da gözden kaçırılmamalıdır.*

KAYNAKÇA

5393 Sayılı Belediye Kanunu

6645 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Asansör İşletme, Bakım ve Periyodik Kontrol Yönetmeliği

Asansör Periyodik Kontrolleri İçin Yetkilendirilecek A Tipi Muayene Kuruluşlarına Dair Tebliğ (SGM: 2015/24)

Asansör Yönetmeliği (2014/33/AB)

Asansör Periyodik Kontrolleri İçin Yetkilendirilecek A Tipi Muayene Kuruluşlarına Dair (SGM: 2015/24)'De Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (SGM: 2017/21)

KENT BÖLGELERİNİ İLGİLENDİREN ALAN KULLANIMLARINA İLİŞKİN TANIMLAMALAR

Harun BİRBİLEN

Elit Grup Emlak Danışmanı

1. GİRİŞ

Kent bölgelerinde yaşayan ahali tarafından kentin içinde kalan birtakım alanları konut, ticaret, turizm, sağlık ve benzeri alan ifadeleri ile adlandırdıkları bilinmektedir. Alan kullanımına ilişkin ifadeler söz konusu alanın kullanım şartlarını ifade etmekte ve bu kapsamda birtakım mevzuat kurallarını da bünyesinde barındırmaktadır. Günlük hayatta sık kullanılan ve yazımız kapsamında incelenecek olan kentsel alan adları, belediye sınırları ve mücavir alan sınırları içinde veya dışında, imar plânı bulunan alanlarda uygulanmak üzere hazırlanan 02.11.1985 tarihli Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği ve yine, belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan ve plânı bulunmayan alanlardaki yapılaşmaların fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun teşekkülünü sağlamak üzere düzenlenen 02.11.1985 tarihli Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği'nde yer alan hükümler kapsamında açıklanacaktır.

2. Kentsel Alan Kullanımlarına Ait Tanımlamalar

2.1. Konut Alanı

Konut alanı, yerleşme ve gelişme alanlarında konut kullanımına yönelik olarak planlanan alanlardır. Ancak, yol boyu ticaret olarak teşekkül etmiş konut alanlarında bulunan parsellerin zemin kat ve yol sevi-

yesinde veya açığa çıkan bodrum katlarının yoldan cephe alan mekânlarında, gürültü ve kirlilik oluşturmayan ve imalâthane niteliğinde olmayan, gayrisihhi özellik taşımayan, halkın günlük ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik dükkân, kuaför, terzi, muayenehane, aile sağlığı merkezi, lokanta, pastane, anaokulu, kreş gibi konut dışı hizmetler verilebilir. Binanın birinci katında veya bodrum katlarında zemin katta yer alan mekânla içten bağlantılı olan ve binanın ortak merdivenleri ile ilişkilendirilmeyen konut dışı piyesler yapılabilir. İlgili idare meclisince yol boyu ticaret olarak teşekkül ettiği karar altına alınan konut kullanımına ayrılan parsellerde müstakil olarak yurt, anaokulu, aile sağlığı merkezi, özel sağlık tesisi, özel eğitim tesisi ve kreş, ticari katlı otopark binaları yapılabilir. Konut alanlarında kalsa dahi parsellerin konut binası yapılıncaya kadar açık depolama veya ruhsata tabi bina yapılmaksızın bahçe düzenlemesi ve peyzajı yapılarak kullanılması ilgili idaresi yetkilidir. Yol boyu ticaret olarak belirlenenler de dâhil konut alanlarında kalan parsellerin araç giriş çıkışından kaynaklanan trafik yükünü azaltmak amacıyla ve ilgili idareden geçit hakkı almak koşuluyla otopark olarak kullanılan bodrum katlarından plan kararı ile kamuya ait yer altı otoparkına araç giriş çıkışı verilebilir.

Konut alanlarında özel eğitim tesisi, özel sağlık tesisi ve katlı otopark yapılabilme-

si için uygulama imar planında bu amaçla değişiklik yapılarak konut kullanımından çıkarılması gerekir. Bununla birlikte, konut binalarının zemin katlarının dükkân veya mağaza olarak düzenlenmesi halinde dükkân ve mağaza girişlerinin sadece yol cephesinden yapılması gerekir. Ayrıca konut alanında kalmakla birlikte, ilgili idarece uygun görülen yol güzergâhlarında, halkın günlük ihtiyaçlarını karşılamaya dönük olarak zemin katta ticaret yapılabilir. Bu kullanımların bodrum katlarında içten bağlantılı piyesleri olabilir. Bu piyesler binanın ortak alanları ve müştemilatlarıyla irtibatlandırılmaz. Ancak, köşe başı veya köşe başından başka iki yola cephesi olan parsellerde yapılacak binaların yola cephesi bulunan bodrum katlarına ticari kullanımlı bağımsız bölüm yapılabilir. Bu bölümlerin üst ve alt kattaki mekânlarla içten bağlantısı sağlanabilir. Ticari kullanımların altında konut yapılamaz.

Konut dışı kentsel çalışma alanı ise içerisinde konaklama tesisleri, lokanta, resmi ve sosyal ve kültürel tesisler, çevre sağlığı yönünden tehlike oluşturmeyen imalathaneler ile patlayıcı, parlayıcı ve yanıcı maddeler içermeyen depoların yapılabileceği kentsel çalışma alanlarıdır.

İmarplanlarında gösterilen çeşitli bölgelerde imar planı ile getirilmiş farklı hükümler yoksa yapılacak ifrazlarda, elde edilecek yeni parsellerin asgari ölçüleri, arazi meyilli, yol durumu, mevcut yapılar vb. gibi mevkiin özellikleri ile bu parsellerde yapılması mümkün olan yapıların ölçüleri ve ihtiyaçları da göz önünde tutularak tespit olunur.

Bu noktada “emsal” kavramından bahsedilmesinde fayda vardır. Zira günlük hayatta sık kullanılan bir kavram olarak “emsal” kelimesi çoğu kişinin kulaktan duyma bilgilerle öğrenebildiği bir kavramdır. Teknik ifadesi “kat alanı kat sayısı (KAKS)” olan “emsal” ibaresi, yapının katlar alanı toplamının imar

parseli alanına oranından elde edilen sayıdır. İmar planlarında emsal hesabının, brüt veya net parselde göre belirleneceğine ilişkin hüküm bulunmaması halinde uygulamalar net imar parseli alanına göre yapılır. Emsalin brüt alandan belirlenmesi halinde kamuya ayrılan alanların bedelsiz terk edilmesi şarttır. Kamuya ayrılan kısımları bedelsiz terk edilmeyen alanlarda parselin brüt alanı üzerinden emsal hesabı yapılarak ruhsat düzenlenemez. Katlar alanına;

- Teras çatılar ve çatı bahçeleri, kano-piler, giriş saçakları, tabii veya tesviye zemine oturan avlular, sundurma gibi üstü hafif malzeme ile örtülü bir veya birden fazla kenarı açık olan ve her bir bağımsız bölümle irtibatlı zemin terasları, binaya bitişik veya ayırık bir veya birden fazla kenarı açık olan arkatlar, bahçe ve istinat duvarları,
- Üstü sökülür-takılır hafif malzeme ile kenarları rüzgâr kesici cam panellerle kapatılmış olsa dahi açık oturma yerleri, çocuk oyun alanları, en az bir tarafı açık sundurmalar, açık büfeler, açık yüzme havuzları, atlama kuleleri, pergolalar ve kame-riyeler,
- Bu Yönetmelikte öngörülen asgari sayıda her bir kapıcı dairesinin 75 m²'si, bekçi odalarının ve kontrol kulübelerinin toplam 9 m²'si,
- Mescit, bina için gerekli minimum sığınak alanının %30 fazlasını geçmeyen sığınak alanı,
- Ticari amaç içermeyen kreş ve çocuk bakım ünitelerinin toplam katlar alanının %5'ini aşmamak koşuluyla 750 m²'yi geçmeyen kısımları,
- Yapının kendi ihtiyacı için bodrum katta yapılan otoparklar ile konut,

resmi kurumlar, eğitim ve sağlık tesisleri, ibadet yerleri, otel, opera, yurt, müze, kütüphane hariç umumi binaların teraslarında yapılan açık otoparklar,

- Ortak alan olarak ayrılan; asansör boşlukları, yangın merdiveni, yangın güvenlik hollerinin 6 m²'si ve ışıklıklar,
- Çöp, atık ayrıştırma, hava, tesisat shaft ve bacaları,
- Yapı yüksekliği 60.50 m'den fazla olan binalar ile özelliği gereği tesisat katı oluşturulması zorunlu binalarda emsale dâhil katlar alanının % 3'ünü geçmemek koşuluyla sadece tesisat için oluşturulan tesisat katları,
- Bina veya tesise ait olan; kazan dairesi, teshin merkezi, arıtma tesisi, su sarnıcı, gri su toplama havuzu, yakıt ve su depoları, silolar, trafolar, jeneratör, kojenerasyon ünitesi, eşanjör ve hidrofor bölümleri,
- Bütün cepheleri tamamen toprağın altında ve yapı yaklaşma sınırı içinde kalan katlarda yer alan ve tek başına bağımsız bölüm oluşturmayan veya bir bağımsız bölümün eklentisi veya parçası olmayan ve toplamda katlar alanının % 10'unu ve 3000 m²'yi aşmayacak şekilde düzenlenen; ortak alan niteliğindeki jimnastik salonu, oyun ve hobi odaları, yüzme havuzu, sauna gibi sosyal tesis ve spor birimleri,
- Bütün cepheleri tamamen tabii zeminin altında kalan bodrum katlarda yer alan ve toplamda katlar alanının %5'ini aşmayan ortak alan depolar,
- Daha sonradan hafredilerek açığa

çıkması mümkün bulunmayan bina cephelerinde ilave kat görünümüne neden olmayan bütün cepheleri tamamen tabii zeminin altında kalan bodrum katlarda yer alan ve tek başına bağımsız bölüm oluşturmayan; konut kullanımlı bağımsız bölümün bağımsız bölüm bürüt alanının %20'sini, ticari kullanımlı bağımsız bölümün bağımsız bölüm bürüt alanını aşmayan depo amaçlı eklentiler,

- Bulunduğu katın emsale dâhil alanının toplam %20'sini geçmemek koşuluyla; sökülür-takılır-katlanır cam panellerle kapatılmış olanlar dâhil olmak üzere balkonlar, açık çıkımlar ile kat bahçe ve terasları, kış bahçeleri, iç bahçeler, tesisat alanı, yangın güvenlik koridoru, bina giriş holleri, kat holleri, asansör önü sahanlıkları, kat ve ara sahanlıkları dâhil açık veya kapalı merdivenler,

Dâhil edilmez.

Özel çevre koruma alanları, kıyı alanları, sit alanları ve orman alanları gibi korunan alanlara ilişkin planlarda emsal, TAKS¹, yapı yaklaşma mesafeleri ve kat adedi belirlenmeden uygulama yapılamaz, ruhsat düzenlenemez. Korunan alanlar hariç olmak üzere uygulama imar planında yapılaşma koşulları belirlenmeyen; nüfusu 5.000'in altında kalan yerleşmelerde TAKS:0.20'yi, kat adedi 2'yi, nüfusu 5.000'den fazla 30.000' den az olan yerleşmelerde TAKS:0.25'i, kat adedi 3'ü, nüfusu 30.000'den fazla 50.000'den az olan yerleşmelerde TAKS:0.30'u, kat adedi 4'ü, nüfusu 50.000'den fazla olan yerleşmelerde ise TAKS:0.40'ı, kat adedi 5'i geçemez.

1 TAKS: Taban alanının imar parseli alanına oranıdır. Taban alanı kat sayısı, arazi eğimi nedeniyle tabii veya tesviye edilmiş zeminin üzerinde kalan tüm bodrum katlar ile zemin kat izdüşümü birlikte değerlendirilerek hesaplanır. Uygulama imar planında çekme mesafeleri verilip TAKS verilmemiş ise çekme mesafelerine, bina cephe hatlarına ve ilgili imar yönetmeliklerine göre uygulama yapılır.

İmar planında TAKS ve KAKS verilmeyen parsellerde 02.08.2013 tarihinden sonra kat adedinin artırılmasına yönelik yapılacak plan değişikliklerinde bu alanlarda TAKS ve KAKS'in verilmesi zorunludur, aksi halde bu parsellerde yapı ruhsatı düzenlenemez. Tamamen toprağın altında kalması nedeniyle; bu bent uyarınca emsal hesabına konu edilmeyen mekânlar ile kat adedine konu edilmeyen katların hiç bir cephesi kazı ve tesviye yapılarak açığa çıkarılamaz. Emsal hesabına dâhil edilmeyen mekânlar proje değişikliği ile imar planındaki veya yönetmelikle belirlenen emsal değerini aşacak şekilde emsal hesabına konu alan haline getirilemez, müstakil bağımsız bölüm haline dönüştürülemez ve kat mülkiyeti tesis edilemez. Bu alt bentte belirtilen emsal hesabı yapılırken, bağımsız bölüm bürüt alan tespit esaslarına göre işlem yapılır, ancak, bu hesaba bu bent uyarınca katlar alanına dâhil edilmeyen alanlar, boşluklar dâhil edilmez.

2.2. Ticaret Alanı

Ticaret alanı, iş merkezleri, ofis-büro, çarşı, çok katlı mağazalar, kamu veya özel katlı otoparklar, alışveriş merkezleri, otel ve diğer konaklama tesisleri, sinema, tiyatro, müze, kütüphane, sergi salonu gibi sosyal ve kültürel tesisler, lokanta, restoran, gazino, düğün salonu gibi eğlenceye yönelik birimler, yönetim binaları, katlı otopark, banka, finans kurumları, yurt, kurs, dersane, özel eğitim ve özel sağlık tesisleri gibi ticaret ve hizmetler sektörüne ilişkin yapılar yapılabilen alanlardır. Ancak bu alanlarda katlı otopark, özel eğitim veya özel sağlık tesisi yapılabilmesi için uygulama imar planında bu amaçla değişiklik yapılması yapılarak ticaret kullanımından çıkarılması gerekir.

Bu alanlarda kat yüksekliği farklı olabilir. Ticaret bölgelerinde ve zemin kat ticaret olarak belirlenen yerlerde zemin katlarda 4.50 m., asma katlı zemin katlarda 5.50 m; diğer

katlarda 3.80 m., konut bölgelerinde ise zemin katlarda 4.00 m., asma katlı zemin katlarda 5.50 m., diğer katlarda 3.50 m. kabul edilerek uygulama yapılabilir. Ayrıca İmar planlarında ticaret bölgesi olarak belirlenen yapı adalarında yapılacak binaların zemin katları, adanın yapı nizamına bağlı olarak, bodrumları ile birlikte ön bahçe mesafelerine tecavüz etmemek, yan ve arka bahçe sınırına (3.00) m.den fazla yaklaşmamak kaydıyla, bina cephe ölçülerine ve bina derinliği hesabına tabi olmaksızın yapılabilir. Ancak, bu parsellerde bodrum kat ve zemin katın toplam yüksekliği, arka komşu sınırında tabii veya tesviye edilmiş zeminden itibaren asma katlı binalarda (9.30) m.yi, diğer binalarda (8.30) m. yi geçemez. Uygulama imar planı kararı gereği ticaretin yanısıra konut da yapılabilen parsellerde, ticaretle birlikte konut yapılmasının talebi halinde bu hüküm uygulanmaz.

Merkezi iş alanı ise nazım imar planlarında yönetim, turizm, sosyal kültürel ve ticari amaçlı yapılar için ayrılmış kentin merkezinde kalan bölgedir. Bu bölgede yönetimle ilgili idari tesis alanları, iş hanı, çarşı, çok katlı mağaza, banka gibi ticaret ve finans tesis alanları, turizm tesis alanları, sosyal kültürel tesis alanları, ibadet yerleri, park ve benzeri yeşil alanlar, spor alanları kamuya ve özel sektöre ait eğitim ve sağlık tesisleri alanları, kamuya ve özel sektöre ait teknik altyapı tesis alanları ile bu alanlara hizmet verecek benzeri alanlar ayrılır. Merkezi iş alanı, çalışma bölgesi olması dolayısıyla ticaret alanından farklılaşmaktadır.

2.3. Karma Alanlar

Karma alanlar; ticaret - konut, turizm - ticaret veya turizm - ticaret - konut şeklinde olabilir. Tek başına konut olarak kullanılmak koşuluyla, ticaret, turizm+ticaret, ticaret+konut, turizm+ticaret+konut kullanımlarından sadece birinin veya ikisinin veyahut

tamamının birlikte yer aldığı alanlardır. Bu alanlarda plandaki kullanım kararına bağlı olarak konut veya turizm tesisi yapılması halinde yoldan cephe alan zemin veya bodrum katların ticaret veya hizmetler sektörünün kullanımında olması ve konut veya turizm tesisi için ayrı bina girişi ve merdiveni bulunması şartı aranır. Bu alanlarda ayrıca plan kararı gerekmeden gerçek ve tüzel kişilere veya kamuya ait; yurt, kurs, dersane, ticari katlı otopark, sosyal ve kültürel tesisler yapılabilir. Ancak bu alanlarda katlı otopark, özel eğitim veya özel sağlık tesisi yapılabilmesi için uygulama imar planında bu amaçla değişiklik yapılması yapılarak karma kullanımdan çıkarılması gerekir. Ticaret+Konut, Turizm+Ticaret+Konut gibi konut da yapılabilen karma kullanım alanlarında konut veya yüksek nitelikli konut yapılabilmesi için konutun ihtiyacı olan sosyal ve teknik alt yapı ve donatı alanlarının konut kullanımının getireceği nüfus yoğunluğu üzerinden hesap edilerek bu alana hizmet verecek şekilde ayrılmış olması şarttır. Konutun da yapılabilirdiği karma kullanım alanlarında uygulama imar planında alanın veya alandaki yapılaşma hakkının ne kadarının konut kullanımına ayrılacağı belirlenmediği durumlarda konut kullanımları, alandaki parsellerin toplam emsalinin %20'sini aşamaz.

2.4. Rezidans Alanı

Rezidanslar, yüksek nitelikli konutlar olarak bilinir. Bu kapsamda rezidanslar, en az konut şartlarını sağlayan; resepsiyon, güvenlik ve günlük temizlik servisi mekanlarının bulunduğu, sağlık hizmetleri, kuru temizleme, çamaşırhane, taşıma, yemek ve alışveriş servisi hizmetleri ile spor salonu ve yüzme havuzu gibi hizmetlerin de verilebildiği birden fazla bağımsız bölümü ihtiva eden konut binalarıdır. İmar planlarında konut, ticaret+konut, turizm+ticaret+konut olarak belirlenen bölgelerde yapılabilir. Rezidanslarla ilgili farklı bir düzenleme bulun-

maktadır. Buna göre; rezidans tesislerinin teras çatılarda bina cephelerine 3 m'den fazla yaklaşmamak, en fazla 1,50 m. derinliğinde olmak ve parapet kotunu aşmamak koşuluyla açık havuz yapılabilir.

2.5. Turizm ve Sağlık Tesisleri Alanları

Konaklama ya da bir başka ifadeyle turizm tesisleri, konaklama amacıyla kullanılan, otel, motel, tatil köyü, pansiyon, kamping, apart otel ve hostel gibi turizm tesisleridir. Sağlık tesisleri ise hastane, sağlık ocağı, aile sağlık merkezi, doğumevi, dispanser ve poliklinik, ağız ve diş sağlığı merkezi, fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezi, entegre sağlık kampüsü gibi fonksiyonlarda hizmet veren gerçek veya tüzel kişilere veya kamuya ait tesisler için uygulama imar planında özel veya kamu tesisi alanı olduğu belirtilmek suretiyle ayrılan alanlardır. Özel sağlık tesisi yapılacak alanlar belirlenmeden Sağlık Bakanlığının taşra teşkilatının uygun görüşü alınır.

2.6. Eğitim Alanı ve Askeri Alanlar

Eğitim alanı, okul öncesi, ilk ve orta öğretim ile yükseköğretime hizmet vermek üzere kamuya veya gerçek veya tüzel kişilere ait; eğitim kampüsü, genel, mesleki ve teknik eğitim fonksiyonlarına ilişkin okul ve okula hizmet veren yurt, yemekhane ve spor salonu gibi tesisler için uygulama imar planında özel veya kamu tesisi alanı olduğu belirtilmek suretiyle ayrılan alanlardır. Özel eğitim tesisi yapılacak alanlar belirlenmeden Milli Eğitim Bakanlığının taşra teşkilatının uygun görüşü alınır.

Askeri alanlar, Türk Silahlı Kuvvetleri ni oluşturan Kara, Deniz, Hava Kuvvetleri Komutanlıkları ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının savunma, harekât, hudut ve sahil güvenliği-ne yönelik yapıları, kışla, ordugâh, karargâh, birlik, karakol, askerlik şubesi, askeri hava-

alanları, sosyal, teknik ve lojistik gibi askeri veya güvenlik amaçlı ihtiyaçlara yönelik tesisler ile Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyacına yönelik idari, eğitim, sağlık, lojman, orduvevi gibi diğer sosyal tesislerin yer aldığı alanlardır.

3. SONUÇ

Kent yaşamında yer alan vatandaş, müteahhit, belediyeçi veya taşeron gibi aktörler sıklıkla kent bölgelerini ilgilendiren alan isimlerini kullanmakta ancak kullanan bir çok kişi tarafından bu kavramların ne anlam ifade ettiği tam olarak bilinmemektedir. Gerek konut alanı, gerek ticaret alanı, gerekse diğer tanımlamaların kendine özgü kuralları, mevzuat düzenlemeleri ve kullanım şartları vardır. Belediye sınırları ve mücavir

alan sınırları içinde veya dışında, imar plânı bulunan alanlarda proje hazırlanması, yapı ruhsatı ve arazi düzenlemesine ilişkin uygulamalar yukarıda yer alan tanımlara göre gerçekleştirilir. Parsel büyüklüğü, bahçe mesafesi, parselasyon planı, ifraz-tevhid ve istisnalar, parsellerde yapılanma şartları, bina derinlik, yüksekli ve cepheleri, yapı ruhsatı işlemleri, kullanım izinleri ve diğer pek çok iş ve işlem bu tanımlamalara uygun kurallar gözetilerek yerine getirilir.

KAYNAKLAR

3194 sayılı İmar Kanunu

Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği

Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği

MEVZUAT FİHRİSTİ

15/08/2017-21/09/2017 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete'de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

- KHK'nın Adı** : Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
- KHK Sayısı** : 693
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 25.08.2017 – 30165
- Konusu** : Olağanüstü hal kapsamında bazı tedbirler alınması; Anayasanın 121 inci maddesi ile 25/10/1983 tarihli ve 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanununun 4 üncü maddesine göre, Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu'nca 15/8/2017 tarihinde kararlaştırılmıştır. **Kamu personeline ilişkin tedbirler, İade hükümleri, Rütbesi alınan emekli Türk Silahlı Kuvvetleri personeli, Kurum ve kuruluşlara ilişkin tedbirler;**
Ekli (1) sayılı listede yer alan kişiler kamu görevinden başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın çıkarılmıştır.
Ekli (2) sayılı listede yer alan kamu görevlileri, ilgili kanun hükmünde kararnamenin eki listelerin ilgili sıralarından çıkarılmıştır.
Ekli (3) sayılı listede yer alan kişiler, ilgili kanun hükmünde kararnamenin eki listenin ilgili sıralarından çıkarılmıştır.
ekli (5) sayılı listede yer alan kurum ve kuruluşlar kapatılmıştır.
Ekli (6) sayılı listede yer alan kurum ve kuruluşlar, ilgili kanun hükmünde kararnamenin eki listenin ilgili sıralarından çıkarılmıştır.
- KHK'nın Adı** : Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
- KHK Sayısı** : 694
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 25.08.2017 – 30165
- Konusu** : Cumhurbaşkanlığı sistemine geçiş için yasal düzenlemeler yapılmış, bu kapsamda Kanun, Tüzük, Yönetmelik, Genelge vb. mevzuatımızda 'başbakan' ibaresi yerine 'Cumhurbaşkanı' şeklinde değişiklik yapılmıştır. Bazı kamu kurum ve kuruluşlarına kadro tahsis edilmiştir.

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : **Sivil Kullanım Amaçlı Patlayıcı Maddelerin Belgelendirilmesi, Piyasaya Arzı Ve Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik (2014/28/AB)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 19.08.2017 – 30159
- Konusu** : Sivil kullanım amaçlı patlayıcı maddelerin belgelendirilmesi, işaretlenmesi ve gerekli emniyet şartlarının belirlenmesi, piyasaya arz edilmesi, piyasa gözetimi ve denetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir.
- (2) Bu Yönetmelik sivil kullanım amaçlı patlayıcı maddeleri kapsar.
- (3) Bu Yönetmelik;
- a) Ulusal mevzuat gereğince polis, jandarma veya askeri güçler tarafından kullanılması amaçlanan patlayıcı ve mühimmatları,
- b) 2/10/2016 tarihli ve 29845 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Piroteknik Maddelerin Belgelendirilmesi, Piyasaya Arzı ve Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik (2013/29/AB) kapsamında yer alan piroteknik maddeleri,
- c) Mühimmatları,
- kapsamaz. Ancak, polis, jandarma veya askeri güçler tarafından kullanılması amaçlanmayan mühimmatlara bu Yönetmeliğin 13, 14 ve 15 inci maddeleri uygulanır.
- (4) Üçüncü fıkranın (b) bendinde anılan piroteknik maddeler ve 3 üncü maddenin birinci fıkrasının (1) bendinde tanımlanan mühimmatların Birleşmiş Milletlerin tehlikeli maddelerin taşınmasına yönelik tavsiye kararları göz önünde tutularak oluşturulan kısmi listeleri EK-İ’de yer almaktadır.
- (5) Bu Yönetmelik, direktifte patlayıcı olarak tanımlanmamış belli maddeleri ulusal kanun ve düzenlemelerle patlayıcı olarak belirleme-ye engel olmaz.
- Yönetmeliğin Adı** : **Kadın Çalışanların Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 19.08.2017 – 30159
- Konusu** : 24/7/2013 tarihli ve 28717 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kadın Çalışanların Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Yönetmeliğin 5 inci maddesi“MADDE 5 – (1) Kadın çalışanlar gece postalarında yedi buçuk saatten fazla çalıştırılmaz. Ancak turizm, özel güvenlik ve sağlık hizmeti yürütülen işlerde ve bu işlerin yürütüldüğü işyerlerinde faaliyet gösteren alt işveren tarafından yürütülen işlerde kadın çalışanın yazılı onayının alınması şartıyla yedi buçuk saatin üzerinde gece çalışması yaptırılabilir.” şeklinde değiştirilmiştir.

Yönetmeliğin Adı : **Postalar Halinde İşçi Çalıştırılarak Yürütülen İşlerde Çalışmalara İlişkin Özel Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 19.08.2017 – 30159

Konusu : 7/4/2004 tarihli ve 25426 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Postalar Halinde İşçi Çalıştırılarak Yürütülen İşlerde Çalışmalara İlişkin Özel Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır.

Yönetmeliğin Adı : **Karayolları Trafik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 24.08.2017 – 30164

Konusu : 18/7/1997 tarihli ve 23053 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin sonuna “34) Özel Halk Otobüsü: Gerçek veya tüzel kişilerce işletilen, belediyelerce verilen izin/ruhsat kapsamında toplu taşıma hizmeti veren ve sürücüsü dahil onyediden fazla oturma yeri olan ticari taşıttır.” alt bent eklenmiştir. Aynı Yönetmeliğin ekinde yer alan “Sürücülere Uygulanacak Ceza Puanı Cetveli” başlıklı Ek-35’in; 23 üncü maddesine ilişkin satır yürürlükten kaldırılmış, 21 inci maddeye ilişkin satırdan sonra gelmek üzere aşağıdaki 23/2-a, 23/2-b, 23/3-a-1, 23/3-a-2, 23/3-b-1, 23/3-b-2, 23/3-c-1, 23/3-c-2, 23/4, 23/5-a, 23/5-b maddelerine ilişkin satırlar eklenmiş, 65/1-k maddesine ilişkin satırdan sonra gelmek üzere aşağıdaki 65/A maddesine ilişkin satır eklenmiştir.

23/2-a	Araç tescil belgesini araçta bulundurmamak	10
23/2-b	Tescil plakasını monte edilmesi gereken yerin dışında farklı bir yere takmak	15
23/2-a-1	Yönetmelikte belirtilen nitelik veya ölçülere aykırı plaka takmak	20
23/3-a-2	Verilen 7 günlük sürenin sonuna kadar Yönetmelikte belirtilen nitelik veya ölçülere uygun plaka takılmamak	20
23/3-b-1	Tescilli araca Yönetmelikte öngörülen sayıda tescil plakası takılmamak	15
23/3-b-2	Verilen 7 günlük sürenin sonuna kadar tescilli araca Yönetmelikte öngörülen sayıda tescil plakası takılmamak	20
23/3-c-1	Farklı okunması veya okunamamasını sağlayacak şekilde tescil plakasında değişiklik yapmak	15
23/3-c-2	Tescil plakasında değişiklik yapmak nedeniyle hakkında işlem yapılarak verilen 7 günlük sürenin sonuna kadar tescil plakalarını uygun duruma getirmemek	20
23/4	Tescilli aracı plakasız kullanmak	20
23/5-a	Başka bir araca tescilli plakayı takmak veya kullanmak	20
23/5-b	Araca sahite plaka takmak veya kullanmak	20
65/A	Araçta kiş i lastiği kullanılmamak	10

Yönetmeliğin Adı : **Alt İşverenlik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 25.08.2017 – 30165

Konusu : 27/9/2008 tarihli ve 27010 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Alt İşverenlik Yönetmeliğinin 13 üncü maddesi “Asıl işveren - alt işveren ilişkisinin iş müfettişlerince incelenmesi sonucunda muvazaanın tespitine ilişkin gerekçeli müfettiş raporu ve tutulan tutanaklar

Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğünce işverenlere tebliğ edilir. Tebliğ tarihinden itibaren otuz işgünü içinde işverenlerce yetkili iş mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz üzerine görülecek olan dava basit yargılama usulüne göre dört ay içinde sonuçlandırılır. Mahkemece verilen kararın temyizi hâlinde Yargıtay altı ay içinde kesin olarak karar verir. Kamu idarelerince bu raporlara karşı yetkili iş mahkemelerine itiraz edilmesi ve mahkeme kararlarına karşı diğer kanun yollarına başvurulması zorunludur. (2) Rapora otuz iş günü içinde itiraz edilmemiş veya mahkeme muvazaalı işlemin tespitini onamış ise tescil işlemi iptal edilir ve alt işverenin işçileri başlangıçtan itibaren asıl işverenin işçileri sayılır.” şeklinde değiştirilmiştir.

Yönetmeliğin Adı : **İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 25.08.2017 – 30165

Konusu : 6/4/2004 tarihli ve 25425 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliğinin 4 üncü maddesi “Yer altı maden işlerinde çalışan işçilerin çalışma süresi; günde en çok yedi buçuk, haftada en çok otuz yedi buçuk saattir.” fıkrası eklenmiştir. Aynı Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrasına “Turizm sektöründe dört aylık süre içinde işçinin haftalık ortalama çalışma süresi, normal haftalık çalışma süresini aşamaz; denkleştirme süresi toplu iş sözleşmeleri ile altı aya kadar artırılabilir.” cümle eklenmiştir.

Yönetmeliğin Adı : **Maden Yönetmeliği**

R.G. Tarih ve Sayısı : 21.09.2017 – 30187

Konusu : Türkiye Cumhuriyeti Devletinin hüküm ve tasarrufu altında olan ve içerisinde buldukları arzın mülkiyetine tabi olmayıp Devletin mülkiyetinde olan maden kaynaklarının, milli menfaatlara uygun olarak aranması, işletilmesi, geliştirilmesi ve üretilmesi amacıyla gerçek ve tüzel kişilere Bakanlık tarafından belli bir süreyle hak verilmesi için 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun uygulanması ile ilgili usul ve esasları düzenlemektir.

Yönetmeliğin Adı : **Doğum Yardımı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 17.08.2017 – 30157

Konusu : 5/5/2015 tarihli ve 2015/7695 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan doğum Yardımı Yönetmeliğinin 10 uncu, 14 üncü maddesinde değişiklik yapılmış ve geçici madde eklenmiştir.

- Yönetmeliğin Adı** : **Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 17.08.2017 – 30157
- Konusu** : 17.11.2005 tarih ve 2005/9668 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliğinin 1 inci, 4 üncü, 12 nci, 13 üncü, 17 nci ve 27 nci maddelerinde değişiklik yapılarak 'ilk kadem'e' ibaresi kaldırılmıştır.

TEBLİĞLER

- Tebliğin Adı** : **Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 09/09/2017 – 30175
- Konusu** : 24/3/2013 tarihli ve 28597 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinin bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır.
- Tebliğin Adı** : **Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 71)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 18/08/2017 – 30158
- Konusu** : 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, binalar için vergi değerinin, Maliye ve Bayındırlık ve İskân Bakanlıklarınca müştereken tespit ve ilan edilecek bina metrekare normal inşaat maliyetleri ile aynı maddenin (a) bendinde belirtilen esaslara göre bulunacak arsa veya arsa payı değeri esas alınarak 31 inci madde uyarınca hazırlanmış bulunan 29/2/1972 tarihli ve 7/3995 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Emlak Vergisine Matrah Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzük hükümlerinden yararlanmak suretiyle hesaplanan bedel olduğu hükme bağlanmıştır.
- Öte yandan, 29/6/2011 tarihli ve 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 37 nci maddesinin birinci fıkrasında, Bayındırlık ve İskân Bakanlığına yapılan atıfların Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yapılmış sayılacağı hüküm altına alınmıştır.
- Bu itibarla, emlak vergisine esas olmak üzere **2018 YILINDA UYGULANACAK BİNA METREKARE NORMAL İNŞAAT MALİYET BEDELLERİ**, Maliye Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca bu Tebliğ ekinde yer alan cetvelde belirtilen tutarlarda tespit edilmiştir.

YARGI KARARLARI

YARGITAY KARARLARI

EMRE AYKIRI DAVRANIŞ¹

Özel bir şirketin işyeri yetkilisi olan sanığın, işyerinde hizmet akdi ile çalışan işçisinin maaşından borcuna karşılık kesinti yapılmamasına ilişkin icra dairesi yazısına rağmen maaştan kesinti yapmaması şeklindeki eylemin görevi kötüye kullanma suçunu değil, emre aykırı davranış kabahatini oluşturacağı gözetilmelidir. (5237 s TCK m. 257/2), (5326 s. Kabahatler K. m. 32)

USTA ÖĞRETİCİNİN KIDEM TAZMİNATI VE İŞÇİLİK ALACAKLARININ TAHSİLİ²

Davalı idareye verdiği ve tek taraflı imzaladığı taahhünameye istinaden Büyükşehir Belediyesi Eğitim ve Kültür Dairesi Başkanlığınca her yıl düzenlenen kurslarda el sanatları usta öğreticisi olarak çalışan davacı ile idare arasındaki ilişkinin özel hukuk alanında tanınımı bulan bir hizmet sözleşmesi mahiyetinde olduğu, taahhünameye davacının parasal haklarının 657 sayılı Yasa'nın 176. Maddesindeki esaslara göre ödeneceğinin düzenlenmesinin, söz konusu taahhünameyi tek başına idari bir sözleşme durumuna getirmeyeceği, davacının iş hukukundan kaynaklanan "kıdem tazminatı ve işçilik alacaklarının tahsili" istemi de dikkate alındığında, eldeki davanın hukuki nitelik olarak iş mahkemesinin görev alanına girdiği gözetilmelidir. (657 s. DMK m. 46,176), (5393 s. Belediye K. m.49), (5216 s. Büyükşehir Belediye K. m. 22), (5521 s. İMK m.1)

KİRA SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ FUZULİ İŞGAL³

2886 sayılı Kanun uyarınca davacıya kiralanan yer hakkında taraflar arasında usulüne uygun yeni bir sözleşme yapılmadığı gibi, sözleşmede kira sözleşmesinin süre bitiminde uzayacağına dair bir kararlaştırma da bulunmadığından, kiracının fuzuli şagil olduğunu kabul ile açtığı uyarılama davasının reddine karar verilmesi gerektiği gözetilmelidir. (2886 s. DİK m. 1,75)

Davacı vekili dilekçesinde; davacının Hastanesine ait 20 m²'lik büfe, kantin ve çay oca-

1 T.C. Yargıtay Beşinci Ceza Dairesi E:2017/1400, K:2017/1864, T:03.05.2017

2 T.C. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu E:2015/22-68, K:2017/157, T:25.01.2017

3 T.C. Yargıtay Üçüncü Hukuk Dairesi E:2017/1869, K:20173890, T:27.03.2017

ğı mahallini ihale ile /..... tarihleri arasında 3 yıllığına Milli emlak Dairesi ile akdedilen sözleşme ile kiraladığını, ilk yıl kira bedelinin 653.100, ikinci yıl , üçüncü yıl kira bedelinin ise 773.585,56.TL olarak kararlaştırıldığını ve ödendiğini, ihalenin yapıldığı dönemde hastanede tek kantin bulunduğunu ve bu sebeple de kira bedelinin yüksek olduğunu, idarenin aynı hastane sınırları içerisinde acil binası karşısına 75 m²'lik alan üzerine bir kantin yeri daha inşa ettirdiğini ve bu kantinin 09.04.2013 tarihinden itibaren yıllık 200.000-TL bedelle 3 yıllığına ihale ile bir başka şirkete kiralandığını, bu sebeple davacının büyük kazanç kaybına uğradığını belirterek, diğer kantinin ihale günü olan 09.04.2013 tarihinden itibaren yıllık kira bedelinin 53.333.TL olarak uyarlanmasını talep etmiştir.

Davalı vekili dilekçesinde, davacının fuzuli şağil olduğunu belirterek davanın reddini savunmuştur.

(...)

Davada dayanılan ve hükme esas alınan 16.12.2010 başlangıç tarihli ve 05.12.2013 bitiş tarihli kira sözleşmesi konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmamaktadır. Yine dosya kapsamında kiralanın davalı idarece yapılan 2886 sayılı Yasa gereğince ihale ile davacıya kiralandığı ve dava tarihi olan 18.03.2014 tarihi itibarı ile davacı kiracının aynı Yasa'nın 75. Maddesi gereğince fuzuli şağil durumuna düştüğü anlaşılmaktadır. 2886 sayılı Yasa'nın 1. Maddesi uyarınca usulüne uygun yeni bir sözleşme yapılmadıkça sözleşmede kira sözleşmesinin süre bitiminde uzayacağına dair kararlaştırma olmadığından kiracıyı fuzuli şağil kabul etmek gerekir. Ayrıca kira sözleşmesinde, davalı kiraya verenin başka bir kantinin yapılamayacağına dair yükümlülüğü de bulunmadığından, mahkemece davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde karar verilmesi doğru değildir.

İMAR VE İHYA⁴

Bir yerin imar-ihya ile kazanılabilmesi için öncelikle taşınmazın orman sayılmayan ve kamu hizmetine tahsis edilmeyen Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan arazilerden olması gerektiği, nehir ve çay gibi akarsuların metruk yataklarının kural olarak Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerden olduğu, ancak bu yerlerin koşulları olduğu takdirde imar ve ihya ile kazanılmasının olanaklı olduğu, buna karşılık aktif nehir, çay yataklarının etki alanında bulunan yerlerin imar ve ihya ile kazanılmasının olanaklı olmadığı, somut olayda ise niza konusu taşınmazın Ceyhan nehrinin yatak değiştirmesi sebebiyle son halini 1983 yılında aldığı ve o tarihten bu yana 20 yılı aşkın süredir davacı tarafından imar-ihya edilmek suretiyle kullanıldığı belirlendiğinden, mahkemece davacının tapusuz olan taşınmazın adına tapuya tesciline ilişkin davacının kabulüne karar verilmesi gerektiği gözetilmelidir. (4721 s. MK. M.713/1,715), (3402 s. Kadastro K. m. 14,17,33/3), (2709 s. Anayasa m. 169, 170)

4 T.C. Yargıtay Yirmiikinci Hukuk Dairesi E:2015/15517, K:2017/3601, T:25.04.2017

DANIŞTAY KARARLARI

İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATI VE KULLANMA İZİNİ BULUNMAYAN İŞYERİNDE MEYDANA GELEN ZARAR¹

Davacıya ait işyerinde meydana gelen zararın, kısmen davalı idarelerin hizmet kusurundan kaynaklandığının tespit edilmiş olması karşısında, davalı idarelerin hizmet kusuru ile işyerinin işyeri açma ve çalışma ruhsatı ve kullanma izni bulunmamasından doğan kusur durumunun gerekirse bilirkişi incelemesi yaptırılmak suretiyle belirlenmesi ve kusur oranları çerçevesinde bir karar verilmesi gerektiği hakkında.

Yağan aşırı yağışlar nedeniyle Namazgah Deresinin taşması sonucu, aralarında davacıya ait işyerlerinin maddi hasara uğradığı, zararın meydana gelmesinde davalı idarelerin kusurunun bulunup bulunmadığı hususunda mahkemelerince yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenen rapor karara dayanarak alınacak nitelikte bulunarak davacının uğradığı zararın meydana gelmesinde İSU Genel Müdürlüğü'nün %60, ... Belediye Başkanlığının %40 oranında hizmet kusuru bulunduğu, işyeri açma ve çalışma ruhsatının her ne kadar zararın meydana geldiği tarihten sonra da olsa bulunduğu, dava tarihinde yürürlükte olan 3194 sayılı İmar Kanunu'na göre dava konusu taşınmaz için ruhsat gerekmediğinden, yapı kullanma izin belgesi bulunmasının da gerekmediği, anlaşılacakla davacıya kusur izafe edilmediği sonuç ve kanaatine varıldığından, Kandıra Asliye Hukuk Mahkemesince tespit edilen .. TL tutarındaki zarar miktarının, idarenin kusurları oranında %60'lık kısmının Genel Müdürlüğü tarafından, %40'lık kısmının ise ... Belediye Başkanlığı tarafından idareye başvuru tarihi olan 21.01.2011 tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesi isteminin kabulüne ve TL tutarındaki tazminat isteminin TL'lik kısmının ... Genel Müdürlüğü, TL lik kısmının ise Belediye Başkanlığı tarafından idareye başvuru tarihi olan 21.01.2011 tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesine karar verilmiştir.

Anayasanın 125. maddesinde; idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu hükme yer verilmiştir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanununun 1. maddesinde; “İstanbul Büyükşehir Belediyesinin su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gereken her türlü tesisi kurmak, kurulu olanları devralmak ve bir elden işletilmek üzere İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü'nün kurulduğu” belirtilmiş; aynı Kanununun 2. maddesinin (b) bendinde, “Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerinden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemeler girişmek” ve (d) bendinde, “Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet

1 T.C. Danıştay Sekizinci Daire Esas No:2015/11236, Karar No:2016/7245

alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak” İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresinin görev ve yetkileri arasındaki sayılmış, 25. maddesinde, “Yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili tesislerin yapılması veya bu tip tesislerin işletilmesi, gerekli harcamalar ilgili belediyelerce karşılanmak şartıyla İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi tarafından yerine getirilir. Bu tesislerin yapılması veya işletilmesine ilişkin harcamalar tarifelere dahil edilemez.” Ek 5. maddesinde de, “Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır” kurallarına yer verilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 7/r maddesinde, “Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek, derelerin ıslahını yapmak, kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak.” Büyükşehir belediyelerinin görev yetki ve sorumlulukları arasında sayılmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanununun 15/c maddesinde de, müktesep haklar saklı kalmak üzere; içme kullanma ve endüstri suyu sağlamak; atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirilenin; kaynak sularını işletmek veya işlettirilenin, belediyenin yetkileri ve imtiyazları arasında olduğu belirtilmiştir.

3194 sayılı Kanunun 27. maddesinde; belediye ve mücavir alan sınırları dışında köy nüfusuna kayıtlı ve köyde sürekli oturanların köy yerleşik alanları ve civarlarında ve mezralarda yaptıracağı konut, hayvancılık veya tarımsal amaçlı yapılar için inşaat ve iskan ruhsatı aranmayacağı, ancak yapının fen ve sağlık kurallarına uygun olmasının ve muhtarlıktan izin alınmasının gerekli olduğu, 30. maddesinde, 27. maddeye göre ruhsata tabi olmayan yapıların tamamen veya kısmen kullanılabilmesi için ise ilgili belediye ve valilikten izin alınmasının mecburi olduğu, 31. maddesinde ise kullanma izni verilmeyen ve alınmayan yapılarda izin alınıncaya kadar elektrik, su ve kanalizasyon hizmetlerinden ve tesislerinden faydalandırılmayacakları, ancak kullanma izni alan bağımsız bölümlerin bu hizmetlerinden istifade ettirileceği belirtilmiştir.

3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin değiştirilerek Kabulüne dair Kanunun 5. maddesinin 2. fıkrasında; ilgililerin, işyeri açma ve çalışma ruhsatı aldı belgeye dayanak işyeri açabileceği belirtilmiştir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik’in 6. maddesinde, yetkili idarelerden usulüne uygun işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerlerinin yetkili idarelerce kapatılacağı düzenlemesi yer almıştır.

Yukarıda aktarılan mevzuat hükümleri uyarınca, imarla ilgili hizmetleri yapmak veya yaptırmak belediyenin görev ve sorumlulukları arasında olup kullanma izni verilmeyen ve alınmayan yapıların, izin alınıncaya kadar elektrik, su ve kanalizasyon hizmetlerinden ve tesislerinden faydalandırılmayacakları açıktır.

İdareler kural olarak yürüttükleri kamu hizmetleriyle nedensellik bağı kurulabilen zararları tazminle yükümlüdürler. İdari eylem ve/veya işlemlerden doğan zararlar idare hukuku kuralları çerçevesinde hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluk ilkeleri gereği tazmin edilmektedir.

Bir başka anlatımla, kamu idareleri, yürüttükleri hizmetin işleyişini sürekli kontrol etmek ve gerekli önlemleri almakla yükümlüdürler. Bu doğan zararların, hizmeti yürütmekle yükümlü bulunan idare tarafından tazmini gerekmektedir.

İdare uhdesine tevdi kamu hizmetlerinin ifasında önce gerekli teşkilatı kurmak, bu teşkilatın aynı, şahsi ve mali imkan ve araçlarını hizmete hazır tutmak, hizmetin ifası sırasında hizmetin zamanında ve gereği gibi işlenmesini devamlı olarak nezaret etmek ve hizmetin işleyişini kontrol etmekle sorumludur. Gerek hizmetin aynı, şahsi ve mali imkan ve araçlarının temin ve ifasındaki kusur, gerekse temin edilen bu araçlarla ifa olunan hizmetin geç işlemesi, gereği gibi veya hiç işlememesi; idareye zarar gören kimselerin bu nedenle doğan zararlarını tazmin sorumluluğunu yükler.

Ancak, ortada tazmini gereken zararın bulunmaması, zararın zarar gören kişinin veya üçüncü kişinin eyleminden doğması, mücbir sebeplerden kaynaklanması, zararlar idari faaliyet arasında nedensellik bağının kurulmaması, idare hukukuna özgü tazmin nedenlerinin bulunmaması gibi durumlarda idarenin tazmin yükümlülüğü ortadan kalkar.

İdare Mahkemesinin 03.03.2015 tarihli ara kararı üzerine gönderilen bilgi ve belgelerden, olay tarihi itibarıyla 28-29 /10/2010 zararın meydana geldiği işyeri için düzenlenmiş işyeri açma ve çalışma ruhsatının bulunmadığı, dava dosyasına ibraz edilen işyeri açma ve çalışma ruhsatının 08.08.2012 tarihli olduğu, dolayısıyla zararın meydana geldiği tarih itibarıyla işyerinin ruhsatsız olarak işletilmekte olduğu, diğer taraftan, işyerinin bulunduğu yapının inşası için muhtarlıktan izin alınmadığı gibi kullanılabilmesi için de ilgili belediye ve valilikten izin alınmadığı görülmektedir.

Olayda, uyumsuzluğa konu işyeri için düzenlenen işyeri açma ve çalışma ruhsatının, zararın meydana geldiği 28-29.10.2010 tarihten daha sonra 08.08.2010 tarihinde düzenlendiği, işyerinin bulunduğu yapının inşası için muhtarlıktan izin alınmadığı gibi kullanılabilmesi için de ilgili belediye ve valilikten izin alınmadığı açık olup, **zararın meydana geldiği tarihte mevzuata aykırı şekilde faaliyet göstermekte olan işyeri sahibinin de meydana gelen zarardan kısmen sorumlu olduğunun kabulü gerekmektedir.**

Diğer taraftan, davacı tarafından işletilmekte olan işyerinin işyeri açma ve çalışma ruhsatı ve kullanma izni bulunmadığı halde davalı idare tarafından su ve kanalizasyon gibi hizmetlerinden faydalandırıldığı anlaşılmakta olup, bu taşınmazda anılan hizmetlerden yararlanan işyeri sahibinin olay nedeniyle meydana gelen zararın tamamına katlanmasını beklemek, davalı idarenin yürüttüğü hizmetten kaynaklanan sorumluluğun yok sayılması anlamına gelmektedir. Bu durum ise yukarıda aktarılan Anayasal hüküm ve hukukun genel ilkelerine aykırı olduğu gibi hakkaniyete de uygun değildir.

Bu durumda, davacıya ait işyerinde meydana gelen zararın, kısmen davalı idarelerin hizmet kusurundan kaynaklandığının da tespit edilmiş olması karşısında, davalı idarelerin hizmet kusuru ile işyerinin işyeri açma ve çalışma ruhsatı ve kullanma izni bulunmamasından doğan kusur durumunun gerekirse bilirkişi incelemesi yaptırılmak suretiyle belirlenmesi ve **kusur oranları çerçevesinde** bir karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeye dayalı olarak verilen İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATI, TÜZEL KİŞİLİĞİN HİSSE DEVRİ²

Şirket ortakları arasındaki hisse devirlerini işletmenin devri olarak kabul edip işyeri açma ve çalışma ruhsatının iptal edilmesine ilişkin işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı hakkında

Davacı, davacı şirketin faaliyette bulunduğu ... adresindeki isimli işyeri için düzenlenen 15.03.2010 tarih ve 11321 sayılı işyeri açma ve çalışma ruhsatının, İşyeri Açma ve Çalışma Yönetmeliği'nin 8. maddesi uyarınca ruhsat şartlarını yitirdiğinden bahisle iptal edilmesine ilişkin işlem ile buna bağlı olarak, 13.05.2015 tarihli yazı ile tebliğ edilen söz konusu işyerinin kapatılmasına ilişkin olarak tesis edilen işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

Eskişehir 1. İdare Mahkemesince dava konusu işyerinin bulunduğu alanın Belediye meclisinin 01.03.2011 tarih ve 64 sayılı kararı ile içkili yerler bölgesinden çıkarıldığı, davacı şirketin 10.03.2015 tarihinde devir edildiği, devir işleminin Türkiye Ticaret Sicil Gazete'sinin 19.03.2015 tarih ve 8782 sayılı ve 159. sayfasında ilen edilerek kesinleştiğinin tespit edilmesi üzerine söz konusu işyerine ait işyeri açma ve çalışma ruhsatının, İşyeri Açma ve Çalışma Yönetmeliğinin 8. maddesi uyarınca ruhsat şartlarını yitirdiğinden bahisle iptal edilmesi bakımında olan davanın açıldığı, içkili bir işletmenin devrine ilişkin olarak, Yönetmelikte devir anında içkili yer bölgesinden çıkarılan bir işletmenin devri sonucu dava konusu işyeri için düzenlenen 15.03.2010 tarih ve 11321 sayılı işyeri açma ve çalışma ruhsatının, İşyeri Açma ve Çalışma Yönetmeliğinin 8. maddesi uyarınca ruhsat şartlarını yitirdiğinden bahisle iptal edilmesine ilişkin işlem ve buna bağlı olarak, 13.05.2015 tarihli yazı ile tebliğ edilen söz konusu işyerinin kapatılmasına ilişkin olarak tesis edilen işlemde mevzuata aykırılık bulunmadığı ifade edilerek davanın reddine karar verilmiştir.

Davacı tarafından; hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek anılan kararın temyizen incelenip bozulması istenilmektedir.

10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 6. maddesinin 1. fıkrasında, yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmayacağı ve çalıştırılmayacağı; işyerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tes-cil ve benzeri işlemler bu yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmayacağı; işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılacağı; 8. maddesinde ruhsatta belirtilen faaliyet konusu ve adresin değişmemesi kaydıyla devredilmesi halinde, devralan kişinin başvurusu üzerine dosyadaki bilgi ve belgeler esas alınmak suretiyle yeni işletmeci adına tekrar ruhsat düzenleneceği; işyerine yeni ortak alınması veya ortaklardan birinin ayrılması durumunda yeni ruhsat düzenlenmeyeceği; işyerinin başka bir adresi nakledilmesi halinde yeniden ruhsatlandırılmasının esas olduğu; işyeri sahibinin ölümü halinde, yeni ruhsat düzenlenmeksizin kanuni mirasçıları adına eski ruhsatın intibakı yapılacağı; ruhsatın yinelenmesi veya intibakı gereken hallerde yetkili idareye en geç üç ay içinde müracaat edilmesi zorunlu olduğu; bu sürenin mirasçılar için altı ay olarak uy-

2 T.C. Danıştay Onuncu Daire Esas No:2016/5836, Karar No:2016/3721

gulanacağı; süresi içinde müracaat yapılmadığının yetkili idarelerce tespiti durumunda tespit tarihinden itibaren onbeş günlük süre verileceği; bu süre sonunda ruhsat yenilenmediği veya intibak yaptırılmadığı hallerde ruhsatın iptal edileceği; Yönetmeliğin 29. Maddesinde içkili yer bölgesinin, mülki idare amirinin genel güvenlik asayiş durumu hakkındaki görüşü doğrultusunda belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediye meclisi, bu sınırlar dışında il genel meclisi tarafından tespit edileceği hükümlerine yer verilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, davacı şirketin faaliyette bulunduğu adresindeki isimli işyeri için 1510.2010 tarih ve 11321 sayılı faaliyet konusu içkili lokanta olan işyeri açma ve çalışma ruhsatının düzenlendiği; dava konusu işyerinin bulunduğu alanın ... Belediye Meclisinin 01.03.2011 tarih ve 64 sayılı kararı ile içkili yerler bölgesinden çıkarıldığı; davacı şirketin ortakları ... ve ... iken Eskişehir 1. Noterliği huzurunda düzenlenen 4864 yevmiye nolu limited şirket pay devri sözleşmesi ile tüm hisselerin ... isimli şahsa devir ve temlik edildiği, anılan devir işleminin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nin 19.03.2015 tarih ve 8782 sayılı ve 159. Sayfasında ilan edilerek kesinleştiği, dava konusu edilen 13.05.2015 tarihli tebliğ ilmühaberinde işyerine ait ruhsatın 13.05.2015 tarih ve 388 sayılı ... Belediyesi Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü işlemi ile İşyeri Açma ve Çalışma Yönetmeliğinin 8. Maddesine istinaden ruhsat şartlarını yitirdiğinden bahisle iptal edilmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Olayda davacı şirketin işlettiği içkili işyerine ilişkin, usulüne uygun olarak almış olduğu işyeri açma ve çalışma ruhsatının, şirketin ortakları arasındaki hisse devri kabul edilerek İşyeri Açma ve Çalışma Yönetmeliğinin 8. maddesine göre ruhsatının iptal edildiği görülmektedir.

Oysa davacı şirketin 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre tüzel kişiliğinin devam ettiği; şirketin aynı unvan ve faaliyet konuları ile aynı adreste varlığını sürdürdüğü; dava konusu olan içkili lokantada işletmecisi sıfatını yitirmediği; ortakların hisse devrilerinin şirketin tüzel kişiliği ile tacir sıfatına herhangi bir halel getirmediği görülmektedir. Ayrıca işyeri açma ve çalışma ruhsatının iptaline gerekçe olarak gösterilen işletmecinin değişmesi ve işyerinin devri durumu da söz konusu değildir. Şirket ortaklarının salt ortaklığa ilişkin hisse devirleri 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 202. Maddesinde ifadesini bulan işletmenin devri olarak nitelendirilebilecek bir durum değildir. Olayda işletmeye ortak alınması durumu da mevzu bahis değildir. İşleri açma ve çalışma ruhsatı davacı şirket adına düzenlenmiş olup; bu durum aynen devam etmektedir. İşletmeye yeni alınmış bir ortak bulunmamaktadır. Sadece şirket hissedarları değişmiştir.

Ayrıca, dava konusu edilen işyeri açma ve çalışma ruhsatının iptal eden 13.05.2015 tarih ve 388 sayılı işlem, dosyaya ibraz edilmediği için iptal işleminin hangi makamca imzalandığı hususu tespit edilememiş ve işlemin yetki yönünden hukuka uygunluğu denetlenmemiştir. Bu nedenle de Mahkemece hüküm kurulurken eksik inceleme ile karar verilmiştir.

Bu durumda şirket ortakları arasındaki hisse devirlerini işletmenin devri olarak kabul edip işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının iptal edilmesinde hukuka uyarlık bulunmadığından dosyadaki bilgi ve belgelere göre davanın reddi yolunda verilen idare mahkemesi kararında hukuka uyarılık bulunmamaktadır.

SAYIŞTAY KARARLARI

HARCAMA VE GERÇEKLEŞTİRME GÖREVLİLERİNİN SORUMLULUĞU¹

Dosyada mevcut belgelerin okunup incelenmesinden sonra gereği görüldü:

(Sorumlularca Konunun Esası Yönünden Herhangi Bir İtiraz da Bulunulmadığından Sadece) Sorumluluk Yönünden İnceleme:

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun 'Harcama talimatı ve sorumluluk' başlıklı 32 inci maddesinde: "... Harcama yetkilileri, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından ve bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken diğer işlemlerden sorumludur."

'Giderin gerçekleştirilmesi" başlıklı 33 üncü maddesinde:

"... Gerçekleştirme görevlileri, harcama talimatı üzerine; işin yaptırılması, mal veya hizmetin alınması, teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması, belgelendirilmesi ve ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması görevlerini yürütürler. ..."

denilmektedir.

Diğer taraftan, Sayıştayca yapılan incelemeler sonucunda kamu zararı tespit edildiğinde ve kamu kaynağının verimli, etkin ve ekonomik kullanılmadığı saptandığında, 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu çerçevesinde sorumlu tutulacak görevli ve yetkililerin belirlenmesi hakkındaki 14.06.2007 tarih ve 5189/1 sayılı Sayıştay Genel Kurulu Kararında da harcama yetkililerinin, harcama talimatlarının ve buna konu olan harcamaların bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygunluğundan sorumlu olduklarına; aslı bir gerçekleştirme belgesi olan ödeme emri belgesini düzenleyen sıfatıyla imzalayan gerçekleştirme görevlisinin, düzenlediği belge ile birlikte harcama sürecindeki diğer belgelerin doğruluğundan ve mevzuata uygunluğundan harcama yetkilisi ile birlikte sorumlu tutulması gerektiğinden bahsedilmektedir. Yine aynı Kararın 'Gerçekleştirme Görevlileri' başlıklı 4 üncü bölümünün 'c) Kurul, Komisyon veya Benzeri Bir Organca Düzenlenen Gerçekleştirme Belgelerinde Sorumluluk' alt başlığında:

"5018 sayılı Kanun'un 33'üncü maddesi uyarınca mali işlemin gerçekleştirilmesinde görevli olanların sorumluluğu, bu işlemleri yetkili ve görevli olarak yapmalarına ve yapılan giderin bu kişilerce düzenlenen belgeye dayanılarak yapılması hususlarına göre belirlenmektedir.

Bu nedenle mevzuatına göre oluşturulan kurul, komisyon veya benzeri bir organ tarafından düzenlenen keşif, rapor, tutanak, karar veya ödemeye esas benzeri belgelerden doğacak sorumluluğa, işlemi gerçekleştiren ve bu belgeyi düzenleyip imzalayan kurul üyelerinin de dahil edilmeleri ve bu işlem nedeniyle harcama yetkilisiyle birlikte sorumlu tutulmaları gerektiğine çoğunlukla,"

Denilerek kurul, komisyon veya benzeri bir organca düzenlenen gerçekleştirme belgelerindeki sorumluluk durumu açıklığa kavuşturulmuş bulunmaktadır.

¹ Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı Tarih : 01.02.2017 No : 42690

Söz konusu Kararda, sorumluluk hukuku bakımından kamu görevlileri için 5018 sayılı Kanun'dan önce kusursuz (objektif) sorumluluk ilkesinin geçerli olduğu, 5018 sayılı Kanun'la bu ilkedan vazgeçilip (sübjektif) kusur sorumluluğu ilkesinin benimsendiği, işlemlerin tek başına mevzuata aykırı olmasının, bu işlemleri yapan kamu görevlilerinin sorumlu tutulmaları için yeterli olmadığı belirtilmiştir. Başka bir ifadeyle, eskiden bir işlemin mevzuata aykırı olması tazmin hükmü vermek için yeterli iken, 5018 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra, mevzuata aykırılığın yanı sıra kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinin varlığının da ispatlanmasının gerekli olacağı ifade edilmiştir.

Bu doğrultuda, 5018 sayılı Kanun'a göre mali sorumluluğun oluşabilmesi için; - Kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem, eylem bulunmalıdır.

- Ortada bir kamu zararı olmalıdır.

- Mevzuata aykırı karar, işlem ve eylemle zarar arasında bir illiyet olmalıdır.

Bu hususlar, yapım işlerine ilişkin ihale eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin sözleşme ve eklerine uymayan işler, hatalı kusurlu ve eksik işler ile geçici ve kesin kabule ilişkin maddeleri ile birlikte değerlendirilecek olursa; bazı imalatların yapılmadığı halde yapılmış gibi gösterilerek yükleniciye ödeme yapılmasını ilgilendiren, İdarece de zaten tespit edilmiş olan ve kamu zararına yol açtığı noktasında bir itirazda bulunulmayan ilam konusu olayda yapı denetim görevlilerinin ve geçici ve kesin kabul komisyonu üyelerinin sorumluluğu konusunda bir tereddüt bulunmamaktadır.

Bu minvalde, ...'ın Gerçekleştirme Görevlisi olması bir yana, Yapı Denetim Heyeti Başkanı sıfatıyla hakediş raporlarını ve (üniversitedeki tüm yapım işlerinde olduğu gibi) **geçici ve kesin kabul tutanaklarını imzalamış olmaları hasebiyle; ilama konu olayda kendilerine sorumluluk tevcih edilmesinde mevzuata aykırılık bulunmamaktadır.**

Tüm bu açıklamalar çerçevesinde, sorumluluk itirazında bulunan harcama yetkilisi ve gerçekleştirme görevlilerinin sorumluluğa dâhil edilmesinde mevzuata aykırılık bulunmadığından **SORUMLULUK İTİRAZINA İLİŞKİN TALEBİN REDDİNE,**

MEMURLAR ELİYLE YÜRÜTÜLMESİ GEREKEN MALİ DANIŞMANLIK HİZMETİ İŞİNİN HİZMET ALIMI İHALESİ YOLUYLA SATIN ALINMASI²

... Tic. Ltd. Şti'den "... Mali Danışmanlık Hizmeti İş'i"nin hizmet alımı ihalesi yoluyla satın alındığı gerekçesiyle ... TL'nin tazminine ilişkin hüküm tesis edilmiştir.

Sorumlular (Harcama Yetkilisi sıfatıyla temyiz talep eden Genel Müdür Vekili ... ile Gerçekleştirme Görevlisi sıfatıyla temyiz talep eden Daire Başkanı Vekili ...), ortaklaşa gönderdikleri temyiz dilekçesinde özetle; 7. Daire tarafından belirtilmiş olan gerekçeler karşısında öncelikle alınan mali mevzuat danışmanlığı hizmet alımının gerçek bir ihtiyaca binaen Kanunun izin verdiği kapsam içinde gerçekleştirildiğine ilişkin açıklama yapma zorunluluğunun söz konusu olduğunu, şöyle ki;

2 Sayıştay 7. Dairesi, Tutanak No 43072, Tutanak Tarihi 10.5.2017

A. Gerek 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun gerekse Kamu İhale Mevzuatının (4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 4735 sayılı Kamu Sözleşmeleri Kanunu, ilgili yönetmelikler, Kamu İhale Genel Tebliği ve alıma konu hususlarla alakalı ikincil mevzuat) geniş bir kapsama sahip olması ve 2003 yılından bu yana 100'ün üzerinde dolaylı ya da dolaysız değişikliğe uğraması,

B. Özellikle ihale mevzuatı açısından doğru kararların alınması ve işlemlerin tesis edilebilmesi için bağlantılı Damga Vergisi Kanunu, Tebligat Kanunu, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 6098 sayılı Borçlar Kanunu, 4857 sayılı İş Kanunu v.b. hukuk alanlarına hakim olunması zorunluluğu,

C. İhale öncesi ve sonrası süreçlerde farklı sorunlarla karşılaşılması ve yazılı mevzuatta bu sorunlara net cevapların bulunmaması nedeniyle yoruma dayalı süreçlerle çok fazla karşı karşıya kalınması,

D. Özellikle İdareleri tarafından gerçekleştirilen işlerin belli istekliler arasında ihale usulü ile ihale edilen ihale bedeli yönünden yüksek ve başkaca çeşitli özellikler barındıran işler olması,

nedeniyle **hata olasılığının minimize edilmesi mecburiyeti karşısında İdarece danışmanlık hizmeti alınması hususunun değerlendirildiğini ve Kanunun cevaz verdiği sınırlar içerisinde bulunan bu hizmet alımın gerçekleştirildiğini**, alım gerçekleştirilirken Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 7'nci maddesine uygun bir şekilde söz konusu hizmetin kapsamı ve sınırlarının teknik şartnamede açıkça belirtilerek açıklandığını ve iş tanımı yapılarak danışmanlık hizmeti alındığını,

- MALİ DANIŞMANLIK HİZMET ALIMININ İDARELERİ İÇİN GEREKLİ VE ZORUNLU BİR İHTİYAÇ OLUP BU HİZMETİN GENEL VE KURUMSAL NİTELİK TAŞIYAN HİZMETLER İÇİN ALINAMAYACAĞININ DÜŞÜNÜLMESİNİN MÜMKÜN OLMADIĞINI, ÇÜNKÜ;

Daha önceki ihale kanunlarında (2886 sayılı Kanun, 2490 sayılı Kanun) bulunmayan danışmanlık hizmetleri tanımına ve alım usulüne 4734 sayılı Kanunla özel bir bölüm (5. Bölüm, md. 48 - 52) ayrılarak bu hususun düzenlendiğini, idarelerin bu yöntemi kullanarak teknik, mali ve hukuki konulardaki bilgi ve uzmanlık ihtiyacını danışmanlık hizmet sunucularından temin etmelerine imkan sağlandığını, bu yöntemin idarelerce ihtiyatlı kullanılması, bir kısım denetim, teftiş ve yargılamalarda bu yönteme göre hizmet alan idarelerin -kendi personelinin bilinmesi/yapılması gereken bir işi (bilgi desteği ve uzmanlığı) neden danışmandan alıyorsunuz ve idareye mali külfet yüklüyorsunuz- şeklindeki eleştirilere maruz kalması üzerine 5812 sayılı Kanunla Kanununun 62/e maddesinde değişiklik yapıldığını, ancak "danışmanlık hizmet alım ihalelerinde, istihdam edilen personelin yeterli nitelik veya sayıda olmaması şartı aranmaz." denilmek suretiyle, idarelerin, kendi personeli yeterli sayıda ve nitelikte bulunsa dahi uzmanlık, deneyim ve bilgi desteği gerektiren teknik, mali, hukuki ve benzeri konularda danışmanlık hizmeti temin etmesinin teşvik edildiğini, bu hususta idarelere geniş bir takdir ve tercih imkanı sağlandığını, kanun koyucunun bu tür hizmetlerin danışmanlık hizmet sunucularından sağlanması hususunda idareye adeta imtiyaz sağlamasının arkasında yatan gerekçenin modern kamu yönetiminin gerekleri bağlamında uygulamadan beklediği fayda ve sonuç olduğunu, zira kamu idarelerinin uymak ve uygulamak zorunda olduğu sürekli değişen ve gelişen, son derece geniş ve karmaşık bir mevzuat hacmi bulunmakta olduğunu, her bir

idarenin ilgi alanına giren tüm mevzuat dizinine hakim uzman personel istihdam etmesinin hem ekonomik ve rasyonel olmadığını hem de insan donanımı bakımından imkansız olduğunu, hal böyle olunca mahiyet itibarıyla uzmanlık ve deneyim gerektiren işlerin profesyonel danışmanlık hizmet sunucularından temin edilmesinin işin gereğine ve kamu yararına daha uygun düşmekte olduğunu,

- DANIŞMANLIK HİZMETİNİN, İDARELERİNİN ÖZEL UZMANLIK VE DENEYİM GEREKTİREN AYRICA KARMAŞIK BİR YAPISI BULUNAN İHALE ALANINDA, İHTİYACI TESPİT ETMESİ SONUCUNDA ALINDIĞINI, İDARELERİNCE YÜRÜTÜLEN FAALİYETLERİN ETKİN, EKONOMİK VE VERİMLİ BİR ŞEKİLDE GERÇEKLEŞTİRİLMESİ NOKTASINDA İDARELERİNİN BU ALIMIN GEREKLİ OLDUĞUNA KARAR VERDİĞİNİ;

Mevzuat gereği, esasa etkili olmayan bir hatanın bile ihalenin iptali sonucunu doğurduğu bir süreçte İdarelerinin yaptığı ihalelere konu işlerin ehemmiyeti de göz önüne alındığında yukarıda anlatılan karmaşık süreçlerin yönetimi ve bu süreçlerde konusunda uzman bir danışmanlık hizmet sunucusu ile çalışarak kamu hizmetinin gereği gibi ve zamanında ifasını sağlamak istemesinin mevcut düzenlemelerin hem lafzına hem de ruhuna uygun olduğunu, bu çerçevede alınan danışmanlık hizmet alımı ile İdarelerinin hatalarının giderilmesi ve süreçlerin sağlıklı bir şekilde ilerlemesinin amaçlandığını, İdarelerince tesis edilen işlemlere karşı ilgililerin kanuni mercilere yaptığı başvurular sonrasında gerekli savunmaların hazırlanması konusunda birincil ve ikincil mevzuatı kapsayan mütalaalarının danışmanlık hizmet sunucusu tarafından İdarelerine sunulmakta ve taraflarınca verilen her türlü cevap ve savunmalarda bu hizmetten faydalanılmakta olduğunu, mevzuata tam anlamı ile hakim olmak zorunluluğunu gerektiren konularda İdarelerince danışmanlık hizmet sunucusundan talepte bulunularak destek alınmasının kamu hizmetinin duraksaması ya da gecikmesi noktasında da ortaya çıkacak sıkıntıları gidermekte olduğunu, bu hususun özellikle süre yönünden belli bir takvime bağlı olan ihale işlerinde ne derece önem arz ettiğinin açık olduğunu, diğer taraftan özellikle teknik bilgi, deneyim ve uzmanlık derecesi idare personelinin niteliği ile beraber değerlendirildiğinde İdarelerince yapılan hizmet alımının bir zorunluluk olarak karşılına çıktığının görüleceğini, ayrıca göz önüne alınması gereken çok önemli bir noktanın ise İdarelerinin gerçekleştirdiği ihalelerin özelliği ve uzmanlık ve teknik bilgi gerektiren bir husus olup olmadığı hususunun olduğunu, İdarelerince ihale bedeli hayli yüksek olan ... ve ... Projeleri gerçekleştirilmekte olduğunu, işin özelliğinden dolayı söz konusu ihalelerin belli istekliler arasında ihale usulü ile gerçekleştirildiğini, belli istekliler arasında ihale usulünün pek çok kamu idaresi tarafından zorluğu, prosedürlerinin fazlalığı ve şekli şartlarının çokluğu nedeni ile tercih edilmediğini, ancak taraflarınca gerçekleştirilen işlerin özelliğinden ötürü belli istekliler arasında ihale usulü ile ihalelerin gerçekleştirilmesi zorunluluğunun söz konusu olduğunu, bu ihalelerin gerçekleştirilmesi esnasında karşılaşılan pek çok sorunun çözümünde ve genel olarak sürecin doğru bir şekilde işleminde Danışmanlık Hizmet Sunucusu tarafından yapılan yönlendirmelerin ve sunulan çözümlerin büyük payı olduğunu, İdarelerinin bu durumu da göz önüne alındığında ihale mevzuatının karmaşık olmayan, uzmanlık ve deneyim gerektirmeyen bir alan olduğunu iddia etmenin mümkün olmadığını, Kamu İhale Kurumunun ihale sisteminin uygulanmasında yaşanan sıkıntılar ve güçlükler nedeniyle denetleyici kurum olarak kurulduğunu, ihale mevzuatının kolay anlaşılabilirliği ve basit oluşu söz konusu olsa idi Kamu İhale Kurumu'nun varlığının sorgulanacağını ve kurumun denetleyici işlemler yönünden saf dışı bırakılarak ihale ile ilgili işlemlerde diğer idari işlemlerde olduğu gibi idare mahkemelerinin

denetimi ile yetinileceğini, keza Kamu İhale Kurumunun da yaşanan tüm sıkıntılar, yapısal sorunlar ve kurumlardan kaynaklanan hataların önüne geçemediğinden ötürü elektronik ihale sistemine geçebilmek için var gücü ile çalışmaya devam etmekte olduğunu, ihale hukukunda 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden bu yana yaklaşık olarak 10 senelik bir süreç geçilmiş olmasına rağmen hali hazırda mevzuatta pek çok konuda sıkıntıların devam etmekte olduğunu, durum bu şekilde iken mevzuatın karmaşık olmadığı yahut uzmanlık ya da teknik destek gerektirmediğini ileri sürmenin mümkün olmadığını, esasen konunun idarelerinin faaliyetlerini 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun amaç olarak ortaya koyduğu kamu hizmetlerinin etkin, ekonomik ve verimli bir şekilde gerçekleştirilmesi ilkesine uygun bir şekilde gerçekleştirebilmesi için gerekli gördüğü ve ihtiyacı olan bir hizmeti alıp alamayacağı noktasında düğümlenmekte olduğunu; sonuç itibarıyla kamu ihale ve sözleşme hukukuna ilgili tüm kamu görevlilerinin yeteri kadar hakim olduğu ve bunların genel, rutin ve kurumsal bir uygulama olduğunun kabulünün doğru olmadığını, zira bu alanda çok yaygın yanlışlık ve hataların yapılmakta, ortaya çıkan binlerce uyuşmazlığın önce idareye sonra Kamu İhale Kurumuna intikal etmekte olduğunu (2012 yılı içerisinde 10.000'in üzerinde kurul kararı bulunduğunu), hatalı uygulamaların ise idare ve genel olarak kamu açısından sonuçlarının ne kadar maliyetli olduğu hususunun aşikar olduğunu, diğer yandan, hem ihale hem de sözleşme tatbikatiyle ilgili ihtilafların mahkemelerce çözüme kavuşturulmasında mutlaka bilirkişiye başvurulmakta, hükümlerin bilirkişi raporlarına dayanılarak kurulmakta olduğunu, konu salt belli bir hukuk bilgisiyle ve yorumuyla çözümlenebilir olsa, özel uzmanlık ve deneyim gerektirmese hakimın bilirkişiye başvurma ihtiyacının da olmayacağını, dolayısıyla bu kadar karmaşık, özel bilgi, uzmanlık ve deneyim gerektiren bir alanda danışmanlık hizmeti alınması kadar doğal bir uygulamanın olamayacağını,

- GENEL VE KURUMSAL İŞLEMLER İÇİN DANIŞMANLIK ALINAMAYACAĞINA İLİŞKİ OLARAK KANUNDA HİÇBİR YASAK BULUNMADIĞINI, DANIŞMANIN, KAMU PERSONELİ YERİNE GEÇEREK İŞLEM VE EYLEMLERİ TESİS ETMEMEKTE, TESİS EDİLEN İŞLEMLER İÇİN İDARELERİNE İHALE VE MALİ MEVZUATLA ALAKALI OLARAK UZMAN DESTEĞİ SAĞLAMAKTA OLDUĞUNU;

Anayasanın 128'inci maddesinde yer alan; "Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslı ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür." hükmünün emredici bir hüküm olduğunu, İdarelerince gerçekleştirilen danışmanlık hizmet alımının söz konusu düzenlemeye aykırı bir yönünün bulunmadığını, şöyle ki; Kanunun açık bir şekilde kamu hizmetlerinin "aslı ve sürekli görevler" yönünden kamu personeline gerçekleştirilmesini emretmekte olduğunu, anayasa ve özel kanunlarla devletin aslı ve sürekli görevleri kapsamına giren kamu hizmetinin kamu görevlileri ile yürütülmesi gerekliliği açık olmakla birlikte bahse konu danışmanlık hizmet alımında danışmanlık verilen ihalelerin danışmanlık hizmet sunucusu tarafından gerçekleştirilmesinin söz konusu olmadığını, hizmetin ifasının İdareleri tarafından istihdam edilen kamu personeli eliyle gerçekleştirilmekte ama yukarıda açıklanan sebepler çerçevesinde ihtiyaç duyulan mali ve hukuki bilgi-altyapı karşısında danışmanlık hizmet sunucusundan "teknik bilgi ve destek" yani danışma hizmeti satın alınmakta olduğunu, burada Anayasanın 128 inci maddesindeki "kamu görevlileri eliyle" hizmetin gördürülmesi noktasında hiçbir sıkıntı bulunmadığını, zira danışmanlık hizmet sunucusunun kamu hizmetini devralıp gerçekleştirmesi gibi bir durumun söz konusu olmasının dahi düşünülemediğini, mevzubahis olanın kamu hizmetinin daha nitelikli ve ihale-

nin iptali sonucunu doğurabilecek hatalardan ve edimin ifası sürecinde hukuki ihtilaflardan arı bir şekilde yürütülmesi olduğunu, keza Anayasanın 128 inci maddesinin gerçekleşmesini yasakladığı durumun da, kamunun asli ve sürekli görevlerinin ifasının 3. şahıslar tarafından gördürülemeyecek olmasından ibaret olduğunu, kanun koyucu tarafından 657 sayılı Yasa kapsamındaki kamu personeli tarafından hizmetin ifasının esas alındığını, dolayısıyla Anayasa'nın bu maddesinin yürütülen hizmetin üçüncü kişilere yaptırılmasını veya devredilmesini yasaklamakta olduğunu, devamla danışmanlık hizmet sunucusu firmanın, hizmet verdiği süre içerisinde kamu hizmetinin ifası noktasında -doğal olarak- hiçbir işleme hukuki olarak taraf olan bir eylem gerçekleştirilmekte ancak teknik şartnamede belirtilen ihale süreçleri ile ilgili yazılı ve sözlü danışmanlık hizmetleri ile İdare personelince kamu hizmetinin daha etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi amacı ile eğitim yükümlülüklerini de yerine getirmekte olduğunu, bu hizmetin bir personel aracılığı ile sürekli olarak kurum bünyesinde sürdürülmesinin ise hizmetin kalitesini artırdığını,

- 4734 SAYILI KAMU İHALE KANUNU'NUN 48 İNCİ MADDESİ METNİNDE TEKNİK DANIŞMANLIKLA İLGİLİ PEK ÇOK DAL İÇİN ÖRNEK VERİLMESİNE RAĞMEN HUKUKİ DANIŞMANLIKLA İLGİLİ HERHANGİ BİR DAL ZİKREDİLMEMİŞ OLMASI, İHALE MEVZUATINI DANIŞMANLIK HİZMETİNE KONU OLABİLECEK BİR ALAN OLMaktan ÇIKARTMADIĞINI AKSİNE BUNA OLANAK SAĞLADIĞINI, ÖZELLİKLE KAMU İHALE GENEL TEBLİĞİ'NİN 85'İNCİ MADDESİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLDİĞİNDE ÖNEMLİ OLAN HUSUSUN BU KONUDA MEVZUATTA HERHANGİ BİR YASAK YA DA ENGEL BULUNUP BULUNMADIĞI OLDUĞUNU

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 48 inci maddesinde "... tasarım, teknik şartname hazırlanması, denetim ve kontrolörlük gibi teknik, mali, hukuki veya benzeri alanlardaki hizmetler, danışmanlık hizmet sunucularından alınır." denildiğini, öncelikle söz konusu kanun maddesinde kamu idarelerince danışmanlık hizmeti alınabilecek konuların tahdidi olarak sayılmış olmadığını, keza bu şekilde olsa idi maddenin sonuna "... veya benzeri alanlardaki hizmetler ..." ibaresinin eklenmeyeceğinin açık olduğunu, kanun koyucunun benzeri konular demekle "teknik, mali ve hukuki hizmetlerin" benzerini kastetmiş bulunduğunu, bu çerçevede kanun koyucu tarafından "benzeri alanlardaki hizmetler" denilmek suretiyle geniş bir yorumu beraberinde getiren bir ifade kullanmış olduğu halde kanun maddesinin "mimarlık ve mühendislik" gibi meslek dallarını belirterek başlamakta ve "kontrolörlük gibi" ifadesi ile devam etmekte olmasından bahisle sayılan danışmanlık konularının da tahdidi olduğunu düşünmenin mümkün olmadığını, diğer yandan maddenin belirli somut bir hizmeti alanında danışmanlık yapılmasını öngördüğü dolayısıyla genel ve belirsiz bir konuda danışmanlık hizmeti alınımının mümkün bulunmadığı ileri sürülmekte ise de kamu zararına konu edilen ... ihale kayıt numaralı Mali Danışmanlık Hizmet Alımına ait ihale dokümanları incelendiğinde söz konusu alımın genel nitelikte bir alım olmayıp İhale Mevzuatı ve Mali Mevzuat konularında danışmanlık hizmeti sunulmasına ilişkin bir alım olduğunu ve bu çerçevede Danışmanlık Hizmet Alımının amacına uygun olarak 48 inci maddede hukuki ve mali hizmetler içerisinde değerlendirilebilecek bir niteliğe sahip olduğunun görüleceğini, bu noktada her ne kadar "danışmanlık" 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 4 üncü maddesinde sayılmış olsa da dar yorum yapılmasının mümkün bulunmadığına ilişkin Kamu İhale Genel Tebliğinin "4734 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinde yer alan hizmet tanımında ismen sayılmayan işler" başlıklı 85 inci maddesinde belirtilen bir hususu hatırlamak gerektiğini, şöyle ki; maddede; "... ismen sayılmayan ve mal alımı veya yapım işi niteliği taşımayan işlerin "benzeri diğer hizmetler" kapsamında ihale yo-

luyla alınıp alınamayacağıının ..., söz konusu işin ihale yoluyla yaptırılmasına engel olan bir düzenleme bulunup bulunmadığı hususlarının değerlendirilmesi suretiyle ..." işlem tesis edilmesinin öngörülmüş olup geniş yorum metodu tercih edildiğini ve hizmet tanımının sınırlarının ne şekilde belirleneceğinin açıklanmış olduğunu, bu hususu kuvvetlendirecek mahiyette Sayıştay Temyiz Kurulu ilamları bulunmakta olup dilekçe ekinde bazı örnekler sunulduğunu, bu çerçevede kanun tarafından öngörülmeleyen bir kısıtlama ile Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 7 nci maddesine uygun bir şekilde hazırlanmış ihale dokümanlarında hizmetin içeriği net bir şekilde ve açıkça ortaya konulmuş olmasına rağmen genel nitelikte ve belirsiz olduğu ve bu şekilde Kanunun öngörmediği bir alımın gerçekleştirildiği gerekçe gösterilerek kamunun zarara uğratıldığı yönündeki ilamın hiçbir hukuki ve teknik bir temele dayanmadığını, 4734 sayılı Kanunun 62 nci maddesi (e bendi) karşısında yanlış ve dar bir şekilde yorumlanmak suretiyle danışmanlık hizmet alımlarının yalnızca belli bir ihaleye ilişkin alınabileceği yönünde yorumda bulunmanın mümkün olmadığını, bu tür bir yorumun Türk kamu idarelerinin sadece belli bir gider ihalesi ile sınırlı olarak danışmanlık alabilecekleri sonucunu doğuracağını, ki bunun da idarelerin yürüttükleri ve gider ihalelerine ilişkin olan ya da olmayan hizmetler için danışmanlık hizmeti almalarının engellenmesi manasına geleceğini, 4734 sayılı Yasa ile getirilen danışmanlık hizmet alımlarının, kamu idarelerinin ihtiyacı için teknik ve uzmanlık gerektiren hususlarda idareye "destek" sağlamak amacıyla kanun koyucu tarafından öngörülmüş olup bunun ilamda belirtilen hususların aksine kanunun gerek lafzı gerek ruhu ile yapılan bu alıma cevaz vermekte olduğunu,

SONUÇ OLARAK

Kanunun 4 üncü maddesinde yapılan danışman tanımında yer alan "danışmanın danışmanlığını yaptığı işin yüklenicileri ile hiçbir organik bağ içerisinde bulunamayacağına" ilişkin düzenleme üzerinden danışmanlığı ancak belli bir alım için gerçekleştirilebileceğinden bahisle tarafların yapılan alımın mevzuata aykırılığının ileri sürülmesinin kanunun eksik okunması manasını taşımakta ve taraflarınca yürütülen kamu hizmetinin gereklerinin yerine getirilebilmesi için ortaya konması gereken bakış açısından çok uzak bir yaklaşımı yansıtmakta olduğunu, şöyle ki; ... ve ... Dairesi Başkanlığı tarafından 2012 yılı içerisinde ... TL'lik ... ve ... Projesi gerçekleştirilmiş olup ihale dokümanlarının oluşturulması ve teknik şartnamelerin hukuka uygunluğundan yüklenicilerle düşülen uyumsuzluklara kadar ihale mevzuatının pek çok uzmanlık gerektiren alanında danışmanlık hizmet sunucusundan destek alınarak olumlu sonuçlara ulaşıldığını ve pek çok durumda hukuka aykırı işlemlerin önüne geçildiğini ve uyumsuzluklar ortaya çıkmadan önlenmesinin sağlandığını, kamunun ihtiyaçlarını gidermek üzere 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu yürürlüğe girmiş olup hali hazırda gider ihalelerinin bu kanun kapsamında gerçekleştirilmekte olduğunu, Kanunda yapılan danışman tanımının dar bir şekilde yorumlanması suretiyle işin yüklenicisi ile organik bir ilişki içerisinde bulunmama yasağından hareketle danışmanlık ancak bir alıma ilişkin olabilir sonucuna ulaşmanın mümkün olmadığı gibi Kanunun danışmanlık hizmet alımlarına bakışını görmezden gelmek manasını taşımakta olduğunu, günümüzde kamu idareleri tarafından herhangi bir gider ihalesine ilişkin olmaksızın pek çok danışmanlık hizmet alımına çıkılmakta ve idarenin gerek iç işleyişine gerekse yerine getirdiği faaliyetlerin daha sağlıklı ve gereği gibi yerine getirilebilmesi için danışmanlık hizmetlerinin alındığının görülmekte olduğunu, bu hususun kamu hizmetinin 3. kişilere gördürülmesi manasında değil; kamunun yerine getirdiği hizmeti tıpkı kanunun öngördüğü gibi işin uzmanları ile birlikte yürütebilme tercihinin kullanılması manasında açıkça kanunun cevaz verdiği bir düzenleme olarak karşılına çıktığını, bu çerçevede olmak üzere

görüşlerine paralel mahiyet taşıyan Sayıştay Temyiz Kurulu'nun 19/07/2011 tarih ve 33574 tutanak sayılı ilamının durumun netleştirilmesi açısından önemli olduğunu, tazmin hükmünün kaldırılmasına ilişkin bu kararın pek çok noktada 7. Daire ilamına konu danışmanlık hizmet alımı ile ilgili aydınlatıcı özellik arz etmekte ve dilekçelerinde ilamda belirtilen hususlar karşısında ileri sürdükleri iddiaları kuvvetlendirmekte olduğunu, **Kanunda açık biçimde idarenin takdirine bırakılan bir hizmet ihtiyacı ve alımının, alım usulünün uygunluğu, bütçede ödeneğinin mevcut olması, hizmetin fiilen sunulmuş olması gibi yasal gerekler yerine getirilmesine rağmen sorgulanmasının ise hukuka uygunluk incelemesi değil, yerindelik incelemesi anlamına geleceğini**, aksi bir yorumun 6085 sayılı Sayıştay Kanununun "Denetimin genel esasları" başlığını taşıyan 35 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde hüküm altına alınan; "Sayıştay tarafından yerindelik denetimi yapılamaz, idarenin takdir yetkisini sınırlayacak ve ortadan kaldıracak karar alınmaz." ve ikinci fıkrasının (b) bendinde yer alan; "Kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin mali nitelikteki tüm hesap ve işlemlerinin denetiminde; yetkili merci ve organlar tarafından usulüne uygun olarak alınan karar veya yapılan iş ve işlemlerin mevzuata ve idarelerce belirlenen hedef ve göstergelere uygun olmasına rağmen, yönetsel bakımdan gerekliliği, ölçülülüğü, uygun bulunmadığı yönünde görüş ve öneri içeren yerindelik denetimi sayılabilecek denetim raporu düzenlenemez. Denetim raporlarında, kamu idaresinin yerine geçerek belirli bir iş ve işlemin yapılmasını veya belirli bir politikanın uygulanmasını zorunlu kılacak, kamu idaresinin takdir yetkisini sınırlayacak veya ortadan kaldıracak görüş ve talep içeren rapor düzenlenemez." esasına aykırı düşeceğini, keza, **İdarelerinin bu hizmeti aldığını, yüklenici firmanın edimlerini yerine getirdiğini, istenen fayda ve yararlanmanın temin edildiğini, İdarece teknik şartnamede belirtilen kalemler itibari ile hizmet alınarak kabulünün yapıldığını ve sözleşmede belirtilen bedelin ödendiğini, bu sonuç karşısında yükleniciye ödenen tutarın "kamu zararı" olarak nitelendirilmesinin 5018 sayılı Kanun'un 71 inci maddesine uygun düşmediğini, tüm bu açıklamalar neticesinde 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 4, 48 ve 62/e maddelerinin, danışmanlık hizmet sunucusundan mali ve hukuki konularda mevzuata yönelik danışmanlık hizmetinin alınmasına cevaz vermekte olup İdarelerince bu hizmetin alınmasında hukuka aykırı bir husus bulunmadığını belirterek tazmin hükmünün kaldırılmasını talep etmişlerdir.**

Bu itiraz üzerine Temyiz Kurulu, 03.03.2015 tarih ve 40078 tutanak (24660 ilam) sayılı İlamında (1. maddesinde) özetle; "4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 4 üncü ve 48 inci maddelerinden; danışmanlık hizmetinin spesifik bir konuda olması gerektiği, söz konusu olan "4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve bu Kanun Gereğince Yürürlüğe Konulan İkincil Mevzuat Kapsamında Gerçekleştireceği Alımlar İçin Mali Danışmanlık Hizmeti İşİ"nin ihale sürecinde yer alan işlemlerin ise, somut bir hizmet alanında olmadığı; kurumsal ve genel nitelikte olduğu değerlendirildiğinden ve ayrıca genel nitelikteki bu hizmetin özel sektörden alınmasının, Anayasanın 128 inci maddesindeki "kamu görevlileri eliyle" hizmetin gördürülmesi noktasında sorun oluşturduğundan hareketle" sorumluların vekilinin iddialarının reddi ile tazmin hükmünün tasdikine (oy çokluğuyla) karar vermiştir.

Bu defa yukarıda adı geçen sorumlular, ortaklaşa gönderdikleri karar düzeltilmesi dilekçesinde özetle; Temyiz Kurulu tarafından verilen onama kararının gerekçeleri incelendiğinde 7. Daire tarafından kamu zararına hükmedilen 149 sayılı ilamda yer verilen gerekçelerin Daire ile aynı şekilde değerlendirildiğinin görüleceğini, taraflarınca temyiz itirazları çerçevesinde ileri sürülen hususlar irdelenmeksizin, genel olarak iddia ve itirazları incelenmeksizin ve karara bağlanmaksızın hükmün tasdikine karar verilmesinde hukuka uyarlık bulunmadığı ifade

edilerek temyiz aşamasında gönderdikleri dilekçedeki hususları birebir aynı şekilde tekrar etmek suretiyle tazmin hükmünün kaldırılmasını istemişlerdir.

Başsavcılık mütalaasında özetle; sorumluların göndermiş olduğu ortak dilekçede; İlamın 2. maddesiyle ...nün "... Mali Danışmanlık Hizmeti İş'i'nin hizmet alımı İhalesi yoluyla alınması nedeniyle oluşan kamu zararı nedeniyle verilen tazmin hükmünün, Temyiz Kurulunun 40078 sayılı kararıyla tasdik edilmesi sonrası, kararın hukuka aykırı olduğu savunularak, karar düzeltilmesi talebinde bulunulduğu ifade edildikten sonra, sorumlular, sorgu ve temyiz aşamalarında ileri sürdükleri gerekçeleri ileri sürerek itiraz etmekte iseler de; anılan Temyiz Kurula Kararında, sorumluların ileri sürdüğü gerekçeler irdelendikten sonra "4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 4 üncü ve 48 inci maddelerinden; danışmanlık hizmetinin spesifik bir konuda olması gerektiği, söz konusu olan "... Mali Danışmanlık Hizmeti İş'i'nin ihale sürecinde yer alan işlemlerin ise, somut bir hizmet alanında olmadığı; kurumsal ve genel nitelikte olduğu değerlendirildiğinden ve ayrıca genel nitelikteki bu hizmetin özel sektörden alınmasının, Anayasanın 128 inci maddesindeki "kamu görevlileri eliyle" hizmetin gördürülmesi noktasında sorun oluşturduğu aşikar olduğundan bu konuda danışmanlık hizmeti alımı mümkün görülmemektedir." denilerek hüküm tesis edildiği ve sorumluların itirazlarının karşılandığı; bu nedenlerle, konuya ilişkin karar düzeltilmesine mahal olmadığına karar verilmesinin uygun olacağı belirtilmiştir.

Duruşma talebinde bulunan ... ve ... ile Sayıştay Savcısının sözlü açıklamalarının dinlenmesinden ve dosyada mevcut belgelerin okunup incelenmesinden sonra,

GEREĞİ GÖRÜŞÜLDÜ:

Daire ilamında; 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 48 inci maddesinde danışmanlık hizmeti alımlarının konusunun, belirli/somut alanlar olarak belirlendiği, bu maddede yer alan; "... gibi teknik, mali, hukuki veya benzeri alanlarda ..." ifadesiyle danışmanlık hizmet alımı yapılabilecek işlerin sınırlandırılmadığı, ancak, buradan anlaşılması gerekenin, bu maddede sayılmamış olup da niteliği itibarıyla kapsamlı, karışık ve özel uzmanlık ve deneyim gerektiren başka spesifik işler için de danışmanlık hizmeti alınabileceği, ilgili maddedeki danışmanlık hizmet alımı yapılabilecek işlerin tahdidi olarak sayılmış olmasının, genel nitelikteki her konuda danışmanlık hizmeti alınabileceği anlamına gelmediği, öte yandan aynı Kanunun 4 üncü maddesindeki danışman tanımındaki "danışmanlığı yaptı işin yüklenicileri ile hiçbir organik bağ içinde bulunmayan" tabirinin sadece belirli bir işe yönelik olarak danışmanlık hizmet alımı yapılabileceğini gösterdiği, bu nedenle, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 4 üncü ve 48 inci maddelerinden; danışmanlık hizmetinin spesifik bir konuda olması gerektiği, söz konusu olan "... Mali Danışmanlık Hizmeti İş'i'nin ise, somut bir hizmet alanında olmadığı, sonuç olarak da ihale sürecinde yer alan işlemlerin kurumsal ve genel nitelikte olduğu bu konuda danışmanlık hizmeti alımının mevzuata aykırı bulunduğu gerekçesiyle hizmet alım bedeli tutarının tamamının tazminine hükmedilmiş, Temyiz Kurulunun 03.03.2015 tarih ve 40078 tutanak (24660 ilam) sayılı İlamı (1. maddesi) ile de söz konusu tazmin hükmünün aynı gerekçelerle tasdikine karar verilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun "Tanımlar" başlıklı 4 üncü maddesinde:

...

Hizmet: (Değişik: 30/7/2003-4964/3 md.) Bakım ve onarım, taşıma, haberleşme, sigorta, araştırma ve geliştirme, muhasebe, piyasa araştırması ve anket, danışmanlık, (...) (1) , tanı-

tım, basım ve yayım, temizlik, yemek hazırlama ve dağıtım, toplantı, organizasyon, sergileme, koruma ve güvenlik, meslekî eğitim, fotoğraf, film, fikrî ve güzel sanat, bilgisayar sistemlerine yönelik hizmetler ile yazılım hizmetlerini, taşınır ve taşınmaz mal ve hakların kiralanmasını ve benzeri diğer hizmetleri, (1)

...

Danışman : Danışmanlık yapan, bilgi ve deneyimini idarenin yararı için kullanan, danışmanlığını yaptığı işin yüklenicileri ile hiçbir organik bağ içinde bulunmayan, idareden danışmanlık hizmeti karşılığı dışında hiçbir kazanç sağlamayan ve danışmanlık hizmetlerini veren hizmet sunucularını,”

Aynı Kanunun “Danışmanlık hizmetleri” başlıklı 48 inci maddesinde ise:

“Mimarlık ve mühendislik, etüt ve proje, harita ve kadastro, her ölçekte imar planı, imar uygulama, ÇED raporu hazırlanması, plan, yazılım geliştirme, tasarım, teknik şartname hazırlanması, denetim ve kontrolörlük gibi teknik, mali, hukuki veya benzeri alanlardaki hizmetler, danışmanlık hizmet sunucularından alınır.

...”

denilmektedir.

Öncelikle, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 48 inci maddesinde kamu idarelerince danışmanlık hizmeti alınabilecek konular tahdidi olarak sayılmamıştır. Kanun koyucu, maddenin sonuna "... veya benzeri alanlardaki hizmetler ..." demekle "teknik, mali ve hukuki hizmetlerin" geniş bir yorumu beraberinde getiren bir ifade kullanmış olduğu halde kanun maddesinin "mimarlık ve mühendislik" gibi meslek dallarını belirterek başlamakta ve "kontrolörlük gibi" ifadesi ile devam etmekte olmasından bahisle sayılan danışmanlık konularının da tahdidi olduğunu söylemek mümkün değildir.

Diğer yandan, ilamda; maddenin belirli somut bir hizmet alanında danışmanlık yapılmasını öngördüğü; dolayısıyla, genel ve belirsiz bir konuda danışmanlık hizmeti alınımının mümkün bulunmadığı ifade edilmekte ise de; kamu zararına konu edilen ... ihale kayıt numaralı Mali Danışmanlık Hizmet Alımına ait ihale dokümanları incelendiğinde söz konusu alımın genel nitelikte bir alım olmayıp ihale mevzuatı ve mali mevzuat konularında danışmanlık hizmeti sunulmasına ilişkin bir alım olduğu ve bu çerçevede danışmanlık hizmet alınımının amacına uygun olarak 48 inci maddedeki hukuki ve mali hizmetler içerisinde değerlendirilebilecek bir niteliğe sahip olduğu görülecektir. Bu noktada, her ne kadar "danışmanlık" tanımı 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 4 üncü maddesinde yapılmış ve bu hizmetin kapsamına girebilecek işler aynı Kanunun 48 inci maddesinde sayılmış olsa da; Kamu İhale Genel Tebliğinin “4734 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde yer alan hizmet tanımında ismen sayılmayan işler” başlıklı 85 inci maddesinde; “85.1. 4734 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde “Hizmet: Bakım ve onarım, taşıma, haberleşme, sigorta, araştırma ve geliştirme, muhasebe, piyasa araştırması ve anket, danışmanlık, tanıtım, basım ve yayım, temizlik, yemek hazırlama ve dağıtım, toplantı, organizasyon, sergileme, koruma ve güvenlik, meslekî eğitim, fotoğraf, film, fikrî ve güzel sanat, bilgisayar sistemlerine yönelik hizmetler ile yazılım hizmetlerini, taşınır ve taşınmaz mal ve hakların kiralanmasını ve benzeri diğer hizmetleri ... ifade eder” hükmüne yer verilmiştir. Anılan maddede ismen sayılmayan ve mal alımı veya yapım işi niteliği taşımayan işlerin “benzeri diğer hizmetler” kapsamında ihale yoluyla alınıp alınamayacağını; ilgili mevzuat-

tında, alım konusunun idarenin görev alanında olup olmadığı, söz konusu işin ihale yoluyla yaptırılmasına engel olan bir düzenleme bulunup bulunmadığı hususlarının değerlendirilmesi suretiyle belirlenmesi gerekmektedir.” denilmek suretiyle geniş yorum metodu tercih edilmiş ve hizmet tanımının sınırlarının ne şekilde belirleneceği açıklanmıştır.

Bu çerçevede, Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 7 nci maddesine uygun bir şekilde hazırlanmış ihale dokümanlarında hizmetin içeriği net bir şekilde ve açıkça ortaya konulmuş olmasına rağmen kanun tarafından öngörülme bir kısıtlama ile işin genel nitelikte ve belirsiz olduğu ve bu şekilde Kanunun öngörmediği bir alımın gerçekleştirildiği gerekçe gösterilerek kamunun zarara uğratıldığı yönünde bir hükme varılması mümkün görünmemektedir.

Kaldı ki, 4734 sayılı Kanunun 62 nci maddesinin (e) bendinde yer alan hüküm çerçevesinde kural olarak idarenin ancak yeterli nitelik veya sayıda personeli bulunmaması halinde hizmet alımı için ihaleye çıkabileceğini belirten kanun koyucunun, (05/12/2008-5812/24’üncü maddesiyle yaptığı değişiklik ile) danışmanlık hizmet alımları için bir istisna getirmesi ve danışmanlık hizmet alımlarında “yeterli nitelik veya sayıda personel bulunmaması” şartını kaldırarak idarenin yeterli sayıda ve nitelikte personeli bulursa dahi danışmanlık hizmet alımı yapabileceğini hükme bağlaması bu yöndeki iradesini açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Diğer taraftan, Anayasanın 128 inci maddesinde yer alan; “Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslı ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.” hükmü emredici bir hüküm olmakla beraber İdarece gerçekleştirilen danışmanlık hizmet alımının söz konusu bu düzenlemeye aykırı bir yönü de bulunmaktadır. Şöyle ki; bahse konu danışmanlık hizmet alımında danışmanlık verilen ihalelerin danışmanlık hizmet sunucusu tarafından gerçekleştirilmesi söz konusu değildir. Hizmetin ifası İdare tarafından istihdam edilen kamu personeli eliyle gerçekleştirilmekte ama ihtiyaç duyulan mali ve hukuki bilgi-altyapı karşısında danışmanlık hizmet sunucusundan “teknik bilgi ve destek” yani danışma hizmeti satın alınmaktadır. Burada Anayasanın 128 inci maddesindeki “kamu görevlileri eliyle” hizmetin gördürülmesi noktasında hiçbir sıkıntı bulunmamaktadır. Zira danışmanlık hizmet sunucusunun kamu hizmetini devralıp gerçekleştirmesi gibi bir durum da mevzu bahis değildir. Keza Anayasanın 128 inci maddesinin gerçekleşmesini yasakladığı durum da, kamunun asli ve sürekli görevlerinin ifasının 3. şahıslar tarafından gördürülemeyecek olmasından ibaret olup danışmanlık hizmet sunucusu firma, hizmet verdiği süre içerisinde kamu hizmetinin ifası noktasında -doğal olarak- hiçbir işleme hukuki olarak taraf olan bir eylem gerçekleştirilmemekte; ancak teknik şartnamede belirtilen ihale süreçleri ile ilgili yazılı ve sözlü danışmanlık hizmetleri ile idare personeline kamu hizmetinin daha etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi amacı ile eğitim yükümlülüklerini de yerine getirecek şekilde hizmet vermektedir.

Özetle, Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 7 nci maddesine uygun bir şekilde söz konusu hizmetin kapsamı ve sınırları teknik şartnamede açıkça belirtilerek ve iş tanımı yapılarak danışmanlık hizmeti alınmış olmasında yukarıda belirtilen açıklamalar doğrultusunda mevzuata aykırılık bulunmamaktadır.

Karar verildiği 10.05.2017 tarih ve 43072 sayılı tutanakta yazılı olmakla işbu ilam tanzim kılındı.

KAMU İHALE KURULU KARARI

Karar Tarihi: 07.09.2017

Karar No:2017/UY. IV-2420

Karar Özeti: İtirazen şikayet dilekçesinin başvuru sahibi iş ortaklığının her iki ortağı adına imzalandığı ancak itirazen şikayet başvuru dilekçesine pilot ortak adına başvuruda bulunmaya yetkili olduğuna dair temsil belgesinin aslı veya yetkili mercilerce onayla örneklerinin eklenmediği, pilot ortağın yetkilisi adına düzenlenen imza sirkülerinin fotokopi olduğu, söz konusu eksikliğin, on günlük itirazen şikayet başvurusu içinde giderilmediği, bu itibarla başvurunun şekil yönünden reddedilmesi gerektiği hakkında

Karar Tarihi: 07.09.2017

Karar No:2017/UH.I-2427

Karar Özeti: İhale dokümanına yönelik olarak idareye 5 şikayet başvurusu yapıldığı, idarece söz konusu şikayetlerin uygun bulunmadığı ve ihale işlemlerine devam edilmesine karar verildiği, bu kapsamda ihale dokümanına ve ilana yönelik zeyilname veya düzeltme ilanı yayınlanmadığı ve ihale dokümanının kesinleştiği, teklif değerlendirmesinin de kesinleşen ihale dokümanı üzerinden yapılarak tamamlandığı, bu aşamada “ihale dokümanındaki düzenlemeler ile birim fiyat teklif cetvelindeki hususların birbiriyle çeliştiği, bu durumun, tekliflerin oluşturulması ve hazırlanmasında isteklileri tereddüde düşürdüğü” şeklindeki gerekçe kapsamında, ihale dokümanında yer alan hangi düzenlemelerin birim fiyat teklif cetvelindeki hangi hususlarla çeliştiği ve söz konusu hususların hangi gerekçelerle isteklileri tekliflerin hazırlanmasında tereddüde düşürdüğüne ilişkin somut gerekçelerin ortaya konulmadığı, dolayısıyla ihalenin bu gerekçeyle iptal edilmesinin uygun olmayacağı ve idarenin ihalenin iptali kararının iptal edilmesi gerektiği hakkında

Karar Tarihi: 07.09.2017

Karar No:2017/UM.IV-2419

Karar Özeti: İhale komisyon kararında başvuru sahibinin teklifinin yaklaşık maliyetin üzerinde olduğundan ekonomik açıdan ikinci en avantajlı teklif olarak belirlenmediği, bu çerçevede, 4734 sayılı Kanununun 54 üncü maddesinde, idari başvuru yolunun ancak ihale sürecindeki hukuka aykırılık işlem veya eylemler nedeniyle bir hak kaybına uğradığını veya uğrama ihtimalinin bulunduğunu iddia eden ilgililere açık olduğu, başvuru sahibinin kendi teklifinin ekonomik açıdan ikinci en avantajlı teklif olarak belirlenmesi işlemine karşı bir şikayetinin bulunmadığı başvuru dilekçesinde, ihale üzerinde bırakılan isteklinin teklif ettiği cihazların teknik şartnameyi karşılamadığı iddialarına yer verdiği dolayısıyla, itirazen şikayet başvurusu uygun bulursa dahi ihalenin başvuru sahibi üzerinde bırakılması ihtimali bulunmadığı, söz konusu ihalede ihale üzerinde bırakılan isteklinin teklifinin değerlendirilmesine ilişkin iddialar bakımından başvuru sahibinin herhangi bir hak kaybına uğrama ihtimalinin bulunmadığı, bu nedenle, başvurunun ehliyet yönünden reddedilmesi gerektiği hakkında.

TEBLİĞLER GENELGE VE GÖRÜŞLER

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı:30546965-000-17757
Konu : Kurumsal Kart

17/08/2017

..... VALİLİĞİ

İlgi: Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğünün 28.07.2017 tarihli ve 153825 sayılı yazısı.

Müze ve Örenyerlerine Girişlerde Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönergenin 4.1 maddesi uyarınca, Kamu Kurum ve Kuruluşlarının kendi bütçeleriyle ağırlamakta oldukları Bakan Yardımcısı ve daha üst düzeydeki resmi heyetler ile Kuvvet Komutanları ve üstü askeri heyetler, bu heyetlerde bulunanların eşleri ve beraberindekiler ile refakat eden resmi görevliler ve güvenlik amaçlı ön inceleme heyetleri, müze ve örenyerlerini Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğünden temin edilecek izin belgesi ile ücretsiz ziyaret edebilmektedir.

Diğer taraftan kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve belediyelerin Yönerge kapsamında ücretsiz ziyaret hakkı tanınmayan konuklarını ziyaret taleplerinin yoğunluğu ve bu durumun yol açtığı sorunların bertaraf edilmesi amacıyla uygulamaya konulan "Kurumsal Kart" elektronik geçiş sistemlerine sahip müze ve ören yerlerine %20 indirimli, söz konusu sistemin bulunmadığı diğer müze ve ören yerlerine ise ücretsiz giriş imkânı sağlamaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı olup, adı geçen Bakanlık tarafından 2017 yılı içerisinde ihalesi yapılacak olan ve ihale sonucunda yüklenici firma tarafından hizmet verilecek müze ve örenyerlerine giriş imkânı sağlayacak olan "Kurumsal Kart"ın temini ve kullanımına ilişkin hususlar ekte gönderilmiş olup 01 Ocak 2018 tarihi itibarıyla başlayacak uygulamaya ilişkin başvuruların ekte yer alan yönerge doğrultusunda Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğüne yapılması; uygulamanın iliniz dâhilindeki belediyelere duyurulması hususunda;

Bilgi ve gereğini önemle rica ederim.

...
Bakan a.
Müsteşar Yardımcısı

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Döner sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü

Sayı:83026482-199-E.153825
Konu:Kurumsal Kart

28/07/2017

İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA
(Mahalli İdareler Genel müdürlüğü)

Bilindiği üzere, Bakanlığımıza bağlı Müze ve Ören yerlerine girişlere ilişkin hususlar müze ve Örenyerlerine Girişlerde Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge ile belirlenmiştir.

Söz konusu Yönergenin 4.1 maddesi uyarınca Kamu Kurum ve Kuruluşlarının kendi bütçeleriyle ağırlanmakta oldukları Bakan Yardımcısı ve daha üst düzeydeki resmi heyetler ile Kuvvet komutanları ve üstü askeri heyetler, bu heyetlerde bulunanları eşleri ve beraberindekiler ile refakat eden resmi görevliler ve güvenlik amaçlı ön inceleme heyetleri müze ve ören yerlerini Bakanlığımız Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğünde temin edilecek izin belgesiyle ücretsiz edebilmektedir.

Diğer taraftan Kamu Kurum ve Kuruluşları, Üniversiteler ve Belediyelerin Yönerge kapsamında ücretsiz ziyaret hakkı tanınmayan konuklarının ziyaret taleplerinin yoğunluğu ve bu durumun yol açtığı sorunların bertaraf edilmesi amacıyla uygulamaya konulan "Kurumsal Kart" elektronik geçiş sistemlerine sahip müze ve ören yerlerine % 20 indirimli, söz konusu sistemin bulunmadığı diğer müze ve ören yerlerine ise giriş imkânı sağlamaktadır.

Bakanlığımıza bağlı olup, Bakanlığımızca 2017 yılı içerisinde ihalesi yapılacak olan ve ihale sonucunda yüklenici firma tarafından hizmet verilecek müze ve ören yerlerine giriş imkânı sağlayacak olan " Kurumsal Kart"ın temini ve kullanımına ilişkin hususlar ekte yer almaktadır.

"Kurumsal Kart giderleri Bütçenin "03.6 Temsil Tanıtma Giderleri"- tertibinden karşılanabilecek olup, 01 Ocak 2018 tarihi itibarıyla başlayacak uygulamaya ilişkin başvuruların ekte yer alan Yönerge doğrultusunda Bakanlığımız Döner Sermaye İşletmesi Merkez müdürlüğünden yapılması; uygulamanın Belediye Başkanlıklarına duyurulması hususunda, bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

...
Bakan a.
Müsteşar Yardımcısı

T.C.
BAŞBAKANLIK
Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı

Sayı : 94340060-622.99-E.56556
Konu : BİMER Sistemi

24.08.2017

..... **VALİLİĞİ**
(Özel kalem Müdürlüğü)

Başbakanlık İletişim Merkezi (BİMER) sistemi; vatandaşların dilekçe ve bilgi edinme haklarını etkin ve hızlı bir şekilde kullanmalarını temin etmek üzere elektronik ortamda hizmet sağlayan bir halkla ilişkiler uygulamasıdır.

BİMER sistemi üzerinden elde edilen ve kurumlara periyodik olarak gönderilen raporlardan; 2017 yılında ülke genelinde vatandaş taleplerinin karşılama puanının 5 üzerinden 2,14 olduğu, bu puan düşüklüğüne;

-Başvuruların değerlendirilme sürecinin kamu kurum ve kuruluşları tarafından yeterince denetlenip kontrol edilmemesi,

-Başvuruların kanuni süresi içerisinde cevaplandırılmaması,

-Başvuruların şikâyet edilen aynı birim/kişiler tarafından cevaplandırılması,

-Başvurulardaki bilgilerin ihbar ve şikâyet edilen kişiye açıklanması/sızdırılması,

-Bu tür olumsuzlukların zaman zaman yazılı/görsel medyaya yansımaları

gibi hususların sebep olduğu anlaşılmaktadır.

Başta 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu olmak üzere ilgili diğer mevzuatta gerekli adli ve idari yaptırımlar düzenlenmiş olmasına rağmen üst düzey yöneticiler ve diğer kamu personeli tarafından başta bilgilerin sızdırılması olmak üzere yukarıda belirtilen hususlara gerekli hassasiyet gösterilmemektedir. BİMER'e başvuran vatandaşlarımızın mağduriyetine sebep olan ve **başvuru bilgilerini sızdıran kişiler BİMER sistemi üzerinden tespit edilerek haklarında kanuni işlem başlatılmaktadır.**

Netice itibarıyla, sisteme tanımlı BİMER Kullanıcı ve Cevap Onaycılarının vatandaşa en doğru cevabın ulaştırılmasında gereken özeni göstermeleri, uygunsuz ve eksik cevaplanımların iade etmeleri ve vatandaşların taleplerinin gerçekleşme düzeyini takip etmeleri; yöneticilerin de gizlilik ve verilen cevapların niteliği ile ilgili sorumluluklarını yerine getirmeleri gerekmektedir. Ayrıca soruşturma, kovuşturma gerektiren işlemlerin safahatı hakkında vatandaşlara kanuni cevap verme süresi içerisinde işleyiş ve süreç hakkında bir ara cevap verilmesi, oluşabilecek muhtemel hak kayıplarının ve negatif algının önüne geçilmesi açısından önem arz etmektedir.

Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde gerekli tedbirlerin alınması ve tüm kamu personelinin konuya ilişkin gereken hassasiyeti göstermesi hususunda bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

...
Müsteşar Yardımcısı

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 30546965-000-19270

14/09/2017

Konu : 2018 Bütçesinde Erişilebilirlik Ödeneğine Yer Verilmesi

İlgi : Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının 04.07.2017 tarihli ve 71335 sayılı yazısı.

Engelli vatandaşlarımızın toplumsal yaşamın içinde yer alması için öncelikle evlerinden çıkabilmeleri; binalar ile kaldırımlar, yaya geçitleri, duraklar, otoparklar gibi yaşam alanlarını ve toplu taşıma sistemleri gibi kentsel hizmetleri güvenli ve bir başkasının yardımına ihtiyaç duymadan kullanabilmeleri gerekmektedir. Bu nedenle söz konusu alanlar ve hizmetler erişilebilir olarak planlanmalı ve düzenlenmelidir.

"Binaların, açık alanların, ulaşım ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin, engelliler tarafından güvenli ve bağımsız olarak ulaşılabilir ve kullanılabilir olması" şeklinde tanımlanan erişilebilirlik; herkes için büyük önem taşıyan bir gerekliliktir.

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanununun 7 nci, geçici 2 nci ve 3 üncü maddelerinde kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ile büyükşehir belediyeleri ve belediyeler tarafından şehir içinde sunulan ya da denetlenen toplu taşıma hizmetlerinde erişilebilirliğin sağlanmasına yönelik amir hükümler yer almaktadır.

Kanunun geçici 3 üncü maddesi ile erişilebilirliğin izlenmesi ve denetlenmesi görevi Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Komisyonlarına verilmiş, bu kapsamda hazırlanan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği 20/07/2013 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik ile illerde valilik bünyesinde kurulan komisyonlar denetimlerine devam etmektedirler. Erişilebilirlik ile ilgili her türlü tasarım ve uygulama, Türk Standartları Enstitüsü'nün erişilebilirlik standartlarına ve anılan Yönetmeliğe uygun yapılmalıdır.

Anılan Yönetmelik hükümleri kapsamında 2016/7 sayılı "Erişilebilirlik izleme ve Denetleme Formları", 2017/3 sayılı "Erişilebilirlik izleme ve Denetleme Planı" ve 2017/4 sayılı "5378 Sayılı Engelliler Hakkında Kanununun Geçici 3 üncü Maddesi Kapsamında Verilecek idari Para Cezalarının Uygulanması ve Diğer Hususlar" konulu genelgeler de yürürlüğe girmiştir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının talebi üzerine Maliye Bakanlığı tarafından erişilebilirlik ile ilgili harcamaların izlenebilmesi için fonksiyonel sınıflandırmanın dördüncü düzeyinde "10.1.2.05 Engellilerin Erişilebilirliğinin Sağlanması Amacıyla Yapılacak Giderler" kodu açılmıştır.

Erişilebilirliğin sağlanmasına yönelik yapılması gereken çalışmaların, yukarıda açıklanan mevzuat kapsamında yapılması; ayrıca valiliklerin, kaymakamlıkların, belediyelerin ve belediye iktisadi işletmelerinin görev alanına giren tüm bina, açık alan ve toplu taşıma araçlarında erişilebilirliğin sağlanmasına yönelik çalışmalar için ihtiyaç duyulacak ödeneye 2018 yılı bütçe hazırlıklarında "10.1.2.05" kodu ile yer verilerek işlemlerin yürütülmesi için iliniz dahilindeki belediyelere duyurulması hususunda;

Bilgi ve gereğini arz ve rica ederim.

...
Bakan a.
Vali
Müsteşar

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 30546965-349-E.18950

11/09/2017

Konu : Park Yasakları

..... **VALİLİĞİ**

Son zamanlarda şehir merkezlerindeki trafik yoğunluğu nedeniyle gerçek ve tüzel kişilere ait araçların gelişigüzel park edilmesiyle trafik akışının engellediği ve trafik güvenliğinin tehlikeye sokulduğu gözlenmektedir. Bu nedenle, belediyelerin trafik güvenliği bağlamında gerekli önlemleri alması gereği ortaya çıkmıştır.

Bilindiği üzere, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (p) bendinde belirtilen "*Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları için durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, kanunların verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.*" görevi ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde belirtilen "*...kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksilerin durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek ve kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.*" görevi ve aynı Kanununun 9 uncu maddesinde belirtilen "*büyükşehir belediyesine verilen trafik hizmetlerini plânlama, koordinasyon ve güzergâh belirlemesi ile taksi, dolmuş ve servis araçlarının durak ve araç park yerlerinin tespit etmek*" görevleri belediye sınırları içinde belediyelere, büyükşehir belediye sınırları içinde ise büyükşehir belediyeleri ulaşım koordinasyon merkezlerine verilmiş olup, ulaşım koordinasyon merkezi tarafından toplu taşıma ile ilgili alınan kararların, belediyeler ve bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilgililer için bağlayıcı olduğu hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, 5216 sayılı Kanun'a istinaden yürürlüğe konulan Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin 18 inci maddesinde de, büyükşehir belediyelerine trafik hizmetleriyle ilgili olarak verilen görevler, ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde; belediye sınırları içinde belediye idarelerinin, büyükşehir belediyesinin sınırları içinde UKOME'lerin mevzuatla yetkili kıldığı durumlarda mahalli ihtiyaç ve şartlara göre trafik düzeni ve güvenliğini sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almak, trafiğin düzenli bir şekilde akışını sağlamak bakımından alt yapı hizmetleri ile ilgili tedbirleri almak, taksi, dolmuş ve servis araçlarının durak ve araç park yerleri tespit etmek ve bu kapsamda trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların trafik akışını ve güvenliğini sağlamak için;

- ***Toplu taşıma araçlarına ait duraklarda motorlu ya da motorsuz araçlar ile durmak, park etmek ya da bekleme yapmak,***

- *Toplu taşıma araçları ile yetkili birimlerce kendilerine tahsis edilmiş duraklar dışında yolcu almak, indirmek, park etmek ve bekleme yapmak,*
- *Kendilerine tahsis edilmiş duraklarda, belirlenen sayıdan fazla araç ile duraklama yapmak,*
- *Taksi ve taksi dolmuş sahiplerinin, belediyelerin yetkili organ ve kurulları tarafından belirlenmiş yerler dışında taksi/dolmuş durağı kurmak,*
- *Toplu taşıma araçları ile taşımacılık hizmeti esnasında belediye meclisi/UKOME tarafından belirlenen bekleme yeri ve duraklarına, trafiği aksatmayacak, can ve mal güvenliğini tehlikeye düşürmeyecek, bekleme yeri ve durak alanını taşmayacak şekilde nizami yanaşmamak,*
- *Toplu taşıma araçları ile, taşımacılık hizmeti esnasında belediye meclisi/UKOME kararıyla belirlenmiş trafik düzenlemelerinde ya da mücbir sebeplerle oluşacak hallerde, trafik zabıtası veya belediye zabıtasınca yönlendirilecekleri geçici güzergâhlara uymamak,*
- *Engellilerin kullanımına ayrılmış park yerlerine uygulanan park yasaklarına uymamak,*
- *Yayaların gelip geçtiği kaldırımlara park etmek,*
- *Duraklama ve park etme yasağı trafik levhaları ve işaretlerinin olduğu yerlere park etmek,*

Şeklinde zuhur eden ihlallerin önlenmesi, trafik akışının engellenmemesi ve trafik güvenliğinin tehlikeye sokulmaması bakımından, jandarma ve emniyet trafik zabıta birimleriyle işbirliği yapılmak suretiyle, belediyeler ve büyükşehir belediyelerinin toplu taşıma ve trafik mevzuatının kendilerine verdiği yetki doğrultusunda gerekli önlemleri alması hususunda;

Bilgi ve gereğini rica ederim.

...
Bakan a.
Vali
Müsteşar

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
İller İdaresi Genel Müdürlüğü

Sayı : 23635644-530-E.7547
Konu : Vatandaş Buluşma

17.09.2017

Sayın:
..... Valisi

İlgi: 05.11.2016 tarihli ve 8154 sayılı yazımız.

İlgi yazımızla, basına kapalı olarak valilerimizin ve kaymakamlarımızın başkanlığında, idare şube başkanları, muhtarlar ile toplumun farklı kesimlerinin katıldığı düzenli toplantılar yapılması konusunda Valilerimiz talimatlandırılmıştır.

Ancak; toplantılara bazı illerimizin yeteri kadar önem vermedikleri, çok az sayıda toplantı yaptıkları, bazı illerimizde ise konunun yeterince anlaşılmadığı, bir kısım ziyaretler ve kabullerin toplantı olarak kayıt altına alındığı, kaymakamların ilçelerinde yaptıkları toplantıların Vali değerlendirmelerini içerir şekilde Bakanlığımıza gönderilmediği anlaşılmıştır.

Muhtar toplantıları, ekonomik toplantılar, halk toplantıları ve güvenlik toplantılarının ilgi yazımızdaki esaslar çerçevesinde icra edilmesi, toplantıların bu esaslara bağlı kalınarak düzenli yapılması, değerlendirme raporlarına ilave olarak ekte gönderilen formun da her ayın ilk 3 (üç) iş günü içerisinde Bakanlığımıza gönderilmesi ve konu ile ilgili gerekli hassasiyetin gösterilmesi hususlarında;

Gereğini rica ederim.

...
Bakan a.
Vali
Müsteşar

05.11.2016 Tarihli ve 8154 Sayılı Vatandaşla Buluşma Konulu Genelgemiz Gereğince Yapılan Toplantı İstatistikleri (.....2017)						
	Vali Başkanlığınca Yapılan Toplantılar				Kaymakam Başkanlığınca Yapılan Toplantılar	
	Halk Toplantıları	Muhtar Toplantıları	Ekonomik Toplantılar	Şehit Aile Ziyaretleri	Halk Toplantıları	Güvenlik Toplantıları
...	-----	-----	-----	-----	-----	-----

TEKNİK HİZMETLER SINIFINDA FİZİKÇİ UNVANLI KADRODA GÖREV YAPAN MEMURUN, MÜHENDİSLİK BÖLÜMÜNDEN MEZUN OLMASI SEBEBİYLE MÜHENDİS UNVANI İÇİN BELİRLENEN ZAM VE TAZMİNATLARDAN YARARLANIP YARARLANAMAYACAĞI¹

Bakanlığınızda Teknik Hizmetler Sınıfında fizikçi unvanlı kadroda görev yapan ilgilinin, Ahmet Yesevi Üniversitesi Endüstri Mühendisliği bölümünden mezun olduğundan bahisle, "Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karar" uyarınca mühendis unvanı için belirlenen zam ve tazminatlardan yararlanıp yararlanamayacağı hususunda görüş talep eden ilgi yazı incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinin ilk fıkrasında memurların sınıfları belirtilmiş olup, "Teknik Hizmetler Sınıfı" başlığı altında "Bu Kanunun kapsamına giren kurumlarda meslekleriyle ilgili görevleri fiilen ifa eden ve meri hükümlere göre yüksek mühendis, mühendis, yüksek mimar, mimar, jeolog, hidrojeolog, hidrolog, jeofizikçi, fizikçi, kimyager, matematikçi, istatistikçi, yöneylemci (Hareket araştırmacısı), matematiksel iktisatçı, ekonomici ve benzeri ile teknik öğretmen okullarından mezun olup da, öğretmenlik mesleği dışında teknik hizmetlerde çalışanlar, Mimarlık ve Mühendislik Fakültesi veya bölümlerinden mezun şehir plancısı, yüksek şehir plancısı, yüksek Bölge Plancısı, 3437 ve 9/5/1969 tarih 1177 sayılı Kanunlara göre tütün eksper yetiştirilenler ile müskirat ve çay eksperleri, fen memuru, yüksek tekniker, tekniker teknisyen ve emsali teknik unvanlara sahip olup, en az orta derecede mesleki tahsil görmüş bulunanlar, Teknik Hizmetler sınıfını teşkil eder." hükmü yer almaktadır. Mezkur Kanununun "Zam ve Tazminatlar" başlıklı 152 nci maddesinin "III-Ortak Hükümler" bölümünün birinci fıkrasında, "Bu zam ve tazminatların hangi işi yapanlara ve hangi görevlerde bulunanlara ödeneceği, miktarları, ödeme usul ve esasları ilgili kurumların yazılı isteği ve Devlet Personel Başkanlığının görüşü üzerine Maliye Bakanlığınca bütün kurumları kapsayacak şekilde ve 154 üncü madde uyarınca katsayının Bakanlar Kurulunca değiştirilmesi durumu hariç yılda bir defa olmak üzere hazırlanır ve Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulur." hükmü yer almaktadır. Bu hükme istinaden 05/05/2006 tarihli ve 26159 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 17/04/2006 tarihli ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile "Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karar" yürürlüğe konulmuş, 2016/9670 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla bu Kararın 2017 yılında da uygulanmaya devam edilmesi kararlaştırılmıştır. 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, I sayılı Cetvelin (B) ve (C) bölümlerinde yer alan zamlar ile II sayılı Cetvelin (C), (E) ve (F) bölümlerinde yer alan özel hizmet tazminatının ödenmesinde, anılan bölümlerde ayrıca belirtilen istisnai durumlar hariç olmak üzere, personelin işgal ettiği kadronun sınıfı ve kariyerinin esas alınacağı hükme bağlanmış, ayrıca anılan Kararın 4 üncü maddesinin (e) bendinde, "Kurumların teknik ve sağlık hizmetleri sınıflarına ait kadrolarında bulunanlardan, buldukları hizmet sınıflarına atanılabilecek mesleki bir üst öğrenimi bitirenlere, cetvellerde ayrıca belirtilen istisnai durumlar hariç olmak üzere, kariyerleri (mesleki üst öğrenimleri) esas alınarak zam ve tazminat ödenir. Kadroları teknik ve sağlık hizmetleri sınıflarında bulunanlardan, buldukları hizmet sınıflarından bir kadroya atanamayacak herhangi bir üst öğrenimi bitirenlere ise bitirdikleri üst öğrenimden dolayı zam ve tazminat ödenmez." düzenlemesine yer verilmek suretiyle anılan Kararda yer alan zam ve tazminatların ödenmesinde personelin bu-

1 (Devlet Personel Başkanlığının 20/01/2017 tarih ve 424 sayılı mütalaası)

lunduğu kadro ve kariyerinin esas alınacağı ancak; istisnai durumlarda buldukları hizmet sınıflarına atanılabilecek mesleki bir üst öğrenimi bitirenlere de mesleki üst öğrenimleri esas alınarak zam ve tazminatların ödenebileceği belirtilmektedir. Söz konusu Bakanlar Kurulu Kararının uygulanması sırasında ortaya çıkması

muhtemel tereddütlerin giderilmesi ve uygulama birliğinin sağlanması amacıyla hazırlanan ve 11.05.2006 tarihli ve 26165 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 160 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinin "E-Uygulamaya İlişkin Ortak Açıklamalar" bölümünün üçüncü sırasında ise kadroları teknik ve sağlık hizmetleri sınıflarında bulunan personelden, buldukları hizmet sınıflarına atanabilecek mesleki bir üst öğrenimi bitirerek, diploma veya çıkış belgelerini kurumlarına ibraz edenlere, bitirilen aynı sınıfla ilgili mesleki üst öğrenimin karşılığı olan zam ve tazminatların ödeneceği açıklamasına yer verilmiştir. Diğer taraftan, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 3 üncü maddesinde; "... r) *Ön Lisans: Ortaöğretim yeterliliklerine dayalı, en az iki yıllık bir programı kapsayan nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan veya lisans öğretiminin ilk kademesini teşkil eden bir yükseköğretimdir.* s) *Lisans: Ortaöğretime dayalı, en az sekiz yarı yıllık bir programı kapsayan bir yükseköğretimdir...*" hükmü yer almaktadır.

Ayrıca, "Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karar"ın 13 üncü maddesinde zam ve tazminatların ödenmesine esas olmak üzere; bu Karar ve eki cetvellerin uygulanmasından doğacak her türlü sorunu çözüme bağlamaya Devlet Personel Başkanlığının görüşü üzerine Maliye Bakanlığının yetkili olduğu ifade edilmiştir. ***Bu itibarla, Bakanlığınızda fizikçi unvanlı kadroda görev yapan ve bilahare Ahmet Yesevi Üniversitesi Endüstri Mühendisliği bölümünden mezun olan ilgilinin, lisans eğitimi sonucu fizikçi unvanını alması, bitirdiği endüstri mühendisliği bölümünün de lisans eğitimi veren bir yükseköğretim olması ve kişinin mühendis kadrosunda bulunmaması sebebiyle, "Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karar" uyarınca mühendis unvanı için belirlenen zam ve tazminatlardan yararlanamayacağı mütalaa edilmektedir.***

UZMAN ÇAVUŞ OLARAK GÖREV YAPMAKTA İKEN 7 YILLIK HİZMET SÜRESİ DOLMADAN KENDİ İSTEĞİYLE SÖZLEŞMESİNİ FESHEDEN PERSONELİN MEMUR OLARAK ATANIP ATANMAYACAĞI¹

Uzman Çavuş olarak görev yapmakta iken 7 yıllık hizmet süreniz dolmadan 31/12/2010 tarihinde kendi isteğinizle sözleşmenizi feshettiğinizden bahisle, 10/02/2016 tarihli ve 29620 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6663 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 14 üncü maddesi ile uzman çavuşların Devlet memurluğuna atanabilmeleri için getirilen 7 yıllık hizmet şartına tabi olup olmadığınız hususunda görüş talep eden ilgi dilekçeniz incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 92 nci maddesinde; "657 sayılı Kanuna tabi olmayan personelden kendi istekleri ile görevinden çekilmiş olanlar, boş kadro bulunmak ve gireceği sınıfın niteliklerini taşımak kaydı ile bu Kanuna tabi kurumlardaki memuriyetlere atanabilirler." hükmü yer almaktadır. Bu madde kapsamında bir kadroya atanma;

1 Devlet Personel Başkanlığının 27/03/2017 tarih ve 1779 sayılı mütalaaı

ilgilinin mezkur Kanunun 48 inci maddesindeki genel şartlar, belirlenmesi durumunda özel şartlar ve girilecek sınıfın niteliklerini taşıması kaydıyla atanma talebinde bulunulan kamu kurum ve kuruluşunun takdirinde yer alan bir husustur.

Diğer taraftan, 10/02/2016 tarihli ve 29620 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6663 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 14 üncü maddesi ile 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanununun 5 inci maddesine "*Uzman erbaşların 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 92 nci maddesi hükmünden yararlanabilmeleri için en az yedi hizmet yılını tamamlamış olmaları gerekir.*" fıkrası eklenmiştir.

Yukarıda yer verilen hüküm ve açıklamalar çerçevesinde; eklenen fıkra hükmünün 10/02/2016 tarihinden önce veya sonra Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayrılmış olduğuna bakılmaksızın 657 sayılı Kanunun 92 nci maddesine göre Devlet memurluğu kadrolarına atanma talebinde bulunan bütün uzman erbaşları kapsadığı, 10/02/2016 tarihinden önce sözleşmesini fesheden ve asgari yedi yıl hizmet süresi bulunmayan uzman erbaşların bu çerçevede atanabilme imkanının bulunmadığı mütalaa edilmektedir.

UZMAN ÇAVUŞ OLARAK GÖREV YAPMAKTA İKEN KENDİ İSTEĞİYLE GÖREVDEN AYRILANLARIN 657 SAYILI KANUNUN 92 NCİ MADDESİ ÇERÇEVESİNDE HERHANGİ BİR KAMU KURUMUNA MEMUR OLARAK ATANIP ATANMAYACAĞI²

Türk Silahlı Kuvvetleri emrinde Uzman çavuş olarak görev yapmakta iken kendi isteğinizle görevden ayrıldığınızı belirterek, 657 sayılı Kanunun 92 nci maddesi çerçevesinde herhangi bir kamu kurumuna atanmanız hususundaki ilgi dilekçe incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 657 sayılı Kanun'un 92 nci maddesinin ikinci fıkrasında, "*657 sayılı Kanuna tabi olmayan personelden kendi istekleri ile görevinden çekilmiş olanlar, boş kadro bulunmak ve gireceği sınıfın niteliklerini taşımak kaydı ile bu Kanuna tabi kurumlardaki memuriyetlere atanabilirler.*" hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 10/02/2016 tarih ve 29620 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6663 sayılı Kanun'un 14 üncü maddesi ile 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu'nun 5 inci maddesine; "*Uzman erbaşların 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 92 nci maddesi hükmünden yararlanabilmeleri için en az yedi hizmet yılını tamamlamış olmaları gerekir.*" fıkrası eklenmiştir.

Bu itibarla, 3269 sayılı Kanuna tabi görev yapmakta iken kendi istekleri ile görevden ayrılan veya sağlık sebebiyle sözleşmeleri feshedilmiş olanların, asgari yedi hizmet yılını tamamlamaları kaydıyla 657 sayılı Kanunun 92 nci maddesi çerçevesinde durumlarına uygun memur kadrolarına atanmaları mümkün bulunmakta, ancak bu şekilde yapılacak bir atama, atanma talebinde bulunacağınız kamu kurum veya kuruluşlarının takdirinde olup, Başkanlığımızca yapılabilecek bir işlem bulunmamaktadır.

2 Devlet Personel Başkanlığının 14/3/2017 tarih ve 1535 sayılı mütalaasıdır.

JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI BÜNYESİNDE UZMAN JANDARMA OLARAK GÖREV YAPTIKTAN SONRA İSTİFA EDEN PERSONELİN YENİDEN MEMUR KADROSUNA ATANIP ATANMAYACAĞI İLE BEKLEME SÜRESİ³

Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde uzman jandarma olarak görev yaptığınız ve mecburi hizmet süresini tamamladıktan sonra söz konusu görevinizden istifa ederek açıktan atanmanızın yapılabilmesi için 6 aylık bekleme süresine tabi olup olmayacağınız hususundaki ilgi bilgi edinme talebiniz incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "Memurluktan çekilenlerin yeniden atanmaları" başlıklı 92 nci maddesinde; *"İki defadan fazla olmamak üzere memurluktan kendi istekleriyle çekilenlerden veya bu Kanun hükümlerine göre çekilmiş sayılanlardan tekrar memurluğa dönmek isteyenler, ayrıldıkları sınıfta boş kadro bulunmak ve bu sınıfın niteliklerini taşımak şartıyla ayrıldıkları tarihte almakta oldukları aylık derecesine eşit bir derecenin aynı kademesine veya 71 inci madde hükümlerine uyulmak suretiyle diğer bir sınıfta eşit derecedeki kadrolara atanabilirler.*

657 sayılı Kanuna tabi olmayan personelden kendi istekleri ile görevinden çekilmiş olanlar, boş kadro bulunmak ve gireceği sınıfın niteliklerini taşımak kaydı ile bu Kanuna tabi kurumlardaki memuriyetlere atanabilirler.

Yasama görevinde veya bakan olarak geçirilen her yıl bir kademe ilerlemesi ve her iki yıl bir derece yükselmesine esas olacak şekilde değerlendirilir." hükmüne, 97 nci maddesinde; *"Memurlardan mali ve cezai sorumlulukları saklı kalmak üzere;*

A) 94 üncü maddenin 2 nci ve 3 üncü fıkrasına uygun olarak memuriyetten çekilenler altı ay geçmeden,

B) Bu Kanuna göre çekilmiş sayılanlar ile 94 üncü maddenin 2 nci fıkrasına uymadan görevlerinden ayrılanlar bir yıl geçmeden,

C) 95 inci maddede yazılı zorunluluklara uymayanlar 3 yıl geçmeden,

D) 96 ncı maddeye aykırı hareket edenler hiçbir surette,

Devlet memurluğuna alınamazlar." hükmüne yer verilmiştir.

Öte yandan, 20/7/2016 tarihli ve 2016/9064 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla ülke genelinde olağanüstü hal ilan edilmiş, bu itibarla darbe teşebbüsü ve terörle mücadele çerçevesinde alınması zaruri olan tedbirler ile bunlara ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla Anayasanın 121 inci maddesi ile 25/10/1983 tarihli ve 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanununun 4 üncü maddesine göre yayımlanan kanun hükmünde kararnamele, Jandarma Genel Komutanlığı ile Sahil Güvenlik Komutanlığı, İçişleri Bakanlığına bağlı genel bütçeli birer genel kolluk kuvveti olarak yeniden yapılandırılmıştır.

Bununla birlikte, aynı düzenlemelerle 10/03/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrası; *"Jandarma Hizmetleri Sınıfı personelinin her türlü özlük işlerinde, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uygulanır. Ancak, nasip ve terfi, aylık*

³ Devlet Personel Başkanlığının 30/1/2017 tarih ve 593 sayılı mütalaası

ve diğer mali ve sosyal haklar bakımından statü ve rütbelerine göre 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 28/5/1988 tarihli ve 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu ile 18/3/1986 tarihli ve 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanununa tabi personel hakkındaki hükümler uygulanır. Jandarma Hizmetleri Sınıfı hariç olmak üzere Jandarma Genel Komutanlığının diğer hizmet sınıflarındaki kadrolarında bulunan Devlet memurları, Türk Silahlı Kuvvetleri kadrolarındaki emsallerinin yararlandığı mali ve sosyal haklardan aynı şekilde yararlanırlar." şeklinde, 09/07/1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrası; "Sahil Güvenlik Komutanlığı personeli; subay, astsubay, uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve er, öğrenci, erbaş ve erler ile Devlet memuru ve işçileri kapsar. Sahil Güvenlik Hizmetleri Sınıfı

personelinin her türlü özlük işlerinde, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uygulanır. Ancak, nasıp ve terfi, aylık ve diğer mali ve sosyal haklar bakımından statü ve rütbelerine göre 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununa tabi personel hakkındaki hükümler uygulanır. Uzman erbaşlar 18/3/1986 tarihli ve 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanununa, sözleşmeli erbaş ve erler 10/3/2011 tarihli ve 6191 sayılı Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanununa tabidir." şeklinde değiştirilmiş, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa Jandarma Genel Komutanlığı kadrolarında bulunan subay, astsubay ve uzman jandarmaları kapsayan "Jandarma Hizmetleri Sınıfı" ile Sahil Güvenlik Komutanlığı kadrolarında bulunan subay ve astsubayları kapsayan "Sahil Güvenlik Hizmetleri Sınıfı" adında iki yeni hizmet sınıfı eklenmiştir.

Dolayısıyla, Jandarma ve Sahil Güvenlik Komutanlıklarında görev yapan subay, astsubay ve uzman jandarmaların "nasıp ve terfi, aylık ve diğer mali ve sosyal hakları" dışında kalan ve 2803 ile 2692 sayılı Kanunlarda düzenlenmeyen tüm özlük iş ve işlemlerinde 657 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

Buradan hareketle, söz konusu Komutanlıkların 25/7/2016 tarihli ve 668 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarih olan 27/7/2016 itibarıyla "askeri kurum" yapısından çıktığı, memur çalıştıran genel bütçeli bakanlık bağlı kuruluşları olarak yeniden yapılandırıldığı görülmektedir.

Yukarıda yer verilen hüküm ve açıklamalar muvacehesinde, Jandarma ve Sahil Güvenlik Komutanlıklarında görev yapan subay, astsubay ve uzman jandarmalardan;

I) 27/7/2016 tarihinden sonra;

-Görevlerinden kendi istekleri ile çekilenlerin eski görevlerine ya da diğer memur kadrolarına yeniden atanmayı talep etmeleri halinde, ilgililer hakkında 657 sayılı Kanunun 92 nci maddesinin birinci fıkrası ile 97 nci maddesi hükümleri,

II) 27/7/2016 tarihinden önce;

-Görevlerinden kendi istekleri ile çekilmiş olanlar hakkında ise bekleme süresine tabi tutulmadan 657 sayılı Kanunun 92 nci maddesinin ikinci fıkrası

çerçevesinde işlem tesis edilmesi gerektiği,

mütalaa edilmektedir.

KAMU GÖREVLİLERİNİN GENELİNE VE HİZMET KOLLARINA YÖNELİK MALİ VE SOSYAL HAKLARA İLİŞKİN 2018 VE 2019 YILLARINI KAPSAYAN 4. DÖNEM TOPLU SÖZLEŞME¹

İKİNCİ KISIM BİRİNCİ BÖLÜM

Kamu Görevlilerinin Geneline Yönelik Toplu Sözleşme

Katsayıların belirlenmesi ve ücretlerin artırılması

Madde 5- (1) 1/1/2018 - 30/6/2018 döneminde geçerli olmak üzere;

a) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü maddesi uyarınca aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge rakamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak aylık katsayısı (0,106815), memuriyet taban aylığı göstergesine uygulanacak taban aylık katsayısı (1,671951), iş güclüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı ise (0,033873) olarak uygulanır.

b) 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (c) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı 5.846,59 TL'ye yükseltilmiştir.

c) 6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı 5.212,10 TL'ye yükseltilmiştir.

ç) Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve 4/7/2017 tarihli ve 5820 sayılı Maliye Bakanlığı Genelgesiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri %4 oranında artırılmıştır.

d) Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, 5820 sayılı Maliye Bakanlığı Genelgesiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri %4 oranında artırılmıştır.

e) Çeşitli statülerde sözleşmeli olarak çalıştırılanların, 5820 sayılı Maliye Bakanlığı Genelgesiyle artırılmış olan mevcut brüt sözleşme ücretleri %4 oranında artırılmıştır.

(2) 1/7/2018 - 31/12/2018 döneminde geçerli olmak üzere;

a) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü maddesi uyarınca aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge rakamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak aylık katsayısı (0,110554), memuriyet taban aylığı göstergesine uygulanacak taban aylık katsayısı (1,730469), iş güclüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı ise (0,035059), olarak uygulanır.

b) 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (c) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı 6.051,22 TL'ye yükseltilmiştir.

c) 6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı 5.394,53 TL'ye yükseltilmiştir.

ç) Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve birinci fıkranın (ç) bendi uyarınca yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri %3,5 oranında artırılmıştır.

d) Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, birinci fıkranın (d) bendi uyarınca yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri %3,5 oranında artırılmıştır.

1 Bu Toplu Sözleşme; kamu görevlilerinin geneline ilişkin mali ve sosyal haklarla ilgili bölümü 4688 Sayılı Kamu Görevlileri ve Toplu Sözleşme Kanunu kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarının, her bir hizmet kolu kapsamına giren mali ve sosyal haklarla ilgili bölümü ise ilgili hizmet kolu kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarının kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlileri hakkında uygulanır. (2) Bu Toplu Sözleşmede düzenlenmeyen mali ve sosyal haklar hakkında ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

e) Çeşitli statülerde sözleşmeli olarak çalıştırılanların, birinci fıkranın (e) bendi uyarınca artırılmış olan mevcut brüt sözleşme ücretleri %3,5 oranında artırılmıştır.

(3) 1/1/2019- 30/6/2019 döneminde geçerli olmak üzere;

a) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü maddesi uyarınca aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge rakamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak aylık katsayısı (0,114977), memuriyet taban aylığı göstergesine uygulanacak taban aylık katsayısı (1,799688), iş güçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı ise (0,036462), olarak uygulanır.

b) 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (c) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı 6.293,27 TL'ye yükseltilmiştir.

c) 6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı 5.610,31 TL'ye yükseltilmiştir.

ç) Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve ikinci fıkranın (ç) bendi uyarınca yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri %4 oranında artırılmıştır.

d) Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, ikinci fıkranın (d) bendi uyarınca yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri %4 oranında artırılmıştır.

e) Çeşitli statülerde sözleşmeli olarak çalıştırılanların, ikinci fıkranın (e) bendi uyarınca artırılmış olan mevcut brüt sözleşme ücretleri %4 oranında artırılmıştır.

(4) 1/7/2019-31/12/2019 döneminde geçerli olmak üzere;

a) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü maddesi uyarınca aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge rakamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak aylık katsayısı (0,120726), memuriyet taban aylığı göstergesine uygulanacak taban aylık katsayısı (1,889672), iş güçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı ise (0,038286), olarak uygulanır.

b) 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (c) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı 6.607,94 TL'ye yükseltilmiştir.

c) 6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı 5.890,83 TL'ye yükseltilmiştir.

ç) Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve üçüncü fıkranın (ç) bendi uyarınca yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri %5 oranında artırılmıştır.

d) Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, üçüncü fıkranın (d) bendi uyarınca yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri %5 oranında artırılmıştır.

e) Çeşitli statülerde sözleşmeli olarak çalıştırılanların, üçüncü fıkranın (e) bendi uyarınca artırılmış olan mevcut brüt sözleşme ücretleri %5 oranında artırılmıştır.

(5) Maliye Bakanlığı, 8 inci maddede öngörülen hallerin gerçekleşmesi durumunda birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarda belirlenmiş olan katsayıları, sözleşme ücreti artış oranlarını ve ücret tavanları ile 7 nci maddede yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırlarını; anılan fıkralarda belirlenmiş olan artış oranı ile 8 inci madde uyarınca verilecek enflasyon farkını yansıtacak şekilde yeniden belirler ve duyurur.

Ücretleri Yüksek Planlama Kurulu Kararıyla belirlenmiş olan personel

Madde 6- (1) Kamu iktisadi teşebbüslerinde, bağlı ortaklıklarında, özelleştirme kapsam ve programında bulunan kuruluşlarda 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (II) sayılı cetvele dahil pozisyonlarda istihdam edilen sözleşmeli personelin temel ücretleri ve bu personel için 18/07/2017 tarihli ve 2017/T-8 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararında belirlenmiş bulunan temel ücret taban ve tavan tutarları ile özelleştirme programında bulunan kuruluşlarda 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31 inci maddesine istinaden istihdam edilen sözleşmeli personelin ücretleri, 2018 yılının birinci ve ikinci altı aylık dönemleri ile 2019 yılının birinci ve ikinci altı aylık dönemleri için 5 inci madde uyarınca aynı dönemler için kamu görevlileri için mali haklarında yapılacak artış oranında artırılır. 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31 inci maddesine istinaden istihdam edilen sözleşmeli personelin ücret tutarı, ilgili dönemde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (II) sayılı cetvele dahil emsali personelin toplam sözleşme ücreti tutarını geçemez.

Mali ve sosyal hakları 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 14 üncü maddesi kapsamında bulunan personel

Madde 7- (1) 8/2/2002 tarihli ve 2002/3729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının;

a) İkinci maddesinde yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırı; 2018 yılının birinci altı aylık dönemi için 10.639,42 TL'ye ve ikinci altı aylık dönemi için 11.011,80 TL'ye, 2019 yılının birinci altı aylık dönemi için 11.452,27 TL'ye ve ikinci altı aylık dönemi için ise 12.024,88 TL'ye yükseltilmiştir.

b) Üçüncü maddesi kapsamında yer alan personelin mali ve sosyal hakları; bu maddede yer alan usul ve esaslar dahilinde 2018 yılının birinci ve ikinci altı aylık dönemleri ile 2019 yılının birinci ve ikinci altı aylık dönemleri için 5 inci madde uyarınca aynı dönemler için kamu görevlilerinin mali haklarında yapılacak artış oranında artırılır.

Enflasyon farkı ödemesi

Madde 8- (1) Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan 2003=100 Temel Yıllı Tüketici Fiyatları Endeksinin;

a) 2017 yılı Aralık ayı endeksinin 2017 yılı Haziran ayı endeksine göre altı aylık değişim oranının aynı dönem için verilen %4 oranını,

b) 2018 yılı Haziran ayı endeksinin 2017 yılı Aralık ayı endeksine göre altı aylık değişim oranının 5 inci maddenin birinci fıkrasında 2018 yılının birinci altı aylık dönemi için öngörülen %4 oranını,

c) 2018 yılı Aralık ayı endeksinin 2018 yılı Haziran ayı endeksine göre altı aylık değişim oranının 5 inci maddenin ikinci fıkrasında 2018 yılının ikinci altı aylık dönemi için öngörülen %3,5 oranını,

ç) 2019 yılı Haziran ayı endeksinin 2018 yılı Aralık ayı endeksine göre altı aylık değişim oranının 5 inci maddenin üçüncü fıkrasında 2019 yılının birinci altı aylık dönemi için öngörülen %4 oranını,

d) 2019 yılı Aralık ayı endeksinin 2019 yılı Haziran ayı endeksine göre altı aylık değişim oranının 5 inci maddenin dördüncü fıkrasında 2019 yılının ikinci altı aylık dönemi için öngörülen %5 oranını,

aşması halinde, 5 inci maddenin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında yer alan katsayılar, sözleşme ücreti artış oranları ve ücret tavanları ile 7 nci maddede yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırı, söz konusu altı aylık dönemlere ilişkin enflasyon rakamının ilan edildiği ayın 1'inden geçerli olmak üzere aşan kısım kadar artırılır.

Sözleşmeli personele yiyecek yardımı

Madde 9- (1) 19/11/1986 tarihli ve 86/11220 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliği hükümlerinden aynı usul ve esaslar çerçevesinde sözleşmeli personel pozisyonlarında istihdam edilen personel de yararlanır.

Emekli olanlara ödenen tazminat

Madde 10- (1) 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 inci maddesinin (D) fıkrasında yer alan (12.105) gösterge rakamı (13.558) olarak uygulanır.

Burs alan veya Devletçe okutulan çocuklar için aile yardımı ödeneği verilmesi

Madde 11- (1) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 202 nci maddesi ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 153 üncü maddesi uyarınca çocuk için verilmekte olan aile yardımı ödeneği, burs alan veya Devletçe okutulan çocuklardan anılan Kanunlarda bu ödeneğin verilmesine ilişkin diğer şartları taşıyanlar için de aynı usul ve esaslar dahilinde ödenir.

Taşınır kayıt yetkilisi ve taşınır mal sorumlularının mali sorumluluk zammı

Madde 12- (1) 17/4/2006 tarihli ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karara ekli (I) sayılı Cetvelin “(A) Genel İdare Hizmetleri Bölümü”nün 37 nci sırasında öngörülen mali sorumluluk zammı puanı, kadro veya görevleri itibarıyla mali sorumluluk zammından yararlanamayan veya daha düşük puan üzerinden söz konusu zamdan yararlananlardan taşınır kayıt yetkilisi veya taşınır mal sorumlusu olarak görevlendirilen Devlet memurları için de uygulanır. Anılan sırada yer alan puandan daha düşük mali sorumluluk zammı öngörülen kadro ve görevlerde bulunup, aynı zamanda taşınır kayıt yetkilisi veya taşınır mal sorumlusu olarak görevlendirilen Devlet memurlarına kadro veya görevleri itibarıyla öngörülen mali sorumluluk zammı ayrıca ödenmez.

Müze araştırmacısı, arşivci, folklor araştırmacısı, kütüphaneci, kitap patoloğu ve sosyologların zam ve tazminatları

Madde 13- (1) 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karara ekli (I) sayılı Cetvelin “(B) Teknik Hizmetler Bölümü”nün 4 üncü sırasında hizmet yılları dikkate alınarak öngörülen iş güclüğü ve temininde güçlük zammı puanları ile (II) sayılı Özel Hizmet Tazminatı Cetvelinin “(E) Teknik Hizmetler” bölümünün 1 inci sırasının (d) bendinde dereceler itibarıyla öngörülen tazminat ve ek tazminat oranları, kadroları teknik hizmetler sınıfına dahil müze araştırmacısı, arşivci, folklor araştırmacısı, kütüphaneci, kitap patoloğu ve sosyolog unvanlı kadrolarda bulunan Devlet memurları için de uygulanır. Bunlara anılan Bakanlar Kurulu Kararının diğer bölümlerinde belirlenmiş olan zam ve tazminatlar ödenmez.

Seyyar görev tazminatı

Madde 14- (1) 6245 sayılı Harcırah Kanununun 49 uncu maddesi hükümlerine göre bölge sınırı esas alınarak yapılan seyyar görev tazminatı ödemelerinde de il sınırı esas alınır.

Hizmet tahsisli kamu konutlarının kapsamının genişletilmesi

Madde 15- (1) Kurum ve kuruluşların meskun yerlerden uzak, sosyal ve ekonomik

zorlukları olan, ulaşım ve iskan imkanları kısıtlı yerlerde bulunan baraj, termik santral, maden sahası ve ocakları, fabrika, işletme, şantiye, trafo, enerji dağıtım ve iletim merkezleri, gar ve istasyonlar gibi yerlerde bulunan kamu konutları, 2946 sayılı Kamu Konutları Kanununun 3 üncü maddesinin (d) bendi gereğince hizmet tahsisli konut kapsamında sayılır ve anılan Kanunun 5 inci maddesine göre bu konutlardan kira bedeli alınmaz.

KİT'lerde konut kira bedeli

Madde 16 - (1) Kamu iktisadi teşebbüslerince bedeli karşılığı kamu konutu tahsis edilen personelden, her yıl Milli Emlak Genel Tebliğleriyle belirlenen kira birim bedellerinin %85'i tahsil edilir.

Geçici personele fazla çalışma ücreti

Madde 17- (1) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4/C maddesi ve bu maddeye göre yürürlüğe konulan 29/12/2014 tarihli ve 2014/7131, 22/12/2014 tarihli ve 2014/7092 sayılı ve 29/12/2014 tarihli ve 2014/7140 sayılı Bakanlar Kurulu kararları uyarınca kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan geçici personelden normal çalışma saatleri dışında fiilen çalışanlara, bu çalışmaları karşılığında ayda 50 saati geçmemek üzere yılı merkezi yönetim bütçe kanununda belirlenen fazla çalışma saat ücreti tutarında fazla çalışma ücreti ödenir. Bu maddede öngörülen fazla çalışma ücretinden yararlananlara, başka bir mevzuata göre ayrıca fazla çalışma ücreti ödenmez.

KİT'lerde kıdem ücreti

Madde 18- (1) 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin kıdem ücretini düzenleyen 28 inci maddesinde yer alan "6" ibaresi "60 ayı tamamlama", "11" ibaresi "120 ayı tamamlama", "16" ibaresi "180 ayı tamamlama", "21" ibaresi "240 ayı tamamlama" şeklinde uygulanır.

İtfaiyeci kadrosunun hizmet sınıfı

Madde 19- (1) 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararname eki Cetvellerde yardımcı hizmetler (YH) sınıfında yer alan "İtfaiyeci" unvanlı kadroların hizmet sınıfı "GİH" olarak uygulanır.

(2) Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarında itfaiyeci ve ARFF memuru unvanlı personelin sosyal güvenlik işlemleri yukarıdaki fıkra hükümlerine göre yürütülür.

Yükseköğretim kurumları disiplin kurullarında sendika temsilcisinin bulunması

Madde 20- (1) Hakkında disiplin soruşturması yürütülen kamu görevlisinin üyesi olduğu sendikanın temsilcisi, yükseköğretim kurumları disiplin ve yüksek disiplin kurullarında yer alır.

375 sayılı KHK'ye ekli (II) ve (III) sayılı Cetvellerde yer alan ücret göstergesi

Madde 21- (1) 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) ve (III) sayılı Cetvellerde yer alan ücret göstergeleri "2.280" rakamının eklenmesi suretiyle uygulanır.

Avukatlık vekalet ücreti

Madde 22- (1) 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 14 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde öngörülen "10.000" gösterge rakamı, "20.000" olarak uygulanır.

Geçici personele aile yardımı ödeneği verilmesi

Madde 23- (1) Ayın veya haftanın bazı günleri ya da günün belirli saatleri gibi kısmi zamanlı çalışanlar ile parça başı ücret vermek suretiyle istihdam edilenler hariç olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarında 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (C) fıkrası hükmüne istinaden yürürlüğe konulan Bakanlar Kurulu kararları kapsamında Yüksek Seçim Kurulu ve Türkiye İstatistik Kurumunda istihdam edilen geçici personel ile 29/12/2014 tarihli ve 2014/7140 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen geçici personele, anılan Kanunun 203 üncü maddesinin üçüncü fıkrası hükümleri hariç olmak üzere aynı usul ve esaslar çerçevesinde eş için 2.533 gösterge ve her bir çocuk için 297 gösterge üzerinden aile yardımı ödeneği verilir.

Geçici personele ek ödeme

Madde 24- (1) Ayın veya haftanın bazı günleri ya da günün belirli saatleri gibi kısmi zamanlı çalışanlar ile parça başı ücret vermek suretiyle istihdam edilenler hariç olmak üzere 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (C) fıkrası hükmüne istinaden yürürlüğe konulan Bakanlar Kurulu kararları kapsamında Yüksek Seçim Kurulu ve Türkiye İstatistik Kurumunda istihdam edilen geçici personel ile 29/12/2014 tarihli ve 2014/7140 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen geçici personele, 2.400 gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak tutarda ek ödeme verilir. Bunlara kurumlarınca döner sermaye dahil başka bir kaynaktan ek ödeme ve benzeri adla herhangi bir ödeme yapılmaz.

Programcı ve çözümleyicilerin zam ve tazminatları

Madde 25- (1) 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karara ekli (I) sayılı Cetvelin “(B) Teknik Hizmetler Bölümü”nün 4 üncü ve 5 inci sıralarında öğrenim durumları ve hizmet yılları dikkate alınarak öngörülen iş güclüğü ve temininde güçlük zammı puanları ile (II) sayılı Cetvelin “(E) Teknik Hizmetler” bölümünün 1 inci sırasının (d) bendi ile 2 nci sırasında öğrenim durumları ve dereceler itibarıyla öngörülen tazminat ve ek tazminat oranları, kadroları teknik hizmetler sınıfına dahil programcı ve çözümleyici unvanlı kadrolarda bulunan Devlet memurları için de uygulanır. Bunlara anılan Bakanlar Kurulu Kararının diğer bölümlerinde belirlenmiş olan zam ve tazminatlar ödenmez.

Toplu sözleşme ikramiyesi

Madde 26- (1) 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 4 üncü maddesinde yer alan “kırkbeş Türk Lirası” ibaresi “750 gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak tutarda” şeklinde uygulanır.

Servis hizmeti

Madde 27- (1) Bakanlıklar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların merkez teşkilatında görev yapan personele mesaiye geliş ve gidişleri için servis hizmeti sağlanır.

Bazı personelin giyecek yardımı

Madde 28- (1) 657 sayılı Kanun veya diğer personel kanunlarına göre giyecek yardımından yararlanan kamu görevlileri hariç olmak üzere, kurumun ilgili mevzuatında personeline aynı olarak verilmesi öngörülen giyim yardımından resmi kıyafetler ile hizmetin gereği olarak iş yerlerinde görev esnasında giyilmesi zorunlu olan giyim eşyaları dışında

kalanlar için aynı olarak verilmesi yerine, Memurlara Yapılacak Giyecek Yardımı Yönetmeliğinin 11 inci maddesi uyarınca belirlenen fiyatlar esas alınarak nakdi ödeme de yapılabilir.

KİT'lerde görev yapan müdürlerin özel hizmet tazminatı

Madde 29- (1) 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karara ekli (II) sayılı Cetvele göre KİT'lerde görev yapan başmüdür, kombina, fabrika, müessese ve işletme müdürlerinin dereceleri itibarıyla yararlanmakta oldukları tazminat oranlarına 20 puan ilave edilir.

Sivil savunma uzmanlarının özel hizmet tazminatı

Madde 30- (1) 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karara ekli (II) sayılı Cetvele göre sivil savunma uzmanı kadrosunda bulunanların dereceleri itibarıyla yararlanmakta oldukları tazminat oranlarına 5 puan ilave edilir.

KİT'lerde görev yapan bazı personelin ek ödemesi

Madde 31- (1) KİT'lerde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında görev yapan teknik şef, atölye şefi, teknik amir, teknik uzman, grup başmühendisi, başmühendis, başmimar, mühendis, mimar, şehir plancısı ve veteriner pozisyonlarında bulunan sözleşmeli personelin, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) sayılı Cetvele göre yararlanmakta oldukları ek ödeme oranına 12 puan ilave edilir.

Şeflerin özel hizmet tazminatı

Madde 32- (1) 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karara ekli (II) ve (III) sayılı Cetvelde şef kadrolarında bulunanların dereceleri itibarıyla yararlanmakta oldukları tazminat oranlarına 10 puan ilave edilir.

Koruma ve güvenlik görevlilerinin ek ödeme oranı

Madde 33- (1) Koruma ve güvenlik görevlisi kadro ve pozisyonlarında bulunan personelin, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) sayılı Cetvele göre yararlanmakta oldukları ek ödeme oranına 5 puan ilave edilir.

Sözleşmeli personel olarak istihdam edilen teknik personele ilave ücret

Madde 34- (1) KİT'lerde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında sözleşmeli personel olarak istihdam edilen ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karara ekli (II) sayılı Cetvelin "E- Teknik Hizmetler" bölümünün 6 ncı sırasında ek özel hizmet tazminatı ödenmesi öngörülen yerlerde fiilen çalışanlardan;

a) Grup başmühendisi, başmühendis, başmimar, mühendis, mimar, şehir plancısı, jeolog, hidrolog, hidrojeolog, fizikçi, jeofizikçi, kimyager, teknik amir, teknik şef, atölye şefi, teknik uzman ve jeomorfoloj pozisyonlarında bulunanlara 25 TL,

b) Başekspert, ekspert, topograf ve tekniker pozisyonlarında bulunanlara 15 TL,

c) Başteknisyen, teknisyen, teknik ressam ve sürveyan pozisyonlarında bulunanlara 10TL,

tutarında çalıştıkları her gün için ilave ücret ödenir. İlave ücretin kimlere ödeneceği, iş programları ve çalışma mahallerinin özellikleri dikkate alınarak, üçer aylık dönemler itibarıyla ilgili birim amirlerince belirlenir. Ödemeler görevin filen yerine getirilmesinden sonra üçer aylık dönem sonlarında yapılır. Üçer aylık dönemler itibarıyla ödenecek toplam ilave ücret tutarı, (a) bendinde belirtilenler için 500 TL'yi, (b) bendinde belirtilenler için 300 TL'yi ve (c) bendinde belirtilenler için ise 200 TL'yi geçemez.

Cuma namazı izni

Madde 35- (1) Kamu görevlilerine cuma namazı saatlerinde izin verilmesine ilişkin 2016/1 sayılı Başbakanlık Genelgesinin uygulanmasına devam edilir.

Hac izni

Madde 36- (1) Diyanet İşleri Başkanlığınca yapılan hac kurası sonucu hacca gitmeye hak kazandığı halde kullanabileceği yasal izni kalmayan kamu görevlileri hac süresince ücretsiz izinli sayılırlar.

İtfaiye personeli

Madde 37- (1) 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Kanununun 71 inci maddesi hükmü, yangın söndürme çalışmalarına bilfiil katılmış olan ve bu çalışmalar sırasında ölen, malû olan veya engelli hâle gelen itfaiye personeli hakkında da aynı usul ve esaslar dahilinde uygulanır.

Hizmet tahsisli konutlar

Madde 38- (1) Hizmet tahsisli konutlardan yararlanma süreleri, yararlanılan konutun yeri ve nitelikleri dikkate alınarak idarelerince sıra tahsisli konutların tahsisine esas puanlamada dikkate alınmayabilir.

Aile yardımı ödeneğinden geriye dönük yararlanma

Madde 39- (1) Aile yardımından yararlanılabilecek eş ve çocuk durumunda meydana gelen değişiklikleri daha sonraki tarihlerde bildiren personele, ilgili mevzuatı uyarınca aile yardımı ödeneği verilmesi koşullarının mevcut olması ve 15.1.2018 tarihinden öncesine taşınması kaydıyla, anılan bildirimde dayanılarak aile yardımı ödeneğinden yararlanabileceği tarihten önceki üç aya kadar olan dönem için de aile yardımı ödenekleri verilir.

Fazla çalışma ücreti ödemeleri

Madde 40- (1) Bu Toplu Sözleşmenin geneline ve hizmet kollarına ilişkin bölümlerinde yer alan hükümler uyarınca fazla çalışma ücreti ödenenlere, diğer mevzuatta öngörülen fazla çalışma ücreti ödenmesine ilişkin hükümler uygulanmaz.

Kreş hizmeti

Madde 41- (1) Kamu kurum ve kuruluşları, imkanları çerçevesinde personeline kreş hizmeti sunma, kalitesini ve kapasitesini artırma konusunda ihtimam gösterir.

Tabiplere ek ödeme

Madde 42- (1) 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 9 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında ayrıca ek ödeme yapılmayacağı belirtilenler hariç olmak kaydıyla, Sağlık Hizmetleri ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri Sınıfına dahil tabip ve dış tabibi kadrolarında

bulunanların, aynı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) sayılı Cetvele göre yararlanmakta oldukları ek ödeme oranına 12 puan ilave edilir.

Engelli çocuk aile yardımı

Madde 43- (1) İlgili mevzuat ve bu Toplu Sözleşme hükümleri uyarınca çocuklar için verilmekte olan aile yardımı ödeneği, Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre en az %40 engelli olan çocuklar için %50 artırımlı olarak ödenir.

Memuriyet mahalli

Madde 44- (1) Maliye Bakanlığınca memuriyet mahalli konusunda yeni bir tebliğ yayımlanıncaya kadar 6245 sayılı Harcırah Kanunu uygulamasında aşağıda belirtilen yerler memuriyet mahalli olarak kabul edilir:

“1) Kurumlarınca sağlanan taşıt araçları ile gidilip gelinebilen yerler.

2) Büyükşehir belediyelerinin olduğu illerde, il mülki sınırları içinde kalmak kaydıyla, memur ve hizmetlinin asıl görevli olduğu veya ikametgâhının bulunduğu yerleşim birimlerinin bağlı olduğu ilçe belediye sınırları içinde kalan ve aynı zamanda yerleşim özellikleri bakımından bütünlük arz eden yerler ile söz konusu ilçe belediye sınırları dışında kalmakla birlikte yerleşim özellikleri bakımından bu yerlerin devamı niteliğindeki mahaller.

3) Büyükşehir belediyelerinin olmadığı illerde, memur ve hizmetlinin asıl görevli olduğu veya ikametgâhının bulunduğu şehir ve kasabaların belediye sınırları içinde bulunan mahaller ile bu mahallerin dışında kalmakla birlikte yerleşim özellikleri bakımından bu şehir ve kasabaların devamı niteliğinde bulunup belediye hizmetlerinin götürüldüğü yerler.”

Avukatlara yol tazminatı verilmesi

Madde 45 - (1) 8/5/1991 tarihli ve 3717 sayılı Adli Personel ile Devlet Davalarını Takip Edenlere Yol Gideri ve Tazminat Verilmesi ile 492 Sayılı Harçlar Kanununun Bir Maddesinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanununun 2 nci maddesinde öngörülen görevleri ifa etmeleri kaydıyla;

a) 657 sayılı Kanuna tabi olarak, Avukat, Müşavir Avukat unvanlı kadrolarda bulunanlar ile Hukuk Müşaviri veya 1. Hukuk Müşaviri unvanlı kadrolarda bulunanlardan avukatlık ruhsatına sahip olup kurumlarını yargı mercilerinde temsil yetkisine haiz olanlara,

b) 657 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin (B) fıkrası çerçevesinde Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulmuş olan “Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslara göre vize edilmiş Avukat unvanlı pozisyonlarda tam zamanlı sözleşmeli personel olarak çalışanlara,

c) Mahalli idarelerde ilgili mevzuatına göre avukat ve hukuk müşaviri kadro unvanına ilişkin görevlerde sözleşmeli personel olarak görev yapanlara,

anılan maddede hazine avukatları için öngörülen yol tazminatı; aynı miktar, usul ve esaslar dahilinde ödenir.

Misafirhanelerden yararlanma

Madde 46 - (1) Tedavi maksadıyla memuriyet mahalli dışına giden memur ve eşi ile bakmakla yükümlü olduğu ana, baba ve çocukları misafirhanelerden imkanlar nispetinde yararlandırılırlar.

(2) Memurların bakmakla yükümlü olduğu çocuklarından yükseköğrenim görmekteyken sınav veya en fazla bir ay sürecek zorunlu staj sebebiyle memuriyet mahalli

dışına gidenler, sınava gireceklerini veya öğrenim stajının zorunlu olduğunu belgelendirmek kaydıyla kamu kurumlarınca işletilen misafirhanelerden imkanlar dahilinde kurum personeli tarifesi üzerinde faydalandırılırlar.

Sözleşmeli personel ücretlerinde esas alınan hizmet süresi

Madde 47- (1) 6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “kurumunda aynı pozisyon unvanında geçen hizmet süresi” ibaresi “kamu kurum ve kuruluşlarında aynı kadro veya pozisyon unvanında geçen hizmet süresi” şeklinde uygulanır.

Biyoloğlara ek özel hizmet tazminatı

Madde 48- (1) 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karara ekli (II) sayılı Cetvelin “(E) Teknik Hizmetler” bölümünün 6 ncı sırasında kimyagerler için öngörülen ek özel hizmet tazminatından, biyolog kadrolarında bulunanlardan anılan sırada yer alan personelle birlikte açık çalışma mahallerindeki çevresel etki değerlendirmesi çalışmalarına katılanlara da aynı esas ve usuller çerçevesinde yararlandırılır.

Helal gıda

Madde 49- (1) Helal gıda sertifikalı ürünlere ilişkin alt yapının kurulmasıyla eşgüdümlü olarak kamu kurum ve kuruluşlarınca yemek hizmeti sunulmasında bu ürünlerin kullanımına ihtimam gösterilir.

Engelli kamu görevlilerine yönelik düzenlemeler

Madde 50- (1) Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışmakta olan engelli kamu görevlilerine yönelik olmak üzere;

- Yürütmekte oldukları görevlerine intibaklarını ve mesleki verimliliklerini arttırmak üzere mesleki uyum eğitimleri düzenlenmesi,
- Engelliliklerinden kaynaklanan dezavantajlı durumların asgariye indirilmesi amacıyla fiziki çalışma koşullarının iyileştirilmesi,
- Memuriyet mahalli dışında eğitim, kurs, seminer ve benzeri çalışmalar için görevlendirilmesi ve gerekli olması halinde kurumca refakatçi görevlendirilmesi,
- Kamu konutlarından yararlanmada pozitif ayrımcılık sağlanması, amacına dönük olarak gerekli tedbirlerin alınması hususunda ihtimam gösterilir.

Jülide SARIEROĞLU
Kamu İşveren Heyeti Başkanı
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

Ali YALÇIN
Kamu Görevlileri Sendikaları Heyeti Başkanı
MEMUR-SEN Genel Başkanı

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM YEREL YÖNETİM HİZMET KOLUNA İLİŞKİN TOPLU SÖZLEŞME

Sosyal denge tazminatı

Madde 1- (1) Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine, 4688 sayılı Kanununun 32 nci maddesinde yer alan usul ve esaslar çerçevesinde ödenebilecek sosyal denge tazminatı aylık tavan tutarı en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) %100'üdür. Sosyal denge tazminatının verilmesi yönünde yapılabilecek sözleşmelerde, tavan tutarı aşmamak kaydıyla ödenebilecek tazminatın aylık tutarı, görev yapılan birim ve iş hacmi, görevin önem ve güçlüğü, görev yerinin özelliği, çalışma süresi, kadro veya görev unvanı ile derecesi gibi kriterlere göre farklı olarak belirlenebilir.

(2) Sosyal denge sözleşmesi imzalayan sendikanın üyesi olmayan kamu görevlilerinden aynı unvanlı personelden alınacak aidatın iki katına kadar taraf sendika sosyal denge sözleşmesi aidatı alabilir. Bu aidatı ödeyen kamu görevlileri söz konusu sözleşmeden aynı usul ve esaslar dahilinde yararlanır.

Ek ödeme

Madde 2- (1) 3/1/2012 tarihli ve 2012/2665 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan "Sözleşmeli Personele Ek Ödeme Yapılmasına Dair Karar"ın 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında yer alan sözleşmeli personele yapılmakta olan ek ödeme, sözleşmeli çalıştırılmasına esas alınan kadro unvanında sözleşmeli personel olarak geçen hizmet süresine göre aynı kadro unvanı için 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) sayılı Cetvelde belirlenen ek ödeme oranları üzerinden, meclis ve yönetim kurulu kararı aranmaksızın anılan Bakanlar Kurulu Kararında belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde ödenir.

İkramiye

Madde 3- (1) 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 22 nci maddesinin son fıkrası, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 36 ncı maddesinin son fıkrası ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinin son fıkrasında yer alan "20.000" gösterge rakamları "25.000", "30.000" gösterge rakamları "36.000" olarak uygulanır.

Sosyal denge tazminatı kriteri

Madde 4- (1) 4688 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "yüzde yirmibeşini" ibaresi "yüzde otuzunu" olarak uygulanır.

Zabıta ve itfaiye personelinin tazminatları

Madde 5- (1) 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karara ekli (II) ve (III) sayılı Cetvellere göre itfaiye amiri, itfaiye çavuşu ve itfaiye eri ile zabıta amiri, zabıta komiseri, zabıta komiser yardımcısı ve zabıta memuru kadrolarında bulunanların dereceleri itibarıyla yararlanmakta oldukları tazminat oranlarına 5 puan ilave edilir.

(2) Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik eki kadro kütüklerinde yer almamakla birlikte, bu Yönetmelik öncesinde ihdas edilmiş olup da şahsa bağlı olarak devam eden; itfaiye müdür yardımcısı,

itfaiye başçavuşu, itfaiye onbaşısı ile zabıta amir yardımcısı, zabıta başkomiseri ve zabıta komiser yardımcısı kadrolarında bulunanlar da birinci fıkraya hükmünden faydalanır.

Mahalli idareler arası yapılacak naklen atamalarda süre sınırı

Madde 6- (1) 657 sayılı Kanunun geçici 41 inci maddesinin dördüncü fıkrasının son cümlesi hükmü mahalli idareler arasında yapılacak naklen atamalarda uygulanmaz.

Sosyal denge tazminatı süre uzatımı

Madde 7- (1) 4688 sayılı Kanunun geçici 14 üncü maddesinde yer alan “31/12/2015” ibaresi “31/12/2019” şeklinde uygulanır.

Büyükşehir belediyelerine bağlı genel müdürlük daire başkanlarının ek göstergesi

Madde 8- (1) Genel idare hizmetleri sınıfına dahil büyükşehir belediyeleri daire başkanları için ilgili mevzuatına göre uygulanan ek gösterge rakamından, büyükşehir belediyelerine bağlı genel müdürlüklerin daire başkanlarının da yararlanması için çalışma yapılacaktır.

İtfaiye personelinin zamları

Madde 9 - (1) 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karara ekli (I) sayılı Cetvelin “(A) Genel İdare Hizmetleri Bölümü”nün 34 üncü sırasında öngörülen zam puanları %50 artırımlı olarak uygulanır.

Zabıta personelinin zamları

Madde 10- (1) 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karara ekli (I) sayılı Cetvele göre zabıta amiri, zabıta amir yardımcısı, zabıta başkomiseri, zabıta komiseri, zabıta komiser yardımcısı ve zabıta memuru kadrolarında bulunanların dereceleri itibarıyla yararlanmakta oldukları zam puanları %50 artırımlı olarak uygulanır.

Defin hizmetlerinde görev yapanların fazla çalışma ücretleri

Madde 11 - (1) 17/3/1981 tarihli ve 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanuna göre genel tatil günü sayılan günler ve hafta tatili günü kapsamına giren günlerde;

a) Belediyelerin imam, gassal, memur ve şoför unvanlı kadrolarında bulunanlardan, belediyelerce yürütülen defin hizmetlerinde fiilen görev yapanlara,

b) Belediyelerin tabip kadrolarında Devlet memuru veya sözleşmeli personel olarak görev yapanlardan ilgili mevzuatında mahalli idareler tarafından defin işlemleri öncesinde yerine getirilmesi zorunluluğu bulunan hizmetler sebebiyle göreve çağrılanlara,

çalıştıkları her gün için yılı merkezi yönetim bütçe kanununda belirlenen fazla çalışma saat ücretinin 3 katının 6 saate tekabül eden tutarı kadar fazla çalışma ücreti ödenir.

Toplu taşıma kartı

Madde 12 - (1) Büyükşehir kapsamına giren illerdeki belediyelerde veya büyükşehir belediyelerine bağlı kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda çalışmakta olan kamu görevlilerine toplu taşıma araçlarından yararlanacak şekilde mesaiye geliş ve gidişlerinde kullanılmak üzere toplu taşıma kartı verilebilir.

İtfaiye ve zabıta personeline yiyecek yardımı:

Madde 13 - (1) 19/11/1986 tarihli ve 86/11220 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinin 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi kapsamında görev yapan itfaiye ve zabıta teşkilatı personelinden, anılan Yönetmelik hükümlerine göre öğle yemeği verilen ve öğle yemeği dışındaki yemek saatlerini de kapsayacak şekilde kesintisiz olarak görevlerine devam edenler, aynı Yönetmelik hükümleri çerçevesinde ve öğle yemeği hariç olmak kaydıyla, iki öğüne kadar ücretsiz olarak yemek yardımından yararlandırılır.

İcra memurlarının tazminatı

Madde 14- (1) Bu hizmet kolunda yer alıp da sosyal denge tazminatı sözleşmesi uygulanmayan idarelerin icra memuru kadrolarında bulunanların 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karara ekli (III) sayılı Cetvele göre dereceleri itibarıyla yararlanmakta oldukları tazminat oranlarına 10 puan ilave edilir.

Jülide SARIEROĞLU
Kamu İşveren Heyeti Başkanı
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

Mürsel TURBAY
BEM-BİR-SEN Temsilcisi
Genel Başkan

SORU - CEVAP

Sayın Fikri ÖNDER'in Sorusu

Hizmet alımı işi devam ettiği süreci iş deneyim belgesi düzenlenebilir mi?

Cevap: Kamu İhale Kanununun "İhaleye katılımda yeterli kuralları" başlıklı 10 uncu maddesinde, istekli tarafından kamu veya özel sektöre bedel içeren bir sözleşme kapsamında taahhüt edilen ihale konusu iş veya benzer işlere ilişkin olarak, son beş yıl içinde kabul işlemleri tamamlanan mal ve hizmet alımlarına ilişkin deneyimi gösteren belgelerin istenebileceği hükme bağlanmış, Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 43 üncü maddesinde de, iş deneyim belgelerinin bedel içeren tek bir sözleşmeye dayalı olarak yurt içinde veya yurt dışında gerçekleştirilen işler için düzenleneceği ifade edilmiştir. Bu nedenle, hizmet alım işlerinde işin tamamı gerçekleştikten sonra belge düzenlenebileceğinden, düzenlenmesi mümkün olan "iş durum" belgesinin verilmesi mümkün değildir.

Sayın Ali Rıza AŞAR'ın Sorusu

Ben harita mühendisiyim ve bir inşaat mühendisi arkadaşım ile %50 - %50 hisseye sahip olmak üzere, ihalelere diplomalarımızla katılmamız mümkün müdür?

Cevap: İki mühendisin %50-%50 şeklinde hisselerine sahip olmak üzere, tüzel kişiliği olan bir şirkette, mühendislerin diplomalarıyla ihaleye girmelerine cevaz veren, Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin (h) yer alan hüküm, mimarlar aleyhine, eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmiştir. Bu nedenle, mevcut düzenlemeye göre; bir mühendis veya mimarın diplomasını tüzel kişiliği olan bir şirket adına kullanabilmesi için, mühendis veya mimarın o tüzel kişilikte beş yıldır en az %51 hisseye (bu hisse %100'e kadar çıkabilir) sahip olması gerekir.

Soru: Belediyelerin ödedikleri vekalet ücretlerinde Damga Vergisi Kesilir mi?

Cevap: Avukat kadrosundaki personeller 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa göre memur statüsünde istihdam edilebildiği gibi, 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinin birinci ve dördüncü fıkrası gereğince sözleşmeli olarak da istihdam edilebilmektedir. Bu avukatların mahkemelerde ve icra dairelerinde takip ettiği davaların ve dosyaların idare lehine

karara bağlanması sonucu avukatlara vekâlet ücreti hakkı doğmaktadır. Ancak, vekâlet ücreti ödenebilmesi için de takip edilen davanın idare lehine sonuçlanması ve vekâlet ücretinin idarece tahsil edilmesi gerekmektedir.

Aynı Kanununun “Avukat Ücretinin Dağıtımı” başlıklı 82 nci maddesinde; “*Belediye lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle hükme bağlanarak karşı taraftan tahsil olunan vekâlet ücretlerinin; avukatlara (49 uncu maddeye göre çalıştırılanlar dâhil) ve hukuk servisinde fiilen görev yapan memurlara dağıtımı hakkında 1389 sayılı Devlet Davalarını İntaç Eden Avukat ve Saireye Verilecek Ücreti Vekâlet Hakkında Kanun hükümleri kıyas yolu ile uygulanır.*” hükmü yer almaktadır.

1389 sayılı Kanun hükümlerine göre de kazanılan davalara ilişkin vekâlet ücretinin %70’inin avukatlara %30’unun da hukuk işleri biriminde fiilen çalışan personele ödeneceği belirtilmiştir.

Damga Vergisi Kanununa ekli (I) sayılı tablonun “**IV. Makbuzlar ve Diğer Kağıtlar**” başlıklı bölümünün 1/b fıkrasında, maaş, **ücret**, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (avans olarak ödenenler dâhil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılarak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediye temin eden kağıtların nispi damga vergisine tabi olduğu hükme bağlanmıştır. (I) sayılı tablonun IV-1-b fıkrasındaki kağıtlar için damga vergisi oranı binde 7,59 olarak belirlenmiştir. **Dolayısıyla, yapılacak olan vekâlet ücreti ödemelerinden binde 7,59 oranında damga vergisi kesintisi yapılması gerekmektedir.**

Konuya ilişkin verilen bir özgele aşağıdaki gibidir; (Gelir İdaresi Başkanlığı Muğla Vergi Dairesi Başkanlığı’nın 25.08.2011 tarih ve B.07.1.GİB.4.48.15.01-GVK-49-85 sayılı Özgelesi)

“... Bu itibarla hizmet akdine bağlı olarak çalışan avukata Belediye yapılan ödemelerin, Gelir Vergisi Kanununun 61 inci maddesi hükmü gereğince ücret olarak kabul edilmesi ve aynı Kanun’un 94, 103, 104 üncü maddeleri uyarınca gelir vergisi tevkifatına tabi tutularak verilendirilmesi gerekmektedir.

Buna göre, **Belediyenizde kısmi zamanlı olarak avukatın Belediye Başkanlığı adına kazanmış olduğu dava dosyalarından tahsil edilen vekâlet ücretlerinin Vekâlet Ücreti Tevzi Yönetmeliğine göre %70’lik kısmının avukata ödemesi yapılırken Gelir Vergisi ve Damga Vergisi kesilmesi gerekmekte olup, avukat tarafından söz konusu vekâlet ücreti için serbest meslek makbuzu düzenlemesine gerek bulunmamaktadır”**

Vekâlet ücret ödemeleri Gelir Vergisi Kanunu açısından ücret kapsamında değerlendirildiğinden bu ödemelerin yapılması sırasında gelir vergisi tevkifatı ve damga vergisi kesintisi yapılması gerekmektedir.

Muhtasar beyannamede ücret kesintisi beyannamede Ödeme Türü kodu 012: Diğer Ücretli olarak gösterilecek yine muhtasar beyannamede damga vergisi kesintisi Ödeme Türü Kodu 302 olarak gösterilecek muhtasar beyanname ise kesinti(tevkifat)(stopaj) yi izleyen ayın 23 akşamına kadar beyan edilir. Gelir vergisi ve damga vergisi kesintisini her ayın 26 akşamına kadar belediyeler beyan edip ödeyeceklerdir.

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNA TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAŞ KATSAYILARI

	01.01.2017 - 30.06.2017 Dönemi TL.	01.07.2017 - 31.12.2017 Dönemi TL.
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,096058	0,102706
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yılve fazlası için azami 500 gösterge	20	20
Taban Aylığı Katsayısı	1,503595	1,607645
Yan Ödeme Katsayısı (İş güclüğü, iş riski, temininde güclük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,030462	0,03257
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	912,55	975,71

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü mad. Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 03/01/2017 tarih ve 27998389.-010.-06.02-66 sayılı Mali ve Sosyal Haklara ilişkin genelgesi ile birlikte 04.07.2017 tarih ve 5810 Sayılı Genelgesi

DEVLET MEMURLARINA İLİŞKİN SOSYAL YARDIMLAR

Konusu		01.01.2017- 30.06.2017 Dönemi TL.	01.07.2017- 31.12.2017 Dönemi TL.
Aile Yardımı (2.134 x Maaş Katsayısı)		204,98	219,17
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	48,02	51,35
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	24,01	25,68
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300	300
	2. Çocuk için	400	400
	3. Çocuk için	600	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için <small>633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)</small>	600	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	912,55	975,71
	Memurun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	1.825,10	1.951,41

657 s.Kanun md. 202, Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 03/01/2017 tarih ve 27998389-010-06.02-66 sayılı Mali ve Sosyal Haklara ilişkin genelgesi

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	6.943,07
	72.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102706	7.423,59
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	7.903,65
	82.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102706	8.450,65
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	9.824,81
	102.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102706	10.504,77
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	11.265,68
	117.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102706	12.045,36
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	13.186,84
	137.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102706	14.099,46
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	15.108,00
	157.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102706	16.153,60
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	18.470,03
	192.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102706	19.748,31
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	22.312,35
	232.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102706	23.856,55

Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 10.504,77 dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1] (2017 YILI)

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01/01/2017- 30/06/2017 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek	01.07.2017- 31.12.2017 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	77,15	82,48
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	87,82	93,87
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	109,16	116,72
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	125,17	133,84
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	146,52	156,66
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	167,87	179,48
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	205,22	219,43
2.000.001'den fazla olan beldelerde	247,92	265,07

Meclis başkanı ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir.
TL cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamasında yarım kr ve üzerindeki değerler bir kr tamamlanır; yarım kr altındaki değerler dikkate alınmaz.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ (2017 YILI)

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01/01/2017- 30/06/2017 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek	01/07/2017- 31/12/2017 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	336,20	359,47
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	432,26	462,18
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	576,35	616,24
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	720,44	770,30
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	1.152,70	1.232,48

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI (2017 YILI)

Görevi	Dönemi 01/01/2017-30/06/2017	Dönemi 01/07/2017-31/12/2017
İL Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.024 x 0,102706)	578,65	618,70
İL Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,102706)	213,83	228,62

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 24. Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ (2017 YILI)

Görevi	Dönemi 01/01/2017-30/01/2017	Dönemi 01/07/2017-31/12/2017
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,102706)	1.344,81	1.437,88
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,102706)	1.152,70	1.232,47

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 28. maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE

Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı)'ndan yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:296 - 27.12.2016 tarih ve 29931 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2017 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
13.000 TL'ye kadar	15%
30.000 TL'nin 13.000 TL'si için 1.950 TL, fazlası	20%
70.000 TL'nin 30.000 TL'si için 5.350 TL, (ücret gelirlerinde 110.000 TL'nin 30.000 TL'si için 5.350 TL), fazlası	27%
70.000 TL'den fazlasının 69.000 TL'si için 16.150 TL, (ücret gelirlerinde 110.000 TL'den fazlasının 110.000 TL'si için 26.970 TL), fazlası	35%

ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2016 - 31.12.2016 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2017 - 31.12.2017 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	1.647,00	1.777,50
SSK Primi (%14)	230,58	248,85
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	16,47	17,78
Gelir vergisi (%15)	86,46	93,32
Asgari Geçim İndirimi	123,53	133,31
Damga Vergisi (%07,59)	12,50	13,49
Kesintiler Toplamı	346,01	373,44
Net Asgari Ücret	1.300,99	1.404,06
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)	
Asgari Ücret	1.647,00	1.777,50
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (***)	255,29	275,51
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	32,94	35,55
İşverene Toplam Maliyet	1.935,23	2.088,56

Not1 : 5083 Sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Not2 : 16 yaşını doldurmamış işçiler içinde aynı hesaplamalar yapılmıştır.

(*) Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı G. V. Kanununun 32 maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim İndirimi uygulanmıştır.

(**) Net ele geçen asgari ücrete (133,31) TL asgari geçim indirimi ilave edilmiştir.

(***) 5510 sayılı Kanunun 81. maddesinin (ı) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

2017 YILI ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ

Medeni Durumu	Aylık (TL)	Medeni Durumu	Aylık (TL)
Bekar	133,31		
Evli, eşi çalışmayan ve çocuksuz	159,97	Evli, eşi çalışan ve çocuksuz	133,31
Evli, eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	179,97	Evli, eşi çalışan ve 1 çocuklu	153,30
Evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	199,96	Evli, eşi çalışan ve 2 çocuklu	173,30
Evli, eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	226,63	Evli, eşi çalışan ve 3 çocuklu	199,96
Evli, eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	226,63	Evli, eşi çalışan ve 4 çocuklu	213,30

1 <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/cgm.portal?page=asgari>

5326 SAYILI KABAHAHATLER KANUNUNA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI (01/01/2017-31/12/2017)

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHAHATIN		CEZAYI VERECEK	2017 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
1	m.32	EMRE AYKIRI DAVRANIŞ	Genel	Belediye Encümeni	227 TL
2	m.33	DİLENCİLİK	Dilencilik yapmak	Belediye Zabıtası	109 TL
3	m.33	DİLENCİLİK	Dilencilik yapanın üzerinde para çıkması	Belediye Encümeni	Toplanan paranın kamuya geçirilmesi
4	m.36/1	GÜRÜLTÜ	Gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Gerçek Kişi)	Belediye Zabıtası	109 TL
5	m.36/2	GÜRÜLTÜ	Ticari bir işletmenin faaliyeti çerçevesinde gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Ticari İşletme)	Belediye Zabıtası	2.327-11.658 TL
6	m.37	RAHATSIZ ETME	Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız etmek	Belediye Zabıtası	109 TL
7	m.38/1	İŞGAL	Kaldırımları İşgal Eden veya Mal Satışı Yapan Kişilere	Belediye Zabıtası	109 TL
8	m.38/2	İŞGAL	Kaldırımlara İzni Olmaksızın İnşaat Malzemesi Yığan Kişilere	Belediye Zabıtası	227-1.155 TL
9	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Kamu Hizmet Binalarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	109 TL
10	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Belediyeye ait toplu taşıma araçlarında sigara içmek	Başkanın yetki verdiği görevli	109 TL
11	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişileri Tarafından İşletilen Toplu Taşıma Araçlarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	109 TL
12	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişilerine Ait Olan ve Herkesin Girebileceği Binaların Kapalı Alanlarında sigara içenlere	Kolluk Görevlisi	109 TL
13	m.40	KİMLİĞİ BİLDİRMEME	Görevle ilgili olarak sorulması halinde kamu görevlisine kimliği ve adresi ile ilgili bilgi vermekten kaçınmak veya gerçeğe aykırı beyanda bulunmak	Kimlik ve adres bilgisi soran kamu görevlisi (Genel)	109 TL

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHATİN		CEZAYI VERECEK	2017 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
14	m.41/1	ÇEVREYİ KİRLETME	Evsel atık ve atıkların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye	Belediye Zabıtası	36 TL
15	m. 41/2	ÇEVREYİ KİRLETME	Yemek Pişirme ve Servis Yerlerinde İşlenmesi Halinde İşletmeye	Belediye Zabıtası	1.155-11.658 TL
16	m. 41/3	ÇEVREYİ KİRLETME	Hayvan Kesimine Tahsis Edilen Yerleri Dışında Kesim Yapanlara veya Kesilen Hayvan Atıklarını Sokağa veya Kamuya Ait Sair Alanlara Bırakanlara	Belediye Zabıtası	109 TL
17	m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına Atan gerçek Kişiye	Belediye Zabıtası	227-6.989 TL
					ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
18	m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına İnşaatı Yürüten Tüzel Kişi Adına Atılması Halinde	Belediye Zabıtası	227-11.658 TL
					ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
19	m.41/5	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Ev Eşyasını Bunların Toplanmasına İlişkin Belirlenen Günün Dışında Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası	109 TL
				(belediyeler tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere günler belirlenir ve ilan olunur (m. 41/5)	

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHAHATİN		CEZAYI VERECEK	2017 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
20	m.41/6	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Motorlu Kara ve Deniz Nakil Araçlarını ya da Mütemmim Cüzlerini Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası	575 TL ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/6).
21	m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınmaksızın kamuya ait alan ve duvarlar ile özel şahıslara ait alanlara bez, kağıt vb. afiş ve ilan asmak	Belediye Zabıtası	227-6.989 TL
22	m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınarak asılan afişlerin verilen sürenin sonunda toplanmaması	Belediye Zabıtası	227-6.989 TL

NOT: 41. maddede sayılı suçlarla ilgili olarak, meydana gelen kirliklik kişi tarafından derhal kaldırıldığı takdirde idari para cezasına karar verilmeyebilir (madde:41/8).

1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA	K. MAD	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN
1	Bel.Kanun 15/m	İzinsiz seyyar satış yapmak	Belediye Encümeni	227 TL
2	Umumi Hıfzısıhha Kanunu 266-283	Belediyece hazırlanan sıhhi zabıta talimatnamesine aykırı davranmak	Belediye Encümeni	227 TL
3	831 sayılı Sular Kanunu Ek md. 7	İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	227 TL
4	1608 s.k m.2	Yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymama	Belediye Encümeni	456-9.186 TL
5	1608 s.k m.1	Belediye emir ve yasaklarına aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	227 TL
6	1608 s.k m.1	Mevzuat tarafından yasaklanmış ancak herhangi bir para cezası öngörülmemiş ise	Belediye Encümeni	227 TL

Belediye zabıtası emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit ederek, belediye emcümeneine sevk eder, encümen bu tutanağı istinaden cezasını uygulayacaktır.

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcirah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanununun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

İzin Süresi		
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönüşmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranıdır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakedişlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplanırsa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetiçi eğitime katılma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açıktaki süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıdan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yıdan Fazla 15 Yıdan Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz.

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yıdan 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yıdan Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

5510 SAYILI KANUNDAKİ BAZI PARA CEZALARI

İŞE BAŞLAMAYA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Sigortalı işe giriş bildirgesini süresinde ve Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekle ve usule uygun vermeyenler hakkında, her bir sigortalı için aylık asgari ücret tutarında	1.777,50
Sigortalı işe giriş bildirgesinin verilmediğinin, mahkeme kararından veya Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol ile görevli memurlarınca ya da diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan tespitlerden veya bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden anlaşılması halinde,	
- İlk tespit her bir sigortalı için aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00
- 1 yıl içinde ikinci kez tespitinde her bir sigortalı için aylık asgari ücretin 5 katı tutarında	8.887,50
İŞYERİ TESCİLİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
İşyeri bildirgesini yasal süresinde Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekle ve usule uygun vermeyen kamu idarelerine: aylık asgari ücretin 3 katı tutarında	5.332,50
PRİM VE HİZMET BELGESİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Aylık prim ve hizmet belgesini süresinde ve Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekil ve usulde vermeyenlere her bir fiil için; aylık asgari ücretin 2 katını geçmemek üzere,	
- Belgenin asıl olması halinde, belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin 1/5'i tutarında	355,50
- Belgenin ek olması halinde her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin 1/8'i tutarında	222,18
- Ek belgenin sigortalıların otuz günden az çalıştığını gösteren bilgi ve belgelerin süresi içinde verilmemesi veya verilen bilgi ve belgelerin Sosyal Güvenlik Kurumunca geçerli sayılmamasına bağlı olarak Sosyal Güvenlik Kurumunca re'sen düzenlenmesi halinde her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75
- Belgenin mahkeme kararı, Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde ya da bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden hizmetleri veya kazançları kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiği anlaşılan sigortalılarla ilgili olması halinde, belgenin asıl veya ek nitelikte olup olmadığına, işverence düzenlenip düzenlenmediğine bakılmaksızın, aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00
İŞYERİ KAYITLARININ İBRAZİ VE GEÇERSİZLİĞİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
İşyeri defter, kayıt ve belgelerinin Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol memurlarınca incelenmek üzere Sosyal Güvenlik Kurumunca yapılan yazılı ihtar rağmen 15 gün içinde mücbir sebep olmaksızın tam olarak ibraz edilmemesi halinde, kamu idarelerine: aylık asgari ücretin 3 katı tutarında	5.332,50
Defter ve belgelerin tümünü verilen süre içinde ibraz etmekle birlikte, defter kayıtlarının geçersiz sayılması halinde, geçersizlik hallerinin gerçekleştiği her bir takvim ayı için: asgari ücretin 3 katını aşmamak üzere aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75
Geçersiz sayılan her bir ücret tediye bordosu için aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75

ASGARİ İŞÇİLİK UYGULAMASINA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Asgari işçilik uygulaması ile ilgili olarak Sosyal Güvenlik Kurumunca istenilecek bilgileri ve belgeleri yazılı olarak en geç 1 ay içinde vermeyen kamu idarelerine aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00
İHALELİ İŞLERE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
İhale yolu ile yaptırdıkları her türlü işleri üstlenenleri ve bunların adreslerini süresi içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeyen kamu idarelerine, aylık asgari ücret tutarında	1.777,50
SİGORTASIZ ÇALIŞANLARA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenecek işlemlerde, işlem yaptığı kişilerin sigortalılık bakımından tescilli olup olmadığını kontrol edip, sigortasız olduğunu tespit ettiği kişileri Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeyen kamu idarelerine sigortalı başına aylık asgari ücretin 1/10'u tutarında	177,75
RUHSATLARA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Yapı ruhsatı ve diğer tüm ruhsat veya ruhsat niteliği taşıyan işlemlerine ilişkin bilgi ve belgeler ile varsa bunların verilmesine esas olan istihdama ilişkin bilgileri, süresinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeyen valilikler, belediyeler ve ruhsat vermeye yetkili diğer kamu ve özel hukuk tüzel kişilerine, her bir bildirim yükümlülüğü için aylık asgari ücret tutarında	1.777,50
SGK DENETİMİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrole görevlendirilmiş memurlarının 5510 sayılı Kanundan doğan inceleme ve soruşturma görevlerini yerine getirmeleri sırasında görevlerini yapmasına engel olan işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişilere, aylık asgari ücretin 5 katı tutarında	8.887,50
Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrole görevlendirilmiş memurlarının görevlerini yapmasını engellemek amacıyla cebir ve tehdit kullanan işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişilere, aylık asgari ücretin 10 katı tutarında	17.775,00
5510 SAYILI KANUNUN 100'ÜNCÜ MADDESİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Kamu idarelerinden, 5510 sayılı Kanunun 100'üncü maddesi kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından istenen bilgi ve belgeleri;	
- Belirlenen süre içinde mücbir sebep olmaksızın vermeyenler hakkında, aylık asgari ücretin 5 katı tutarında	8.887,50
- Geç verenler hakkında, aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00
Geçici iş göremezlik ödeneği ödemelerinde 5510 sayılı Kanunun 100 üncü maddesine istinaden Sosyal Güvenlik Kurumunca işverenlerden istenilen bildirimlerin;	
- Belirlenen süre içerisinde ve elektronik ortamda yapılmaması halinde sigortalı başına aylık asgari ücretin 1/10'u tutarında	177,75
- Hiç yapılmaması halinde sigortalı başına aylık asgari ücretin 1/2 'si tutarında	888,75
5510 sayılı Kanunun 100 üncü maddesinin altıncı fıkrasına göre genel sağlık sigortalılarının bakmakla yükümlü oldukları kişilere ait bilgi girişlerini süresinde yapmayanlar ile bakmakla yükümlü olunan kişi olmayanlara ait bilgi girişi yapanlara aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75

İŞTEN AYRILMAYA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

Sigortalılığı sona erenlere ilişkin bildirim süresi içinde ya da Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekle ve usule uygun olarak yapmayanlar veya Sosyal Güvenlik Kurumunca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde anılan ortamda göndermeyenler hakkında, bir takvim ayında işlenen bu fiillerden dolayı tutmakla yükümlü bulunulan defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle verilmesi gereken ceza tutarını aşmamak kaydıyla her bir sigortalı için asgari ücretin 1/10'u tutarında

177,75

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞININ BİLDİRİMİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

İş kazasının en geç kazadan sonraki 3 işgünü içinde, meslek hastalığının öğrenildiği tarihten itibaren 3 iş günü içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmemesi

2.702,69

394 SAYILI HAFTA TATİLİ KANUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA NO	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
1	m10	Hafta tatili ruhsatı almadan Pazar günleri çalışan işyerlerine	Belediye Encümeni	179 TL

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ HAKKINDA KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA NO	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
1	m.7/1	İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)	Belediye Encümeni	179 TL

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2017-31.12.2017)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilât Yönetmeliği 10. Madde, 5018 sayılı Kanun 35.mad., Geçici mad. 9, 6767 s. Bütçe Kanunu (İ)Cetveli	10.000' e kadar olan belediyeler	2.600,00
	10.000' den fazla olan belediyeler	5.200,00

YURTIÇİ HARCIRAHLAR

Memur ve Hizmetlilerden	TL
a) Ek Göstergesi 8000 ve Daha Yukarı Olanlar	48.25
b) Göstergesi 5800 (Dahil) - 8000 (Hariç) Olanlar	45.00
c) Ek Göstergesi 3000 (Dahil) - 5800 (Hariç) Olanlar	42.25
d) Kadro Derecesi 1 - 4 Olanlar	37.25
e) Kadro Derecesi 5 - 15 Olanlar	36.25
(* 6245 Sayılı Kanununun 33/b maddesine göre verilecek gündeliklerin hesabından bu tutar esas alınır.)	

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır.

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkralarına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında, gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı esas alınır. (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirilenin ilk on günü için gündeliklerin % 50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin % 50'si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.

II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)

50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel :

a) Kadro derecesi 1-4 olanlar	14.75
b) Kadro derecesi 5-15 olanlar	14.25

Bu tazminattan yararlananlardan;

1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24.2.1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.

2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.

EK DERS, KONFERANS VE FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ İLE DİĞER ÜCRET ÖDEMELE- RİNİN (K- Cetveli)

I- Fazla Çalışma Ücreti

(A) Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti:

1- 657 sayılı Kanunun 178 inci maddesi uyarınca fazla çalışma karşılığında saat başına yapılacak ödeme 1,83 Türk Lirasıdır. (399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 30 uncu maddesinin (a) bendi dahil olmak üzere özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınır.)

2- 657 sayılı Kanuna tabi personele, anılan Kanunun 178 inci maddesinde yer alan kısıtlamalara bağlı olmaksızın ve fiilen yapılan fazla çalışma karşılığında;

b) Her bir makam için aylık toplam 450 saati geçmemek üzere Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden saat başına yapılacak ödeme 1,93 Türk Lirasıdır.

5- Her ne suretle olursa olsun, özel kanunlarına göre fazla çalışma ücreti alanlara, yukarıdaki hükümlere göre ayrıca fazla çalışma ücreti ödenmez.

(B) Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti

1- Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlardaki (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir. Ancak, bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusu;

-10.000'e kadar olanlar için 244 Türk lirasını,

-10.001'den 50.000'e kadar olanlar için 262 Türk Lirası,

- 50.001'den 100.000'e kadar olanlar için 290 Türk Lirasını,

100.001'den 150.000'e kadar onalar için 327 Türk Lirasını,

250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için 390 Türk Lirasını

- 1.000.001'den fazla olanlar için 453 Türk Lirasını,

-Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindekilere için 430,40 Türk Lirasını,

- Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindekilere için 602 Türk Lirası, geçemez.

2- Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılmaz.

3- Yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

a) Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yararlanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,

b) bir yılda toplam 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,

c) İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,

ç) Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödemeye devam olunur. Diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

Bütçelerin diğer tertiplerinin esas giderlerine ilişkin olarak ödenen sigorta giderleri dışında Devlet mallarının sigorta edilmemesi esastır.

Ancak;

a) Yanıcı, patlayıcı maddeler, gemi, uçak, helikopter ve ilaç depolama yerlerinin sigorta giderleri,

ç) Belgelerine göre ayrılması mümkün olmayan sigorta ve navlun giderleri,

d) Belediyelere ait itfaiye ve ambulans araçlarının kasko sigortası giderleri, bütçelerinin ilgili tertiplerinden ödenir.

3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARİ PARA CEZALARI (01/01/2017-31/12/2017 TARİHLERİ ARASI)

Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, **820,62 Türk Lirasından az olmamak üzere,**

Kanuni Dayanağı	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m ² için)
42/a	I	A	4.92
		B	8.20
	II.	A	13.12
		B	18.04
	III	A	29.53
		B	32.82
	IV	A	37.74
		B	41.02
		C	50.87
	V	A	62.36
		B	75.49
		C	85.33
D		103.39	
42/b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan		Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20
42/c (42/a ve 42/b maddelerine göre cezalandırılması gereken yapılar)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise		% 30'
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise		% 40
	Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise		% 60
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise		% 100
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise		% 20
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise		% 80
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise		% 50

	Ruhsatsız ise	% 180
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	% 50
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış ol-makla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	% 100
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	% 10
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	% 20
	Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	% 20
3194/18-42	3194 sayılı Kanunun 18/son fıkrasında belirtilen durumlar hariç, imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parsellerin hisselere ayıracak özel parselasyon planları, satış vadi sözleşmeleri yapılması	3.282,49
3194/28-42	Müelliflik, fenni mesuliyet, şantiye şefliği ve yapı müteahhitliği hususundaki görev ve sorumlulukların yerine getirilmemesi	3.282,49
3194/32-42	Yapı sahibinin bir ay içerisinde yapısının ruhsata uygun hale getirmemesi veya ruhsat almaması	3.282,49
3194/33-42	İnşaat, tamirat ve bahçe tanzimi ile ilgili tedbirler alınmaması ve mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	3.282,49
3194/35-42	Binaların zemin seviyesi altında kat kazanmak maksadıyla, bina cephe hattından yola kadar olan kısımda, zeminin kazılarak yaya kaldırımının seviyesinin altına düşürülmesi; her ne sebeple olursa olsun evvelce ön bahçeleri yaya kaldırımı seviyesinden, 0.50 m. Daha aşağıda teşekkül etmiş bulunan binalarla gibi arsaların sahiplerinin emniyet tedbiri almaması	3.282,49
3194/36-42	Kapıcı dairesi ve sığınak ayrılması hususlarındaki mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	3.282,49
3194/37-42	Otopark yerlerinin kullanma izni alındıktan sonra plana ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilmesi	3.282,49
3194/39-42	Bir kısmı veya tamamının yakılacak derecede tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların tamir edilmemesi veya yıkılmaması, Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısına can ve mal emineyitini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapıların ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviye yapılmaması veya bu yapıların 39. madde uyarınca yıkılmaması halinde	16.390,78

3194/41-42	Belirli yollar üzerinde bulunan mahzurlu binaların veya binasız arsaların yola bakan yüzlerinin ilgili idarece (belediye veya valilik) tayin edilen tazda kapatılmaması durumunda	3.282,49
3194/27-42	İl özel idaresince belirlenmiş köy yerleşme alanı sınırları içinde, köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri il özel idaresince incelenerek, fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi durumunda (Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası 446,69 TL den az olmamak üzere 42/2 fıkrasına göre hesaplanan toplam ceza miktarının beşte biri olarak uygulanır.)	492,34
<p>Önemli Not:</p> <p>- Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırılarak uygulanır.</p> <p>-Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir.</p> <p>-Yapının bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, plana, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere uygun hale getirilmesi için idarenin yazılı izni dahilinde yapılan iş ve işlemler mühür bozma suçu teşkil etmez.</p> <p>- Müelliflerin, fenni mesul mimar ve mühendislerin, yapı müteahhitlerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen cezaları ve haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararları, kendi kayıtlarına işlenmek ve ilgili mevzuata göre cezai işlem yapılmak üzere,</p> <p>1) üyesi buldukları meslek odasına</p> <p>2) Bakanlığa ilgili idarece bildirilir.</p> <p>Yukarıda verilen 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibi, harita, plan, etüt ve proje müellifleri, fenni mesuller, yapı müteahhidi ve şantiye şeflerinin ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere 3.282,49- bu fiillerinin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde 6.564,99- Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde 9.847,51- Türk Lirası idari para cezası verilir.</p> <p>Diğer taraftan ;</p> <p>a)Yapım işinin ruhsata ve ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilmesi ve 32 nci maddeye göre verilen süre içinde aykırılığın giderilmemesi halinde beş yıl,</p> <p>b)Yapım işinde ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilen imalatın can ve mal güvenliğini tehdit etmesi halinde on yıl,</p> <p>c) Bakanlıkça olumsuz kayıt değerlendirmesi yapılan hallerde bir yıl,</p> <p>süreyle Bakanlıkça iptal edilir denilmektedir.</p>		

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kiraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.m.7)

KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
m. 6/1-a	Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin süreli olarak faaliyetten men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m. 6/1-b	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kiraathane ve oyun oynatılan yerlere yanında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m.6/1-d	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	1.289-2.590TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

YILLAR	ALT DEĞER TL	ÜST DEĞER TL	YENİDEN DEĞERLENDİRME ORANI
2004	500	1.000	% 11,2
2005	556	1.112	%98
2006	610	1.220	% 7,8
2007	657	1.315	% 7,2
2008	704	1.409	% 12
2009	788	1.578	% 2,2
2010 YILI	805	1.612	%7,7
2011 YILI	866 TL	1.736TL	%10,26
2012 YILI	954 TL	1.914TL	%7,8
2013 YILI	1.028TL	2.063	%3,93
2014 YILI	1.068TL	2.144TL	%10,11
2015 YILI	1.175TL	2.360TL	%5,58
2016 YILINDA UYGULANACAK MİKTAR	1.240TL	2.491TL	%3,98
2017 YILINDA UYGULANACAK MİKTAR	1.289 TL	2.590 TL	

2016 Yılı ceza miktarları, Maliye Bakanlığı'na 10 Kasım 2015 tarihli ve 29528 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 457 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde belirlenen % 5,58 (beş virgül elli sekiz) yeniden değerlendirme oranına uygun olarak tespit edilmiştir.

BÜTÇE KANUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	1.300
	2-İlçelerde	675
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	14.900
	e) Mahkeme harç giderleri (Ankara, İstanbul ve İzmir İl merkezleri için)	32.000
	f) Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	68.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	6.550
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınır dışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	27.300
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	931.400
	Merkez dışındaki birim mutemetlerine	372.700
	o) Yatırım izinde ve Başkanlıkları için kullanılmak üzere	3.900
40	4	24.250
79	a) Zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan,	16.000
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan,	16
5502 Sayılı Kanunun 7 nci maddesinin	i) Kurum alacaklarının tahsilat işlemleri ile diğer kanunlarla tahakkuk ve tahsilat yetkisi Kuruma verilen alacakların tahsilat işlemlerinin, kısmen veya tamamen kamu gelirlerinin toplanması ve takibinden sorumlu olan kamu idarelerinden hizmet almak suretiyle gerçekleştirilmesine karar vererek Bakan onayına sunmak.	440
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkra	231.800
3082	Kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüslerin devletleştirilebilmesi usul ve esasları hakkında kanun	115.250

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER

1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	634.200
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	1.902,600
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	1.902,600
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.-TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51/ ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	69.300
b-Diğer İlçelerde	34.500
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerininin Üst Sınırı (Madde 76)[5]	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İl Merkezlerinde	418.500
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İl Merkezlerinde	209.400
c) Diğer İl Merkezleri, Büyükşehir Bld. Sınırları İçindeki İlçeler ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	151.800
d) Diğer İlçelerde	113.400

Bu madde ile ilgili parasal sınırları n herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden an az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi :Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

**4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK
PARA CEZALARI 01/01/2017-31/12/2017**

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek (İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı)	18.404-TL
5	99/a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	146-TL
7	99/a	Geçici iş ilişkisi hükümlerine aykırı davranılan her işçi için	146 -TL
8	99/b	İş Sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek (her bir işçi için)	146 -TL
14	99/b	Çağrı üzerine çalışma usulüne ilişkin hükümlere uyulmayan her işçi için	146 -TL
28	99/c	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi Vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak (Bu durumdaki her bir işçi için)	146-TL
29	100	Toplu işten çıkarma hükümlerine aykırı davranarak işten çıkarılan her bir işçi için (toplu işçi çıkarma)	607-TL
30	101	Engelli ve eski hükümlü çalıştırması gerektiği halde çalıştırmayan (Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için)	2,30-TL
32	102/a	Ücret ile Kanundan veya TİS'den veya iş sözleşmesinden doğan ücretin kasten ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde her işçi ve her ay için	167-TL
32	102/a	Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakın zorunlu bulunduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödenmemesi (halinde her işçi ve her ay için)	167 -TL
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	607-TL
38	102/b	Yasaya aykırı olarak ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	607-TL
39	102/a	Asgari ücret ödenmeyen veya eksik ödenen-her işçi ve her ay için	167-TL
41	102/c	Fazla çalışma ücreti ödenmeyen, hak ettiği serbest zamanı altı ay içinde kullanılmayan, onayı alınmadan fazla çalıştırılan her bir işçi için	296 -TL
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek, -Bu durumdaki her işçi için	607-TL
57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
59	103	Sözleşmesi fesh edilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullanırmak veya eksik kullanırmak-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak-Bu durumdaki her işçi için	1622-TL
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	1622-TL
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	1622-TL

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI 01/01/2017-31/12/2017

69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	1622-TL
71	104	Çocukları çalışma yaşına ve çalışma yaşağına aykırı davranmak	1622-TL
72	104	Yer ve sualtında çalışma yaşağına uymamak	1622-TL
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	1622-TL
74	104	Doğum öncesi - sonrası sürelerde kadın işçiyi çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	1622-TL
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	1622-TL
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	1622-TL
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkıradaki yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	14.723-TL
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvuru alan işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	14.723-TL
107/2	107/2	İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	14.723-TL

Not:

-5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanununun 2. maddesine 21/04/2005 tarihli 5335 sayılı Kanununun 22. maddesi ile eklenen fıkıra uyarınca 1 YTL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2017 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

Madde Konusu	İlanın Şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	2000
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	2.000-200.000
	-Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	200.000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	24
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	90.000
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1- Yıllık;	
	- Alış tutarı	170.000
	- Satış tutarı	230.000
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	90.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	170.000
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	900
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	2,40
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallikler	900
MADDE 343-	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	11
	- Diğer vergilerde	21
MADDE 352-	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	I inci derece usulsüzlükler	
	1- Sermaye şirketleri	130
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	80
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	40
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	19
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	11
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	5
	II nci derece usulsüzlükler	
	1- Sermaye şirketleri	70
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	40
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	19
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	11
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	5
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	2,80
		Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması
	1- Fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması	210

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2017 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

Madde Konusu	İlanın Şekli	Gösterge
MADDE 353-	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	110.000
	2- Perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması	210
	- Her bir belge nev'ine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	11.000
	- Her bir belge nev'ine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	110.000
	4- Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilmeme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	210
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	5.000
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanılma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	260
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	800
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	160.000
	9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	1.100
	10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	800
MADDE 355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	1,80
MÜKERRER MADDE 355-	Bilgi vermekten çekinenler ile 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde hükmüne uymayanlar için ceza	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.400
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	700
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	350
	Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsih etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.100.000
MADDE 370	Kullanım sahte veya muhteviyatı yanıltıcı	50.000

**GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI
2017 YILI(*)**

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	3.900 TL
--	----------

**HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN
YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İL-
İŞKİN İSTİSNA TUTARI (2017 YILI) (*)**

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) nu- maralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemi- latı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlara ilişkin istisna tutarı,	14.00 TL
--	----------

**BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA
BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2017 YILI) (*)**

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) nu- maralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2017 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	6.500 TL
-Diğer yerlerde	4.300 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı)'ndan yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği
(Seri No:296 27 Aralık 2016 tarih ve 29931 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	900
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	470
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	210

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83
2015	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:457)	%5,58
2014	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:441)	%10,11
2013	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:430)	%3,93
2012	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:419)	%7,80
2011	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:410)	%10,26
2010	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:401)	%7,7

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2017 tarih ve 29947 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

	TL
A- MERKEZİ YONETİM MUHASEBE YONETMELİĞİ	
1. Kasa işlemleri:	
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı:	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası Şubesi bulunmayan ilçelerindeki muhasebe birimlerinde	1.500
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	850
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile asker alma bölge askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firari erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkeresi bedellerinin iadesinde 1.1.1'de belirtilen sınırlar geçerlidir, teminat iadeleri ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla veznede bulundurulacak azami TL tutarı:	
1.2.1. Vergi dairesi görev ve yetkilerini haiz vergi dairesi başkanlıkları ve bunların şubeleri ile vergi dairelerinde.	2.300
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	15.000
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç).	8.500
2. Kaybedilen alındılar için ilan:	
İlgilileri tarafından kaybedilen alındılarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 552 nci maddesine göre ilan gerektirmeyen parasal Sınırlar,	850
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	2.800
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	9.000
2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler:	
Pul ve Değerli Kağıtları Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Satılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	3.500

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2017 tarih ve 29947 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
I. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevduatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarında devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin vergi daireleri hariç muhasebe birimlerinde uygulanacak limitler (vergi ve sair kesintile düşülmeden önceki tutar)	
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeliştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	2.800
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeliştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	4.000
1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin kayıtlara alınması ile kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	15.000
Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınır.	55.000
D- TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınır için uygulanacak limitler,	
1.1. Taşınırın kamu idareleri arasından bedelsiz devri ve satışında	4.250
1.3. Taşınırın aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	21.000
2. Yukarıda velirilen limitler, kuruluş merkezleri Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde 3 kat olarak uygulanır.	
ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ	
A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için;	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen illerde	1.300
1.2. Diğer İlçelerde	675
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	68.000
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	6.550
13. Yatırım izleme Koordinasyon Başkanlıklarının harcamaları için	3.600
B- ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli idarelerin mutemetleri için	1.300
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının tahsil Usulü hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince	TL
1.1. 213 sayılı vergi Usul kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2017 tarih ve 29947 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20
2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarından kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacaklarının dışından kalan;	
2.1. Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkanı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	16.020
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	16,00
6728 sayılı Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenlenme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanmayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birimince kayıtlarından çıkarılarak ilgili bankalara iade edilecek tutar.	519
KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAZ ORANLARI	
3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yılları itibarıyla uygulanması gereken faiz ve temerrüt faizi oranları; (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.	Yıllık Oran (%)
1. 1/2017 tarihinden itibaren:	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (31.12.2016 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	9,75
2. 1/1/2015 - 31/12/2016 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (14/12/2014 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75
3. 1/1/2014 - 31/12/2014 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (27/12/2013 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75

**Emekli Sandığı İştirakçiliği Bulunan Belediye Başkanlarının
01.07.2017-31.12.2017 Tarihleri Arasındaki Emekli Aylık ve İkramiyeleri**

UNVANI	D/K	EK GÖSTERGE	MAKAM TAZMİNATI GÖSTERGE	MAKAM TAZMİNATI TUTAR (TL)	TEMSİL, GÖREV TAZMİNATI GÖSTERGE	TEMSİL, GÖREV TAZMİNATI TUTAR (TL) (*)	MAKAM, TEMSİL, GÖREV TAZMİNATI GÖSTERGE TOPLAM	MAKAM, TEMSİL, GÖREV TAZMİNATI GÖREV TOPLAMI (TL)	EMEKLİ AYLIĞI (TL)		EMEKLİ İKRAMİYESİ (TL)	
									25 YIL	30 YIL		
Büyükşehir Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/4	4.800	7.000	718,94	17.000	1.746,00	24.000	2.464,94	5.401,92	5.597,71	97.899,06	117.478,87
Büyükşehir Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/1	4.000	7.000	718,94	17.000	1.746,00	24.000	2.464,94	5.180,07	5.361,08	90.504,23	108.605,07
Büyükşehir Belediye Başkanı (Lise mezunu)	3/1	3.000	7.000	718,94	17.000	1.746,00	24.000	2.464,94	4.640,86	4.785,93	72.530,68	87.036,81
İl Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/4	4.800	6.000	616,24	15.000	1.540,59	21.000	2.156,83	5.093,80	5.289,60	97.899,06	117.478,87
İl Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/1	4.000	6.000	616,24	15.000	1.540,59	21.000	2.156,83	4.871,95	5.052,96	90.504,23	108.605,07
İl Belediye Başkanı (Lise Mezunu)	3/1	3.000	6.000	616,24	15.000	1.540,59	21.000	2.156,83	4.332,75	4.477,81	72.530,68	87.036,81
İl Belediye Başkanı (Ortaokul Mezunu)	5/1	2.200	6.000	616,24	15.000	1.540,59	21.000	2.156,83	4.256,87	4.396,88	70.001,54	84.001,85
İl Belediye Başkanı (İlkokul Mezunu)	7/1	1.500	6.000	616,24	15.000	1.540,59	21.000	2.156,83	3.973,40	4.094,51	60.552,59	72.663,11
İlçe Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/4	4.800	3.000	308,12	9.000	924,35	12.000	1.232,47	4.169,44	4.365,24	97.899,06	117.478,87
İlçe Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/1	4.000	3.000	308,12	9.000	924,35	12.000	1.232,47	3.947,60	4.128,61	90.504,23	108.605,07
İlçe Belediye Başkanı (Lise Mezunu)	3/1	3.000	3.000	308,12	9.000	924,35	12.000	1.232,47	3.408,39	3.553,45	72.530,68	87.036,81
İlçe Belediye Başkanı (Ortaokul Mezunu)	5/1	2.200	3.000	308,12	9.000	924,35	12.000	1.232,47	3.332,52	3.472,52	70.001,54	84.001,85
İlçe Belediye Başkanı (İlkokul Mezunu)	7/1	1.500	3.000	308,12	9.000	924,35	12.000	1.232,47	3.049,05	3.170,15	60.552,59	72.663,11
Belde Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/4	4.800	1.500	154,06	7.500	770,30	9.000	924,35	3.861,33	4.057,12	97.899,06	117.478,87
Belde Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/1	4.000	1.500	154,06	7.500	770,30	9.000	924,35	3.639,48	3.820,49	90.504,23	108.605,07
Belde Belediye Başkanı (Lise Mezunu)	3/1	3.000	1.500	154,06	7.500	770,30	9.000	924,35	3.100,27	3.245,34	72.530,68	87.036,81
Belde Belediye Başkanı (Ortaokul Mezunu)	5/1	2.200	1.500	154,06	7.500	770,30	9.000	924,35	3.024,40	3.164,40	70.001,54	84.001,85
Belde Belediye Başkanı (İlkokul Mezunu)	7/1	1.500	1.500	154,06	7.500	770,30	9.000	924,35	2.740,93	2.862,04	60.552,59	72.663,11

(*) Emekli aylığı almakta iken fiilen belediye başkanlığı da yapanlara emekli maaşları ile makam tazminatları ödenmekle birlikte, temsil/görev tazminatları ödenmemekte olup, belediye başkanlığı sona erince tekrar belediye başkanlığı seçilmeyenler ile kamuda başka görev de almayanların temsil/görev tazminatları ödenmeye başlanmaktadır. Emeklilere vergi idaresi yerine ödenen yüzde 4 ek ödeme dahil edilmiştir.

**İLK DEFA 4/1-c SİGORTALISI BELEDİYE BAŞKANLARININ PRİME ESAS KAZANÇLARI
(01.01.2017-30.06.2017)**

Öğrenim Durumu	Derece	Kademe	D/K Gösterge	Ek Gösterge	Kid Hiz Süre	Makam Temsil-Görev Taz. Göst.	Ö.H.T. Oranı	PRİME ESAS KAZANCA DÂHİL UNSURLAR (TL)				Prime Esas Kazanç Tutarı (TL)	Şahıs (TL)			Kurum (TL)			TOPLAM (TL)	
								Göst. Aylığı	Ek Göst. Aylığı	Taban Aylık	Kid. Ay. Tut.		Makam Temsil-Görev Tazm Tutarı	Özel Hizmet Tazminatı	%9 MYÖ Primi	%5 GSS Primi	Toplam	%11 MYÖ Primi		%7,5 GSS Primi
6 Yıllık Yüksek Okul Mezunu (Doktor)	8	3	690	1300	0	0	240	70,87	133,52	1.607,65	0	2.341,70	4.153,73	373,84	207,69	581,52	456,91	311,53	768,44	1.349,96
4 Yıllık Yüksek Okul Mezunu (Mühendis)	8	1	660	1300	0	0	240	67,79	133,52	1.607,65	0	2.341,70	4.150,65	373,56	207,53	581,09	456,57	311,30	767,87	1.348,96
4 Yıllık Yüksek Okul Mezunu (Avukat)	9	3	645	1150	0	0	240	66,25	118,11	1.607,65	0	2.341,70	4.133,70	372,03	206,68	578,72	454,71	310,03	764,73	1.343,45
4 Yıllık Yüksek Okul Mezunu	9	1	620	1150	0	0	240	63,68	118,11	1.607,65	0	2.341,70	4.131,13	371,80	206,56	578,36	454,42	309,83	764,26	1.342,62
2 Yıllık Yüksek Okul Mezunu	10	2	600	0	0	0	240	61,62	0,00	1.607,65	0	2.341,70	4.010,97	360,99	200,55	561,54	441,21	300,82	742,03	1.303,56
Meslek Lisesi	12	2	550	0	0	0	240	56,49	0,00	1.607,65	0	2.341,70	4.005,83	360,52	200,29	560,82	440,64	300,44	741,08	1.301,89
Lise	13	3	540	0	0	0	240	55,46	0,00	1.607,65	0	2.341,70	4.004,80	360,43	200,24	560,67	440,53	300,36	740,89	1.301,56
Ortaokul	14	2	520	0	0	0	240	53,41	0,00	1.607,65	0	2.341,70	4.002,75	360,25	200,14	560,38	440,30	300,21	740,51	1.300,89
İlkokul	15	1	500	0	0	0	240	51,35	0,00	1.607,65	0	2.341,70	4.000,69	360,06	200,03	560,10	440,08	300,05	740,13	1.300,23

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/b Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/c Md.	39.362.920,-
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	39.362.920,-
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	39.362.920,-
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	39.362.920,-
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	117.120,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	234.251,-
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	117.120-234.251,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	234.251-1.952.189,-
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	234.251-1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	1.952.189-39.362.920,-
Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	58.555,-
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	19.507,-
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanunun 3/g maddesi	8.980.120,-
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanunun 21/f Md.	195.205,-
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanunun 53/j-1 Md.	390.425,-
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanunun 62/h Md.	216.681,-
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	618.044-TL'ye kadar		3.707,-
	618.044-TL'den		7.415,-
	2.472.180-TL'ye kadar		
	2.472.180-TL'den		11.123,-
	18.541.351-TL'ye kadar		
	18.541.351-TL ve üzeri		14.832,-

21 Ocak 2017 CUMARTESİ günlü ve 29955 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İhale Tebliği (Tebliğ No:2017/1) 1/2/2017-31/01/2018 tarihleri arasında uygulanacaktır.